

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

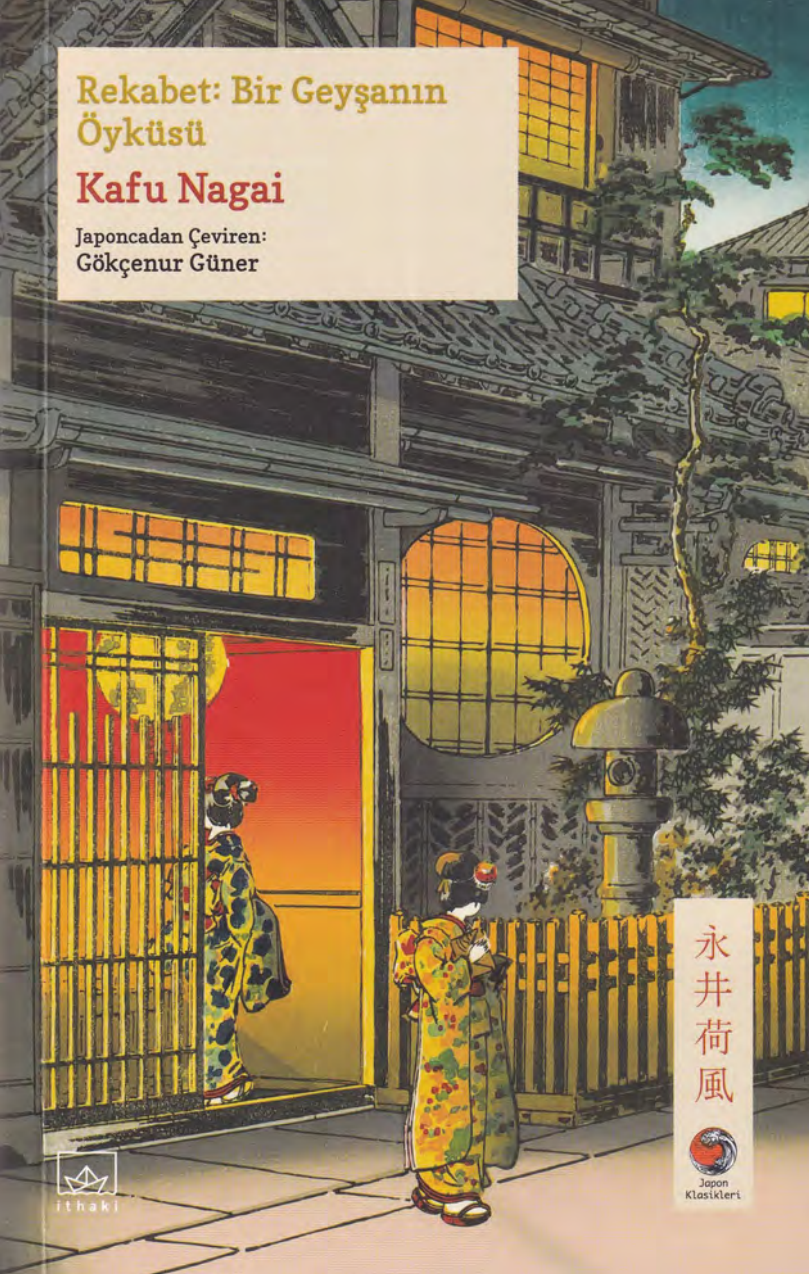
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Rekabet: Bir Geyşanın Öyküsü

Kafu Nagai

Japoncadan Çeviren:
Gökçenur Güner

永井荷風

“Komayo geyşa olmaktan ne kadar nefret ettiğini ve insanların geyşalara sırf geyşa oldukları için istediklerini nasıl da yapabildiklerini düşündü. Bir zamanlar büyük bir ailenin gelini, bütün hizmetçilerin saygı duyduğu biri olduğu aklına gelince neredeyse gözyaşlarına boğulacaktı.”

Yaşadığı dönemin en ünlü yazarlarından olan Kafu Nagai, 20. yüzyıl başlarındaki Tokyo'nun arka sokaklarını ve ayrıkşaların yaşamını en iyi anlatan yazar olarak kabul gördü ve sürekli olarak Kavabata ve Tanizaki'yle kıyaslandı. Yazarın 1918'de sansürlenerek yayımlanan ve ancak 1956'da tam metin olarak okurlarla buluşabilen başyapıtı *Rekabet: Bir Geyşanın Öyküsü* ise geyşaların zorlu yaşamı ve Tokyo'nun çalkantılı eğlence dünyası hakkında yazılmış en sert ve en gerçekçi romanlardan biri.

Genç geyşa Komayo, müşterilerinden biriyle evlenip taşraya taşındıktan sonra geyşalığı bırakır, ancak kocasının ölümünden sonra eşinin ailesinin onu dışlamasıyla kendi ayakları üstünde durmak için Şinbaşı'ye ve geyşalığa döner. Tekrar eski efendisi Yoşioka'nın himayesine giren Komayo genç bir aktöre aşık olup onunla gizli bir ilişkiye başlayınca sıfırdan kurmaya çalıştığı hayatı altüst olacaktır.

Japon
Klasikleri 27

www.ithaki.com.tr

9 786052 651506
www.ithakiyayinlari

www.ithakiyayinlari.com

Kafu Nagai (D. 3 Aralık 1879 – Ö. 30 Nisan 1959)

Asıl adı Sokiçi Nagai olan çevirmen, editör ve yazar. Tokyo’da doğdu. Babası devlet memuru, annesi ise vali yardımcısı Kido Vaşizu’nun kızıydı. Nagai’nin kardeşi dünyaya geldiğinde kendisi anneannesinin yanına gönderildi ve orada şan ve müzik eğitimi aldı. Daha sonra İngilizce öğrendi. Hastalığı yüzünden ortaokulu gecikmeli bitirdi. Genç yaşında Yoşivara genelevler bölgesinin müdavimi oldu. Orada geçirdiği zamanların etkisiyle öyküler kaleme almaya başladı. İlk öyküsü “Sudare no tsuki” 1898’de yayımlandı. Bu dönemde Natüralizmden ve özellikle – eserlerini de çevirdiği– Émile Zola’dan etkilendi. 1903 ila 1908 yılları arasında babasının girişimleriyle ABD’ye ve Fransa’ya gitti. Orada yaşadıklarından hareketle *Amerika monogatari* ve *Furansu monogatari*’yi yazdı. Bu eserleri oldukça ilgi gördü. 1910’da Keio Üniversitesi’nde edebiyat eğitimi vermeye başladı ve *Mita Bungaku*’nun editörlüğünü üstlendi. Bu dönemde Natüralizmden uzaklaşıp Estetizme yöneldi. Tokyo’nun arka sokaklarında geysalarla, iş insanlarıyla ve sanatçılarla yaşadığı deneyimler birçok öyküye esin verdi. 1917’de en önemli eseri *Rekabet: Bir Geysanın Öyküsü* yayımlandı. 1952’de Kültür Nişanı aldı. Nagai 80 yaşında, *Çiba*’da hayatını kaybetti.

İ T H A K İ

Rekabet: Bir Geyşanın Öyküsü

Kafu Nagai

Orijinal Adı: 魔くらべ

İthaki Yayınları - 2404

Japon Klasikleri - 27

Yayın Yönetmeni: *Alican Saygı Ortanca*

Sanat Yönetmeni: *Hamdi Akçay*

Dizi Editörü: *Ömer Ezer*

Yayıma Hazırlayan: *Selin Kurugül*

Düzelti: *Ömer Ezer*

Kapak İllüstrasyonu: *Koitsu Tsuçiya*

Kapak Tasarımı: *Hamdi Akçay*

Sayfa Düzeni ve Baskıya Hazırlık: *B. Elif Balkın*

1. Baskı, Mayıs 2023, İstanbul

ISBN: 978-605-265-150-6

Sertifika No: 63989

Türkçe çeviri © Gökçenur Güner, 2023

© İthaki, 2023

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ İthaki Yayıncılık Basın Sanayi ve Ticaret A. Ş.'nin tescilli markasıdır.

Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy-İstanbul

Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34

editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ithakiyayingrubu.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık

Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu-İstanbul

Tel: (0212) 613 30 06 denizmatbaamucellit@gmail.com

Sertifika No: 48625

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

KAFU NAGAI

REKABET: BİR GEYŞANIN ÖYKÜSÜ

Japoncadan Çeviren
Gökçenur Güner

ithaki

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

I. BÖLÜM

PERDE ARASI

İmparatorluk Tiyatrosu'nun* koridorları, verilen arada gezinmeye çıkan kalabalıkla doluydu. O sırada ana merdiveni çıkan geyşa, aşağı doğru inen beyefendiye neredeyse çarpacakken göz göze gelince ikisinin yüzünü de şaşkınlık dolu bir ifade kapladı.

“Yoşioka Bey!”

“Ah, sen misin gerçekten?”

“Görüşmeyeli uzun zaman oldu.”

“Geyşa mısın hâlâ?”

“Evet, geçen senenin sonundan beri... Tekrar başladım.”

“Lafta değil, gerçekten de uzun zaman olmuş.”

“Geyşalığı bırakalı tam yedi sene oluyor.”

“Demek öyle. Çoktan yedi sene oldu ha?”

Bir sonraki perdenin başladığını bildiren zil çaldı. Aceleyle koltuklarına dönmeye çalışan insanlarla dolan salon

* Japonya'nın ilk Batı tarzı tiyatrosudur. 1911'de açılışı yapılmıştır. —m

şimdi daha da kalabalıktı. Belki de bu yüzden fark edilme-
yeceğini düşünen geyşa, Yoşioka'ya doğru biraz yanaşarak
gözlerinin içine baktı.

“Hiç değişmemişsiniz,” dedi.

“Öyle mi düşünüyorsun? Sen de eskisinden bile genç
görünüyorsun.”

“Şaka yapıyorsunuz herhalde. Bu yaşıma rağmen...”

“Hayır, tam aksine. Hiç değişmemişsin.”

Yoşioka kadının yüzünü sahici bir şaşkınlıkla inceledi.
En son karşılaştıklarında on yedi, on sekiz yaşlarındaydı.
O zamandan beri yedi sene geçtiyse şimdi yirmi dört, yir-
mi beş yaşlarında olmalı, diye düşündü. Fakat gözlerinin
önündeki bu kadın, çiraklıktan tam teşekküllü bir geyşaya
terfi ettiği günden beri birazcık olsun değişmemişti. Ne çok
iriydi ne de çok ufak. Dolgun, derin gamzeli yanaklarının
üzerinde kocaman gözleri vardı. Güldüğünde sağ köpek di-
şini gözler önüne seren ağzı, nasıl olduysa çocuksu havasını
korumayı başarmıştı.

“Sizi yeniden görmek isterim.”

“Hangi ismi kullanıyorsun? Eskisiyle aynı mı?”

“Hayır, şimdi Komayo diyorlar.”

“Anladım. Yakında uğrarım.”

“Tabii, bekliyorum.”

Perde açılırken *hyōşigilerin** sesi duyuldu. Komayo kori-
dorun sağ tarafından koltuğuna doğru koşar adımlarla yü-
rürken, Yoşioka da tam tersi tarafa Komayo gibi hızlı adımlar

* Dini ritüellerin, festivallerin, halk gösteri sanatlarının, sumo güre-
şinin, geleneksel Japon kukla ve *kabuki* tiyatrosunun başlangıcını ve
bitişini belirtmek için kullanılan, genellikle ince bir süs ipi ile birbiri-
ne bağlanan iki parça sert ağaç veya bambudan oluşan basit bir Japon
müzik aletidir. —*çn*

atmaya başlamıştı ki bir anda durdu, omzunun üzerinden arkasına baktı. Lobide yer gösteren genç kızlar ve dükkânlarda dolaşan kadınlar dışında kimse kalmamıştı. Komayo'yu görmedi. Yoşioka olduğu yerde, koridordaki banklardan birine oturup anıları onu yedi sekiz sene öncesine götürürken sigarasını yaktı.

Yirmi altı yaşında mezun olmuş, iki yıl eğitim için Avrupa'da kaldıktan sonra eve döndüğünde şimdiki işini bulmuştu. O zamandan beri, yaklaşık altı yedi yıldır, şirketi için çok çalışmaktan ve de bunu söylemekten gurur duyduğunu her fırsatta dile getiriyordu. Hisse senetleriyle uğraşmış, birkaç mülk de edinmişti. Artık toplumda bir yeri vardı. Bununla da kalmayıp kendini eğlendirmeyi de başarmıştı. Sağlığının bozulmamış olmasına şaşılacak kadar çok içmişti. Etrafindakilere gururla söylediği gibi, her zaman meşgul biriydi. Bu yüzden bir kez olsun geçmişi düşünecek ne boş vakti ne de fırsatı olmuştu. Yine de bu gece, henüz daha bir öğrenciyken tesadüfen tanıştığı ilk geyşası olan kadınla, yine tesadüfi bu karşılaşmadan sonra, nedense uzak geçmişe ilk defa bu kadar yakın hissetmişti.

“O zamanlar toy olduğumdan mıdır bilmem geyşalar bana acayip çekici gelirdi, onlardan biriyle konuşmanın verdiği mutluluk tarif edilemezdi. Bugün, o zamanlar içimde taşıdığım naif ve masum duyguları yeniden hissetmem mümkün değil artık,” diye düşündü Yoşioka.

Sahneden salona kadar yayılan *şamisenin** ezgileri kulaklarını doldururken Şinbaşi'ye ilk gelişinin hatırası dudaklarında tuhaf bir tebessüme neden olmuştu. Aslında kendini o yedi yıl önceki hâliyle kıyasladığında, etrafındakilere bah-

* *Başi* denilen bir mızrapla çalınan üç telli Japon çalgısıdır. —fn

sedemeyeceği böylesi nahoş zevklere düşkün ve her şeyi en ince ayrıntısına kadar hesaplayan bir adam hâline gelmesi ona tercihlerinin yanlış olduğunu hissettirmiş, hatta onu bir miktar da utandırmıştı. Geyşa mahallesindeki işlerini ustalıklı halletmesi, kendini ilk kez kılı kırk yaran bir adam olarak görmesini sağlamıştı.

Bu şüphesiz doğruydı. Şirkette çalışmaya başlayalı on yıldan az bir süre geçmesine ve meslektaşları ve astları tarafından pek sevilmiyor olmasına rağmen, hemen genel müdür pozisyonuna yükselmişti. Başkan ve yönetim kurulu tarafından ender bulunur bir deha olarak görülüyordu.

Yoşioka üç senedir Şinbaşı'deki Minato Evi'nden Rikici isminde bir geyşa ile görüşüyordu. Ancak diğer efendiler gibi görüştüğü geyşanın kendisini parmağında oynatmasına ve aptal duruma düşürmesine müsaade etmemişti. Rikici'nin güzel olmadığını kendisi de görebiliyordu. Yine de sanatını en güzel şekilde icra ettiğini kimse inkâr edemezdi. Nereye giderse gitsin saygı gören, kıdemli bir geyşaydı. Yoşioka, iş yemekleri ve diğer işleri için yanında bir veya iki geyşanın hizmetine hazır beklemesinin profesyonel hayatı için gerekli olduğunu fark etmiş, gereksiz harcamalardan kaçınmak için de Rikici'yi onu sevdiğine inandırmış, hizmetine almıştı.

Yoşioka'nın bir metresi daha vardı. Kadın, Hamaço'daki Murasaki Evi'nin sahibesiydi. Daiçi civarındaki bir res-

* Orijinal eserde *danna* olarak geçen bu kelime koca, patron ya da efendi anlamlarında kullanılmaktadır. Geyşalar kaldıkları geyşa evinin sahiplerine, düzenli müşterilerine ya da onların borcunu ödeyip geyşa evinden azat eden ve kendilerine ev açan müşterilere *danna* diye seslenmektedir. Hepsini için uygun görüldüğünden tüm metin boyunca "efendi" kelimesi kullanılmıştır. -çn

toranda garson olarak çalıştığı sıra, Yoşiooka geyşalara kur yapma zahmetine katlanamayan çoğu erkeğin zaman zaman kendilerini görece zor duruma sokan o hataya düşmüş, sarhoşken onunla birlikte olmuştu. Kendine gelip gözlerini açtığında bir çayevi* hizmetçisiyle birlikte olduğunu fark etmiş, öncesinde hizmetine aldığı ve iş yemeklerinde birlikte boy gösterdiği geyşalar bunu duyarsa ne diyeceğini düşünerek pişman olmuştu. Aralarında geçen her şeyi bir sır olarak saklayacağına, ileride zorluk çıkarmayacağına söz vermesi karşılığında Murasaki Evi'ni açması için finansal destek sağlamıştı. Belli ki kadının amacı da başından beri buydu.

Neyse ki Murasaki'de işler iyi gitmiş, her akşam *tatami* döşeli odalar dolup taşmıştı. İşlerin yolunda gittiğini gören Yoşiooka zaten hatırı sayılır bir yatırım yaptığı bu yerden uzak durmanın aptallık olacağını anladığında, bir iki kez daha içmeye gittiği Murasaki'de, ev sahibesiyle ilişkisini gizlice sürdürmeye devam etmişti. Sahibe, solgun tenli, iri ve etine dolgun bir kadındı. Bu yıl otuzuna girecekti. Elbette bir amatörden daha sofistikeydi ama bir geyşa ile kıyaslandığında, belli bir kaliteden yoksun olduğu ve daha hantal ve isteksiz görüldüğü açıktı. Başka bir deyişle, birkaç şey içtiğinde Yoşiooka'yı ona götüren şey sevgi değil, geyşa mahallelerindeki kızlara özgü o enerjik tavrın uyandırdığı cinsel iştahı. Her buluşmadan hemen sonra pişmanlık duysa da pişmanlıkları onu tekrar tekrar geri dönmekten alıkoymuyor ve ilişkilerinin talihsiz olduğu kadar kaçınılmaz olduğu da anlaşıyordu. Onlarıki kararmış, âdeta çürümüş bir ilişkiydi.

* (Jap.) *Çaya*. Randevuevi mahallelerinde geyşalar tarafından eğlendirilmek ve içmek için gidilen yer. -çn

Yoşioka bu karmaşık ilişkiye kıyasla Komayo'ya hissettiği o basit ama masum sevgiyi –ilişkilerinin başlangıcında Komayo henüz on sekiz, Yoşioka ise yirmi beş yaşındaydı– sanki bir tiyatro izlediğinde ya da bir roman okuduğunda hissettiği gibi hoş bir duygu olarak içinde taşıyordu. Onun için her şey gerçek olamayacak kadar güzeldi.

O sırada Batı tarzı kıyafetlere bürünmüş kısa boylu şişman adam yanına gelip:

“Burada mıydın? Her yerde seni arıyordum,” dedi.

Tiyatronun üst katındaki yemek salonunda koca bir şişe viskiyi devirmiş gibi yuvarlak yüzü kıpkırmızıydı. Burnunun ucu boncuk boncuk terle kaplıydı.

“Sana telefon geldi.”

“Nereden?”

“Her zamanki yerden.”

Kısa boylu şişman adam etrafta kimsenin olmadığına emin olduktan sonra Yoşioka'nın yanına oturdu.

“Son zamanlarda Minato Evi'ne pek uğramamışsın galiba.”

“Seni mi aradı?”

“Evet. Kimin için aradı acaba, diye düşündüm. Hatta gururlandım da biraz. Ancak her zamanki gibi seni aramış. Kendime acımadan edemedim,” dediği sırada kahkahayı patlatmıştı.

“O zaman Rikici bu gece burada olduğumuzu biliyor?”

“Tiyatroya kimlerle geldiğimizi bile biliyordu. Her halükârda dönüşte bir dakikalığına da olsa uğramanı söyledi.”

“Eda, dostum, açıkçası bu gece için aklımda daha eğlenceli bir plan var,” dedi Yoşioka, sarı filtreli sarma sigara-

sından arkadaşına ikram ederken bir yandan da etrafa göz gezdiriyordu.

“Yemek salonuna gidelim.”

“Yine mi Hamaço’daki kadın?”

“Hayır, o eskide kaldı artık. Bu tamamen romantizmle ilgili.”

“Romantizm mi?”

“Romandan fırlamışçasına bir hikâye yani.”

Eda, Yoşıoka’nın peşinden salonun alt katındaki geniş yemek salonuna doğru giderken “Roman mı? Kulağa ilginç geliyor,” dedi.

“Her zamanki gibi viski mi?”

“Hayır, bu gece yeterince içtim zaten. Bira alayım en iyisi. Saat erken daha.” Yeniden güldü. Vücudu gülmenin etkisiyle sarsılırken, mendiliyle gülmekten kırışan alnındaki terleri siliyordu. Onların bu hâllerini kim görse onun Yoşıoka’ya dalkavukluk ettiğini anlardı. Hemen hemen aynı yaşta görünseler de Eda’nın seyrek, dalgalı saçları kafasının kel olduğunu gizlemeye yetmiyordu. Yoşıoka’nın müdür olduğu şirketteki görevi hisse senetlerini idare etmek olan Eda, şirket partilerindeki ve resmi yemeklerdeki karşılama komitelerinde de görev alıyordu. Bu yüzden ikisinin şirketteki konumları farklı da olsa, Eda en az Yoşıoka kadar geyşalar arasında tanınıyordu. Falanca şirketten Eda kim, diye sorulsa herkes onu *sakeye* düşkün, komik ve zararsız bir adam olarak tanımlardı. Geyşalar, hatta çayevlerindeki kadın garsonlar bile, ona nahoş sözler etseler de sinirlenmezdi. Onunla alay edip aptal yerine koyduklarında bile güler geçer, beş para etmez bir adam olduğunu kabul ettiği bile olurdu. Ancak kimse onun en büyük kızı

evlenecek yaşta, üç çocuk sahibi bir adam olduğunu tahmin bile edemezdi.

“Şu ‘eğlenceli hikâyenden’ bahsedecek misin artık?” diye sordu garson çocuğun önüne bıraktığı birayı tek eliyle alırken. “Sakin bana benden habersiz yeni bir aşka kapıldığını söyleme,” derken gülüyor, fakat merakını güçlkle bastırıyordu.

“Aslına bakarsan, olay tam olarak bu.”

“Günahların gitgide büyüyor.”

“Eda ciddi ol biraz. Bu gece hayatımda ilk kez bir kadına kapılmış olabilirim,” dedi Yoşioka yakınlarında biri var mı diye etrafına bakarken. Birkaç garsonun salonun uzak bir köşesinde konuştuğunu gördü. Kimselerin olmadığı masalarda beyaz örtülerin üzerinde parlayan lambalar, Batı tarzı düzenlenmiş çiçeklerin renklerini olduklarından daha canlı gösteriyordu.

“Eda, ben gerçekten ciddiym bu konuda.”

“Tamam, tamam. Can kulağıyla dinliyorum.”

“Sana göre her şey şaka zaten. Seninle de ciddi bir şey konuşulmuyor. İşin aslı şu ki, az önce merdivende tesadüfen karşılaştık.”

“Yani?”

“Tanıştığımızda ben daha okulu bitirmemiştim.”

“Genç bir hanım ha? Kesin evlidir.”

“Bu kadar saf olma lütfen. O bir geyşa.”

“Geyşa mı? Öyleyse samimiyetiniz bayağı eskiye dayanıyor olmalı.”

“Bu aleme girdiğimde tanıştığım ilk geyşaydı. O zamanlar Komazo adını kullanıyordu. Ben mezun olup yurtdışına gidene kadar yaklaşık bir yıl görüştük. Ayrıldığımızda bile kalplerimizdeki bağ yok olmamıştı.”

“Anlıyorum,” dedi Eda. Yoşıoka’nın verdiği sigarayı keyifle içiyordu.

“Yedi sene aradan sonra Şinbaşı’ye geri dönmüş. Şimdi Komayo adını kullanıyormuş.”

“Komayo? Peki hangi evdenmiş?”

“Adından başka bir şey bilmiyorum şu an. Kendi randevuevini mi açtı yoksa başka bir ev için mi çalışıyor o kadarını anlamadım.”

“Birkaç kişiye sorar, gizlice öğreniriz.”

“Ne olursa olsun yedi senedir ortada yokken yeniden geyşa olmasının bir sebebi olduğu aşikâr. Şimdiye kadar nerede, kimlere hizmet etti, açıkçası bunları öğrenebilmek isterdim.”

“O zaman bu kapsamlı bir araştırma olacak.”

“Yapacak bir şey yok. Böyle konuları en baştan araştırmak en iyisi. Farkında olmadan arkadaşının kadınıyla birlikte olup birbirine düşman olan bir sürü adam var, biliyorsun.”

“Madem öyle elimizi çabuk tutmalıyız. En azından kadınının yüzünü görebilseydim keşke. Nerede oturuyor? Paradide mi?”

“Girişteki salonda karşılaştım onunla. İçeride nerede oturuyor bilmiyorum.”

“Eve dönüşte bir yere gitmeyi planlıyorsun anladığım kadarıyla. Seninle birlikte gelmeme müsaade edersen o zaman sana yardımcı olabilirim.”

“O zaman rica ediyorum.”

“Rikici’nin pabucu dama atılacak desene. Zavallı şey.”
Yine güldü.

“Umurumda bile değil. Bu zamana kadar ona ne kadar

iyi baktığımı sen de biliyorsun. Yanında dört beş geyşası ve onların da düzenli müşterileri var hem. Kısacası onu zora düşürecek bir durum yok ortada.”

Salondan, etrafındakilerden çekinmeden yüksek sesle konuşan seyircilerin sesleri geliyordu. Bunu fark eden Yoshioka konuşmayı kesti. İçeride savaş sahnesi oynandığı yere vurulan tahta çubukların sesinden anlaşılıyordu. Garsondan hesabı isteyip sandalyesinden kalktı.

2. BÖLÜM

GERÇEK BİR MÜCEVHER

Hamazaki Evi'nin sahibesi girişte kibarca dizleri üzerine çökerek saygıyla "Hoşgeldiniz," dedi ve "Nereden geliyor-sunuz böyle?" diye sordu.

"İmparatorluk Tiyatrosu'na davetliydik. Fucita Bey davet etti bizi, başrolünde bir kadın oyuncu vardı," dedi Yoshioka, bir yandan *hakamasını* üzerinden çıkartırken hâlâ ayaktaydı. "Bir aktrisin kocası olmak çok zordur. Oyunun başından sonuna dek izlemek zorunda," diye ekledi.

Sahibe, "O yüzden aktristlerdense geysalarla birlikte olmak daha rahat ya," dedi ve kırmızı sandal ağacından yapılmış yemek masanın yanına oturup "Eda Bey, sıcaktan bunalmış olmalısınız. Üzerinize daha rahat bir şeyler almak ister misiniz?" diye sordu.

"Bu gece sıcak da olsa dayanacağım. *Yukata* giyince *İse Ondo*'daki bozguna uğrayan karakterlere benziyorum."

* *İse Ondo Koi no Netaba* [İse Dansı ve Aşkın Kör Kılıcı], Tokuzo

“Bu resmiyet biraz fazla değil mi efendim?”

“Sahibe Hanım, aslında bizim senden bir ricamız var.”

“Tabii, elimden ne gelirse.”

“Teşekkürler. Bu gece sen de müsaade edersen ben senin kocanmış gibi yapacağım ve senden de her zamankilerden farklı bir geyşa çağırmanı isteyeceğim.”

“Tamam ama aklında kim var?”

“Bir düşünelim bakalım. Her halükârda Rikici’yi çağır-
mayacağımız kesin.”

“Neden hayatım?”

“En başında senden bir ricamız var demedik mi? Yakın-
da anlarsın.”

“Ama hayatım...”

Sahibe yüzündeki şüpheyile Yoşioka’nın olduğu tarafa baktığında, Yoşioka sadece tebessüm edip purosunu içmeye devam etti. Garson kız *sakeyi* ve mezeleri getirdiğinde, Eda sanki acelesi varmışçasına tek dikişte bardağı bitirdi. Yenilemesi için sahibeye uzatırken:

“En kısa zamanda Komayo denen kadını bulmanı istiyorum. Tekrar ediyorum adı Komayo,” dedi.

“Komayo?” diye tekrarlarken bakışlarını odadaki garson kıza çevirdi.

“Yeni bir kız. Çok da güzel,” dedi Eda.

Garson kız tam o anda hatırlamış gibi, “Aa, o Cu Hanım’ın evinden,” dedi.

“Cu Hanım’ın evinden demek,” dedi sahibe. Sonunda

Çikamatsu tarafından 1796’da yazılan dört perdelik bir *Kabuki* oyunudur. Oyun, 1796 yılında İse Mabedi yakınlarındaki Furuiçi’deki Aburaya geyşa mahallesinde bir doktorun iki kişiyi bıçaklayarak öldürdüğü ve yedi kişiyi yaraladığı bir katliamdan esinlenmiştir. —*çn*

anlamış gibiydi. Bardağını masaya koyup “Buraya hiç gelmedi değil mi?” diye sordu.

“Hayır, geldi. Evvelsi akşam Çiyomatsu Bey’in verdiği partiye uğrayıp selamlaşmıştı,” diye cevap verdi garson kız.

“Aa, evet. Şu ufak tefek olan... Yaşlandıkça her şeyi, herkesi karıştırır oldum.”

“Başka kimi çağırırsak? Cukiçi’yi de uzun zamandır davet etmedik,” diyen Eda, Yoşioka’ya dönüp “Kadınların aynı evden olması daha iyi,” diye ekledi.

“Öyle yapalım o zaman.”

“Anlaşıldı efendim,” dedi garson kız, çaydanlığı ve bardakları tepsisine topladıktan sonra odadan ayrıldı.

Sahibe *sake* bardağını Eda’ya uzatırken, “Ben hiçbir şey anlamadım ama,” dedi.

“Anlamaman şaşılası değil,” derken güldü Eda. “Bu akşam bir anda ortaya çıkan bir durum bu. Aslına bakarsan ben bile şaşkınım. Yine de gelip gelmeyeceğini görmek için can atıyorum.” Kahkahalarla gülmeye devam ediyordu.

“Hâlâ bir şey anlamıyorum.”

“Sorun yok, sen keyfine bak. Asıl olay şimdi başlıyor.”

Garson kız odaya geri döndüğünde, “Komayo Hanım tiyatrodanmış. Birazdan burada olur,” dedi.

Bunun üzerine Eda, sahibenin şaşkın ifadesini gördüğünde kahkahalara boğuldu. “Her neyse... Diğerlerinden ne haber?” diye sordu.

“Cukiçi Hanım ve diğerleri hemen gelemeyeceklerini ilettiler. Ne yapmamı istersiniz?”

“Peki,” dedi Eda, Yoşioka’ya bakarak. “Gelebiliyorlarsa gelmelerini söyle.”

Bu sefer sahibe, garson kız *tatami* döşeli odada onlarla birlikte bırakıp telefon açmak için kalktı.

“Daha iyi ya,” diye devam etti Eda. “Bir tek Komayo gelirse işler daha çabuk ilerler.”

“Oço, sen de bize katıl,” dedi Yoşioka, garson kıza bardağı uzatırken. “Sen bilirsin kesin. Komayo’nun efendisi var mı?”

“Hoş bir geyşa değil mi?” diye cevap veren garson kız soruyu ustalıkla geçiştirmişti. “Önceden bu mahallede çalışıyormuş.”

Eda tekrardan bir kahkaha patlattı.

“Eda Bey deminden beri gülüyorsunuz.”

“Komik çünkü, elimde değil. Sen bilmiyor musun yoksa? Komayo benim geyşam. Daha doğrusu yedi yıl önce benim geyşamdı. Bu âleme ilk girdiğimde kızlar benim için az kavga etmedi.”

“Hadi canım, sizin için mi?” dediği sırada garson kız da gülüyordu.

“Gülünecek ne var? Çok kabasın.”

“Doğru. Ben şahidim. O zamanlar Eda Bey’e tutkuyla bağlıydı ama bazı sebeplerden dolayı ayrıldılar. Şimdi on sene aradan sonra bu gece ilk defa birbirlerini görecekler,” dedi Yoşioka.

“Eğer anlattıklarınız doğruysa gerçekten romantik bir hikâye.”

“Eğer doğruysa da ne demek? Çok şüphecisin, Oço. Eskiden şimdiki gibi kel değildim. Daha zayıf, ince ve orantılı bir vücudum vardı. Beni o zamanlar görmem lazımdı.”

Eda anlatmaya devam ederken koridordan ayak sesleri geldi. Ardından, evin sahibesine sorulduğu belli olan, “Bu odaya mı gireyim?” sorusunu duydular.

Eda mahsustan yerinden sıçrayarak oturuşunu düzeltti.

Sürgülü kâğıt kapıyı açan Komayo'ydu. Saçları *tsubuşi şimada* tarzı^{*} bağlanmış, gümüş kaplı tarak ve yeşim taşlı saç tokasıyla süslenmişti. Kıyafetini ince şeritli ipek krepten bir *kimono*yla değiştirmişti. Seçimi oldukça zarif olsa da onu yaşından büyük göstermesinden korktuğundan mıdır bilinmez, *kimonosunun* altına işlemeli bir yarım yaka giymişti. *Obisi*, siyah saten ile kaplı eski moda Kaga tarzı[†] krepten yapılmış, soluk mavi ve yeşil karışımı ipek bir kuşakla tutturulmuştu. Büyükçe bir inciyle süslenmiş ipek kuşağı ise seladon yeşiliydi.

“Sizlerle karşılaşmak ne kadar da...” diye söze başlayan Komayo, Eda'nın tanıdık olmayan yüzünü fark eder etmez biraz farklı bir tonda konuşmaya devam etti. “İyi akşamlar.”

Eda alelacele geyşaya bir bardak uzattı. “Tiyatrodan mı geliyorsun?”

“Evet, siz de mi oradaydınız?”

Eda, “Dönüşte davet etmeyi düşündük ama seni görmedik,” derken bile Komayo'yu kıyafetinden aksesuarlarına ve odada sergilediği tavra kadar değerlendirmiyordu. Bunların hiçbirisi elbette onu doğrudan ilgilendirmiyordu. Ancak Eda, içinde cinsellik olmasa da böyle yerlerde bu tür kadınlarla eğlenmeyi seviyordu. Bu yüzden, bu akşam Yoşioka'nın hatırı için, Komayo'nun bir geyşa olarak değeri hakkında tarafsız bir gözlemcinin gözünden doğru bir değerlendirme

* *Tsubuşi şimada* saç modelinde, topuzun bağlandığı kısım içe doğru çöktür. Bu yüzden *Tsubuşi* [ezmek] *şimada* olarak adlandırılır. Geyşa mahallelerindeki kadınların sıkça kullandığı bir saç modelidir. —çn

† İşıkava'nın bir eyaleti olan Kanazava şehrinde yapılan bir *kimono*dur. Tekniğin kurucusu Yuzensai Miyazaki'nin adını almıştır. Çivit mavisi, koyu kırmızı, koyu sarı, koyu yeşil ve kraliyet moru olmak üzere beş temel renk kullanılır ve tasarımlar çiçekler, kuşlar ve doğa manzaraları betimler. —çn

yapmaya kararlıydı. Şinbaşı'de her türden geyşa olduğunun farkındaydı. Her ne kadar eskiden tanışıyor da olsalar, Yoşioka Bey'in saygınlığını tehlikeye atacak kadar ucuz biriyle birlikte olmayacağını da biliyordu. Öğrencilik yıllarındaki Yoşioka ile şimdiki iş adamı Yoşioka arasında dağlar kadar fark olsa da Eda içten bir şekilde âdeta bir anne edasıyla endişelendiğinden, en azından bu gece içmemesi gerekiyormuş gibi hissediyordu.

Bu olayın başkahramanı Yoşioka için durum daha hassastı. Şu anda Komayo bir randevuevinde çalışıyor muydu, borçları yüzünden mi tekrar başlamıştı yoksa yalnızca gönlünü mü eğliyordu? Böylesi soruları dile getirmeye de düşüncesizce sormaya da gerek yoktu. Onun giyimini kuşamını ve odadaki üslubunu inceleyecek, geyşalar hakkındaki engin tecrübesini de kullanarak kendi tahminini ortaya koyacaktı.

Komayo, Eda'dan aldığı *sake* bardağını özenle yıkayıp geri verdi ve adaba uygun şekilde içkiyle doldurdu. Geyşa mahallesindeki tecrübelerine dayanarak, Yoşioka Bey ve bu gece ilk defa gördüğü Eda Bey'in arasındaki ilişkiyi tam olarak anlamasa bile tahmin edebileceğinden oldukça emindi. Yine de şimdilik okları üzerine çekmek istemiyor gibiydi. Havadan sudan bir konu açmayı tercih etti.

“Tiyatroya gitmek için de hava oldukça sıcak, öyle değil mi?”

“Komayo,” dedi Yoşioka. Ani fakat ziyadesiyle samimi bir havada, “Kaç yaşındasın şimdi?” diye sordu.

“Ben... Boş verin şimdi benim yaşımı. Siz kaç yaşındasınız, Yoşioka Bey?”

“Ben çoktan kırk oldum.”

“Ciddi olamazsınız!”

Komayo bir çocuk gibi şüpheyle başını yana eğmiş, parmaklarını büke büke sayarken, sanki bir monolog yaparcasına, “O zamanlar on yedi... yaşındaydım. Eğer öyleyse...” dedi.

Eda yandan, “Hey, hey. Burada yalnız değiliz. Dikkatli ol,” dedi.

“Kusura bakmayın lütfen. Ben sadece...”

“Sürekli o zaman bu zaman diyorsun, hangi zamandan bahsediyorsun?” dedi Yoşioka.

Komayo, o sevimli köpek dişlerini gözler önüne sererek gülerken, “Yoşioka Bey, otuz beşten fazla olamazsınız,” diye cevap verdi.

“Bu gece daha kişisel meseleler hakkında konuşsak ya.”

“Sizin meselelerinizi mi?”

“Hayır, seninkileri. Ben yurtdışına gittikten sonra, kaç sene daha geyşa olarak çalıştın?”

“Bir düşüneyim,” dedi Komayo yelpazesi ile oynarken. Bir an için gözlerini tavana dikip düşündü.. “İki yıl daha.”

“O zaman aşağı yukarı benim yurtdışından döndüğüm zamana denk geliyor.”

Yoşioka, biricik Komayo’sunu geyşa mahallesinden kimin çekip çıkardığını sormayı düşündü ama kelimeler bir türlü ağzından çıkmadı. “Saygın bir kadın gibi yaşamak yerine geyşa olmayı mı tercih ediyorsun?” dedi, sanki sıradan bir soru soruyormuş gibi.

“Tercih ettiğimden değil, başka bir seçeneğim olmadı-ğından döndüm.”

“Birinin metresi miydin yoksa evlendin mi?”

Komayo yavaşça *sakesini* içip bardağını masaya koydu. O şekilde bir süre sessiz kaldı. Sonra kararını vermiş gibi,

“Saklamanın bir manası yok,” diyerek Yoşıoka’ya biraz yaklaştı. “Bir kere düzgünce evlendim. Sen yurt dışına gittikten sonra oldu. O zamanlar biraz hayal kırıklığına uğradığımı söylemeliyim.” Ardından güldü. “Yalan değil, yine o sıralarda zengin, taşralı bir aileden Tokyo’ya okumak için gelen üniversite öğrencisi genç bir beyefendiyle tanıştım. Benimle ilgileneceğini söyleyip eve olan borcumu ödedi.”

“Demek öyle.”

“Bir süre onun metresi olarak kaldım. Sonra onunla memleketine gelmemi istedi. Eğer onunla gidersem beni karısı yapacaktı. İstemesem de ölene dek genç kalmayacağımın farkındaydım. Şimdi ne kadar saçma gelse de o zamanlar evliliğin iyi bir fikir olacağını düşünmüştüm.”

“Memleketi dediğin neresiydi?”

“Çok uzak. Hani şu somon balığı tutulan yer.”

“Niigata o zaman.”

“Hayır, orası değil. Hokkaido tarafında. Akita diye bir yer. O kadar soğuktu ki oradan nefret ediyordum. Asla unutamıyorum. Tam üç yıl dayandım.”

“Ve en nihayetinde dayanamaz hâle geldin.”

“Neden öyle düşündünüz? Hayır, efendim öldü ve ben de ailesinin gözünde özünde geyşa olan biriydim. Ailesi önemli insanlardı. Üstelik iki tane de genç erkek kardeşi vardı. Bu şartlar altında orada bir başıma kalamazdım.”

“Demek öyle, anlıyorum. Biraz rahatla. Bir kadeh daha iç.”

“Teşekkürler,” diyerek Eda’nın doldurduğu bardağı alırken, “mesele bundan ibaret. Bundan sonrası için nezaketinize sığınıyorum,” dedi.

“Diğer geyşalar nerede kaldı acaba? Gelmeyecekler herhalde.”

“Saat daha on bir olmadı,” dedi Eda saatini göstererek. O sırada telefona çağrılan Komayo’nun arkasından bakarken sesini alçalttı. “Muhteşem bir kadın. Gerçek bir mücevher.”

Yoşioka sadece gülmekle yetindi.

“Diğerlerinin gelmemesi bir yandan iyi oldu. Bu arada ben de ortalıktan kaybolsam senin için iyi olur.”

“Saçmalama. İşler o noktaya gelmedi daha. Tek gecelik bir ilişki değil bu benim için.”

“Geri dönemeyecek kadar ileri gittin. Muhtemelen o da aynısını hissediyor. Onu utandırman düşüncesizce bir davranış olur.”

Eda önündeki iki bardağı da tek seferde içti. Hiç çekinmeden Yoşioka’nın sigara tablasından bir puro aldı ve kibrit çakarak ayaklarının üzerinde doğruldu.

3. BÖLÜM

GÜNDÜZ SEFASI

Komayo çalıştığı randevuevinden gelen aramayı yanıtladıktan sonra tekrar *tatami* döşeli odaya dönerken resepsiyondaki sahibe, “Koma’cığım, bir dakika gelir misin?” dedi.

Bunun üzerine Komayo sevimlileştirdiği sesiyle, muhtemel sorulardan kaçmak için önce davranıp “Sahibe Hanım, ben izninizi isteyebilir miyim?” diye sordu.

“Onlara sorman lazım.” Böylesi durumlara alışık olan sahibe, içtiği sigaranın dumanını üflerken gelen aramanın kasti olduğunu ima eden bir ses tonuyla, “Zaten ne zaman gece burada kaldın ki?” dedi.

Komayo bir an ne diyeceğini bilemedi. Yoşioka Bey eskiden de müşterisi olduğundan, elbette ona hayır diyecek değildi. Kendisi kusursuz bir beyefendiydi. Lakin, yıllar sonra karşılaşp hemen tekrar buluştukları ilk gece işlerin bu hâle gelmesi onu endişelendiriyordu. Gençliğinde, çayevlerinde himaye edildiği zamanlardaki gibi ucuz bir gey-

ş a olduğunun düşünülmesinden korkuyordu. Doğrusunu söylemek gerekirse Komayo, Yoşioka Bey'in böyle bir niyeti olup olmadığını da henüz bilmiyordu. Yıllar sonra tesadüfen tiyatrodaki karşılaştıktan sonra dönüşte, Yoşioka Bey onu bu amaçla davet ettiyse bile bu zaten onların ilk buluşmaları değildi. Asıl niyetini randevuyu ayarlayan ev sahibesine söylemek yerine kaş göz ederek ya da başka bir işaretle kendisine belli etse daha iyi olurdu diye düşündü. Bu, onu biraz kızdırmıştı.

“Sahibe Hanım, o hâlde ne zaman gidebileceğimi bana bildirirsiniz.”

Komayo cevabı beklemeden ikinci kattaki *tatami* döşeli odaya geri döndü. Işık, kırmızı sandal ağacı masanın üzerindeki tabaklar ve bardaklardan oluşan dağınıklığın üzerine yansıyor. Yoşioka ve Eda Bey'den ise hiçbir iz yoktu. Tuvalet gitmiş olabileceklerini düşündü; ancak nedense sebebini bilmediği bir terk edilmişlik hissine kapıldı. Bu hissi savuşturmak istercesine hemen lambanın altına oturdu. El alışkanlığıyla, belindeki kuşağa sıkıştırdığı makyaj aynasına uzandı. Şakaklarına dökülen saçları tarayıp beyaz pudrayla makyajını tazelerken dalgın dalgın elindeki aynaya baktığı sırada Komayo, kalbinin derinliklerinde onu sürekli huzursuz eden endişelere boğulmuş hâldeydi.

Bu endişelerin tamamı gönül işleriyle ilgili değildi. Her ne kadar Komayo endişelerinin böylesi uçarı şeyler olmadığına inatla inansa da sorunun derinine inildiğinde aşk hayatının, endişelerinin temelini oluşturduğu söylenebilirdi. Komayo'nun zihnini meşgul eden tek şey geleceğiydi. Bu yıl yirmi altı yaşındaydı ve her geçen yıl yaşlanmaya devam ediyordu. Eğer şimdiden planlarını buna göre yapmazsa

elinde kalan yalnızca çaresizlik ve öfke olacaktı. On dört yaşında çırak olarak eğitime başlamıştı. On altı yaşından itibaren ziyafetlerde *sake* sunmaya başlamış, on dokuz yaşlarında çalıştığı randevuevine olan borcu bitmişti. Yirmi iki yaşında ise kocası onu memleketi Akita'ya götürmüş, üç sene sonra ölüm onları ayırmıştı. O güne dek ne dünyaya ne de insan doğasına dair bir fikri olmayan Komayo kendi akıbetini de düşünmemişti hiç. Kocası öldükten sonra da istese Akita'daki evde kalabilirdi. Ancak bir rahibeninkinden bile iki kat daha sade bir hayatı kabullenmek zorunda kalacaktı. Bu hâli vakti yerinde taşralı aileden neresinden bakarsa baksın her yönüyle farklıydı. Kendinden bu kadar farklı insanların arasında bir başına kalmıştı. Orası, şehirde büyümüş bir kadının bir ömür geçirebileceği bir yer değildi. Bir süre ölümü düşündükten sonra artık ne yapacağını bilemez hâle gelince oradan kaçıp Tokyo'ya gelmişti.

Ueno İstasyonu'na vardığında rahatlamak yerine kendini kara kara düşünürken bulmuştu. Yıllardır ailesiyle iletişim kurmamıştı. Kocaman Tokyo'da, Şinbaşı'de çalıştığı ilk randevuevi dışında ona kapılarını açacak bir yer olmadığını fark etmişti. İşte o zaman Komayo, hayatında ilk kez yalnız bir kadın olmanın acısını ve kederini kalbinin derinlerinde hissetmişti. Bundan sonrası için bir başına da olsa kendi yolunu çizmesi gerektiğinin tamamen farkına varmıştı. Eskiden çıraklık yaptığı eve giderse şimdilik kalacak bir yer vereceklerini, sonrası için de biraz yardım edeceklerini umuyordu. Bunları düşünürken bir yandan da yedi sene önce ona yaraşır şekilde ayrıldığı eve apaçık çaresizce geri dönmeyi gururuna yediremiyordu. Şüphesiz, bu onun için büyük bir eziyet olurdu. Şinbaşı'ye giden trene binerken

“Ölsem bile oraya gitmem,” diye düşünüyordu; ancak tam o sırada bir kadın sesi düşüncelerini böldü. Kadın, ona eskiden kullandığı “Komazo” ismiyle seslenmişti. Şaşkınlıkla sesin geldiği tarafa baktığında Akıtalı kocasının randevuvinde gözdesi olan Oryu isimli garson kızı gördü. Görünen o ki uzun yıllar sabırla garson olarak çalıştıktan sonra geçen senenin sonunda mahallenin güneyinde kendi randevuevini açmıştı. Onca ısrarından sonra Komayo orada kalmayı minnetle kabul etmişti. Kısa bir süre sonra da Cukiçi diye yaşlı bir geyşanın Obana isimli randevuevinde çalışmaya başlamıştı.

Genç bir geyşanın sesi bu düşüncelerini böldü. “Hayır, durun... lütfen!” Birkaç farklı boğuk sesli kahkaha duyuldu. Komayo şaşkınlıkla odanın etrafına bakındı. “Hayır, hayır tekrar olmaz. Çok kötüsünüz.”

Erkeklerle ait daha fazla kahkaha duyuldu ve kadının kendisi de kıkırdamaya başladı. Sesler, birkaç metre kareden daha büyük olmayan küçük bir bahçeyle kendilerinininkinden ayrılan komşu çayevinin ikinci katından geliyordu.

Komayo geyşa olmaktan ne kadar nefret ettiğini ve insanların geyşalara sırf geyşa oldukları için istediklerini nasıl da yapabildiklerini düşündü. Bir zamanlar büyük bir ailenin gelini, bütün hizmetçilerin saygı duyduğu biri olduğu aklına gelince neredeyse gözyaşlarına boğulacaktı.

Tam o sırada alelacele koridoru koşup gelen garson kız “Aa, Komayo Hanım. Siz burada mıydınız?” diye şaşırdı. Bir yandan odadaki bardak ve tabak yığınına toplarken, “Beyefendi şu yandaki müstakil evde,” dedi.

“Pekâlâ,” dedi Komayo. Kalbinin hızla çarptığını ve yüzünün kızardığını hissetti ama sessizce ayağa kalktı, *kimono*-

sunun eteklerini topladı ve merdivenlerden aşağı indi. Ancak bunu yaparken ruh hâli aniden değişmişti. Hissettiği sıkıntı hissi eriyip gitmiş ve eğer başarılı olmak istiyorsa, işlerini gönülsüzce yapmanın iyi olmayacağı sonucuna varmıştı. İyi bir iş kadını gibi, müşterisini bulmaya ve emeklerinin karşılığını almaya kararlıydı. Binayı çevreleyen verandadan geçerek sondaki sedir ağacından yapılmış kapıyı açtı. Görebildiği tek şey zifiri karanlık ve ahşap zeminli bir antre ve onun ardında da yalnızca üç *tatami* bir bekleme odasıydı. Salona açılan sürgülü kapılar ardına kadar açık duruyordu ama odaya yerleştirilmiş olan katlanır paravanın panelleri odanın içinin görünmesini engelliyordu. Tavan hasırla kaplıydı; hasırın içinden elektrik lambasının kablosu sarkıyor, lambanın ışığı paravanın arkasından yükselen puro dumanını aydınlatıyordu.

Komayo birden kendini yedi yıl öncesine, tamamen geyşa evinin kontrolü altında olduğu günlere ışınlanmış gibi hissetti. Bu kez, yaklaşık altı aydır yine bir geyşa olarak çalışıyor olmasına rağmen, hiç belli etmeden mesafesini korumuş ve çayevlerinde aldığı her tekliften kibarca kaçmayı başarmıştı. Öyle ki bu geceye kadar kendisini hiç o meşum paravanla donatılmış bir odada bulmamıştı.

Antreden Yoşioka'ya seslenmeyi düşündü ama çoktan fazlasıyla sessiz bir giriş yaptığını fark ederek donup kaldı. Neyse ki o tereddüt içinde dururken, Yoşioka paravanın arkasında birinin olduğunu hissetti.

“Sen misin, Oço?” Hizmetçiye sesleniyordu ama Komayo bu fırsatı kaçırmadı.

“Durun size yardım edeyim,” dedi ve paravanın bir tarafını geriye katladı.

Yoşioka çoktan *yukatası*nı giymiş ve şiltenin üzerinde

bağdaş kurmuş puro içiyordu. Komayo'ya doğru döndü. "Demek sensin," dedi sırtarak.

Komayo yine kalbinin yerinden fırlayacak gibi çarptığını ve yüzünün kızardığını hissetti. Cevap vermeden gözlerini indirdi.

"İyi misin? Uzun zaman oldu," dedi elini hafifçe omzuna koyarak.

"Tuhaf hissediyorum," dedi kadın ve utancını gizlemek için kimonosunun kolunda, içinde sigara tabakasının bulunduğu küçük keseyi aramaya başladı. "Her şey o kadar uzun zaman önceydi ki şimdi nedense tuhaf geliyor."

Yoşioka bakışlarını yavaşça Komayo'nun boynundan yüzüne doğru gezdirdi, konuştuğunda sesi yumuşaktı. "Komayo, bu gece burada kalmak ister misin?"

Komayo cevap vermedi ama tütün kesesinin ipindeki düğümü gevşetmek için ağzına götürürken başını ona doğru eğdi ve gülümsedi. "Bu sana sıkıntı vermez mi?"

"Hiç de değil. Ama korkarım o çılgın öğrencilik günlerindeki gibi olamayacağım. Ne güzel günlerdi, değil mi?" dedi ve Komayo'nun elini sıktı.

"Öyleydi. Çok eğlendik... Ama olur da yine aynı şekilde devam edersek ne olur?" dedi ve sonunda sigarasını yaktı. Tekrar Yoşioka'ya baktı. "Herhalde karın benden nefret ederdi."

"Karım mı? Karım benim için endişelenmeyi uzun zaman önce bıraktı. Farkına bile varmazdı."

"Peki diğer geyşa..." dedi Komayo şilteye sırtüstü uzanarak, görünüşe göre utangaçlığını üzerinden atmıştı. "Ama sanırım bunun pek önemi yok. Eğer biri bir şey söylerse cevabım hazır."

"Ne demek istiyorsun?"

“Seni diğerlerinden daha uzun süredir tanıyorum sonuçta. Doğru değil mi?”

“Bu doğru! On yıldan fazla oldu.” Yoşioka güldü.

“Bu akşam biraz başım ağrıyor,” dedi Komayo. “Tiyatro çok boğucuydu...” Sonunda *obisini* tutan düğümü çözmeye başladığında, hayal kırıklığı içinde bağırdı.

“Ne oldu?”

“Çözemiyorum. Çok sıkı bağlanmış. Bak, parmaklarım kıpkırmızı oldu.” Yoşioka’nın görmesi için ellerini kaldırdı. “Gerçi ben sıkı severim. Eğer nefesinizi kesecek kadar sıkı değilse, doğru gelmiyor.”

Başını aşağı indirdi ve düğümü çözmeye çalıştı ama düğüm oldukça inatçıydı.

Yoşioka yorganın altından çıkarak, “Dur bakayım,” dedi.

“Açılmıyor,” dedi. Vazgeçerek işi Yoşioka’ya bıraktı ve *obisinin* içine sıkıştırdığı tüm eşyaları çıkarmaya başladı: çantası, not defteri, küçük bir ayna, bir kürdanlık.

“Çok sıkı,” dedi Yoşioka. “Sağlığın için hiç iyi değil bu.”

“İşte, şimdi oldu. Özür dilerim,” dedi Komayo derin bir nefes alarak. Ayağa kalktı.

Kuşağının üzerindeki süs yere düştü. Duvarın yanında durup arkasını döndü ve *obisini* çözmeye başladı.

Purosunu tüttüren Yoşioka, Komayo’nun beline bağladığı uzun, kırmızı ipek kuşağı çözerken ona baktı. Kumaş, gevşemiş kimonosunun eteklerine kıvrımlar halinde dökülüyordu. Yedi yıl önce, henüz yirmi yaşındayken, böyle durumlarda nasıl davranması gerektiğini bilen bir kadın olduğunu göstermişti. Yoşioka artık dünyevi zevklere alışmış olsa da Komayo, çözmesi sonsuzluk kadar uzun sürmüş gibi hissettiren o kuşağı çözerken kendini sabırsızlık ve merak

içinde çırpınırken buldu. Onda neler değişmişti? Yirmili yaşlarına gelmiş, belli miktarda acılar çekmiş ve gerçek bir kadına dönüşmüşken şimdi nasıl görünecekti? Bu duygu-yu, onunla ilk kez karşılaşılıyor olsaydı hissedeceğinden çok daha şiddetli bir şekilde hissediyordu şimdi.

Nihayet kuşağı çözmeyi bitirdiğinde yüzünü ona döndü. Bunu yaparken, ağırlığı yüzünden kimonosu yuvarlak omuzlarından aşağı kaydı ve Komayo, ışığın altında yalnızca iç kimono ile kaldı. Beyaz krepten yapılmış bu hafif yazlık elbise, bir dere kenarındaki gündüz sefası çiçeklerinden oluşan bir desenle kaplıydı; çiçekler koyu çivit rengine boyanmış, soluk yeşil yapraklar narin çiğ damlalarıyla süslenmişti. Tokyo'nun bu bölgesinde, böyle bir malzeme ancak bu tür lüks ürünlerle övünen Erien mağazasından gelebilirdi. Normal şartlar altında Yoşioka onun kimonosuyla ilgili bir yorum yapabilirdi ama şu anda böyle inceliklere ayıracak vakti yoktu, onu kollarına almak için sabırsızlanıyordu. Onun bu duygularından habersiz olan Komayo olduğu yerde kalmaya devam etti. Düşen *kimonoyu* ayağıyla hafifçe itti ve sonra kendisi için getirilmiş olan pamuklu *yukatayı* fark etti.

“Ah, bir *yukata* bırakmışlar,” diye mırıldandı kendi kendine, sanki ipek iç *kimonosunu* terle kirletmekten kaçınmak için kadınsı bir arzuya kapılmış gibi. Fazla oyalandığını düşünen Yoşioka biraz sinirlenmeye başlamıştı.

“Eminim böyle iyisindir,” dedi; ama Komayo çoktan hakata kumaşının alt kısmının ucunu çözmekle meşguldü.

Hem gündüz sefası motifli ipek *kimonosunu* hem de iç *kimonosunu* omuzlarından sıyrarak ona dönük durdu, çıplak vücudunu sarmalayan beyaz teni lambanın ışığında kar

gibi parlıyordu. *Yukatayı* almak için eğildiğinde, Yoşioka daha fazla kendini kontrol edemedi ve onun elinden tutarak kendisine doğru çekti.

“Ne yapıyorsun?” diye bağırdı, tökezleyerek ileri atıldı. Yoşioka, kız kendisine doğru düşerken onun sıkı ve dolgun bedenini yakalamak için tam zamanında yetişti ve sonra kız yarım ağızla çırpırırken kulağına şöyle fısıldadı:

“Komayo. Yedi sene oldu.”

“Beni bir daha bırakırsan ölürüm,” diye iç geçirdi Komayo. Sonra başına gelecekleri bildiğinden, rahatsızlığını gizlemek için çabucak gözlerini kapattı.

Başka bir şey söylemediler. Adamın yüzü sanki sarhoşmuş gibi kıpkırmızı olmuş, kollarındaki ve boynundaki damarlar belirginleşmişti. Komayo ise ölü gibi yatıyordu, başı adamın koluna yaslanmıştı ve *gingko* yaprağı tarzında toplanmış saçları dağılmıştı. Çıplak göğüsünün altındaki kalbi daha hızlı atmaya başladığında, sıkıdığı dudakları aralandı ve güzel dişlerinin arasından dilinin ucu göründü.

Yoşioka, yüzünü onunkine yaklaştırmak için dudaklarını nazikçe onunkilere dayadı. Kadının başının altında duran koltukdaki acıyı görmezden gelerek onu tutmaya devam etti; ama sonunda dudaklarını vücudunun üzerinde gezdirmeye başladı, birbiri ardına daha da yumuşak, ipeksi noktaları seçiyordu: göğüs ucunu, kulak memesini, göz kapağını, çenesinin altındaki bir noktayı.

Adam her hareket ettiğinde Komayo'nun nefesi hızlanıyordu ve Yoşioka, kadının nefesinin sıcaklığını omzunda hissedebiliyordu. Çok geçmeden Komayo acı çekiyormuş gibi haykırmaya başladı ve ne yaptığının farkına varmadan adamın büktüğü bacağına itti. Ona bakmak için döndüğün-

de, *tataminin* üzerinde yayılmış kolları adamın bedenine sarılmak için uzandı. Nefesi hırıltılı ve sıcaktı; büyük bir güçle adama sarılan Komayo tekrar inledi.

Yere düşen tokasının çıkardığı sesle gözlerini hafifçe araladı. “Sevgilim, ışıkları söndür. Lütfen,” dedi titrek bir sesle, sanki odanın aydınlık olduğunu yeni fark etmiş gibi. Ama sözleri bir başka öpücükle yarıda kesildi. Kısa süre sonra, kendini gizlemekten çok, sanki Yoşioka’yı teşvik ediyormuş gibi ses çıkaran, giderek hızlanan nefesini dert etmeye başladı. Yoşioka onu kollarından sıyrıp yavaşça şilteye bıraktı ve keten örtüyü çekti, ama ışığı söndürmeye hiç niyeti yoktu. Onun yüz ifadesinin her ayrıntısını, zevkle kıvranan vücudunun her santimini görmek istiyordu. Durması için ona yalvarışını görmek istiyordu. Tüm deneyimleri arasında bu en zengin olanıydı; erotik resimlerde gördüğü tüm pozisyonlar ve pozlar arasında bunlar en egzotik olanıydı ve onları gözleri açık bir şekilde incelemek istiyordu.

4. BÖLÜM

KARŞILAMA ATEŞİ*

Gece boyu Ginza'da Bon Festivali[†] için alışveriş eden insan kalabalığına ev sahipliği yapan çiçek pazarı, dün sabahın erken saatlerine kadar açıktı. Bu akşam ise geyşa evlerinin art arda sıralandığı ara sokaklar Obon ateşi yakmak için malzeme satan işportacıların “omukai, omukai!”[‡] diye bağırış sesleriyle doluydu. Tam o sırada, ana caddedeki gazete bürosundan fırlayan çocuklar sanki önemli bir şey olmuş gibi “Yazıyor! Yazıyor!” diye bağırırken bir yandan da ellerindeki zilleri çalıyorlardı. Randevuya gönderilen geyşaların bindiği çekçekler göze çarpıyor, karşılama ateşi yakanların çakmak taşına vurduklarında çıkan sesler evlerinin kafesli kapılarından duyuluyordu. Sahici bir coşkuyla dolan şehirdeki bu yaz gecesinin gökyüzünde, yeni ay ve çobanyıldızı serin bir parlaklık yayarak ışıldıyordu.

* Obon Festivali'nde ataların ruhlarını karşılamak için yakılan ateş. -çn

† Obon (Bon Bayramı olarak da bilinir), ataların ruhlarını onurlandırmak için yaz aylarında Japonya'da düzenlenen bir dizi etkinliktir. -çn

‡ (Jap.) Karşılama ateşi! Karşılama ateşi! -çn

Gıcırdayarak açılan Obana Evi'nin kafesli kapısından çıkan ihtiyar, "Ne yazıyor acaba? Yine uçak düştü herhalde," dedi. Sakince bakışlarını gökyüzüne çevirdiğinde arkasından gelen geyşa çırağının sevimli sesini duydu.

"Efendim, karşılama ateşini yakacak mısınız?"

"Zamanı geldi, değil mi?" İki eli arkasında gökyüzüne bakmaya devam ederken, sanki kendi kendine konuşuyormuş gibi, "Bu yıl Obon'da yeni ay çıkmış," diye devam etti.

"Efendim, Obon'da yeni ay çıkınca ne oluyor ki?"

Ağzında tuttuğu lastik oyuncakğı şak şak ettiren genç çırağa, ihtiyarın kendi kendine konuşması tuhaf geldi.

"Aile sunağının altında ateş için aldığım malzemeler var. Hadi güzel kızım, onları al getir."

"Ben yakabilir miyim peki?"

"Tabii, sen al getir; ama maltıza bir zarar gelmesin."

"Tamam, siz bana bırakın," diye seslenen çırak Hanako, herkesin içinde ateşle oynayabilme fikriyle heyecanlanıp malzemeleri apar topar sokağın kenarına yığıdı.

"Her şey hazır. Yakıyorum o zaman."

"Bana bak, hepsini bir anda yakma. Çok tehlikeli. Yavaş yavaş yap."

Yaşlı adam daha henüz konuşurken ana caddeden gelen akşam esintisi, karşılama ateşini aniden alevlendirince Hanako'nun pudraya bulanmış yüzü yan profilden kızıla boyandı. Yaşlı adam dizlerinin üzerine çöküp ellerini birleştirerek:

"*Namu Amida-butsu. Namu Amida-butsu.*" diye dua etti.

"Efendim, bakın. Çiyokiçi Ablaların evinde de... Aa, karşı tarafta da... Her yerde ateş yanıyor. Ne kadar güzel."

Evlerin önünde yakılan karşılama ateşinin dumanları

* (Jap.) Selam olsun sana Amida Buda. -çn

nedense telefon ve elektrikle yeni tanışmış bu şehrin havasına uymuyor, mahalleye melankolik bir hava veriyordu. Obana Evi'nin ihtiyarı dizleri üzerinde uzun dualarına devam ederken sonunda iki eliyle kalçalarını ovarak ayağa kalktı. Altmış yaşını geçeli çok olmuştu. Belli ki yıkanmaktan neredeyse tel tel olmuş kenevirden *kimonosu*, kadın *obisinden* bozma siyah saten bir kuşakla bağlanmıştı. Kamburu henüz göze batacak kadar çıkmamış olsa da kolları ve bacakları acınacak kadar bir deri bir kemik kalmıştı. Tüm saçı dökülmüş, yanakları sarkmış ve kar beyazı kaşları fırça kılı gibi uzamıştı. Hâlerinden memnun gözüken bu ihtiyarın parlayan gözlerine, erkeksi ağız yapısına ve zarif burun köprüsüne bakınca ömrü boyunca randevuevi işletmiş biri olduğunu kimse tahmin edemezdi.

“Aa, efendim bakın! Negişi Hoca geliyor.”

Yaşlı adam, karşılama ateşinin kalan közlerine su serptiği sırada durdu, “Hani, nerede?” dedi. “Aa, evet o gerçekten. Siz çocukların gözü pek keskin oluyor.”

Yaşlı adamı gördüğünde iki üç ev ötedeyken hafifçe hasır şapkasını kaldırıp selam veren, büyük su birikintisini koca bir adımla geçen ve genç çırak Hanako'nun Negişi Hoca dediği adam gazetelerde yayımlanması için roman yazan Kurayama Nanso adında, kırklı yaşlarında biriydi. Beyaz, kenevirden *kimonosunun* üzerindeki sade, ince ipekten *haori* ceketi ve ayaklarındaki beyaz çorapları ile deri tabanlı sandaletleri içinde ne bir memura ne bir tüccara ne de bir sanatçıya benziyordu. Yıllardır dur duraksız Tokyo'daki gazetelere roman serileri yazarken, aynı zamanda ara sıra kabuki tiyatrosu için de oyunlar yazmıştı. Üstelik *coruriler**

* Bir *tayunun* [*coruri* şarkıcısı] *şamisen* eşliğinde şarkı söylediği geleneksel Japon anlatı müziğinin bir şeklidir. -çn

ve tiyatro eleştirileri de yazıyordu. Bunlar sayesinde isim yapmıştı.

Kafesli kapıyı açarken, “Hocam, buyrun,” dedi yaşlı adam.

Lakin yazar olduğu yerde dikilip yan sokaklara doğru süzülen karşılama ateşlerinin dumanlarını izledi.

“Bir tek Higan* ve Obon Festivallerinde geçmişin ruhunu hissedebiliyorum. Bu arada oğlunuz Şo Bey... Kaç sene oldu?”

“Şohaçi mi? Altı yıl oldu.”

“Altı yıl demek. Zaman ne kadar çabuk geçiyor. O zaman seneye yedinci ölüm yıl dönümü olacak.”

“Evet, öyle. Ölümün yaşlısı genci yok. Asıl mesele yaşamı anlamak.”

“Bu yıl tüm tiyatrolarda anma gösterileri yapıyorlar. Madem Şo Bey’in seneye yedinci yıl dönümü... Böyle bir öneri gelmedi mi size hâlâ?”

“Gelmedi diyemem. Aslında üçüncü yıl dönümü için bir şeyler yapalım diye konuşmuştuk ama sonra, bizim oğlan için bu kadar yaygara koparmaya gerek yok diye düşündük, o şekilde konuyu kapattık.”

“Yaygara koparmak mı? Ben öyle düşünmüyorum. Kendisi değerli bir aktördü.”

“Dört beş sene daha yaşasaydı öyle miydi, değil miydi görürdük. Çok toydu. Ne kadar yetenekli olursa olsun yirmi üç, yirmi dört yaşında ölen biri sadece bir çıraftan biraz daha iyidir. Onu gerçekten kaybedenler sadece ailesi ve belki de ona ilgi duyan birkaç kişiden ibaretti. Buna dayanarak

* Hayatın ve ölümün tereddütünün benzetildiği nehrin veya denizin diğer tarafı, aydınlanma alanı anlamına gelir. İlkbahar ve Sonbahar ekinoksunun öncesinde ve sonrasında üç gün kutlanır. Obon Festivali’nde olduğu gibi mezarlıklar ziyaret edilir. —fn

sanki zamanın en ünlü aktörüymüş gibi üçüncü yıl dönümü, yedinci yıl dönümü diye abartılı törenler yaparsak hak ettiğimizden fazlasını almış oluruz.”

“Eğer tören fikri sizden çıkmış olsaydı dediklerinizde haklıydınız. Ancak fikir spontane bir şekilde müdavimlerinden çıktıysa, burada makul olmayan isteklerde bulunmanız veya kimseye rahatsızlık vermeniz söz konusu değil. Neden yapmak isteyenlere bırakmıyorsunuz bu işi?”

“Hoşuma gitse de gitmese de dediğiniz gibi, müdavimleri nasıl istiyorsa öyle olsun. Bu ihtiyarın ağzını açmaması daha iyi sanırım.”

İhtiyar, yazarı evin diğer ucundaki küçük odaya götürdü. Burası mütevazı Obana'nın en iyi *tatami* döşeli odasıydı. Geyşa karısı Cukiçi ile birlikte yıllar boyunca günlerini geçirdiği, aynı zamanda aile sunağının bulunduğu odaydı burası. Taş fenerlerle aydınlanan, neredeyse iki avlu etmeyen küçük bahçenin ve geyşaların kullandığı giriş kapısındaki diğer odalara nazaran büyük olan odanın arasında kalıyordu. Dışarıya açılan kafes işi kapı ve pencere verandadaki kamış perdenin boşluklarından gözüküyordu. Obana ile yandaki evin arasındaki boşluktan esip geçen serin akşam rüzgârı saçaklardaki rüzgâr çanlarını çalıyordu.

“Oda her zamanki gibi darmadağın ama buyurun. Ceketinizi çıkarın lütfen.”

“Yok, iyiyim böyle. Rüzgâr serin esmiyor,” diyen yazar Kurayama Hoca, yelpazesini sallarken bir yandan da sanki ilgisini çekmiş gibi odaya göz gezdirmeye başladığında, elinde sigara tabakası ve bir kâse tatlı ile içeri Komayo girdi. Onun Kurayama Hoca ile tanışıklığı Obana'da karşılaştıkları birkaç seferden ibaret değildi. Ziyafetlerde ve davetler-

de hocaya alkol ikram etmişliği vardı. Tiyatrolarda ve gösterilerde de zaman zaman denk geldiği olmuştı.

Bu yüzden samimiyetle, “Hocam, hoşgeldiniz,” dedi.

“Hoşbuldum. Yalnız bu arada, geçen günkü ziyafette ortalığı şenlendirdin. Benimle de özel olarak ilgilenirsin artık.”

“Yok canım. Böyle söylemenize sevindim ama benim gibi biri size nasıl istediğiniz muameleyi sunabilir ki?”

“Söyleyeyim mi? Efendinin önünde söylememde bir sakınca yoksa, söylerim.” Kurayama güldü.

“Söylemek istediğiniz neyse söyleyin. Utanacak bir şeyim yok,” dedi ve neşeyle gülererek ayağa kalktığı sırada, evin ön tarafından geyşa çırağı Hanako’nun tiz sesi duyuldu.

“Komayo abla! Randevun var.”

“Tamam,” diye yanıtladı. Sonra Kurayama’ya dönüp “Hocam, lütfen rahatınıza bakın,” diyerek sessizce odadan ayrıldı.

Kurayama piposunu hafifçe küllüğe vurup “Burası pek rağbet görüyor olmalı. Kaç kız çalışıyor?” diye sordu.

“Şu anda üçü yetişkin ikisi genç beş kız çalışıyor. Yeterince müşteri çekiyorlar zaten. Bu da bize yetiyor.”

“Burası Şinbaşı’deki en eski randevuevi değil mi? Ta, Meici döneminden beri burada.”

“Aynen öyle. Şinbaşı’ye ilk eğlenmeye geldiğim zamanı unutamıyorum. Satsuma Ayaklanması’nın[†] tam ortasına denk geliyordu. O zamanlar, Cukiçi’nin annesinin sağlığı yerindeydi. İkisi birlikte geyşa olarak hayatlarını kazanıyor-

* İmparator Meici’nin hüküm sürdüğü dönem (1868-1912). –çn

† Saigo Takamori liderliğinde samuray sınıfı tarafından hükümet karşıtı başlatılan bir iç savaştır. 15 Şubat’tan 24 Eylül 1877’ye kadar sürmüştür. Seinan Savaşı diye de bilinir. –çn

lardı. Şimdi dünya epey değişti. O zamanlar Şinbaşı, şimdilerde Yamanote'nin olduğu gibi nezih bir mahalle olarak görülüyordu. En iyi geyşalar şüphesiz Yanagi'deydi. Ardından Sanyabori, Yoşiço ve Şitaya'daki Sukiyamaçi geliyordu. Akasaka gibi yerlerde daha düne kadar, erişte dükkânlarının ikinci katlarında dört *senlik** bir bahşişle bile kızlarla birlikte olabileceğiniz misafir odaları vardı ve herkes meraktan oralara giderdi.”

Kurayama ihtiyarın sözlerini onaylıyor, dikkatle dinliyor gibi gözükiyordu. *Kimonosunun* göğüs kısmına soktuğu defterini yavaşça çıkarıp ihtiyarın anlattıklarını not almaya hazırlandı. Kurayama, karşısındaki kim olursa olsun, ihtiyarların ağzından bizzat deneyimledikleri o eski günlerin hikâyelerini dinlemenin ve bunları yazarak sonraki kuşaklara aktarmanın bir yazar olarak görevi olduğunu düşünüyordu. Bu yüzden ne zaman Şinbaşı civarına gelse mutlaka Obana'yı ziyaret ederdi.

Obana'nın sahibi bunun için biçilmiş kaftandı. İhtiyar için de Kurayama Hoca eşsiz bir dinleyiciydi. Günümüz dünyasında nereye giderse gitsin, bir ihtiyarın homurdanmalarını ve sızlanmalarını Kurayama Hoca kadar bıkıp usanmadan saygıyla dinleyen bir kişi bile bulamayacağını düşünür, uzun bir süre hocayı göremezse, acaba başına bir şey mi geldi diye endişe ederdi.

Yaşlı adamın adı Çouciro Kitani'ydi. 1848'de, Kaei döneminin[†] ilk yılında, Honco'daki Kinşibori bölgesinde yaşayan

* (Jap.) *Sen*, altın, gümüş ve bakır gibi metallerden yapılan madeni paralara verilen isim. Çoğu dairesel olan bu paraların ortasında bir delik bulunur. *Sen*, *yenin* yüzde biri kadardır. —çn

† Edo döneminin sonu, İmparator Komei'nin hüküm sürdüğü döneminin adı (28 Şubat 1848-27 Kasım 1854). —çn

küçük bir *şogun* hizmetçisinin oğlu ve varisi olarak dünyaya gelmişti. Bir aktör kadar yakışıklıydı. Eğer dünya eskisi gibi kalmış olsaydı, hayatını tıpkı aşk romanlarındaki karakterlerden biri gibi yaşayabilirdi. Ancak tam yirmi yaşına bastığında *şogun* rejimi çökmüş, o da atalarından miras kalan mal varlığını kaybetmişti. Ardından birkaç amatör iş girişiminde bulunup başarısız olduktan sonra, eğlence dünyasına girmekten başka alternatifi kalmamıştı. Çouciro henüz daha çocukken hikâye anlatma sanatını zevkle öğrenmiş, bunu hayatını idame ettirmek için bir araç olarak kullanmaya karar vermişti. O zamanlar rahmetli babasının bir tanıdığı olan İçizan adındaki ünlü bir tarihi hikâye anlatıcısının çırağı olarak kabul edilmesi şanstı. Gozan adıyla sahne almaya başlamış, doğuştan gelen hitabet yeteneği ve yakışıklı yüzü sayesinde kısa sürede büyük bir başarı elde etmişti. Bu süre zarfında, Şinbaşı'deki Obana Evi'nin sahibinin kızı Cukiçi'ye ilk görüşte tutulmuş, davetlerde ona karşı bonkör davranmıştı. Sonunda da Obana'nın damadı olmuştu.

Çouciro ile Cukiçi'nin bu birliktelikten iki oğlu olmuştu. İhtiyar, büyük oğlu Şouhaçi'nin tahsilli ve atalarının yitip giden ismini tekrar hayata döndürebilecek kadar değerli bir adam olmasını ummuştu. Ancak geyşa dünyasının içine doğan Şouhaçi eğlendirme sanatına daha ilkokul yıllarından itibaren ilgi göstermeye başlamış, babası onu bundan vazgeçirmek için ciddi bir şekilde azarlamış, hatta ara sıra da dövmüştü. Yine de en nihayetinde başka çaresi kalmamış, çocuğun eğlence dünyasında adını duyurmasına müsaade etmek zorunda kalmıştı. Böylece, on iki yaşındayken Şouhaçi, aktör İçikava Danşu'ya çırak verilmişti. İçikava Raişiçi sahne adını alan Şouhaçi, Danşu'nun vefatının ar-

dından, yirmi yaşındayken kabuki tiyatrosunda başaktörlüğe terfi etmiş, arkadaşları arasında kıskançlık uyandıracak kadar ünlenmişti. Kaptığı nezle birdenbire zatürreye çevirince, kısa süre içinde ölmüştü.

Tam o sıralarda Şouhaçi'nin ortaokuldan mezun olmak üzere olan küçük kardeşi Takiciro, yerel polisin çocuk suçluları toplaması sırasında sorguya çekilmişti. Ne yazık ki böylesi bir şüpheyile çağırılması ve uyarı alması, onun okuldan atılmasına sebep olmuştu. Bu olaylar ihtiyarı geleceğe dair ümitsizliğe sürüklerken, üstüne üstlük hikâye anlatıcısı dostları ve bu hikâyelerin anlatıldığı tiyatroların sahipleri arasında anlaşmazlık baş göstermişti. O an herkese ve her şeye duyduğu öfkeyle hikâye anlatıcısı lisansını geri vermişti. İhtiyar, hiçbir zaman özünde bir sanatçı olmamıştı ve inatçı söylemleri hikâye anlatıcısı dostları arasında nefret uyandırıyordu. Niyeti, kalbinin derinlerinde yatan asıl düşüncelerini bir kenara bırakıp dünyayı da kendini de bu kadar ciddiye almaktan vazgeçmekti. Yine de farkında olmadan eski küstahlığına ve eski günlere özlemi ara sıra nüksediyordu. Ustası İçizan hayattayken, ihtiyar sık sık ziyafetlere ve geyşaların çağrıldığı partilere davet edilirdi. Ancak bir keresinde, sonradan görme bir adamın yeni eve taşınma partisine davet edilmiş, kendini konuşmasına kaptırınca art arda hoş olmayan sözler etmiş, böylece performansı felaketle sonuçlanmıştı. Bu olaydan sonra, çok fazla kısıtlama içerdiği ve bu şekilde performans sergileyemeyeceği için kim davet ederse etsin partilerde gösteri yapmayı reddetmiş, sadece varyete salonlarında sahne almaya devam etmişti. Bir sanatçı sahne-

* (Jap.) *Yoseseki*. *Rakugo*, hikâye anlatımı, *şamisen* müziği vb. sanatların icra edildiği salonlara verilen ad. -fn

sinde özgür değilse, gösteri yapmasının ne anlamı kalırdı ki? Gozan'ın hikâyelerini dinlemek isteyen soylular ve varlıklı beyefendiler de varyete salonlarına gelirdi. Gozan, seyircisi ister esnaf olsun ister varlıklı beyefendiler olsun, tarzını seyircisine göre değiştirmezdi. Bu bakımdan, eski usta Fukai Şidoken'e benziyordu. Yaşlandıkça seyircisiyle uğraşıp onları güldürmekte daha da becerikli hâle gelmişti. Bu da namını öyle yürütmüştü ki işlerin kesat olduğu şubat ve ağustos aylarında bile hatırı sayılır müşteri çekmeyi başarmıştı.

Nanso Kurayama'nın ihtiyarla arasında gelişen dostluk, uzun yıllar Gozan'ın dinleyicisi olmasından kaynaklanıyordu.

“Sahneye geri dönmeyi düşünmüyor musunuz? Siz bıraktıktan sonra ben de hikâye dinlemeye gitmeyi tamamen bıraktım.”

“Hayır, toplumun şu an geldiği hâliyle bunu yapmak imkânsız. Artık kimse eski hikâyeleri dinleyecek kadar uzun süre oturmak istemiyor.”

“Sanırım şimdi millet izledikleri şey bir film değilse ilgi göstermiyor.”

“*Gidayu*[†] ve *Rakugo*[‡] da dahil olmak üzere varyete salonlarındaki gösterilerin hepsi demode oldu.”

* Profesyonel hikâye anlatıcısı. 1680-1765 yılları arasında yaşadığı tahmin edilmekte. Hiraga Gennai tarafından yazılan *Furyu Şidokenden* (1763) isimli *kabuki* oyununa esin kaynağı olmuştur. Yazar, orijinal metinde hikâye anlatıcısının kendi ismini değil, oyunda geçen *Furyu Şikoden* ismini kullanmıştır. —çn

† *Gidayubuşi*'nin kısaltmasıdır. Kurucusu Takemoto Gidayu'nun adını taşıyan ve çoğunlukla kukla tiyatrosu (*bunraku*) için anlatı müziği olarak icra edilen bir *coruri* türüdür. —çn

‡ Mizah odaklı Japon hikâye anlatma sanatı. Hikâye anlatıcısı bir minde-
rin üzerinde *koza* denilen sahnede oturur. Küçük bir bez ve yelpaze gibi malzemeler kullanarak tek başına birden fazla karakteri jest ve mimiklerini kullanarak canlandırır. Hikâyelerin sonunda vurucu bitiriş cümleleri olur. —çn

“Ama sadece varyete salonlarında değil. Tiyatrolarda da durum aynı. Bir düşününce, çok haklısınız. Günümüz seyircisi gerçek sanatı görmek ya da duymakla ilgilenmiyor. Onlar için ucuz ve basit olduğu ve hepsine tek bir noktadan ulaştıkları sürece ne izledikleri umurlarında değil. Bu kriterleri de yalnızca filmler taşıyor.”

“Aynen öyle. Sizin de dediğiniz gibi, bir aktörün sanatını veya bir hikâye anlatıcısının tarzını takdir etmek söz konusu olduğunda, günümüz seyircisi bunu zahmetli ve sıkıcı buluyor.”

“Hikâyelerin anlatıldığı salonlar bomboş olsa bile, hikâye kitaplarının çok satmasının nedeni bu değil mi zaten? Ne gramofondan dinlediğim ne de hikâye kitaplarından okuduğum hikâyeler bana zevk veriyor. Hocam sizce de icra edilen sanat her ne olursa olsun, sanat dediğimiz şey sanatçının sanatını icra ederken hissettiğı içgüdüsel coşku değil midir? Doğal olarak bu coşku seyirciye de sirayet ediyor. Bu aşamada verilen hissi içgüdüsel olarak alan seyircide müthiş bir ilgi gelişiyor. İşte sanatın gizemi dediğimiz de budur. Dinleyen ve sanatını icra eden arasında duygular birbirine geçmezse bu sanat olmaz. Sizce de öyle değil mi?”

Bunamış ihtiyar ve modası geçmiş romancı soğumuş acı çaylarıyla boğazlarını ıslatıp keyifle sohbetlerine devam edecekleri sırada kamış perde açıldı. İçeri giren Obana'nın sahibesi Cukiçi'ydi.

“Hoşgeldiniz,” dedi. Tombul, kısa boylu, yaşlı bir kadındı; ama restoranlarda ya da randevuevlerinde sıkça rastlanan türden, insanın yüzüne gülüp arsızca arkasından konuşan şişman sahibelere biraz bile benzemiyordu. Yuvarlak gözlerine ve tombul yanaklı mutlu yüzüne bakan herkes

onun dürüst ve iyi kalpli bir kadın olduğunu anlardı. Nakışlı satenden bir *obi* ile tutturulmuş nokta desenli ipek tülден bir *kimono* giymesinden bir randevudan döndüğü anlaşılıyordu. Giyim tarzında ve tavırlarında tarif edilemez bir soğukkanlılık ve eskiyi anımsatan bir şeyler vardı. Bir Şinbaşi geyşasındansa, *Katobuşi* ya da *İççubuşi** ustasına benzediği söylenebilirdi. Cukiçi görüldüğü gibi sakin bir kadındı. Ne yaşlıları ne de küstah genç geyşalar onun hakkında kötü söz etmezlerdi. Cukiçi'nin yaşıtı geyşalar mahallede nüfuzlu geyşalardı. Onlara “büyük abla” denirdi. Ancak Cukiçi, bu nüfuzlu geyşalar ne yaparsa yapsın iyi ya da kötü bir yorum yapmaz, bu tür meseleleri her zaman geyşa loncasındaki yetkililere bırakırdı. Bu nedenle, bu insanlar ondan yumuşak huylu ve akli başında bir kadın olarak bahsederlerdi. Öte yandan, loncada nüfuz sahibi olmak isteyip başaramayan hoşnutsuz grubun bir kısmı ve ne kıdemli ne de genç, bir eve bağlı olmadan çalışan geyşalar bile Cukiçi kadar açık yürekli ve cömert bir insan olmadığını düşünür, ona hayran kalırlardı. Yine de bazıları, zaman zaman Cukiçi'nin fikirlerini beyan etmesini dilerdi. Ancak Cukiçi bu yaşa gelip de loncada görev almak gibi zahmetli bir işi kendine yük ediniп geyşa gösterileri ve dans provalarına ön ayak olmayı, kendi evindeki kızları zorla gösterilere çıkarak nüfuz kazanmayı gerekli görmüyordu. Buna ek olarak, büyük oğlu Şouhaçi yaşasaydı ve büyük bir aktör olsaydı ya da küçük oğlu Takiciro okulundan başarıyla mezun olsaydı ve bir umudu olsaydı, varını yoğunu ortaya koyup para biriktirmeye çalışırdı. Fakat birisi ölmüş, diğeri de evlatlıktan reddedilip evden sürgün edilmişti. En azından kocası Go-

* *Coruri* şarkılarından ve eski müzik türlerinden ikisi. —çn

zan ile birlikte kalan yıllarını huzurla geçirme fikri ona iyi geliyordu. Ayrıca, Şinbaşı geyşa mahallesi kurulduğundan beri Obana rağbet gören, hatta diğer evlerdeki geyşaların girmek için çabaladığı bir evdi. Hem Cukiçi'nin kendisi de eski, güvenilir müşterilerinden davetler almaya devam ediyor, günlük kazancını çıkarıyordu. Yine de ne kadar düşünmemeye de çalışsa aklında hep oğulları vardı.

Cukiçi sessizce aile sunağının önüne çöküp duasını ettikten sonra adak mumlarını söndürüp sunağı kapattı. Evin ön tarafındaki geniş odaya giderek üzerindeki *şibori* tarzında boyanmış, pamuktan ince bir *kimonoyla* değiştirdi. Ev işlerine yardım eden yaşlı kadınla sohbet ederken kocası Gozan'ın, Kurayama Hoca'yı yolcu ettiğini görünce "Ne o, yoksa gidiyor musunuz? Biraz daha kalsaydınız," dedi.

"Teşekkürler. Zaten yakın bir zamanda yine uğrayacağım."

"Ama benimle birlikte Amigasa şarkısını çalışırsınız diye düşünmüştüm."

"İşte, gitmem için bir sebep daha." Kurayama bunları söylerken bir yandan da gülüyordu. Sözlerine devam etti. "Bu sıralar biraz tembellik ettim. Ustayı görürseniz selamlarımı iletin."

"O zaman en kısa zamanda görüşmek üzere..."

Cukiçi ve ihtiyar birlikte evin arka tarafındaki küçük odaya geçti. Cukiçi piposunu yakıp bir nefes çekti. Özellikle konuyu açmak ister gibi, "Canım," diye seslenip "Komayo evde mi?" diye sordu.

"Az önce çıktı."

* Kumaş ipe bağlandıktan sonra boyaya batırılarak desen elde etme tekniği. Batik boya. -çn

“Ben de yeni duydum ama, nasıl desem, Komayo’nun son zamanlarda Hamazaki Evi’ne gitmesinin nedeni Rikici’nin efendisi tarafından çağrılıyor olmasıymış.”

“Öyle mi?” İhtiyar, kurutulmuş ağaç kavunu kabuğundan yaptığı tütün kutusunun üzerini bir bezle temizlemeye başladı.

“Aslında iki üç gün önce Rikici ile bir araya geldik. Saçma sapan birkaç söz edince garip davrandığını düşündüm ama üzerine düşmedim. Sonra bu akşamki müşteriden olanları duyunca taşlar yerine oturdu.”

“Komayo görüldüğünden daha cesurmuş.”

“Ya insanlar benim hem aracılık ettiğimi hem de bilmiyormuş gibi davrandığımı düşünürse ne olacak? Bu durum hoşuma gitmiyor.”

“Etraflıca düşünmeden bir şey demek olmaz. Sen hiç karışma. Gitmeden önce sana danışsaydı fikrini söyledin ama senden habersiz yapmış her şeyi. Elinden bir şey gelmez. Sadece Komayo değil, bugünlerde bütün kızlar bu konularda epey maharetli. Hiçbiri yol yordam bilmiyor. Nereye giderlerse gitsinler umursamaz olmalarının nedeni de bu.”

“Doğru söylüyorsun. Bu akşam bir sürü söylenti duydum. Hatta adam Komayo’nun borcunu ödemeyi bile teklif etmiş. Borç ödenip kız serbest kalınca ona sahip çıkacağını da söylemiş ama Komayo kesin bir cevap vermemiş.”

“Son zamanlarda çok sık randevuya gidiyor. Boş hayallere kapılmış olmasın.”

“Ev için para kazandığı sürece ondan tek isteyeceğimiz şey bu olur. Ancak kimse sonsuza kadar genç kalmayacak. Eğer ona sahip çıkmak isteyen biri varsa adamın dediklerini dinlese onun için daha iyi olur.”

“Peki, bu adam neyin nesi? Soylu mu?”

“Rikici’nin efendisi dedim ya.”

“Evet ama nasıl bir adam?”

“Canım, onu tanımıyor musun? Şu sigorta şirketlerinden birinde çalışıyor. Otuz yedi, otuz sekiz yaşlarında gibi ama kırk yaşının altında olduğu belli. Bıyıklı, yakışıklı bir adam.”

“Kendine paralı birini buldu desene. İşinde bu kadar iyiyken, bırakmak istemezse şaşırmamak lazım. Artık çok iyi bir efendisi olduğuna göre, Kikugoro ya da Kiçiemon gibi bir Kabuki aktörünü de kendine âşık ederse keyfi ikiye katlanır,” derken gülüyordu.

“Senin gibi umursamaz birini daha görmedim,” dedi Cukiçi. Piposunu kül tablasına vurarak ona onaylamayan bir bakış attı ama gözlerinde öfkeden eser yoktu. Tam o sırada evin ön tarafındaki odada telefon ısrarla çalmaya başladı.

“Kimse yok herhalde,” diyerek yorgun bir şekilde ayağa kalktı.

5. BÖLÜM

GÜNDÜZ DÜŞÜ

Ağustos sonlarıydı ve kuraklık o kadar ciddi boyutlara ulaşmıştı ki suların geçici olarak kesileceğine dair söylentiler yayılıyordu. Ancak bir akşam üzeri aniden sağanak yağış başlamış, bütün gece ve ertesi günün ortasına kadar devam etmişti. Gökyüzü berraklaştığında mevsim de tamamen değişmişti. Sonbahar, bir anda rengini değiştirdiği gökyüzünde, söğüt ağaçlarının yapraklarında görünüyor, gece yarısı sokaklarda yankılanan *geta* takırtılarında, çekçeklerin zillerinin ve çöp kutularında öten cırcır böceklerinin sesinde duyuluyordu.

Komayo, Yoşioka Bey ile ya Hakone'ye ya da Şuzenci'ye gidecekti. Ancak şiddetli yağmurlar sadece Tokaido demir yolu hattında değil, Tohoku demiryolu hattında da arızalara neden olmuştu. Bu yüzden Yoşioka Bey'i, Morigasaki'deki Sanşuen'de kalmaya ikna etmişti. Sanşuen, Şinbaşı'de nüfuza sahip, Taigetsu olarak da bilinen, Kobikiço'daki bir

randevuevi yazlığıydı. Ayrıca herkes her istediğinde orada konaklayamazdı. En başta, Taigetsu'nun sahibesi villayı kendi zevkine göre lüks içinde inşa ettirmişti. Doğuştan aç gözlü olduğundan, böylesi güzel ve geniş bir villanın çoğu zaman boş kalması onu üzüyordu. Bu yüzden Kobikiço'daki randevuevinin yönetimini evlatlık kızına ve birkaç deneyimli hizmetçiye bırakıp Sanşuen'i randevuevinin bir şubesine çevirmişti. Randevuevlerine sık sık girip çıkan geyşa takımına ve güvenilir müşterilerine sevgililerini getirebileceklerini söylemişti. Burada müşteriler hanlardaki gibi birbiriyle karşılaşmadığından sanki kendilerine özel bir villada kalıyormuş gibi hissediyor, bunu da doğal olarak cömert bahşişlerle gösteriyorlardı. Geyşalar ise Şinbaşı'deki ünlü Taigetsu Evi'ne fazladan bir müşteri getirmeyi bile başarsa prestijlerinin artacağını hissediyorlardı. Bu nedenle, zaman zaman kendi ceplerinden vererek hediyelik eşyalar alıp Tokyo'ya döndükten sonra Kobikiço'daki evin resepsiyonuna giderek gururla çok güzel vakit geçirdiğini ilan edenler bile oluyordu. Komayo'nun da Sanşuen'de kalmak için Yoşioka'yı ikna etmesinin nedeni aşağı yukarı bunları yapma isteğinden kaynaklanıyordu.

Hizmetçi kahvaltı tepsilerini kaldırdığında saat onu geçiyordu. Erken gelen sonbahar göğü hafif bulutluydu ve usulca esen rüzgâr, zaman zaman verandanın kenarındaki süs yoncalarının yapraklarından düşen çiğ damlalarını savururken, cırcır böcekleri bundan etkilenmiyor, tıpkı gece öttükleri gibi sakince ötmeye devam ediyorlardı.

Komayo dudaklarında Şikişima marka sigarasıyla karnının üzerine uzanıp hizmetçinin getirdiği *Miyako* gazetesine bakarken usulca esnedi. Sonra başını kaldırıp aniden tüm

yapaylığıyla, “Burası çok güzel, değil mi? Sessiz sakın,” dedi. Yoşioka, başını dirseğine dayamış, dudaklarında sigarası, bir süredir kadının vücuduna içten bir hayranlıkla bakıyordu. Cevap vermek için doğruldu:

“Ben de onu diyorum ya. Böyle sessiz sakın bir yerde yaşamak istemez misin? Sence de geyşalığı bırakmanın zamanı gelmedi mi?”

Işıltılı gülümsemesiyle adama bakan Komayo hiçbir şey söylemedi.

“Peki neden bırakmıyorsun? Bana güvenmiyor musun?”

“Güvenmediğimden değil ama...”

“Baksana güvenmiyorsun işte.”

“Ama bu imkânsız işte! Hem Rikici Abla var hem de Hamaço, Murasaki'deki metreslerin var. Başlarda bir süreliğine de olsa her şey yolunda gidebilir ama en sonunda hüsrana uğrayacağımı biliyorum.”

“Zaten Rikici'den ayrılmış sayılmıyor muyum? Dün gece o kadar konuşmamıza rağmen hâlâ bunları mı söylüyorsun? Hamaço'dakine gelince, en başından beri ona sahip çıkmak gibi bir niyetim yoktu. Madem bu kadar rahatsızsın, belki de şimdi ayrılmalıyız.”

“Sen de hemen sinirleniyorsun. Biraz dinlesen...” dedi, bu şekilde kestirip atan Yoşioka'nın göğsüne yaslanıp kimonosunun önünün açılmasını görmezden gelerek. Sesi şımarık bir çocuğunkine benziyordu.

Kadının güzel saçlarının ve kıpkırmızı yüzünün çıplak tenine değmesi Yoşioka'nın içini ürpertiyor, dizlerinin üzerindeki bedeninin sıcaklığı ve ağırlığı yavaş yavaş ruhunu etkisi altına alıyordu. Bu zengin hissin onu hoş bir transa sürüklediğini hissedebiliyor ve uzun, uykusuz bir gecenin

ardından uyanık kalmak için mücadele ediyordu. Bir kez daha kucığına yayılmış üstü başı dağınık o figüre baktı ve onun sadece bedenini değil, kalbini ve ruhunu da kendisine ait kılmak için karşı konulmaz bir arzuya kapıldı.

Yoşioka kendine inanamıyordu. Yurtdışına gittiğinde hiç düşünmeden bir kenara attığı bu kadının şimdi ona bu kadar çekici gelmesi beklenmedik bir şeydi. Yazın başında İmparatorluk Tiyatrosu'ndaki tesadüfi karşılaşmalarının gecesi onu Tsukici'deki Hamazaki Evi'ne çağırmasındaki amacı öğrencilik günlerinin eski heyecanını tekrar yaşamaktı. Tabiri caizse tek gecelik bir meraktı. Bu tek gecelik merak ikinci ve üçüncü geceyi de beraberinde getirmişti. Yoşioka ne olduğunu anlamadan kendini onun her bir zerrisine sahip olmak isterken bulmuştu.

Kesinlikle beklenmedik bir durumdu bu. Yoşioka, başından beri niyetinin bu olmadığını düşünse de Komayo'nun yüzüne her baktığında kalbinin artık sandığı kadar özgür olmadığı hissine kapılıyordu. Şimdiye kadar kadınlarla eğlenmiş, keyfine bakmıştı. Yine de yüreği ilk defa böylesine garip bir duyguya ev sahipliği yapıyordu. Öğrencilik günlerinden beri sistemli, hatta belki biraz katı ve duygusuz, sık sık kaba saba konuşan bir adam olarak tasvir ediliyordu. Erişte dükkânına ya da et lokantasına gittiğinde arkadaşlarının ısmarlamasını istemez, aynı şekilde kendi de ısmarlamayı sevmezdi. Hesabı kuruşu kuruşuna bölerdi. Geyşalardan hizmet almaya başladığında da aynı katılıkla davranmıştı. Parayı gerektiğinde düzgün bir kadını satın almak için harcamak, gönülsüzce cinsel arzularını bastırmaktan ve çayevlerindeki garsonlar gibi acemi kadınlar tarafından baştan çıkarılmanın utancını hissetmekten daha iyiydi. En-

diş duymadığı düzgün bir kadın satın alabilirse, hem cinsel arzularını hafifletip zihnen rahatlayacağını hem de bu sayede sınavlarını yüksek notlarla geçerse, bir taşla iki kuş vuracağını düşünüyordu. Sözde modern çağın gençlerinden biri olan Yoşioka'da da önceki nesilleri şekillendiren Konfüçyüsçü değerlerden hiçbir iz bulunmuyordu. Onu nihai zafere ve kendisi için belirlediği hedefe ulaştıran araçları sorgulamaya ne niyeti ne de zamanı vardı. Bu onun suçu değildi, zamanın kaçınılmaz bir getirisiydi. Yoşioka her ay kaç kere eğlenmeye çıktığını ve her seferinde ne kadar harcadığını titizlikle hesaplardı. Harcamaları bütçesini aşmıyorsa, elinde kalanı o sırada görüştüğü kadına cömertçe verirdi. Ancak bütçesini aşıysa, görüştüğü kadın ne kadar davet ederse etsin kesin bir şekilde reddederdi.

Evine dönüp hayata atıldıktan sonra da bu düzeni pek değişmemişti. Şimdiye dek Minato Evi'ndeki Rikici'ye sahip çıkmasının nedeni ne aşk ne de cinsel istekti. Tabiri caizse günün adamı olma arzusundan kaynaklanıyordu. Geyşa mahallesinde Rikici'nin geçen yıl devlet adamı İto Şunpo ile ilişkisi olduğu ve bu ilişkinin hâlâ devam ettiği söylentileri dolaşıyordu. O zamandan beri bir anda asil bir kadın gibi davranmaya başlamış, çay seremonisi ve *koto* dersleri almış ve hatta hat ve resim öğrenmeye çalışmıştı. Yoşioka, hayata yeni atılmış genç bir iş adamı olarak, bir geyşanın efendisi olmanın bedelinin, en iyisini de en kötüsünü de seçse aynı olacağını biliyordu. Durum böyleyken, adının *Miyako* gazetesinin dedikodu sütunlarında geçmesiyle insanları şaşırtma fikri hoşuna gittiğinden, pervasızca Rikici'ye kur yapmaya başlamıştı. Beklenenin aksine, Yoşioka'nın yakışıklı yüzü ve cömert harcamaları o

zamanlar kibriyle ün salmış Rikici'yi elde etmesine yetmişti. Rikici, Yoşioka'dan üç yaş büyüktü. Üzerine aile arması işlenmiş beyaz yakalı *kimonosunu* giyip dışarı çıktığında üst sınıf bir geyşa olduğu hemen anlaşılırdı. Günlük kıyafetler içinde ve makyajsızken gözlerinin etrafındaki küçük kırışıklıklar ve koyu halkalar, geniş alnı ve büyük ağzı nedense ona orta yaşlı, kötü niyetli bir kadın havası veriyordu. Yoşioka, başından beri Rikici'nin kendinden üstün olduğunun farkındaydı. Her ne kadar onun efendisi de olsa, bu istediği her şeyi özgürce yapabileceği anlamına gelmiyordu. Yaşça Rikici'den küçük olduğundan zaman zaman kadının kendisiyle alay ettiği hissine kapıldığı ya da bazen daha genç ve her şeyiyle kendini bir erkeğe adayabilecek çekici bir kadına sahip olsa nasıl olurdu diye düşündüğü de olurdu. Kolayca elde ettiği eski çayevi garsonu, şimdiki Murasaki Evi'nin sahibesinden ayrılmamasının öyle ya da böyle sebepleri vardı. Ancak öğrencilik yıllarında hizmetine aldığı geyşası Komayo ile tesadüfen karşılaştığında tensel olarak geliştirdikleri uyum tam anlamıyla doğal hissettirmişti. Birbirlerini uzun süredir tanıdıkları için çekinmeden konuşuyor, istediklerini yapıyorlardı. Üstelik, Komayo güzelliğinin doruk noktasındayken onunla birlikte görülmekten gurur duyuyordu. Bu yüzden Yoşioka, Komayo'nun borcunu ödeyip onu metresi yapmayı ve bir gün Kamakura taraflarında yaptırmayı umduğu villaya yerleştirip hafta sonlarını keyifle birlikte geçirmeyi umuyordu. Ona villa yaptıracığını, borçlarını ödeyip onun için bir veda partisi bile tertip edeceğini söylediğinde dünden razı olacağını düşünmüş, Komayo kesin bir cevap vermeyince de bir parçası hakarete uğramışçasına öfkelenmişti. Bir parçası da böylesi bir mücevher ellerinden kayıp

gitmiş gibi umutsuzluğa düşmüş, sözlerinin onu ikna etmeye neden yetmediğini sorgulamıştı. Komayo'nun içten içe ne düşündüğünü öğrenirse ve yapabileceği hiçbir şey olmadığını anlarsa erkeklik gururu yüzünden ilişkilerini temelli bitireceğini biliyordu; ama şimdi bir geyşadan çok evli bir kadına benzeyen *marumage* tarzı topuz yapılmış dağınık saçlarına, gevşekçe bağlanmış *obisine* bakarken büyülenmiş gibiydi. Komayo'yu kendisinin yapamadığı, yaptıracığı yeni villada onunla birlikte yaşayamadığı için apaçık bir pişmanlık duyuyordu.

Komayo'nun *marumage* topuzuna bayılıyordu. Buluştukları dördüncü ya da beşinci sefer, Komayo kendisi gibi bir geyşa olan dostunu hastaneye ziyarete gideceğinden saçını *marumage* tarzı topuz yaparak toplamış, *kimonosunun* eteklerini belindeki *obiye* sıkıştırmıştı. Ziyaretten sonra buluşmaya geldiğinde onu ilk defa öyle görmüştü. Bu hâli saçlarını hep *tsubuşi* ya da *ginkgo* yaprağı tarzı yapan ve uzun *kimono* giyen geyşalardan oldukça farklı ve alışılmamış dışındaydı. Nedense onu modern tiyatro oyunlarında rol alan aktris Kawai'ye benzetmişti. Bu zamana dek ne geyşalığı layığıyla yapan Rikici'ye ne de melankolik ve zaman zaman hantal olabilen Murasaki'nin sahibesine böylesi özel duygular beslemişti. Onu o hâlde gördüğünden beri, Komayo'yu hep *marumage* tarzı saçları ve *obisine* sıkıştırılmış *kimono* etekleriyle görmek istemiş, her buluştuklarında bu arzu bastırılması daha güç hâle gelmişti.

“Çok ağırırsın!” dedi sonunda, onu kucağından indirmeye çalışarak; ama Komayo yüzünü onun göğsüne daha sıkı bastırdı.

“Burası çok güzel,” diye mırıldandı, sesi şımarık bir ço-

cuğa benziyordu. “Çok yorgunum. Dün gece hiç uyumadım.” Başını kaldırıp ona baktı.

“Peki bu kimin suçu?”

“Çok mutsuzum,” dedi, sesi aniden acıklı çıkmıştı, “gerçekten mutsuzum.” Elini adamın göğsüne götürdü ve sert bir çimdik attı. Bu onun mesleğine sahip kadınlara özgü, aptalca, küçük numaralardan biriydi, sadece onların uyguladığı özel bir sanattı. Bir erkeğe nasıl karşılık vereceklerini bilemediklerinde, bu dikkat dağıtıcı numaralara başvururlardı, her birinin kendine özel bir numarası vardı - bunları ne zaman ve nasıl öğrendikleri bir muamma olsa da. Kural olarak, erkek bu numara yüzünden şaşırıp direncini yitirmeye başladığında, kadın onun bu kafa karışıklığından yararlanarak çoğu zaman durumu kendi memnuniyeti doğrultusunda çözüme kavuştururdu. Yoşioka da bu oyuna yabancı değildi. Geyşa mahallelerinin bir emektarı olarak, birçok farklı kadından bu tür cilve gösterileri görmüştü. Biri kendini onun merhametine bırakmadan önce bir süre sızlanırken, bir diğeri kibirli davranır ve sonunda tamamen teslim olurdu. Bir diğeri ise aptalı oynamayı seçebilir, neşeli bir ruh hâli sergileyebilirdi. Ama numara ne olursa olsun, kadın bunu sanki sarhoş oluyormuşçasına kendini heyecanlandırmak için kullanırdı; erkek de bu hareketlerinin çok yüz­süz olduğunu düşünse bile sonunda kendini kaptırırdı. Bu durumun yarattığı hisler unutulmayacak kadar güzeldi ve Yoşioka zaman zaman kendini, sırf onun bu numaraları yapması için kadını taciz ederken ya da ona eziyet ederken buluyordu.

Şimdi de oyun oynayan hayvanlar gibi birbirlerini çimdikleyip gıdıklıyorlardı ve Komayo en azından bir an için adamın yaptığı teklifi unutabiliyordu.

Ama bu elbette sadece geçiciydi. Yakında ona kesin bir cevap vermek zorunda kalacağını biliyordu. Eğer çok uzun süre tereddüt ederse bu, onu reddetmekle aynı şey olacaktı. Eğer onu reddederse, iyi bir müşteriden daha fazlasını kaybetmiş olacaktı; içinde bulunduğu koşulları düşündüğünde, gerçekten de çok şey kaybedecekti. Ama öte yandan, mesleğini bırakıp bir metres olur ve sonra da kendini yalnız hissederse, mahalleye üçüncü kez dönmek zorunda kalmak gibi korkunç bir ihtimalle karşı karşıya kalacaktı. Asıl istediği bir geyşa olarak kalmak ama Yoşioka'nın himayesinden yararlanmaya devam etmektir. Gecelerinin çoğunu uyumadan, Yoşioka'nın makul bulacağı bir plan yapmaya çalışarak geçirmişti. Yoşioka borcunu öder de ona kendi evini açması için yardım ederse, randevulara gitmeyi bırakacağına ve çayevlerine bile saat ondan sonra adım atmayacağına söz verecekti. Ama Yoşioka efendi rolüne zaten aşinaydı ve Rikici'yle olan uzun deneyimlerinden bunun ne kadar masraflı olduğunu biliyordu. Bu noktada, bu olasılığı eğlenceli bulması pek mümkün değildi. Ama yine de, eğer bir geyşa olarak kalmaya niyetliyse, kendi başına bir ev açmasına gerçekten gerek yoktu.

“Peki, o zaman birkaç gün düşün. Biz burada olduğumuz sürece bunu düşünebilirsin.”

Yoşioka tüm yaz boyunca çalışmış olmasının karşılığında sonbaharın başında bir haftalık tatile çıkmıştı. Birlikte geçirecekleri bu süre zarfında Komayo'yu ikna etmek için can atıyordu. Bu yüzden baş başa kalabilecekleri, dikkatlerinin dağılmayacağı ve rahatsız edilmeyecekleri Sanşuen, Hakone veya Şuzenci'deki kaplıcaları tercih etmişti. Tatilin üçüncü günün sabahı Eda'dan hisse senedi satışlarıyla ilgili Tokyo'ya

dönmesi gerektiğine dair bir telefon aldı. Komayo'ya en geç akşam üzeri döneceğine dair söz verdi. Yoşioka, o yokken Komayo'ya arkadaşlık etsinler diye Cukiçi Hanım'ın evinden Hanasuke'yi, başka bir evden de Çiyomatsu'yu çağırıp gitti.

Yoşioka'yı uğurladıktan sonra odalarına yalnız dönen Komayo yere yığılıp başını *tatamiye* gömerek gözyaşlarına boğuldu. Neyin ne olduğunu anlayamayacak kadar kafası karışık. Yoşioka ile geçirdiği bu iki gün ve iki gece boyunca ne kadar kaçıp gitmek istemiş olsa da kaçıp saklanacak bir yeri yoktu. Köşeye sıkıştırılmış ve bir cevap vermesi için baskı yapılmıştı. O kadar çok ısrara maruz kalmıştı ki ne keyfi ne de neşesi kalmıştı. Vücudu çok yorgundu, başı zonkluyordu. Üstüne üstlük iki ya da üç gün daha burada kalmak zorunda kalırsa ne yapacağını düşünüyordu. En başında burada kalma fikri kendinden çıkmış olsa da Sanşuen şu an ona hapishaneden farksız geliyordu.

O sırada bir yerlerde bir horoz ötmeye başladı. Komayo'nun kulağına gelen sesler ona kırsal hayatı anımsatmış, uzaklardaki Akita'da geçirdiği günlerde çektiği tüm sıkıntıları, üzücü olayları ve çaresiz hissettiği zamanları aniden gün yüzüne çıkarmıştı. Horozların ardından kargalar da ötmeye başlamıştı. Verandanın ötesinden cırcır böceklerinin belli belirsiz sesleri duyuluyordu. Komayo artık dayanamaz hâle gelmişti. Burada daha fazla ağlayıp sızlanmaya devam ederse Şinbaşi'ye bir ömür boyu dönemeyebilirdi. Neden Şinbaşi'ye bu kadar düşküncü ve orada kendini evindeymiş gibi hissediyordu acaba? Bu evden kaçmalıyım, diye düşündü hezeyan içinde. Gecelikleriyle, tuvalete giden yol dışında hiçbir yerini bilmediği koridora doğru koştu.

Kapıdan çıkar çıkmaz çarptığı kişi, Komayo'ya kıyasla

daha çok şaşırdı. Bir elinde yelpazesi ve üzerinde pamuktan ince *kimonosu*yla, kimseciklerin olmadığını düşündüğü binayı gezen yakışıklı bir adamdı. Yirmi altı, yirmi yedi yaşlarındaydı, ortalama bir vücudu vardı. Tıraş edilip kalemle çizilmiş gibi duran kaşlarından ve kısacık kesilmiş saçlarından hemen bir aktör olduğu anlaşılıyordu. Kendisi İşşi Segava olarak bilinen *onnagataydı*.*

“Aa, Niisan†?”

“Komayo sen misin? Ah, gerçekten de sensin. Neden korkuttun beni böyle?” dedi İşşi. Kalbinin çarpmasını yavaşlatmak ister gibi elini göğsüne bastırarak derin bir nefes aldı. Komayo’nun Şinbaşı’de çalışmaya ilk başladığı zamanlar, ikisi de aynı öğretmenden Hanayagi dans okulunda‡ ders alırken tanışmışlardı. O zamanlar İşşi sadece bir çıraktı. Tekrar geyşalık yapmaya başladıktan sonraki baharda Şinbaşı geyşalarının Kabukiza’daki§ özel performansı sırasında soyunma odasında karşılaştıklarında çoktan harika bir başrol olmuş, geyşaların “Niisan” dediği biri hâline gelmişti. Komayo düşünmeden, çaresizce ve büyük bir hezeyan içinde gecelikleriyle evden kaçmaya çalışırken hiç beklemediği bir anda karşısında İşşi’yi görünce uzak bir diyarda, memleketinden biriyle karşılaşan bir gezginin sevincini yaşamıştı. Aniden rahatlamış, hissettiği yalnızlık uçup gitmişti. Sevinç içindeydi. İşşi’nin kollarına atılmamak için kendini zor tutarak:

* *Kabuki* tiyatrosunda kadın rollerini oyanayan erkek oyuncu. Edo Dönemi’nin (1603-1867) başlarında kadın *kabuki* tiyatrolarının yasaklanmasından sonra ortaya çıkmıştır. —çn

† (Jap.) Abi. —çn

‡ Hanayagi’nin Japon dansının beş büyük okulundan biri ve en büyüğü olduğu söylenir. Organizasyon ilk Yoşiciro Hanayagi tarafından Kaei döneminin ikinci yılında kurulmuştur. —çn

§ Tokyo’da bir tiyatro. 1889 yılında Fukuçi Oçi tarafından yaptırılmıştır. —çn

“Niisan, korkuttuğum için özür dilerim,” dedi.

“Kalbim hâlâ küt küt atıyor. Yalan söylemiyorum. Bak, dokun,” dedi İşşi, Komayo’nun elini alıp göğsüne bastırdı.

Beklenmedik bu hareketle yüzü kızaran Komayo, “Kusuruma bakma lütfen,” dedi.

“Sorun yok. Zaten intikamımı alırım ben.”

“Ama Niisan, özür diledim ya. Zaten orada ses çıkarmadan durman senin hatandı.”

İşşi, Komayo’nun eli hâlâ ellerindeyken, geyşanın dağılmış saçlarını ve kılığını baştan aşağı süzdü. Dün Meici Tiyatrosu’ndaki gösterileri bittiği için birkaç arkadaşıyla sözleştiğini, buraya *hanafuda*[†] oynamaya geldiklerini ama nedense ortalıkta kimsenin olmadığını anlattı.

“Size iyi eğlenceler o zaman Niisan!” dedi Komayo bir şeyler ima eden sesiyle.

“Ne demek istiyorsun?”

“Ne mi demek istiyorum? Yanında getirdiğin kadın kimse artık onu diyorum. Sessiz kalmamı istiyorsan Tokyo’ya döndüğümüzde bir ziyafet beklerim.”

“Bence tam tersi. Her ne kadar gizli saklı olsa da sen de yanında birini getirmişsin. Rahatsız ettiysem kusura bakma.”

Komayo, çekip gideceğini anladığı İşşi’nin giysisinin kolumdan tutup hemen ağlamaklı bir sesle, “Acı çekiyorum. Niisan, anla beni lütfen,” dedi.

“Her neyse, sanırım geceyi burada geçireceksin. Başka bir zaman görüşelim.”

* 1873 yılında Tokyo, Hisamatsuço’da ilk Kişoza adıyla açılan tiyatro. —*fn*

† Üzerinde mevsimlik çiçek ve bitki resimleri bulunan ve ocaktan aralığa kadar her bir ayı temsil eden dört kart vardır. Deste toplam kırk sekiz karttan oluşur. *Hanafuda* “çiçek kartları” anlamına gelmektedir. Aynı zamanda kart oyunlarına verilen genel addır. —*fn*

“Burada kimse yok. Bir başıma kaldım.”

“Demek öyle? O hâlde sadece ikimiz varız. Sahibe de işlerini halletmek için sahile gitmiş.”

“O da evde değil demek.”

Kimsenin olmadığı düşüncesiyle, geniş evin içi onlara son derece sessiz göründü. Koridordaki pencerelerden görülebilen arka bahçe, yaz sıcağında parıldayan yakıcı güneşin altında kavruluyordu. Ne içeriden ya da dışarıdan bir ses geliyor ne de çitlerin ötesinden insanların geliş gidiş sesleri duyuluyordu. Kulaklarına gelen sadece ağustos böceklerinin sesi ve diğer böceklerin vızıltısıydı. İkisi ayakta dikilirken bir süre sessizce birbirlerinin gözlerinin içine baktılar.

“Ne kadar sessiz, değil mi?” dedi İşşi.

“Kesinlikle öyle.”

“Komayo, canım. Kötü bir niyetim olsaydı ne yapardın? Burada seni kurtarmaya gelecek kimse yok.”

“Niisan, korkutma beni,” dedi Komayo ona sarılarak. Ona arkadaşlık etmeleri için Tokyo’dan çağırılan iki geyşa taksiyle geldiklerinde, Komayo’yu yatakta buldular. Gerçekten de birinin kötü emellerine kurban gitmiş gibi görünüyordu. Birbirlerine baktılar ama hiçbir şey söylemediler.

6. BÖLÜM

YUİVATA*

Güneş hâlâ tepedeyken Yoşioka, yanına *sake* âşığı ve şişman bir adam olan Eda'yı da alıp Sanşuen'e geri dönmüştü. Eda son trenle Tokyo'ya dönmeyi planlıyor olmasına rağmen Komayo geceyi odada geçirmesi için ısrar etmiş, planından –tabiri caizse– zorla vazgeçirmişti. Böylece gece yarısını geçene kadar Eda'yı bile bıktıracak kadar viski ikram etmiş, kendisi de bir hayli içmişti. En sonunda da yere devrilip kusmaya başlamıştı. Bütün bu rezilliğe sebep olduktan sonra ertesi günü başında bir torba buzla geçirmişti. Bu durum Yoşioka'yı öfkeliendirdiğinden sabah ilk iş Tokyo'ya dönme-ye karar vermişti. Komayo zaten başından beri hasta numarası yapıyordu. Şinbaşı'ye döner dönmez sık sık dua ettiği Şincuku'daki İnari Tapınağı'na giderek Yoşioka'nın teklifini

* Meici Dönemi'nin başından itibaren bekar genç kadınların kullandığı Şimada saç modellerinden biri. Saçın yan tarafları ve topuz çok fazla dışarı çıkmayacak şekilde şekillendirilir. Topuzun üzerine parlak kırmızı renkte ve nokta desenli ipek bir bez tutturulur. –çn

kabul edip mesleğini hemen bırakırsa büyük bir risk alıp almayacağını, Yoşioka'yla işler bir süreliğine yolunda gitse de daha önce de olduğu gibi kötü bitme ihtimali olup olmadığını sormayı planlıyordu. Tapınağa danıştıktan sonra çalıştığı evin sahibesi Cukiçi Hanım'dan ve Yoşioka ile buluştukları Hamazaki Evi'nin sahibesinden akıl alıp cevabını öyle verecekti.

Hamamdan yeni dönmüş ve saçını yapmak için aynalı sehpasının önüne oturmuştu ki geyşa çırağı Hanako merdivenlerden koşarak çıkıp heyecanla:

“Komayo Abla, randevun var,” diye seslendi.

“Başım belada. Yine Hamazaki'den mi?”

Kısa bir süre önce Sanşuen'den arabayla ayrılan Yoşioka'nın evine uğramadan doğrudan oraya gittiğini ve kendisini oradan aradığını düşündü.

“Hayır, Gişun'dan aradılar.”

“Gişun'dan mı? Oradan pek arama gelmez ama... Bir hata olmasın?” dedi kafasını yana yatırırken. Rahat bir nefes aldı. Ancak arayan eve daha önce gitmediğinden, Hanako'ya henüz saçını yapmadığını ve kendini iyi hissetmediği için dinleneceğini söyleyerek daveti reddetmesini istedi; ama çok geçmeden, birkaç dakikalığına da olsa saç baş olduğu gibi gelsin diye yalvaran ikinci bir telefon geldi. Hanako müşteri kim diye sorunca, isim vermeden “bir tanıdık” diye cevap verdiler. İkinciye reddetmek kaba olacağından gönülsüzce ve tereddüt içinde, Tarım ve Ticaret Bakanlığı'nın arkasındaki bir ara sokakta sıralanmış irili ufaklı bir dizi randevuevinden, üzerinde Saga tarzında* Gişun yazılı bir bahçe kapısı olan eve, kiraladığı çekçekle gitti. Hemen

* Japon kaligrafi okulu. Saga okulunun kaligrafi stili. —çn

ikinci kata gitmesi söylediğinde, korka korka merdivenleri çıktı. Hâlâ gündüzdü. Ön taraftaki kamıştan kapıların açık olduğu koridorun sonundan bile rahatça gözüken odada, cumbanın direğine yaslanmış, bir başına elindeki *şamisenin* telleri ile oynayan biri vardı. Kim acaba demeye kalmadan Sanşuen’de gizli kapaklı görüştüğü Segava Niisan olduğunu anladı.

Şaşkınlıktan donakaldı. Öylesine büyük bir neşe ve utanç duyuyordu ki bir süre bocalayıp *tatami* döşeli oda-ya giremedi. İki gün önce, güpegündüz, kimsenin olmadığı Sanşuen’nin koridorunda neler yaşandığını söyleyemezdi ama keyifli bir rüyanın içinde gibi hissetmişti. Karşısındaki adam son derece ünlü bir aktör olduğundan, Segava için yaşananların o âna mahsus bir eğlenceden ibaret olduğunu varsayıyordu. Öyle bile olsa, daha ne isterdi ki? Daha aradan üç gün bile geçmemişken ona gereken özeni gösterip davet etmiş, bunu da kimseye duyurmadan yapmıştı. Komayo bu kadarını ummuyordu. Ne kadar da zarif bir davranıştı. Bunları düşünürken gözleri sevinç gözyaşlarıyla doldu. Ne yapacağını, ne diyeceğini bilemez hâldeydi.

Özellikle yapıyormuş gibi “Sabırla Bekledim” şarkısını çalan Niisan, bitirdikten sonra *şamiseni* dizlerinin üzerine koyup “Burası daha serin. Gel de buraya otur,” dedi.

“Teşekkür ederim,” diye mırıldandı Komayo. Evlilik görüşmesine getirilen masum bir genç kız gibi başını yerden kaldıramadı.

Bu durum Segava’nın hoşuna gitti. Aynı zamanda ummadık bir merak duymaya başladı. Komayo’nun bu kadar masum ve ağırbaşlı bir geyşa olabileceğini hiç düşünmemişti. Yirmi dört ya da yirmi beş yaşlarında gözüktüğün-

den kesinlikle bir iki aktörle yatmış olmalıydı. Evvelsi gün Sanşuen’de güpegündüz yaptıkları o tek seferlik kaçamak, böylece bir kenara atıp hiç olmamış gibi yapacağı bir şey olmaktan çıkmıştı onun için. Bu yüzden hem bir aktör olarak ona yakışmayacağından hem de özür dilemek istediğinden onu bu eve davet etmişti. Komayo’nun eve gelip onu görünce utanmayacağını, hatta “Niisan ne fenasin,” gibisinden şeyler söyleyeceğini düşünmüştü. Fakat Komayo’nun utangaç tavırlarını ve sanki ona âşıkmiş gibi davrandığını görünce gururu okşanmış ve bu, onu fevkalade mutlu etmişti. Küçük maceralar böylesi sonuçlar doğuruyorsa bundan sonra da böyle davranmaya devam etmek onu daha ne kadar heyecanlandırabilirdi acaba, diye düşündü. Bunu yapmaktan kendisi de keyif aldığından, şimdiye kadarki deneyimlerinden öğrendiği tüm gizli silahları onun üzerinde kullanmak istemekten kendini alamadı.

Komayo ise rüyalar âleminde gibiydi. Sersemlemişti. İlk başta bütün bunlar gerçek olamaz diye düşündü. Ne tek kelime edebiliyor ne de elini kolunu kaldırılabiliyordu. Sadece içindeki sevinç ve minnetin vücudunu sardığını hissediyordu. Segava esintinin serinlettiği yan odadaki pencerenin önüne oturmadan önce, her zaman olduğu gibi titiz davranarak kıyafetlerine çekidüzen verdi. Uzaklardan bir gece bekçisinin tahta tokmağının sesi duyuldu. Belli ki saat çoktan on olmuştu.

“Koma’cığım, bana bir fincan çay koyar mısın?”

“Soğumuş bu. Gidip yenisini isteyeyim,” diyen Komayo itinayla ayağa kalktığı anda Segava elini tutup “Tamam, bırak. Hizmetçiler rahatsız etmesin bizi şimdi,” dedi.

“Doğru söylüyorsun,” dedi Komayo, elleri hâlâ Segava’nın

ellerindeydi. Dizleri üzerine çökerek adamın yanına oturduktan sonra, “Ben de susamadım zaten. Gelmeden de çok içmedim ama...” diye devam etti.

“Koma’cığım kendini ayarlayıp benimle tekrar buluşacaksın, söz ver bana.”

“Niisan, tabii ki. Sen de söz ver. Sen istedikten sonra ne olursa olsun buluşuruz.”

“Annem sorun çıkarmasa geceyi burada geçirirdim ama elimde değil.”

“Biliyorum ama Niisan benimle bir daha ne zaman buluşabilirsin? Ben saat on birden sonra hep müsaitim.”

“Ama efendin geceyi pervasızca başka bir yerde geçirdiğini bilmemeli. Olabildiğince dikkatli olmalıyız.”

“Efendim geceleri nadiren yanımda kaldığından mesele yok. Bendense senin gece kalman daha zor gözüküyor.”

“Zorlasam kalırdım ama annem gibi geleneksel bir kadın daha yok. Sanki eskiden kendisi çok gelenekselmiş gibi, neyse. Koma’cığım, yarın akşam buluşalım. Yarınki provam sekiz dokuz gibi biter herhalde. Tiyatrodan doğruca buraya gelirim. Burası senin için de uygun, değil mi? Değilse, daha gözlerden uzak bir randevuevi biliyor musun?”

“Bu ev iyi. O zaman seni bekliyor olacağım. Eğer yarın hemen çıkıp gelemeyeceğim bir randevuya davet edilirim, işim bitene kadar beni bekle lütfen.”

“Tamam, söz veriyorum,” dedi, sonra sanki ilk defa randevuevine gelen genç bir delikanlı gibi Komayo’nun elini tutup, “Bana bir çekçek çağıralım,” dedi.

Çekçek hazırlanıp gelene kadar Segava, ona tatlı sözler etmeye devam etti. Segava’yı uğurlayan Komayo sonrasında evin sahibesiyle vedalaştı. Kendine çekçek çağırmayı unut-

tuğunu fark etti ama umursamadı. Yıldızların aydınlattığı erken gün akşamının serinliğine adımını attığında rüzgâr şakaklarından dökülen saçlarının arasında dolandı. Anlatmaya kelimelerin kifayetsiz kaldığı eşsiz bir geceydi. Tarım ve Ticaret Bakanlığı'nın önünden geçtikten kısa bir süre sonra, tahta *getalar*ının tabanları kaldırıma vururken İzumo Köprüsü'ne yöneldi. Bu gece başından geçenleri defalarca başa sarıp düşünürken buraya kadar yürüyerek gelmişti; ama köprünün ötesinde, uzakta kalan Ginza'nın ışıklarına bakarken bir kez daha araya başka şeyler girmeden sadece kendi düşüncelerinin içinde kaybolmak istiyor gibiydi. Bu yüzden nereye gideceğini bilmeseydi de ıssız sokaklara doğru yürüdü.

Yanından geçip gittiği randevuevlerinin üst katlarında yanan ışıklar, okunan *coruriler*in sesleri, görüp duyduğu her şey ona bütün dünya eskisine nazaran değişmiş gibi hissettirdi.

Segava Niisan'ın, kendinden başka yakınlık kurduğu birileri var mı, diye düşünmedi bile. Tek bildiği çok mutlu olduğuydu. Her şeyi bir kenara bırakıp Akita'daki o köye yerleşseydi ve yıllarını orada geçirseydi, dünyada böylesi mutluluklar olduğunu asla bilemeyecekti. Şu âna dek yaşadığı talihsizlikler için hissettiği tarifsiz minnet duygusu, kaderin cilvesi değil de neydi? İnsanın kaderinden daha anlaşılabilir bir şey yok diye düşündü. Komayo acısıyla tatlısıyla uzun süredir geyşalık yapıyordu ama ilk defa bu gece geyşa olmanın derinindeki anlamı çözdiğünü düşündü. Ayrıca, hâlâ bir geyşa olsa da o artık dün olduğu kişi değildi. Şimdi yeni bir sevgilisi vardı. Bu sevgili sayısız hayranı olan ünlü bir aktördü. Bu sayede bir gecede mahalledeki yeri ve

saygınlığı yükselmiş ve sevinçten içi içine sığmaz olmuştu. Tam o sırada sokakta, bir geysanın çekçeğinin yanından geçerken, Komayo hangi evden olduğunu merak ederek kıza baktı. Bu düşüncesini yüksek sesle dile getirmese de yüzüne bakınca kolayca anlaşılırdı. “Eğer bu yarı karanlık sokakta, bana bakmak için lambanın altından geçerken olduğum tarafa dönerse, hiç çekinmeden ben de dönüp bakacağım,” diye düşünecek kadar cesurdu artık.

7. BÖLÜM

KIZIL TAN

Batmakta olan ve yazdan kalma sicağıyla parıldayan güneş, Konparu Caddesi'ndeki Obana'nın ikinci katının cumbalı pencerelerine asılan bambu panjurları ve karşısındaki evlerin çatılarını kırmızıya boyarken, ev işlerine bakan hizmetçi merdivenin dibinden "Banyo hazır!" diye seslendi. Üst katta, geyşalar *tatami* hasırların üzerinde tembelce sere serpe uzanıyorlardı. Havlu kumaştan yapılmış pamuklu *kimono*-sunu ince bir kuşakla bağlayan Komayo, pamuklu dokuma kumaştan Batı tarzı bir gecelik giyen Kikuçiyo, ağartılmış pamuklu bir jupon ve gömlek içindeki Hanasuke, geyşa çırağı Hanako ve eğitimine yeni başlayan ve hâlâ bir çocuk olan Otsuru ile birlikte toplam beş kişiydiler.

Kikuçiyo, yirmi üç yirmi dört yaşlarında kısa ve tombul bir kızdı. Yuvarlak yüzü ve gözleri, basık burnu, kısa ve kalın boynu diğerlerinin ona verdiği "Japon Balığı" takma adının hakkını veriyordu. Vücudu da pek güzel sayılmazdı

ama çenesi ve beyaz boynu ona insanın okşamak isteyeceği bir kedi yavrusu görüntüsü veriyordu. Saçlarını her zaman *tsubuşi şimada* tarzında yapar, istediği şekli korumak için şakaklarındaki saçlara yağlar sürer, saçının ön tarafına kabarık durması için küçük bir tampon koyardı. En sıcak yaz günlerinde bile o kadar makyaj yapardı ki makyajı soyulmak üzereymiş gibi görünürdü. Abartılı *kimonolar* giymeye de bayılırdı. Durum böyle olduğundan, randevulara davet edildiğinde arkasından, görünüşü itibariyle *oirana** benzediğine ve bunun onu olduğundan daha genç gösterdiği için iyi müşterileri çekebileceğine dair pek de iyi niyetli olmayan dedikodular yapılırdı.

Üzerinde sadece fanilas ı olan Hanasuke'nin saçları dalgalı, teni esmerdi. Kara gözlü, geniş yüzlü, iri yapılı bir kadındı. Aslında Komayo'yla aşağı yukarı aynı yaşı tayıd ı ama ona bakan hiç kimse onun otuz yaş ından küçük olduğunu düşünmezdi. Bunu kendisi de çok iyi biliyordu. Görünüşünün ve tabiatının Şinbaşı'deki diğ er binlerce geyşayla asla rekabet edemeyeceğ inin farkındaydı. Bu nedenle ne zaman bir randevuya gitse oradaki hizmetçilerden daha çok iş yapmak gibi bir strateji geliştirmişti. Güzel ve popüler genç geyşalarla birlikteyken, bir dahaki randevulara davet edilme umuduyla alçakgönüllü bir tavır takınır, zaman zaman nabza göre şerbet verir, dalkavukluk ederdi. Sonuç olarak, herkes tarafından iş e yarar biri olarak görüldüğ ünden gelen randevu teklifleri sayesinde nispeten meşgul bile sayılırdı. İş in garip taraf ı, son iki üç yıldır görünüşünün sadeliğ inden dolayı masraf ı az olduğ u için onu hizmetine alan bir tefeci

* Edo döneminde (1603-1868), Yoşivara'da yüksek rütbeli seks işçilerine verilen ad. -çn

düzenli müşterisi olmuştu. Bu yüzden cüzdanı hiç boş kalmaz, *kimonosunun* içine bir muska gibi taktığı hesap cüzdanını yanından ayırmazdı.

Hanako ve Otsuru birlikte *osome** söyledikten sonra *şamisen*lerini kenara kaldırdı. Kikuçiyo, *tsubuşi şimada* tarzı saçını bozmamaya özen göstererek ağzını kocaman açmış esnerken, Hanasuke ayağa kalkıp gerindi. Dördü de aynalı sehparlarının çekmecelerinden taraklarını çıkarıp şakaklarındaki saçları tarayarak banyo için hazırlanmaya başladı. Bir tek Komayo yerinden kıpırdamadı. Yüzü duvara dönük yerde uzanırken:

“Saat kaç? Banyo hazırlandı mı?” diye sordu.

“Kalk artık, yoksa seni gıdıklarız.”

“Sizi de uğraştırıyorum ama canım istemiyor.”

“Hadi canım, âşık mı oldun yoksa? Şuna bakın hele.”

“Sende dünden beri bir hâller var. Dün gece uykunda da sayıklayıp durdun. O kadar sesli konuşuyordun ki odaya biri girdi sandım, korktum.”

“Yok canım artık,” derken Komayo’nun yüz ifadesinden işlerin bu raddeye gelmesine kendisinin de şaşırıldığı belli oluyordu. Biraz uğraşarak yattığı yerden doğruldu ve “Peki o zaman. Anlatacağım,” dedi.

“Bir işler karıştırdığın belli.”

“Çok sabırsızsın, sonuna kadar dinle. Evvelsi gün Sanşuen’de bana büyük bir iyilik yaptın gerçekten.”

“Beni aptal yerine koyma,” dedi Hanasuke.

* Kiyomotobuşî’ye (bir tür *coruri*) dayanan bir dans dramasının adı. Asıl ismi “Miçiyuki Uki no Todorî”dir. Osome ve Hisamatsu karakterinin aşk hikâyesinin dramatisasyonudur. İlk defa 1895’te sergilenmiştir. Sözleri Genpaçi Katsui tarafından yazılmış ve müziği Saibei Kiyomoto tarafından bestelenmiştir. —*çn*

“O gün neredeyse bir şişe viski içtim. Şimdi bile başım dönüyor.”

“Komayo, tam olarak ne yapmayı planlıyorsun? Cukiçi Abba belli etmese de senin için endişeleniyor gibi görünüyor.”

“Ben, gerçekten ne yapacağımı bilmiyorum. Yoşioka’yla aramı bozmak istemiyorum ama bir yandan da insanların benim hakkımda geyşalığı bırakıp metres olacakmış diye dedikodu yapmasına da tahammülüm yok. Gerçeği söylemek gerekirse, canım çok sıkkın.”

“Bu gece buluşmayacak mısınız?”

“Hayır, o günden beri onu görmedim ama yakında ortaya çıkar diye düşünüyorum. Yine de ona ne cevap vereceğimi bilmiyorum.”

Merdivenden ayak sesleri geliyordu. Evin *hakoyası** Osada Hanım içeri girdi. Kırk beş yaşlarında, zayıf bir kadındı. İri gözleri, güzel burnu ve oval yüzü genç olsa bir bakanın bir daha bakacağı türdendi. Şimdiden saçının öne seyrelemiş, gri saçlarla bezenmişti. *Kimonosunu* giyiş tarzından uzun yıllar boyunca yoğun pudradan zarar görmüş ten rengine kadar her şey, eskiden Suzuki mahallesinde bir *oiran* olduğunu kanıtlıyordu. Yedi yıl öncesine kadar evliydi. Kocası vefat edince bir ajans vasıtasıyla Obana’da hizmetçi olarak çalışmaya başlamış, o zamanki *hakoyanın* görevlerini gözlemleyerek öğrenmişti. Selefî tuttuğu hesaplara hile karıştırıp kovulduğunda işi kendi devralmış, aradan üç sene geçmişti.

Komayo, Osada’yı görünce biraz korkmuştu. Yoşioka’dan

* Geyşaları gidecekleri yerlere götürüp getiren, onlarla ve işleriyle ilgilenen, birçoğu eski geyşa olan kişilerdir. Bu kişilere *uçihako* da denir. —*zn*

gelen buluşma teklifini iletmek için geldiğini düşündü. “Osada Hanım, bana mı...” demeye kalmadan Osada:

“Hayır, Kikuçiyo’ya. Şinpuku Evi’nden aradılar. Midori Evi’ndeki randevun saat altıda olduğuna göre sonrasında oraya gidersin artık,” dedi. Sesi, aynı anda hem emir veriyor hem de kıza danışıyor gibi çıkmıştı. Yine de Kikuçiyo’nun cevabını beklemeden, “Dünkü ipek *kimonoyu* getiriyorum o zaman?” diye devam etti.

Kikuçiyo hiçbir şey söylemeden telaşla aşağı kattaki banyoya indi.

Kikuçiyo ve Komayo’nun arası kötü sayılmazdı. Kikuçiyo, kazancının tümünün çalıştığı eve gittiği çıraklık sözleşmesinin sona erdiği geçen yıldan bu yana kazancından pay almaya başlamıştı. Evde demirbaş olarak görülüyordu. Biri bakanlıkta daire başkanı, diğeri ise vilayetlerden zengin bir milletvekili olan iki önemli müşterisi sayesinde kendi saltanatını kurmuştu. Ancak sonradan gelen Komayo’nun gördüğü rağbet bir ölçüde onunkini geçtiğinden huzursuz olmuştu. Bunun doğal olarak davranışlarına yansıdığı da oluyordu. Bu yüzden Komayo, “Böylesi çirkin bir kadın için fazla küstah,” diye düşünüyor, içten içe onu hor görüyordu. Arada kalan Hanasuke, ikisinin de tarafını tutmamıştı. Güzel değildi belki ama zekiydi. Bu yüzden her ikisine de candan davranmıştı. Onlara eşlik ettiği her randevunun kendisi için fazladan kazanç olduğunu biliyordu. Yine de yaşlarının yakın oluşu ve yaşadıkları türlü sıkıntıların benzerliği sebebiyle, birbirleriyle dertleşebiliyorlardı. Hanasuke önceden Yoşiço’da çalışıyordu. Hatta bir müşterisi çalıştığı eve borcunu ödeyip onu metresi yapmıştı. Fakat adam kısa bir süre sonra onu terk etmişti. Hanasuke de

üç yıl önce tekrardan, ama bu sefer Şinbaşı'de geyşa olarak çalışmaya başlamıştı.

Bu yüzden Yoşioka, Komayo'yu metresi yapma fikrini ortaya attığında Komayo'nun akıl danıştığı ilk kişi Hanasuke olmuştu. Hanasuke kendi deneyimlerinden yola çıkarak uzun uzadıya konuşmuş, erkeklerin her şey iyiyken iyi olduklarını ama bir kere hisleri değişti mi çok zalim olabileceklerini anlatmıştı. Hanasuke'nin sözleri, Komayo'nun erkeklerin uçarı olduğu düşüncesini de destekler nitelikteydi. Bundan sonra ikisinin arasından su sızmaz olmuştu. En iyi planın, hâlâ çalışabiliyorken kazanabildikleri kadar para kazanıp bir erkeğin eline bakmadan, küçük de olsa bir dükkân açıp tek başlarına huzurla yaşamak olduğuna karar vermişlerdi.

Komayo, Akita'daki evden ayrıldıktan sonra geyşalığa dönmeye mecbur kalmıştı ama bu altı yedi yıldır geyşa hayatından uzak kaldığı gerçeğini değiştirmiyordu. Dahası, taşrada uzakta yaşamak onu tuhaf bir şekilde bedbaht ve sert biri hâline getirmişti. Bu nedenle, randevularda neşeli ve komik davranmaya, karşısındaki iyi para ödeyen bir müşteriye yaptığı her şeye tahammül etmeye çalışıyordu. Fakat onlu yaşlarındaki gibi herkese ve her şeye evet diyerek çalışması mümkün değildi artık. Randevuevi hizmetçilerinin kışkırtıcı davranışları ve ona sormadan kendisini sürekli müşterilerinin kollarına atmaya çalışan ev sahiplerinin amirane tavırları onu derinden yaralıyordu. Bugüne dek Yoşioka dışında yattığı bir tane müşterisi bile olmamıştı. Bunu duyan Hanasuke, sanki kendi meselesiymiş gibi, şimdi kazanabildiği kadar kazanmazsa daha sonra pişman olacağı konusunda onu uyarmış, "Keşke senin kadar güzel olsay-

dım,” derken sesi kıskançlıkla dolmuştu. Ancak Komayo, para kazanmak için kendini bu kadar zorlamaya gerek görmüyordu. Zaten bunu yapacak cesareti de yoktu; ama şimdi bir gecede ihtiyacı olan o cesaretle ve istekle dolmuştu.

Kikuçiyō, büyük bir telaşla Şinpuku Evi’ndeki randevuya gittikten sonra, Komayo ve Hanasuke banyodan geç çıkmış, batan güneşin ışıkları altında parlayan ön taraftaki pencerenin dibinden aynalı sehparlarını alıp arka tarafta kalan evin çatısına ve çamaşırlığına bakan küçük pencerenin önüne taşımışlardı. Arkadaşça yan yana oturarak makyajlarını yapmaya başladıklarında, Komayo aniden:

“Hana’cığım, bu sıralar o adamla görüşüyor musun?” diye sordu.

“Kimi diyorsun?” derken şakaklarındaki dalgalı saçları düzeltmek için büyük bir uğraş veriyordu.

“Ben geyşalığa tekrar başladıktan sonra, bizi Çiyomoto Evi’ne sık sık çağıran müşteriler vardı ya.”

“Sugişima Bey’in olduğu grup mu?”

“Hah, evet, Sugişima Bey. O adamlar kimdi? Milletvekili mi hepsi?”

Komayo gözlerini aynaya dikmiş gayretli bir şekilde saçlarını şekillendiriyordu. Görünürde hiçbir neden yokken aniden Sugişima denen kırmızı suratlı adamın onu defalarca randevuya davet ettiğini ve baştan çıkarmaya çalıştığını hatırladı. Eğer metresi olmayı kabul etmediği için efendisi Yoşiooka Bey ona kızacak olursa ve Segava Niisan ile gizli ilişkisini sürdürmek istiyorsa, istese de istemese onu maddi anlamda destekleyecek bir başkasını bulmalıydı. Bu yüzden, şu âna dek kendisine bu tür tekliflerde bulunan müşterilerin isimlerini birer birer gözden geçirmeye başlamıştı.

“Yanılmıyorsam Dalian’dan. Çin’de dükkânları olduğunu duydum.”

“Demek öyle. O zaman burada yaşamıyor.”

“Her sene yeni yılda, bir de yaz aylarının ortalarında geliyor; ama şimdi düşününce, bu yaz bir kere bile denk gelmedim. Bana biraz Nankin sateni* ve biraz da desenli ipek krep getirmesini istemiştim. Çin’e gideceği zaman hep sipariş veririm. Hem ucuz hem de kaliteli.”

“Öyleyse ben de bir şeyler sipariş edeyim ama adam yılışık ve ahlaksız. Sence de iğrenç biri değil mi?”

“Gönlünü çok fena kaptırdı ama sana. Eğer aranızı yaparsam ne istersem yapacağını söyledi. O gece kadar saçma bir gece daha yaşamamıştım.”

“O sıra, uzun bir aradan sonra geyşaliğe başlamamdan hemen sonrasıydı. Çok utanmıştım. Ne yapacağımı bilememiştim.”

“Dışarıdan bakıldığında kaba saba görünse de kızlara gerçekten kibar davranıyormuş. Çok önceden Kimikava Evi’nden Çouşiçi Hanım, onun geyşası iken hastalanmış ve üç yıl boyunca çalışmamış. Adamın Çouşiçi Hanım’ı yazlık evine yerleştirdiğini, o süre zarfında ona baktığını söylüyorlar.”

“Anladım. Öyle bir adamsa, yaptığım birkaç şımarıklığı da görmezden gelir herhalde. Çirkin olsa da olur. Sadece yaptığım şımarıklıklara kızmadan bana bakacak sabırlı birini istiyorum.”

“Dilin böyle söylüyor ama Yoşioka Bey gibi yakışıklı bir efendiden sonra başka biriyle birlikte olmak istemezsin.”

* Japonya’ya Çin’den getirilen saten kumaş. Dikey olarak ipek iplik ve yatay olarak pamuk iplik kullanılarak yapılan karışık örgü dokuma. —77

“Yoşıoka Bey o kadar yakışıklı mı ki? Nedense bana Cintan haplarının* reklamındaki adamı hatırlatıyor. Birazcık bile yakışıklı olduğunu düşünmüyorum. Sadece eskiden beri tanıdığım bir adam. Hem Yoşıoka Bey’le daha fazla devam edebileceğimi de sanmıyorum.”

“Neden böyle söylüyorsun? Başka birini mi buldun yoksa?”

“Hayır, öyle değil ama... Beni metresi yapmak isteme meselesi var. Bir de...” derken, Komayo doğal olarak söylemeye çekinip başını yere eğdi. Aslına bakılırsa, dün gece Gişun’da Segava ile tekrar buluşup birbirlerine içtenlikle sözler vermişlerdi. İşler bu raddeye gelmişken, bu gerçeği Yoşıoka’dan daha fazla saklayamazdı. Başka bir müşteri olsaydı bir şekilde bu gerçeği gizlerdi ama Yoşıoka Bey avcunun içine aldığı o diğer müşterilere benzemiyordu. Geyşası olduğundan, onun ne kadar kurnaz biri olduğunu biliyordu. Bu yüzden Komayo, Hanasuke’yi kendi tarafına çektikten sonra hem diğer müşterileri hem de çalıştığı evdekileri, buna evin sahibesi Cukiçi de dahildi, ona ayak bağı olacak her şeyi ustalıkla engellemeye karar vermişti.

“Konuşmak istediğim çok şey var. Hana’cıgım eğer randevun yoksa İngoya’da ya da başka bir yerde bir yemek mi yesek? Ben gerçekten ne yapacağımı bilemez hâldeyim.”

“Peki. Bu gece randevum yok...”

“Tamam, hemen gidelim o zaman,” dedikten sonra ayağa fırlayan Komayo evin *hako yası* Osada Hanım’a seslendi.

“Osada Hanım! Biz İngoya’ya kadar gidip geleceğiz. Dün çağırdıkları Gişun Evi’nden saat yedi sekiz gibi ara-

* Yaygın olarak ağız spreyi olarak bilinir. 1905’te piyasaya sürülmüştür. Şirketin reklam faaliyetleri, İkinci Dünya Savaşı’na kadar Japon reklam dünyasında öne çıkmıştır. —fn

yabilirler. O zamana kadar dönmüş oluruz; ama ararlarsa lütfen bana haber verin.”

Ardından ikisi patır patır merdivenden indi. Yanından geçtikleri ihtiyar Gozan da bir elinde sulama kovasıyla çamaşırların kurutulduğu çatıda büyüyen gündüz sefalarını sulamaya çıkmış, tam o sırada da komşu evlerin üst katlarından gelen *şamisen* sesleri kesilmişti. Tüm evlerde banyo vaktinin geldiğini gösteren, çamaşırlıklardaki pamuklu yazlık *kimonoları* dalgalandıran akşam esintisinin beraberinde getirdiği kömür kokusu havaya yayılıyordu. Geyşa mahallesi akşamın alacakaranlığına teslim olduğunda telefon zilleri gitgide daha fazla çalmaya başlamıştı. Gozan olduğu yerde uskumru gökyüzünü kaplayan bulutların güzelliğine dalmıştı. Gündüz sefalarının tomurcuklarını bile saymayı unutmuş, Hama Sarayı’nı çevreleyen ormandaki yuvalarına dönen kargaları izlemeye dalmıştı.

8. BÖLÜM

YATAKTAKİ GÜNAH

O akşam Hanasuke ve Komayo, İngoya'dan tam zamanında döndü. Komayo sigarasını içerken Gişun Evi'nden sabırsızlıkla beklediği arama geldi. Oraya varır varmaz Hanasuke'yi arayıp yanına çağırdı ve onu, Segava Niisan ile tanıştırdı. Saat ona kadar hep birlikte konuşup gülüştüler. Hanasuke sonrasında başka bir randevuya gitmek için yanlarından ayrıldı. Komayo ise Segava ile saat on ikide kalkmayı planlayarak evin arka tarafındaki misafir odasına geçti. Fakat veda zamanı geldiğinde tutku dolu genç âşıklar ayrılmayı zor buldu. Segava'nın ertesi gün için provası olmadığından geceyi birlikte geçirmek onlara mutluluk veriyordu. Öğlene dek uyudular. Hoş rüyalarla dolu uykularından uyandıklarında birlikte geçirdikleri günün ve gecenin terini atmak için beraber banyo yaptılar. Sonra da aç karnına birkaç bardak *sake* yuvarladılar.

Komayo'ya telefon geldiğini bildiren hizmetçi onları ra-

hatsız etmekten çekindiğinden mırıldanarak seslendi: “Komayo Hanım, telefon...”

Komayo telefona cevap verip hangi evden çağırdıklarını sordu. Osada Hanım’ın “Taigetsu” cevabı üzerine ilk başta reddetti. Ardından ikinciye tekrar arandı.

“Niisan, keşke uzaklarda bir yerde olsaydık,” derken bile iş iştir diye düşünüyordu. İkinci kez telefona cevap verdiğinde, bu sefer hattaki Hanasuke’ydi.

“Komayo, seninle mutlaka görüşmek isteyen bir müşteri var. Kısa bir süreliğini de olsa uğrayamaz mısın? Taigetsu’da bekliyoruz.”

Komayo gitmekten başka çaresi olmadığını biliyordu. Segava’ya bir saat içinde döneceğini söyleyip ondan beklemesini rica etti. İstemeye istemeye bir çekçek çağırdı. Çalıştığı eve uğradı, makyajını düzelterip *kimonosunu* değiştirdikten sonra Taigetsu’ya doğru yola çıktı.

Taigetsu’nun üst katındaki ferah odada sohbet koyu gibiydi. Odada sadece bir müşteri vardı. Kıdemli geyşalardan ise çalıştığı evin sahibesi Cukiçi Hanım ve ondan birkaç yaş küçük Fusahaçi Hanım vardı. Her halükârda ikisi de yaşlıydı. Diğer geyşalar yirmili yaşlarının başındaki Hanasuke, İneka, Hagiha, Kineko ve Oboro idi. Onlara iki tane de geyşa çırağı eşlik ediyordu. Kalabalık bir randevuydu. Komayo oradan hemen ayrılrsa bu kalabalık içinde göze batmayacağı için içten içe sevindi. Yine de tam Cukiçi Hanım’ın orada olduğunu bile bile bunu yapmayı göze alamayacağını düşündüğü sırada Cukiçi Hanım, “En kısa zamanda tekrar görüşmek üzere,” diyerek müşteriyle kibarca vedalaşıp başka bir randevuya gitmek için kalktı.

Müşteri ellili yaşlarında, esmer tenli ve umibozu* gibi

* Japon deniz canavarı. Yuvarlak ve kel kafalı bir dev olduğu söylenir.

şışman bir adamdı. *Haori* ceketini çıkarmıştı. Beline kalın bir *obi* ile bağladığı beyaz lekeli koyu mavi kumaştan bir *kimono* içinde oturuyordu. Kabutoço'daki borsa müdavimleri gibi serçe parmağına bir mühür yüzüğü takmıştı. Yaşlı geyşa Fusaçi ve Hanasuke'nin arasında oturuyor, onlara içkisini doldurtuyordu. Konuşmaya değer bir şeyi olmadığından sırtarak Kineko, Hagiha ve İneka'nın ulu orta ettiği aptalca sözleri ve geyşa çıraklarının diğer çıraklar hakkında utanmadan söylediği sözleri ilgiyle dinliyordu. Komayo ise bir saat dolunca kimseye belli etmeden kalkıp *hakoyan*ın alt kattaki odasına doğru yürümeye başladı. O daha farkına varmadan, Hanasuke de odadan çıkıp onu takip etmişti. Koridorun sonuna vardığında usulca, "Koma'cığım, bekle," diye seslenerek onu durdurdu, sonra sesini alçaltarak konuşmaya devam etti.

"Koma'cığım, bu gece boş musun?"

Komayo "bu da neyin nesi" der gibi yüzüne bakınca, yanına daha da yaklaşarak:

"Dün gece, aslında Gişun'dan ayrıldıktan sonra, bu beyefendiyle buluştum. Gelmeni çok istiyordu ama Niisan'la birlikte olduğunuzu bildiğimden çağırmadım. Ayrıca saat de geç olmuştu. Bu yüzden bir bahane uydurdum. Gel gör ki bu gece tekrar geldi ve benden yine rica etti. Yokohama'da büyük bir antika dükkânı var. Dükkânı Nihonbaşi'deyken, ara sıra Yoşiço'ya gelirdi. Şinbaşi'de çalışmaya başladığımdan beri birkaç kez gördüm ama samimiyet kurduğu başka biri yok gibi görünüyor."

Hanasuke konuşurken adım adım Komayo'yu korido-

(*Umi*, Japoncada deniz anlamına gelmektedir. *Bozu* ise Budist rahiplerin kazıtılmış kafalarını işaret eder.) -çn

run ucundaki boş bir misafir odasına soktu. Öyle ya da böyle bu meseleyi bir neticeye bağlamaya kararlıydı. Ancak Komayo'nun bu gece ilk kez buluştuğu bir müşteriden gelen böyle bir talebe evet diyecek hâli yoktu. Öte yandan, Hanasuke'yi dün gece dışarı çıkmaya ikna ettikten sonra, bifteklerini yedikleri sırada söylediği her şeyin, içten itiraflarının ve samimiyetle başka bir efendi bulmak için istediği yardımın, bir gece sonra bir yalandan ibaret olduğunu söyleyemeyeceği için donup kalmış, ne cevap vereceğini bilememişti. Susmaktan başka bir şey yapamadı.

"Koma'cığım, şöyle söyleyeyim, Segava ile ilişkin ortaya çıksa bile en azından endişelenmene gerek yok. Gösterişe düşkün biri olduğundan, aktörlerle fingirdemeyen bir geyşayı yanında tutmanın eğlenceli olmadığını söylüyor. Konu cömertlik olunca, o cimri bakanlar ve aristokratlar onun tırnağı bile olamazlar. Eğer bu adamı başka biri kaparsa yazık olur diye düşündüm. Belki yaptığım yersizdi ama dün gece ona senden bahsettim, seninle tanışmasını rica ettim."

"Ne?" dedi Komayo, şaşkınlıkla. Yüzü kıpkırmızı oldu, gözleri yaşlarla doldu. Ancak koridordaki lambanın ışığının boş misafir odasına yaydığı loş aydınlıkta, Hanasuke ne Komayo'nun yüzünü ne de gözlerini iyice görebiliyordu. Her ne kadar yardım etmeye çalışmış olsa da dikkatsiz ve aceleci davranmıştı. Bu yüzden Komayo'nun şaşkınlığını, beklemediği bu fırsat karşısında yaşadığı şok olarak, şu anki gönülsüz tavrını ve tereddüt içinde oluşunu da Segava'nın yanında olmak istemesine rağmen başına başka bir müşteri çıkmasının verdiği hayal kırıklığı olarak yorumluyor olması mümkündü. Kendisi de bir kadın olduğundan böyle bir tepkiyi oldukça doğal buluyordu. Hanasuke, böyle talihsiz gelişmeleri, icra

ettikleri mesleğin kaçınılmaz bir noktası olarak görüyordu. “Kaçınılmaz olana katlanmayı öğrenirsen, yakında bunun meyvelerini alacaksın,” dedi Komayo’ya. Utanç verici hayatlar süren kadınlara özgü bir düşünceydi bu.

Öte yandan, bu gece Komayo’yu ikna ederse, bundan sonraki buluşmalarda oda kirası ödemeyecek, müşteri 50 yen bahşiş verirse 20’si, 100 yen verirse 50’si ona kalacaktı. Bu da Hanasuke gibi ancak güzel ve popüler geyşaların randevularına eşlik eden sıradan bir geyşa için iyi bir miktardı. Hesap cüzdanını yanından ayırmayan bu açgözlü kadını tatmin etmeye yeter de artardı bile. Bu yüzden Hanasuke, Komayo’nun vereceği cevabı dinlemek şöyle dursun, böyle bir konuda ne kadar çok zaman harcarsa, ikna edebileceği varsa bile yapamayacağını biliyordu. Onu köşeye sıkıştırdığı müddetçe, gerisi çorap söküğü gibi gelecekti. Komayo’nun cevabını bildiğinden, “İyi o zaman, sana bırakıyorum,” diyen Hanasuke itiraz etmesine bile fırsat vermeden onu boş odada öylece bırakarak dışarı çıkıp merdivenlere yöneldi. Kalbi küt küt atan, sersemlemiş hisseden Komayo, sonsuza dek o boş odada şaşkın şaşkın dikilemeyeceğinin farkındaydı. Tam o sırada koridordan evin hizmetçilerine ait olduğunu düşündüğü ayak sesleri duyuldu. Yapacak başka bir şey bulamayınca randevunun olduğu odaya geri döndü. Yaşlı geyşa Fusahaçi çoktan ayrılmıştı. Göz açıp kapayıncaya kadar İneka, Oboro, Kineko ve Hagiha da odadan ayrıldı. Geriye sadece geyşa çırağı Tobimaru kaldı. Deniz canavarı umibozu’ya benzeyen adam hizmetçilerden biri sırtını yellerken sakince *sakesini* içmeye devam etti.

Komayo her şeyin bu kadar hızlı gelişmesi karşısında dehşete düşmüştü ama gözyaşlarına boğulma dürtüsü ile

bu sert içkiyi bir dikişte içmek konusundaki acınası isteği arasında sıkışıp kaldığı için hiçbir şey söyleyemiyordu.

Taigetsu Evi, sadece Morigasaki'deki Sanşuen'e sahip olmakla kalmıyor, aynı zamanda Şinbaşı'deki tüm çayevleri arasında en güzel bahçeye sahip olmasıyla da biliniyordu. Bahçenin ortasında, taş fenerlerin ışığını yansıtan kayalarla kaplı bir gölet ve en arkada, alçak bir çit ve sık çalılıklarla gizlenmiş bir çardak vardı; bahçe terliklerini giymiş olan Komayo ve müşterisi, planlandığı üzere şimdi oraya doğru ilerliyorlardı.

Kapıyı açtıklarında, verandanın en sonunda bir tuvaleti olan, üç adet *tatami* hasırdan oluşan küçük bir oda buldular. Pavlonya ağacından yapılmış uzun mangaldan, dut ağacından yapılmış şifonyere ve lake *kimono* askısına kadar her şey, odada kalanların hizmetçiyi çağırmadan idare edebilecekleri şekilde özenle düzenlenmişti. Ahşap ve kamıştan yapılmış yüksek bir paravanın arkasında kalan oda, ipek başlıklı küçük bir lambanın loş ışığında daha geniş görünüyordu. Odada asılı olan cibinlik, uçları su yeşiline boyanmış ince, dikişsiz tülde yapılmıştı. İçindeki şiltenin keten örtüsü krizantemlerle dolu bir motifle süslüydü. Arka yüzü çevrilen şilte, soluk mavi renkli Japon tırfılı deseniyle boyanmıştı ve üzerinde kenarları püsküllerle süslü uzun bir yastık duruyordu. Şiltenin yanında hilal şeklinde bir tütün kesesi ve yanında bardaklar olan bir sürahi vardı. Bir rüzgâr çanı, şehrin üzerine çöken ve derin bir huzur veren o sessiz gecenin zevklerini dile getiriyordu. Deniz canavarı sessizdi, gözleri *sakeden* kararmış, yatağın baştan çıkarıcı manzarası ile lambaya sırtını dönmüş oturan kadının meleksi figürü arasında yürüyüp duruyordu.

Bir dizi lezzetli yemeğin karşısındaki bir gurme gibi, nereden başlayacağını bilemiyordu sanki ama acelesi yoktu, bunun yerine etrafını dikkatle incelemeyi seçti, zamanı geldiğinde, bu özel yemeği canı nasıl istiyorsa öyle yemeye kararlıydı. Komayo ise adamın keskin bakışlarından irkilmişti ama yine de artık bu noktada itiraz etmenin bir yararı olmadığını biliyordu. Gerçek bir tehlike altında olmadığı sürece, ne olursa olsun sadece gözlerini kapatacak ve olayları mümkün olduğunca çabuk sonuca ulaştırmaya çalışacaktı. Tek düşüncesi Gişun'da kendisini bekleyen Segava ve onun yanına nasıl daha çabuk gidebileceğiydi. Sonunda, daha fazla bekleyemeyerek, gergin ve sabırsız bir sesle konuştu.

“Canım...” dedi, davetkâr bir tavırla ona doğru eğilerek. Adam zengin, şişman ve yaşlı adamlara özgü o boğuk ses tonuyla cevap vermeye çalıştı ama bir şey araya girmiş gibiydi ve onun yerine şiddetli bir şekilde öksürdü. Sonra, sanki öksürük bir işaretmiş gibi, kadının hâlâ *obi* ile sarılı olan kalçalarını kavradı, onu hızla kucağına çekti ve muazzam bir güçle sarıldı. Komayo boğuk bir çığlık attı ve adamın kokuşmuş nefesi yanağını yakarken gözlerini kapattı. Dişlerini sıkarak ellerini kurtarmayı ve yüzünü kapatmayı başardı.

Zevk dolu bir gece göz açıp kapayıncaya kadar geçermiş gibi gelir ama acı dolu an bir ömür sürer. Komayo nihayet çardaktan kaçtığı anda, bir çekçek çağırmak için ofise gitmeden önce endişeyle bahçeye baktı. Hanasuke'yi orada sigara içerken ve hayal kurarken buldu, görünüşe göre kendisi de bir çekçek bekliyordu. Komayo, her şeyin düşündüğünden çok daha kısa sürüp sürmediğini merak etti. Hanasuke'yi görünce utanç ve pişmanlık duydu ve eğer bir Ev'in ofi-

sinde olmasaydı, ona saldırmak isterdi. Ancak Hanasuke hiçbir şey olmamış gibi davrandı.

“Evde seni arıyorlar. Osada az önce buradaydı. Daha sonra tekrar telefonla arayacağını söyledi.”

“Peki!”

Komayo çekçek çağırmak için görevliyle konuşmak zorunda kaldı, ancak telefonda Osada'ya ulaştığında, Yoşioka'nın bir süredir onu beklediği ve Hamazaki'ye uğraması gerektiği söylendi. Bu akşam neden her şey ters gitmişti? Bunun ne kadar zor olacağını bilseydi, Segava'yla buluşmaya asla söz vermezdi ama şimdi yapacak bir şey yoktu. Sıradan bir randevu olsaydı basitçe reddederdi ama arayan efendisi Yoşioka'ydı ve Sanşuen'deki kaçamaktan sonra bu ilkti. Oraya vardığında Yoşioka'dan önce ayrılamayacağını bilse de gitmeliydi; ama Segava kızacak, onu Gişun'da bekleyecek ve belki de gücenip başka bir geyşa çağıracaktı. Bu düşünceye dayanamıyordu. Yine de duygularını kalbinin derinliklerine gömerek Hamazaki'ye doğru yola çıktı.

Saat dokuzu geçiyordu. Yoşioka'yı eve götürmek için her zaman saat on birde bir araba gelirdi, o nedenle yardımsever hizmetçi, Komayo'yu doğrudan adamın birinci kattaki odasına götürdü. Tekrar özgür olacağı vakti bildiği için rahatlamıştı ama daha yeni düzelttiği kuşağını çözme ihtimali yine de canını sıkıyordu. Odaya çoktan serilmiş olan şilteyi görünce iç geçirdi. Dünden önceki günden beri, gece gündüz, Segava'yla birlikte, kadının vücudu bitap bir paçavra haline gelene kadar kendilerini zevke bırakmışlardı. Sonra Taiget-su'daki canavar tarafından alıkonulmuştu, o kadar acımasız bir adamdı ki canını yakacağından korkmuştu. Hamazaki'ye giderken bindiği çekçekte kısa bir süre de olsa soluklan-

miştı ama şimdi, nabızı henüz normale dönmemişken, alışkanlıklarını çok iyi bildiği patronu için gösteri yapmak zorundaydı. Normal şartlar altında bile, içten içe onun ilgisini aşırı buluyordu ama şu anki bitkin hâlinde bunu düşünmek onun için çok fazlaydı. Az önce Taigetsu'da yaşadığı tatsız sürprizle de kıyaslanamazdı: bu kez ne ile karşılaşacağını çok iyi biliyordu; önümüzdeki bir buçuk saat boyunca, saat on bire kadar, bir an bile dinlenmeden, sigara içmeye vakit bulamadan Yoşioka'nın şehvetine maruz kalacaktı ve daha da kötüsü, arkasına yaslanıp onun istediğini yapmasına izin veremezdi. Yoşioka hayatındaki tek erkeğin o olduğuna ve her gece birlikte olmadıkları için Komayo'nun ona duyduğu özlemle yanıp tutuştuğuna kendini inandırmıştı; öyle ki bu özlemi sonsuz sayıda ahlaksız yöntemle gidermeye kararlıydı. Komayo, bazen tatsız da olsa, bu yoğunluktaki bir ilgiye katlanabilecek kadar uzun süredir geyşalık yapıyordu. Ama o da etten kemikten bir kadındı. Tüm bunlara rağmen, Yoşioka'ya karşılık verdiğini fark etti ve sadık olduğuna dair onu ikna etmek istedi. Segava'yla olan ilişkisini, efendisine davranış biçiminde ani bir değişiklik yaparak ele veremezdi, özellikle de Yoşioka bu tür şeylere karşı çok hassasken. Eğer inisiyatif almaz, onu tahrik etmeye çalışmazsa, Yoşioka'nın hemen şüpheleneceğinden emindi. Dahası, bu Sanşuen'den ayrıldıklarından beri ilk karşılaşmalarıydı ve borcunu ödeme teklifine hâlâ cevap vermemişti; şüphelerini gidermek ve sadakatini kanıtlamak için her zamankinden daha da istekli olması gerekecekti. Bunu düşündükçe kendini daha da acınası ve üzgün hissediyordu. Ellerini birleştirip sadece bu gece kendisini yalnız bırakması için yalvarmak istiyordu. Ama Yoşioka her zaman olduğu üzere, hiçbir şey olma-

mış gibi, sakın ve kasıtlı bir şekilde, on altı yaşındaki genç kızlardan kırkını geçmiş kadınlara kadar pek çok kadına üstünlük sağlayan hünerlerinden ve uzun deneyimlerinden yararlanarak işine devam edecekti. Sanki onuru buna bağlıymış gibi, tamamen tatmin olana kadar önce bir şeyi, sonra da bir başkasını dener ve bu şekilde deneyimlerine deneyim katardı.

Saat on biri vurduğunda ve Yoşioka nihayet onu serbest bıraktığında nefes alamayacak ve neredeyse yataktan kalkamayacak durumdaydı. Onu bu hâlde görmekten memnun olduğu her hâlden belli olan Yoşioka çekçek çağırdı ve gecenin karanlığında kayboldu. Komayo onu kapıya kadar zorlukla uğurlayabilmişti ama Hamazaki'nin ofisine geri döndüğünde artık ne Gişun'a ne de eve gitmek istediğini fark etti. Tek düşüncesi ıssız bir yer bulmaktı –boş bir ev, çorak bir tarla– yıpranmış bedenini bırakabileceği bir yer. Segava'ya gitmek istiyor olsa bile, aynı gece iki erkek tarafından kullanılmışken bunu nasıl yapabilirdi? Suçlu olmadığını göstermek için olanları ona anlatmadan kendini ona teslim edebilecek durumda da değildi. Elbette her şey görev icabı olmuştu; ama o akşamki olayları hatırladığında büyük bir utanç duydu ve meraklı gözlerden kaçınmak için evin ışıklı yerlerinden uzak durdu. Şimdi makyaj masasına oturup yüzüne ne kadar beyaz pudra sürerse sürsün yine de kirli görüneceğini, saçlarını ne kadar tararsa tararsın yine de dağınık olacağını hissediyordu.

Düşüncelere dalmış öylece dururken, kafesli kapının dışından bir sesin ona seslendiğini duydu: “Komayo Hanım için geldim.” Bu çekçekin şoförüydü.

“Teşekkür ederim,” dedi ve koltuğa tırmandı. Şoför ne-

reye gitmek istediğini sordu. “Gişun’a,” dedi ve o fikrini değiştirmeye fırsat bulamadan adam yola koyuldu. Gözlerini kapatıp ellerini *obisinde* taşıdığı tokaya bastırarak Segava’nın onu affetmesi için dua etti ve yaptığı her şeyin onun için olduğunu hatırlattı kendine.

Tam da hayal ettiği gibi, Segava’yı yalnız başına uyurken buldu. Görünüşe göre onu bekliyordu, çünkü şiltenin yarısında, kendi yastığının yanında ikinci bir yastıkla yatıyordu. Kolunu uzatmıştı, sanki onu daha fazla gecikmeden başını üzerine koymaya davet eder gibiydi. Komayo onun bu düşünceli tavrından çok mutlu oldu ama aynı zamanda ne kadar yorgun olduğunu da fark etti. Dudaklarının arasından derin bir nefes kaçtı, bu nefes Yoşioka ve Taigetsu’daki müşteriyle yaşadığı zorluğu anlatıyordu. İliklerine kadar yorgun ve bu adamlar tarafından kullanılmış olmanın öfkesiyle, aniden intikam alırcasına kendini Segava’nın üzerine bırakıp, onu neredeyse erkeksi bir tutkuyla kucakladı. Adam irkilerek uyandığında onu ağlarken buldu. Yüzünü Segava’nın yüzüne yaslamıştı.

9. BÖLÜM

GÖSTERİ

Her yıl ilkbahar ve sonbaharda Şinbaşı geyşaları üç gün boyunca Tokyo'daki Kabukiza'da gösteriler sergilerdi. Sonbahar gösterisinin ilk günü sonunda gelmiş, o muhteşem açılış dansı henüz bitmiş, perdeler inmişti.

“Hayatım, iyi ki erken geldik. ‘Mücevher Gölü’ bir sonraki gösteriden sonraymış,” dedi elinde tuttuğu surimono-yu* Nanso’ya uzatıp ona çay dolduran otuz beş yaşlarındaki kadın. Saçını evli kadınların yaptığı gibi *marumage* tarzı topuz yapmıştı. Belli ki yazarın karısıydı. Yanında oturan on iki bilemedin on üç yaşlarındaki ışıldayan gözlere sahip sevimli kızın onun kızı olduğu anlaşılıyordu. Yanlarında bir de Uci Sanat Okulu’nun arması ile süslenmiş ince desenlerle bezeli bir *haori* ceket giyen, muhtemelen elli yaşlarında

* Tahta baskılardan oluşan bir broşür. *Kyōka* (hicivli kısa şiir) şairlerinin yıl sonunda dağıttıklarına ek olarak, sahne ismi ve mahlas değiştirildiğinde duyurmak için de kullanılmıştır. Aynı zamanda resimli takvimler de basılmıştır. —*çn*

olan bir kadın oturuyordu. Saçlarını *marumage* tarzı küçük bir topuz yapmıştı. Uci Sanat Okulu'nun öğretmenlerine benzeyen bir havası vardı. Dördü, ortadaki localardan hafif sağda kalan birini işgal ediyordu.

“Aa, madam, size de zahmet verdim,” diyen Uci Sanat Okulu öğretmenlerine benzeyen kadın, çay fincanını alıp “Sizin yazdığınız *coruri* oyunu oynanalı on yıl oldu. Yanılmıyorsam Segavalar oynamıştı, değil mi?” diye sordu Nanso'ya dönüp.

“Evet, doğru. Nedendir bilinmez, son birkaç yıldır yazdığım değersiz kabuki tiyatrolarını ve *corurileri* sahneliyorlar. Doğrusunu söylemek gerekirse, bu canımı sıkıyor. Utanıyorum.”

“Kocam, ne zaman yazdığı bir oyun sahnelense huysuzluk eder. Madem bu kadar rahatsızsın, en baştan yazmasana...” derken gülüyordu. Gülmeye devam ederken bir yandan da kızı rahatça yiyebilsin diye büyük bir parça *yokani** kürdanla küçük parçalara ayırmaya başladı.

Gösteri programını inceleyen Nanso, sadece gülmekle yetindi. Programda üçüncü sırada yer alan kendi yazdığı “Mücevher Gölü: Tarihin Duyulan Kaydı” isimli eski *coruri* eseri canlandıracak başrol ve onun altında Tokivazu† müzisyenlerinin isimleri ile onlara dans ederek eşlik edecek üç geyşanın ismi yer alıyordu. Nanso mutlak bir umursamazlıkla etrafındaki insan kalabalığına göz gezdirdi. Geç gelenler itiş kakış ilerliyordu. Salondaki koridorlar ve doğal

* Bir tür Japon tatlısı. Kırmızı fasulye ezmesine şeker eklenerek ve buhar da pişirilerek veya agar eklenip sertleştirilerek yapılır. —*çn*

† Bir tür anlatı müziğidir ve aynı zamanda “tokivazubuşi” olarak da bilinir. *Kabukide*, bu müzik esas olarak sahnedeki dansa eşlik olarak *şamisen* ustaları ve *tayuu* denen anlatıcı ile icra edilir. —*çn*

olarak sahnenin her iki tarafında yer alan *hanamiçi* platformu* arasında kalan ön sıradaki koltuklar gelen gidenlerle ve arkadaşlarını selamlayan insanlarla doluydu. Buna karmaşa demektense kaos demek daha doğru olurdu.

Nanso Kurayama kendi yazdığı *corurı*lerden ya da *kyogen*lerden† birinin sahnesini izlemektense sahne aralarında tiyatrodaki şamatayı ya da seyircilerin son moda kıyafetlerini, saç şekillerini ve buna benzer şeyleri üzerine çok da düşünmeden izlemeyi daha eğlenceli buluyordu. Bu nedenle, ne zaman bir eleştirmen ya da oyun yazarı olarak tiyatroya davet edilse, ister küçük bir tiyatro olsun isterse de şu an içinde bulunduğu Kabukiza gibi bir tiyatro olsun, büyük bir görev bilinciyle izlemeye giderdi. Ancak tüm tutkusunu kaybetmişti. Artık on yıl önce yaptığı gibi tartışmalara girmiyordu. Aslında izlenemeyecek kadar berbat olduğunu düşündüğü oyunlara bile kibar bir üslupla eleştiri yapmaya gayret etmesine rağmen, zaman zaman alaycı yapısının övgülerinde kendini gösterdiği oluyordu. Bu da entelektüel tiyatro severlerin hoşuna gittiğinden, Nanso'nun bir tiyatro eleştirmeni olarak bugünkü konumu, o her ne kadar kendini küçümsese de, beklenmedik çevrelerde beklenmedik bir şekilde etkisini korumaya devam ediyordu. Her şey Nanso'nun on yıl önce kendisi de ateşli bir tiyatro sever olduğu zamanlar, yeni eserler yaratmak için canla başla çalışmasıyla başlamıştı. Ama yıllar geçtikçe zevkler değişmiş ve bunların değişmesiyle birlikte sahneleme yöntemlerinin,

* Çiçekli yol anlamına gelir. Japon *kabuki* tiyatrosunda kullanılan ekstra bir sahne bölümüdür. Seyircilerin arasından ana sahnenin soluna doğru uzanan uzun, yükseltilmiş bir platformdur. Oyuncuların giriş ve çıkışları, son sözleri veya seyirciye ilk hitaplarını girmeleri gibi dramatik anlar da bu platform üzerinde gerçekleşir. —fn

† Perde arasında oynanan taşlamalı güldürü. —fn

oyuncuların karakterleri ile tavırlarının ve seyircinin genel beğenisinin olması gerektiğini düşündüğünün tam tersi hâle geldiğini fark etmişti. Düzen böyle işliyorsa elinden bir şey gelmezdi. Bu duruma sinirlenmek de aptalca geldiğinden tiyatronun bu yönüne olan ilgisini geri çekmeye çalışmıştı. Ancak aradan geçen birkaç yılda nereden tezahür ettiği bilinmez zamanın modası sayesinde onun o on yıllık eserleri yılda bir iki kez tiyatrolarda tekrar icra edilmeye başlamıştı. Başlarda bunu son derece tatsız bulmuş olsa da sonradan fikrini değiştirmiş, belki de toplumun gerçeği gördüğünü düşünerek içten içe bundan zevk almıştı. En sonunda ise günümüz dünyasının iyi ya da kötü, eski ya da yeni fark etmeksizin her şeye mutlak bir kayıtsızlık örneği göstermesi sebebiyle tüm bunların şans eseri gerçekleştiğine karar vermişti. Şimdi ne zaman icra edilen eski bir oyununu izlemeye gitse gençlik günlerine dönüyor, neşe ve kederin bir arada olduğu düşüncelerinde yitip gidiyordu. Yine de o günlerin cazibesine kapılmıyor, içinde yeniden tiyatro dünyasına dönme hırısı uyanmıyordu. Nanso, yaptığı her şeyde şimdiki zamanın hızlı akışındansa geçmişin insanı sersemleten anılarına tarif edilemez derin bir arzu hissediyordu.

“Okine Hanım,” dedi Nanso Uci Sanat Okulu öğretmine seslenerek, “şurada sol taraftaki ikinci locada oturan Ogie Evi’nden Oman değil mi? Ne kadar yaşlanmış,” diye devam etti.

“Aman, Oman Hanım mı gelmiş? Madam bir dakikalığına gözlüklerinizi ödünç alabilir miyim?... Evet, gerçekten de bu Oman Hanım. Tanınmaz hâle gelmiş. Önündeki locada oturan kadın da Taigetsu Evi’nin sahibesi.”

“Babamın orada sık sık içtiği zamanlarda bile bu kadar şişman değildi. Para kazanmak ne güzel şey değil mi? Bak-sana sumo güreşçisi gibi olmuş.”

Dört beş kişilik geyşa gruplarının mahalledeki önemli randevu evlerinin sahibelerine selam vermek için localarına gittiklerini görüyordu. Oyuncular, göstericiler ve komedyenler de geçerken eğilerek selam veriyordu. Localara taşınan meyve ve envai çeşit suşinin ve diğer hediyelerin bitmek tükenmek bilmez trafiğini izlemeyi sahnedeki gösteriyi izlemekten daha eğlenceli buluyordu. Bilhassa bugünkü seyirciler, alışlagelmiş tiyatro severlerden oldukça farklıydı. Bütün locaların, Şinbaşı'ninkiler başta olmak üzere, gösteri sergileyen geyşa dostlarına destek vermeye gelmiş Tokyo'nun önde gelen randevu evlerinin sahibeleri ve geyşalarıyla dolu olduğu söylenebilirdi. Sonra aktörler ve onların eşleri, müzik okullarından öğretmenler ve sumo güreşçileri, hatta komedyenler de vardı. Bu kalabalığın içinde saygıdeğer beyefediler ve efendilerin yanı sıra aylak aylak dolaşan *şayak*^{*} *hakamaların*[†] ya da Batı tarzı kıyafetlerin içindeki randevuevi asalakları da görünüyordu. Randevuevi sahipleri, sahibeleri, hizmetçileri ve *hakoyalarına* kadar geyşalarla alakası olan diğer herkes ucuz sahne önü koltuklarına yığılmıştı.

Nanso, biraz daha böylesi insanlar görmek istediğinden tam tek başına miskin miskin koridora çıkmıştı ki insan trafiğinin içinden neşeli bir ses, “Hocam, siz de mi buradaydınız!” diye seslendi. Kimin seslendiğini anlamak için arkasına dönüp baktığında beyaz yakalı, etek uçları desenli

* Kaba dokunmuş, dayanıklı bir çeşit yün kumaş. —çn

† *Kimono* üzerine giyilen ve belden aşağısını örten bol bir giysi. —çn

kimono giymiş ve saçları peruk takılacağı için uygun şekilde toplanmış Obana'nın Komayo'sunu gördü.

"Hangi gösteriye çıkacaksın?"

"*Yasuna* dansına."

"Öyle mi? Kaçınıcı sırada?"

"Daha var. Beşinci sıradayız."

"Harika. Ne çok erken ne de çok geç. Seyircinin coşkusunun tavan yaptığı zamana denk gelecek."

"Öyleyse yandık. Şimdi daha da heyecanlandım."

"Gozan Bey nasıllar?"

"Gayet iyi, teşekkürler. Birazdan gelir. Cukiçi Abla ile geleceğini söylemişti."

Koridorda saçları Komayo'nunki gibi toplanmış bir geyşa yanlarından geçerken Komayo'yu görünce, "Komayo Abla, dans öğretmenini biraz önce seni arıyordu," dedi.

"Tabii ya! Ben gideyim o zaman, hocam görüşmek üzere. İyi seyirler," dedi Komayo, koşar adımlarla kalabalığın arasından hızla uzaklaşırken aynı anda sahneden ikinci gösterinin başladığını haber veren birbirine vurulan tahta çubukların sesi duyuldu. Koridordaki müthiş insan trafiğinin içinde bile, yanından geçerken Komayo'nun saçını görüp de arkasına dönüp tekrar bakmayan bir kişi bile yoktu. Bu ilgi onu hem tedirgin etmiş hem de özel hissettirmişti. Geçen bahar yapılan gösteriler sırasında, geyşa mahallesine daha yeni dönmüştü. Gösterilerde önemli bir rol alması için maddi anlamda onu destekleyecek kimsesi de olmadığından, dans öğretmenininin tavsiyesine uymuş, oyunda

* Bir asilzade olan Yasuna Abe'nin, üvey annesi tarafından haksız yere suçlanan ve masumiyetini kanıtlamak için gözlerinin önünde intihar eden sevgilisi Sakaki no Mae'nin hayaliyle dolaşmasını anlatan eserdir. -çn

“Maymun Terbiyecisi”ni* icra eden başka bir geyşaya eşlik edip Osome rolünü oynamıştı. Neyse ki performansı dikkat çekmiş, bir süre dans etmesini isteyen partilerden gelen davetlerle meşgul olmuştu. Bu da ona büyük bir özgüven kazandırmıştı. Öyle ki sonbahar gösterisinde seyirciyi ağzı açık bırakacak kadar büyük bir şey ortaya koymaya heveslenmişti; ama onu en çok rahatlatan, bu seferki gösteri masraflarını hem Yoşioka’dan hem de varlığını Yoşioka’dan gizlediği yeni efendisinden alabiliyor olmasıydı. Ayrıca işin sanat boyutuna gelince, yanında ona sahnenin püf noktalarını öğretip gösteri günü onu asiste etmesi için bir çırağını vereceğini söyleyen İşşi Segava gibi bir uzman vardı. Bu yüzden Komayo, şimdiden muhteşem bir aktris olmuş gibi hissetmişti. Bugünkü performansı bir öncekine nazaran iyi eleştiriler alırsa şüphesiz tüm Şinbaşı’de dans denince akıllara kendi isminin geleceğini, herkes tarafından bilinen birinci sınıf ünlü bir geyşa olacağını biliyordu. İçinden performansı başarıyla tamamlamak için dualar ediyordu. Perde açılana dek gerildikçe gerileceğini biliyordu.

Koridorun sonundaki giriş çıkışların yapıldığı kapıdan geçerek hemen sahne arkasına girip kabuki gösterileri sırasında genellikle Segava’ya tahsis edilen ikinci kattaki odaya doğru telaşla koştu. Komayo’nun bu üç gün boyunca Segava Niisan’ın odasını kullanacak, aynalı sehpasında makyaj

* Orijinal ismi farklı olsa da Osome diye bilinen danslı tiyatro oyunudur. Hikâye gerçek hayattan esinlenmiştir. Bir yağ tüccarının kızı olan Osome ve tüccar babasının yanında çırağ olarak çalışan Hasamatsu birbirlerine âşık olur. Fakat Osome’nin ailesi onun başka biriyle nişanlanmasını ister. Bu yüzden çift, 1710’da intihar eder. Tiyatro uyarlamasında ise çift intihar etmek için Sumida Tsutsumi’ye geldiğinde karşılarına çıkan “Maymun Terbiyecisi” onlara akıl verir. Oyunun odak noktası burasıdır. —*çn*

yapacak, uşağının ve çırağının yardımını alacak olması içini öyle bir sevinçle dolduruyordu ki bunu kelimelere nasıl dökceğini bilemiyordu. Oraya vardığında Niisan çoktan kulisteydi. Görünüşe göre onu ziyarete gelmişti. İnce ipek şayaktan paltosunu çıkarırken, Komayo'nun telaşla içeri girdiğini görünce, "Ne oldu? Telefonda geç kalma diye bu kadar ısrar ettikten sonra şimdi mi geliyorsun?" dedi.

"Çok özür dilerim," dedi odadaki görevlilerin varlığına rağmen Segava'nın yanına oturup. "İnsanları selamlamak için ön tarafa gitmiştim. Niisan, bugün için çok müteşekkirim," diye devam etti.

"Neden bahsediyorsun? Teşekküre ne gerek var. Bu arada, sıran hâlâ gelmedi, değil mi?"

"Evet, daha var."

"Peki ön tarafta kimleri gördün?"

Komayo birkaç ünlü aktörün ismini sayıp, "Hepsi burada," dedi.

"Anladım."

"Hepsi eşleriyle gelmiş," dedi Komayo. Ortada bir sebep olmamasına rağmen sözlerini vurgulamıştı. Kendisi de ne yaptığını anlayınca, "Kıskançlığın ne lüzumu var şimdi," diyerek güldü. Tam o sırada kuaför, Komayo'ya peruğunu göstermek için içeri girdi.

10. BÖLÜM

LOCA KOLTUĞU

Komayo'nun *Yasuna* gösterisi başlamadan kısa bir süre önce, Yoşioka şirketten arkadaşı Eda ile gösteriyi izlemeye geldi. Tiyatronun doğu tarafındaki altta kalan localarda birine oturdular. Onlara Hamazaki Evi'nin sahibi, Komayo'nun çalıştığı evden Hanasuke ve geyşa çırağı Hanako eşlik ediyordu. Doğrusunu söylemek gerekirse, yaz sonunda Komayo'ya yaptığı teklif kabul edilmediğinde, o sinir ânında ilişkilerini bitirmeyi düşünmüştü. Onun yerini alabilecek, hoşuna giden başka bir geyşa olmadığından ne kadar öfkelenmiş olsa da ne yapacağına bir türlü karar verememişti. Böylesi durumlara alışkın olan Hamazaki Evi'nin sahibi, Komayo adına türlü türlü özürler dilediği için eskiden olduğu gibi Komayo'ya destek olmaya devam etmeyi kabul etmişti. Yine de o olaydan sonra buluşmaların arası açılmıştı. Yoşio, Komayo'nun efendisi olarak üzerine düşeni asgari düzeyde yaptığı sürece yüzüne kara çalınmayacağı-

nı düşünüyör gibiydi sanki. Bu yüzden Eda ile randevuevine on günde bir, sadece içmek için uğruyordu. Sonuç olarak, ne Komayo'nun Segava ile gizli bir ilişkisi olduğunu ne de kendine yeni bir efendi bulduğunu ruhu bile duymamıştı. Uzun yıllar boyunca geyşalarla yaşadığı zevk düşkünü hayat ona sadece yorgunluğu çağrıştırmaya başlamış, Sanşuen'den döndükten sonra günlerini sessiz sakin geçirmeye başlamıştı. İşten sonra hemen eve geliyor, erkenden yatıyordu. Üstüne üstlük hafta sonları eşi ve çocuklarını hayvanat bahçesine ya da başka yerlere gezmeye götürüyordu. Yaşadığı bu ölçülü hayatı ne kasvetli ne sıkıcı ne de özellikle eğlenceli ve büyüleyici buluyordu. Kayıtsızca geçirdiği günler birbirini kovalıyordu. Ancak bugün Kabukiza'nın bildircin kafesini andıran locasına oturduğunda sohbet eden güzel kadınlarla dolu tiyatro salonuna bakarken uykudan uyanmış gibi bir his tarafından sarmalandı. Dünyada var olan tüm zevklerden geriye tadılmamış bir tane bile bırakmayana kadar huzura eremeyecekmiş gibiydi. İkinci kez, şiddetli bir arzu hissiyle dolup taşmaya başlıyordu. Yoşioka'nın modern uygar toplumun ahlaksızlıklarını deneyimleme dürtüsü, ilkel çağın insanını yabani atlara binmeye, geniş ovalarda vahşi hayvanları avlamaya ve etlerini afiyetle yemeye, hatta Savaşan Beylikler Dönemi'ndeki* samurayların heybetli zırhlar giyip birbirlerinin kanlarını akıtmaya yönlendirenle aynı dürtüydü. Bunların hepsi insanın varoluşunun zavallı ama bir o kadar da cesur tezahürleri idi. Bu varoluş, uygarlığın gelişmesiyle birlikte değişen toplumsal yapının bir sonucu olarak bugün zenginlik, makam ve zevk arayışı ya da bun-

* Onin Savaşı'ndan (1467-1477) sonra, Oda Nobunaga hükümetinin kurulmasına kadar süren yaklaşık bir asırlık iç savaş dönemi. -çn

ları elde etmek için verilen üstün gayret olarak evrimleşti. Şöhret, zenginlik ve kadınlar. Bu üçü, modern erkeğin hayatının merkezini oluşturunuyordu. Bunları küçümsemek, bunlardan nefret etmek ya da korkmak, gayret etmeye cesareti olmayan zayıf ya da başarısız kişilerin olayı saptırmasından başka bir şey değildi. Bunları düşünürken Yoşioka, tiyatro salonunun manzarasının azıcık da olsa kendisini daha canlı hissettirdiğini anladı ve henüz o kadar da yaşlanmadığının, hâlâ genç ve işe yarar olduğunun farkına varmasıyla derin bir memnuniyet hissiyle doldu.

Tahta çubukların sesi duyulduktan sonra Komayo'nun gösterisi için perdeler aralandı. Kiyomoto* şarkıcılarının sesleri anlatıma eşlik etmeye başladı. Salonda yer yer alkışlar duyuluyordu. Aceleyle yerlerine dönmeye çalışan üç geyşa çırağı Yoşioka'nın oturduğu locanın arkasından konuşarak geçiyordu.

“Yasuna Dansı bu, baksana.”

“Komayo Abla dans edecek. Kesin çok güzel olur.”

“Tabii öyle olacak. Ne de olsa Segava Bey yanında.”

“Bayağı da ciddilermiş, öyle diyorlar.”

Etrafındaki insan trafiğinin gürültüsü arasından, bu konuşma tesadüf eseri Yoşioka'ya net bir şekilde ulaşmıştı. Bilinçsizce sesin geldiği yöne dönse de aceleyle yürüyen çırakların sadece *obi*lerinin desenlerini ve *kimonolarının* uzun kollarını görebildiğinden ne hangi evden olduklarını ne de kim olduklarını anlayabildi. Ancak Yoşioka'nın bir anda kulağına çalınan o konuşmanın son cümlesi “Bayağı ciddilermiş, öyle diyorlar,” ona fazlasıyla yetti.

Karşısına geçip böyle bir imada bulunsalardı farklı dü-

* “Kiyomoto”, *şamisen* müziklerinden biridir. —çn

şünebilirdi. Ancak bu, üç tane masum geyşa çırağının hiçbir art niyet olmadan, yanından geçerken yaptığı –tabii onun orada olduğunu da bilmeden– kulağa oldukça doğal ve ihtiyatsız gelen bir dedikoduydu. Şüphesiz tüm bunlar kızların söylediklerini doğru kabul etmeye yeterdi. Böyle durumlarda, “Tanrı’nın dili yoktur ama o insanı konuşturur,” denirdi. Yoşioka bu sonuca vardığında, Komayo’nun Sanşuen’den sonraki davranışlarını tek tek, elinden geldiğince en ince ayrıntısına kadar gözden geçirmeye başladı. Aynı anda zihnine birçok soru üşüştü. Daimi yoldaşı Eda, bütün bunları ondan önce duymuş muydu acaba? Yoksa duymuştu da ona acıdığı için mi saklamıştı? Her halükârda, ilk duyanın kendisi olmasını tercih ederdi. Aksi takdirde, şüphesiz ciddiye alınmayacak, aptal biri olarak görülür, geyşa mahallesinde yarattığı imajı zedelenebilirdi. Bunun utancını ne kadar derinden hissettiyse, Komayo’ya da o kadar öfkelenirdi.

Sahnenin sağındaki platformda oturan *coruri* şarkıcıları hep bir ağızdan söylemeye başladılar:

Kayaları parçalayan dalgalar gibi,
Karşılıksız aşkımın gözyaşları,
Düşünce göğsümü parçalar.

Şarkının girişi sona erdiğinde, *tsuzuminin** ilk tınılarıyla birlikte salonda herkes dikkat kesilmişti. *Yasuna*’nın başlamasına saniyeler vardı. Salondaki tüm gözler aynı anda *hanamiçi* platformunun girişindeki perdeye döndü. Üst taraftaki localardan çoktan birkaç alkış kopmuştu. Yoşioka karşısında, dingin tarlaların yeşilliği arasında ölen sevgilisinin kıyafetlerini elinde tutarak ayaklarıyla baharın hediye ettiği çiçekleri ezerken delirmiş âşık rolünü oynayan Komayo’nun

* Kum saati şeklinde ahşap bir gövdeden oluşan bir tür Japon el davulu. —77

silüetini görünce öfkelen-di. Onu görmek istemediğinden bakışlarını kasten geniş tavana çevirdi. Bu sefer Komayo'nun ona yapılan teklifi konuşmaktan kaçınmasının sebeplerini düşünmeye başladı. Bunu yapmayı her ne kadar istemesse de kendini düşünmekten alıkoyamıyordu. Bugüne dek Komayo'nun sözlerine bir türlü anlam veremese de şimdi her şey birden netlik kazanmıştı. Sonunda ondan kurtulmanın zamanı geldi, diye düşündü. Hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi yaparak, onu hiç beklemediği bir anda alt etmek istiyordu. Gelgelelim, bunu önceki geyşası Rikici'ye dönerek yapmak pek akıl kârı değildi. Ancak tüm Şinbaşı'de, yaklaşık bin dokuz yüz geyşa arasında, haberi duyunca Komayo'yu bozguna uğrattıp gerçekten ağlatacak bir tane kadın olmalıydı. Gözleri, balkondaki localardan sahne önü koltuklarına, hatta koridorlara varana dek görebildiği, geyşaya benzeyen her kadın üzerinde gezindi. Şimdi tüm seyirciler, *hanamiçi* platformundan ana sahneye gelen Komayo'nun kaybettiği sevgilisini çılgınca aramaya başladığı sahneyi pür dikkat izliyordu. O sırada oturduğu *uzura* locasının kapısı sessizce açıldı. Bir ses fısıldayarak selam verdi.

“Özür dilerim, geç kaldım.”

İçeri giren Obana'dan Kikuçiyo'ydu. Nedense tüm ağızları bozuk geyşaların *oirana* benziyor diye diline doladığı, boya küpüne düşmüş gibi dolaşan Kikuçiyo'ydu.. Programın ikinci gösterisi olan Kuklacı'da* küçük bir rol aldığından, saçları *takaşimada* tarzı toplanmıştı. Eteklerinden yakasına kadar altın işlemelerle bezeli, desenli bir *kimono* giyiyor-

* Boynuna asılı bir kutudan çeşitli oyuncak bebekleri çıkaran ve onları dans ettiren bir sokak sanatçısı kuklacıyı, üç oğlu ve başlarından geçen aşk hikâyelerini anlatan eser. 1824'te Edo İçimura Tiyatrosu'nda üçüncü nesil Bando Mitsugoro tarafından ilk defa oynanmıştır. -çn

du. Yüzüne normalde yaptığı makyajdan daha koyu renk bir makyaj yapılmıştı. Oturduğu locanın kapısı açıldığında istemsizce sesin geldiği tarafa dönüp bakan Yoşioka'ya, boynunu kapıdan yavaşça uzatan Kikuçiyō'nun sahneden vuran ışıkla birden aydınlanan yüzü *hagoita* raketlerinin üzerindeki kabartma kadınları anımsatmıştı. Diğer kadınlara göre Kikuçiyō'nun biçimsiz yüz hatları hiç şüphesiz çirkindi; ama bir erkeğin gözleri ilk olarak, makyajı gibi tüm vücudunu kalın bir şekilde saran çekici, yumuşak bedenine çekilirdi. Tavırları ve davranışları bir şekilde yetersiz ya da biraz kaba olsa bile, bu durumun kendisine göre daha başarılı olan arkadaşlarının zarif cazibelerinden daha cazip, daha tahrik edici olduğu zamanlar da vardı.

Geç geldiği ve loca çoktan dolduğu için Kikuçiyō herkesin ortasında, neredeyse Yoşioka'nın kucağına oturmak zorunda kalmıştı. *Kimonosunun* yakası baştan çıkarıcı bir şekilde geriye çekilmişti ve Yoşioka bu noktadan boynundaki bembeyaz teni inceleyebiliyordu; aşağıya baktığında ise iç çamaşırının ağartılmış krep yakasının, iç *kimonosunun* krem rengi tafta yakasından dışarı çıktığını görebiliyordu. Bir kadının çıplak bedeninden yayılan o sıcak, eşsiz kokunun bir izini yakalamış olabileceğini bile düşündü.

Yoşioka, Komayo ve Kikuçiyō arasında her an rekabete evrilme eğilimi olan bir ilişki olduğunu hatırladı. Aslında bu, bugünkü gösteriden bile belliydi. Madem Komayo, *Yasuna* gibi Kiyomoto tarzı bir gösteride dansçı olarak çıkacaktı, o zaman Kiyomoto üzerine ustalaşmış olan aynı

* Kız çocuklarına yeni yıl için verilen oyuncak. *Hanetsuki* denilen Japon badmintonu oynarken kullanılan sedir ağacından yapılan saplı, dikdörtgen bir tahtadır. Yüzeyi boyalı veya kabartmalı ya da pamuk dolgululu süslüdür. —çn

çalıştığı Kikuçiyoyu çağırması gerekmez miydi? Ancak bunun kendi performansını gölgede bırakabileceğini düşünmüş olacak ki seve seve muazzam bir meblağ ödemeye razı olmuş, Segava'dan profesyonel müzisyenler ayarlamasını istemişti. Komayo, Kikuçiyoyun şarkı söyleyişini beğenmiyor ya da onu sanatında yetersiz buluyor değildi. Yalnızca dansı odak noktası olsun istiyordu. Şinbaşı'deki en iyi dansçı olduğunu bugünkü performansı ile kanıtlanma fikrine kafayı taktığından, meselenin öteki tarafını düşünmeye vakti olmamıştı.

Fakat bu Kikuçiyoy için son derece nahoş bir durumdu. Komayo'nun artan ününe seyirci kalmak gururuna dokunuyor, orada oturup Komayo'yu izlemek istemiyordu. Yine de çalıştığı eve ve düzenli müşterilerine karşı yükümlülüklerinin bilincinde olduğundan, istemeye istemeye Komayo'nun efendisine selam vermek ve söylemek zorunda olduğu birkaç övgüyü sıralamaya gelmişti. Aslında o kadar öfkeli ve perişandı ki gözyaşlarına boğulmak istiyordu.

“Kargalara aldandık mehtaplı bir gecede,

Vazgeçip durduk biz de

Gün doğana dek öylece,

Bir olalım istedik ama yapamadık,

Şimdi tüm pişmanlığım la,

Gökyüzünün altında bir başımayım.”

Dans doruk noktasına ulaştı. Hamazaki Evi'nin sahibesi ve Hanasuke, Komayo'nun efendisine övgüler yağdırdı.

“Gerçek bir sanatçı oldu, değil mi?”

“Her şeyden önemlisi gayret etmek.”

“Bir tane bile kusuru yok.”

Bu sözleri defalarca dinlemek zorunda kalan Kikuçiyoyun

elinden iç geçirmekten başka bir şey gelmiyordu. Yoşioka ise öfkeden çılgına dönmüştü. Gönlü olsa da olmasa da Kikuçiyoyu yanına alarak Komayoyu oyuna getirme arzusu daha da körüklendi. Dans “Perdelerin içinde, yapraktan perdelerin” kısmına geldiğinde Yoşioka tek söz etmeden Kikuçiyonun elini aniden tutup sımsıkı kavradı.

Kikuçiyoy sessizce oturdu, kurtulmak için hiçbir girişimde bulunmadı. Hiçbir şey olmamış gibi davranmaya niyetli görünüyordu ama nereye bakacağını bilemediği için belli belirsiz sahneye doğru bakındı. Yoşioka, avuçları terden ıslanana kadar elini olduğu yerde tutarak onun tepkisini bekledi. Bir elini ona bırakmış olan Kikuçiyoy, diğer elini sigara aramak için kullanıyor gibiydi. Yoşioka tek kelime etmeden, içmekte olduğu altın uçlu *Mikasa* sigarayı aldı ve ona uzattı. Kızın sigarayı sakince alıp dudaklarının arasına yerleştirdiğini görmek hoşuna gitmişti. Daha da ileriye gitmeye kararlı bir şekilde, sahneyi daha iyi görebilmek için boynunu öne doğru uzattı. Bu pozisyondayken, diziyile kadının sırtını ovalayabiliyor, yanağını onunkine bastırabiliyordu.

Kadın bunlara rağmen sessizce oturdu ve karşı çıktığına dair hiçbir işaret göstermedi. Sonunda niyetini anlamış olması gerektiğini düşünen Yoşioka derin bir memnuniyet duydu. Bir efendi olarak sahip olduğu kibri, onun bir süredir gizliden gizliye kendisine âşık olduğunu düşünmesine yol açmıştı. Hiç şüphesiz kadın, onun Komayoya karşı ne kadar ilgili olduğunu gözlemlemiş ve uzun zamandır kendisi için böyle bir efendi istemiş olmalıydı. Eğer durum buysa, o zaman her şey hayal ettiğinden daha eğlenceli olacaktı; ya da en azından kadının duygularını anlamlandırmaya çalışırken kendi kendine böyle düşündü.

Kikuçiyö geleneksel tarzda eğitilmiş gerçek bir Şinbaşı geyşası değildi. Şehrin batı mahallelerindeki bir esnafın kızı olarak doğmuş, on beş yaşında o zamanlar hükümetin bir bakanı olan bir soylunun evine hizmetçi olarak gönderilmişti. Daha *kimonosunun* omuzlarından, kadınlığa geçişini simgeleyen vatkalalar çıkarılmadan önce, kendisi gibi evde hizmet eden genç bir öğrenciyle ilişkiye girmiş ve bir süre efendi ile hizmetçi, yaşlı adam ile genç adam arasında gidip gelmişti. Ancak bir süre sonra efendinin oğlu yurtdışındaki eğitiminden döndüğünde, onunla da beraber olmaya başlamıştı. Sonunda yaşlı adam, kendisini bu utanç verici durumdan nasıl kurtarabileceğini düşünmeye başladı. Neyse ki tam o sıralarda, efendinin birkaç yıldır ilişkide olduğu Cukiçi, geleneksel yaz ortası tebriklerini sunmaya geldi. Efendi sorununu ortaya koyduğunda Cukici hemen kızın bir geyşa olmasını önerdi. Zaten böyle eğilimler gösteriyorsa, bu meslekte kesinlikle umut verici bir geleceği vardı. Kız ise her zaman bir geyşa olmak istemiş, ziyafetlerde ve bahçe partilerinde giydikleri güzel *kimonolardan* etkilenmişti. Böylece her şey kolayca ayarlandı, ancak şüphe uyandırmamak için kızın Cukiçi'nin himayesine girmeden ve Obana Evi'nin Kikuçiyö'sü olarak ortaya çıkmadan önce evden ayrılması ve bir süre kendi evine geri dönmesi gerekiyordu. O zamanlar on sekiz yaşındaydı ve –tam da beyefendilerin hoşuna gideceği gibi– bir plastik bebek kadar beyaz ve dolgundu. Böylece kısa süre içinde bir sürü görüşmesi oldu. Diğer geyşaların çok geçimsiz olduklarını düşündüğü müşterilere gönderilmesine de aldırımıyordu. Her nasılsa, Kikuçiyö tek başına onları tatmin etmeyi başarıyordu. Geleneksel şekilde yetişmiş olan Cukiçi ve kocası Gozan,

kızın mahalledeki çayevi sahiplerinden aldığı övgüler karşısında şaşırmış ve bu yeni nesil kadının cüretkârlığına sadece hayret edebilmişlerdi; ama diğer konularda, örneğin görüşmelerdeki genel tavrı ya da kıdemli geyşaları selamlamak gibi, eğitilmesi imkânsızdı; öyle ki, iletişim konusunda her zaman titiz olan Gozan, bir keresinde onun başka bir yere gönderilmesini bile önermişti. Çünkü böyle hafifmeşrep bir kadının varlığının evlerinin itibarına zarar verebileceğinden korkuyorlardı. Ancak nihayetinde, popüler olduğu yadsınmazdı ve bu yüzden yaşattığı zorluklara ve utançlara rağmen kalmaya devam etti. Cukiçi, diğer tüm görevlerine rağmen, onu sahne sanatlarının temelleri konusunda eğitmeye çalışma görevini de üstlendi. Gördüğü bu ilgi sayesinde, hiç kuşkusuz, bir yıl içinde nihayet mesleğinin ilkelerini anlamış, kendine iki ya da üç düzenli müşteri bulmuş ve bugün olduğu geyşa hâline gelmişti: Kabukiza'daki "Kuklacı" oyununda yardımcı rolü oynayabilen bir kadın.

Kikuçiyo, Komayo gibi neredeyse doğuştan geyşa olarak yetiştirilmiş bir kadının ne gururuna ne de inatçılığına sahipti. Aksine Kikuçiyo, hiçbir şekilde ayırım gözetmez, ne yaşlı bir adamla ağzı süt kokan biri ne de bir köylü ile bir züppe arasında hiçbir ayırım yapmazdı. Ona göre tüm müşteriler –hatta tüm erkekler– aynıydı: Yeterince içtiklerinde hayvana dönüşüyorlardı. Bu, bilinçli olarak vardığı bir sonuç değildi; sadece her seferinde böyle olduğunu hissetmişti.

Bunu özellikle utanç verici ya da iğrenç bulmadığı gibi, takdire şayan bir şey olarak da görmüyordu. Ancak tüm bu nedenlerden ötürü, kendinden daha az dayanıklı kadınların katlanılmaz bulduğu şeylere katlanmakta pek zorlanmıyor

gibiydi. Hatta zaman zaman bu tür oyunları kendisinin başlattığına dair söylentiler vardı, bu da mahallede ahlaksız bir kadın olarak tanınmasına yol açıyordu.

Bu söylentiler elbette yalnızca merak uyandırıyordu ve bunları bir süredir bilen Yoşioka, Kikuçiyō ve Komayo aynı evden olmasalardı bu söylentileri test etmek isterdi; ama artık Komayo'yu zapt etme amacına ulaşmasına yardımcı olabilecek tek kişiyi bulduğuna göre, merakını tatmin etmesini engelleyecek hiçbir şey kalmamıştı. Birdenbire programın sona ermesini bekleyemez hâle geldi. *Yasuna*'nın müziğinin nakaratı tekrar çalmaya başladı:

Ona benzeyen biri var mı? Söyle bana!
Vücudu, kimonosu. Aklımı kaybediyorum!

Tahta çubukların sesi salonda yankılanırken Yoşioka, kendinden geçmiş bir şekilde hızla ayağa kalktı.

II. BÖLÜM

KİKUOBANA

Büyük bir kalabalığa başarılı bir şekilde ev sahipliği yapan sonbahar dans gösterisinin üç günlük maratonunun bittiği günün ertesi günüydü. Bugün Şinbaşı'nın geyşa mahallesinde yıllardır her sabah erkenden ve her evden duyulan *şamisen* pratiğinin sesleri duyulmuyordu. Sokakta müzik ve dans eğitimine giden birkaç kadından başka kimsecikler yoktu. Konparu caddesinden Naka caddesine, İtaşinmiçi'ye ve karşı tarafta kalan Şigarakişinmiçi'ye kadar festivalin izlerini taşıyan sokaklar yorgun ve sessiz görünüyordu. Zaman zaman bir *hakoyan*ın ya da tanınan yaşlı geyşalardan oluşan üç dört kişilik bir grubun aceleyle geçtiği oluyordu. Dışarıdan bir göz, onların gösteriden sonra işleri eski düzeyine koymaya çalıştığını söyleyebilirdi. Ancak genç geyşaların dikkatlerini onlara çeken şey, yeni bir kavga çıktığına dair haber almış olmalarıydı.

Anlaşmazlık ve şikâyetler geyşa toplumunun vazgeçil-

mez bir parçasıydı. Ancak geyşaların, düzenbaz planlarla kargaşa yaratan, sonra da durumu kendi ceplerini doldurmak için kullanan politikacılar kadar kurnaz olduğu söylenemezdi. Belki de geyşalar politikacılardan da onurludur, kimbilir. Yine de bu sabah hamamda, kuaförde, geyşaların aylıklık ettiği her evin ikinci katında, kısaca kadınların birbirlerinin yeteneklerine yarı kıskanç eleştiriler yapmak için toplandığı her yerde bir miktar kötü niyetli dedikodu, laf taşıma ve iftara vardı. Cukiçi'nin Obana Evi'nin ikinci katına ise "Oiran Hanım" ve "Japon Balığı" lakaplı Kikuçiyo'nun satın alındığına dair bir dedikodu ulaşmıştı. Dedikoduyu getiren kuaförden dönen geyşa çırağı Hanako'ydu. Meğerse, Kikuçiyo dün akşam daha gösteri bitmeden saçlarını evli kadınların yaptırdığı *marumage* tarzında yaptırmaya gitmiş, kuaföre de kendi ağzıyla söylemişti. Hanako da eve dönünce duyduklarını olduğu gibi Komayo'ya iletmişti. Dedikodu sokağın karşısındaki üç eve ve yan taraflarındaki iki eve bir yangın gibi yayılmış, yayılan alan genişledikçe onu satın alan müşterinin kim olduğu iyice merak konusu olmuştu. Hikâyenin başrolü Kikuçiyo, belli ki dün gece Kabukiza'da gösterideki rolünü oynadıktan ve doğruca kuaföre gidip saçını *marumage* tarzında yaptırdıktan sonra biriyle birlikte ortadan kaybolmuştu. Dün öğleden sonra evden ayrıldığından beri ondan ne bir telefon ne de bir haber gelmişti. *Hakoya* Osada Hanım bile onun nerede olduğunu bilmiyordu.

"Kikuçiyo'yu bilmez misin? Adam kesin Japon değildir. Avrupalı değilse de kesin Çinlidir."

Obana'nın ikinci katında tartışma can sıkıcı şekilde, bir sonuca varmaksızın devam etti. Sonunda oy birliğiyle Çinli

olduğuna karar verdikten sonra kimisi tapınağa, kimisi hamama, kimisi de kuaföre gitmek için dışarı çıktılar.

Komayo herkesin çıkıp gitmesinin verdiği mutlulukla komodinin önüne oturup bu üç gün boyunca Kabukiza'da yaptığı *Yasuna* gösterisinin masraflarını hesaplamaya başladı. İlk olarak dans öğretmeninin ve Kiyomoto müzisyenlerinin ücretleri, ardından dekorları ve perdeleri ayarlayan sahne görevlilerine ve kulisteki asistanlara bahşişler verilecekti. Ayrıca tabii ki Segava'nın çıraklarına ve asistanlarına da teşekkür mahiyetinde özel hediyeler gönderilecekti. Çoktan ödediklerini, henüz ödemediklerini ya da avans aldığı paraları, gözden kaçırdığı bir şey olmadığına emin olmak için kontrol etti. Toplam altı yüz küsür yen borcu vardı. Hesaplamayı bitirdiğinde bir sigara yakıp boş gözlerle defterine bakmaya başladı. Aniden bir şey aklına gelmiş gibi defteri komodinin çekmesine koydu ve Hamazaki'nin sahibesini, eğer evdeyse, ziyarete geleceğini söylemek için arayıp evin hizmetçisini, Fugetsudo'ya hediye çeki alması için gönderdi. Çeki sahibeye hediye edecekti.

Üç gece önce, gösterinin ilk akşamı Yoşioka'nın her zamanki gibi Hamazaki'ye uğrayıp onu araması gerekiyordu ama daha gösterisi bitmeden acil bir işi olduğunu söyleyerek tiyatrodan ayrılmıştı. Bu hareketinin bir sebebi olmalı, diye düşündü ve Segava ile olan ilişkisinden dolayı kendini suçlu hissetti. O zamandan beri içindeki endişe daha da büyümüştü. Ancak söz konusu gece Yoşioka'nın yokluğunda, Segava ile rahat rahat buluşmuş, sahnede yaptığı doğruları ve yanlışları sorduğunda düzeltmesi gereken yerleri anlatan Segava'nın bir yandan da elini tutuyor olmasının verdiği mutluluk içinde Hamazaki Evi'ne telefon etmeyi

unutmuştu. Sonraki akşam Taigetsu'da, Yokohamalı antika taciri efendisiyle birlikteydi. Dün gece, sonbahar gösterisinin        gününde, Dalianlı müşterisi Sugi ima Bey'den-geçtiğimiz bahar gey alı a tekrar başladığında yaptığı kurları zorla reddetmek zorunda kaldığı kişiden- beklenmedik bir anda telefon gelmiş, her zamanki gibi randevuyu reddetmek için kibar bir bahane bulması epey zor olmuştu. O yüzden bugüne kadar müşterilerinden gelen telefonları reddetmek durumunda kalmıştı.

Hamazaki'nin sahibesi, ona Yoşioka'nın o ak am pek kızgın g r nmedi ini, Eda Bey'e bir şeyler söyledikten sonra onlardan önce tiyatrodan ayrıldığını söyledi. Gerçekten acil bir i i var gibiymi . Ondan sonra Eda Bey'in, Komayo'nun da bildiği üzere, bir gösteri daha izleyip tek başına döndüğünü anlattı. Komayo içten içe bu duruma sevindi. Eve dönerken üzerinden ağır bir yük kalktığını hissetti. Komidinin üzerinde duran *inari* suna ının önüne, gelirken satın aldığı kılıç şeklindeki iki tatlı fasulye kekini koyup tanrının ilahi l tfunu ona getirmeleri için tüm kalbiyle sessizce dua etti.

O ak am randevusuna gidip kazasız belasız geri döndü. Daha  nceki geceler gibi, o geceyi başka bir yerde sevgili-siyle geçiren Kikuçiyo ortalıkta görünmüyordu. Ertesi gün bile, kızlar ak am makyajlarını yapmaya başladığında hâlâ nerede olduğuna dair bir haber gelmediğinden, evin *hako-yası* Osada Hanım başına bir şey geldiğinden endi elenmeye başladı. Birinin onu satın aldığı söylentisi, şimdi ka tı ı ya da kendi kendini azat ettiği s ylentisine d n  m  tu. Kikuçiyo'nun bugüne dek, çalıştığı eve haber bile vermeden müşterileriyle Hakone ya da  kaho'ya, hatta Kyoto'ya ka-

dar bile gitmişliği olduğu için Cukiçi Abla bu duruma çok şaşırmamıştı. Sadece onun bu ele avuca sığmaz hâlinin evdeki diğer kızlara kötü örnek olacağından endişeleniyor, bir şeyler yapılması gerektiğine dair homurdanıyordu. Üstelik, bu satın alınma mevzusunu da dinlemekten bıktığını söylüyordu. O sırada, ansızın Kikuçiyo içeri girdi. Büyük *marumage* tarzı saç gevşemiş, dağılıp bozulacak gibi görünen topuzunu destekleyen parlak kırmızı ipek saç bandı her an düşecek gibi sallanıyordu. Normalde ağır bir makyajla kaplı olan yüzündeki yer yer soyulmuş pudrasını, sanki banyoya girmemiş gibi *kimonosunun* ense kısmında kalan grimsi saç yağı lekelerini biraz bile umursuyormuş gibi görünmüyordu. Dikkatsizce giydiği *kimonosuna* ve tabi çoraplarına bulaşan kırmızı çamur izlerine bakıldığında yataktan yeni kalktığı belli oluyordu. Bu duruma Cukiçi gibi hoşgörülü biri bile sinirlendi. Sadece aktörler değil, aynı zamanda geyşalar da çıraklıktan itibaren güzelce eğitilmezse onları halka sunamazlardı. Yaşlı kadın o kadar şaşırmıştı ki onu azarlayamadı bile. Kikuçiyo bunu da fark etmemiş gibiydi. Muzaffer bir havayla Cukiçi'ye:

“Abla, seninle konuşmak istediğim bir mesele var,” dedi.

Demek ki birinin onu satın alacağı dedikoduları tamamen yalan değildi. Hemen bu kaniya varan Cukiçi bir kez daha hayretler içinde kaldı. Kikuçiyo'nun yüzüne tekrar tekrar bakarken, onu evin arka tarafındaki boş bir odaya götürdü.

Yarım saat sonra, sarkan *marumage* tarzı topuzu ve *kimonosunun* darmadağın ön etekleriyle Kikuçiyo, koltukları kabara kabara ikinci kata çıktı. Diğer tüm geyşalar akşamki randevuları için hazırlanırken bitkin bir şekilde odanın or-

tasına ayaklarını uzatarak oturup sanki kendi kendine konuşuyormuş gibi:

“Bugün buradaki son gecem,” dedi.

“Abla, tebrik etmeli miyiz?” İlk soruyu geyşa çırağı Hanako sordu.

“Evet. Her şey için teşekkürler,” diye cevap verdi ortaya konuşuyormuş gibi. Hanako’ya dönüp, “Hana’cığım kendime bir ev bulunca beni ziyarete gelirsın,” diye devam etti.

Diğerleri de daha fazla susmaya dayanamamıştı.

“Kiku’cuğum, ne kadar şanslısın. Çalışmayı bırakacak mısın yoksa kendi evini mi açacaksın?” diye önce Hanasuke sordu.

“Bırakırsam sıkılırım. O yüzden kendi evimi açmayı planlıyorum.”

“Ah, ne kadar güzel. Kendi keyfine göre çalışmak en iyisi,” diye konuşmaya katıldı Komayo.

“Kiku’cuğum, bu kişi...” derken başparmağını göstererek adam hakkında bir şeyler ima eden Hanasuke, “O Bey mi yoksa?” dedi.

Kikuçiyo ise şımarık bir çocuk gibi başını olumsuz anlamda sağa sola sallarken sadece güldü. Bu sefer Komayo:

“O zaman Ya Bey,” dedi.

Kikuçiyo yine güldü.

“O zaman kim? Kiku’cuğum, biz arkadaşın değil miyiz? Söylesen olmaz mı?”

“Ama çok utanıyorum,” derken de gülüyordu.

“Bunda garip bir şey yok zaten.”

“Ama herkesin tanıdığı biri. Geyşaların çoğu da tanır onu. Zaten yakında öğreneceksiniz.”

Gideceği çayevinden yavaştan ısrarlı telefonlar almaya

başlayan Komayo, olduğu gibi evden ayrıldı. Geyşaların bekleme odası olarak kullandığı evin *hakoyasının* odasına girdiğinde, orada bulunan tüm geyşalar tarafından hep bir ağızdan söylenen “Koma’cığım harikaydın”, “Muhteşem bir performanstı” sözleriyle, bu seferki gösteride masraftan kaçmayıp *Yasuna’yı* sergilemesinin yarattığı etkinin beklediği gibi boşa çıkmadığını gördü. Ziyafette on beş on altı müşteri ve genci yaşlısı yaklaşık yirmi geyşa vardı. Müşterileri eğlendirmek için Komayo, büyük alkışlar eşliğinde “Uraşima” dansını sergiledi. Daha sonra müşterilerin ısrarı üzerine dansı tekrarladı. Ardından “Şiokumi”[†] dansını icra ettikten kısa bir süre davet edildiği başka bir randevuya gitti.

Hamazaki çayevine vardığında, müşterisinin Yoşioka olduğunu gördü. Yoşioka, onunla aynı evde çalışan Kikuçiyō’nun kendi yerini açacağına dair bir söylenti duyduğunu, onu tebrik etmek için bir hediye vermek istediğini, aynısını Komayo’nun da yapması gerektiğini söyledi ve Komayo’nun tüm itirazlarına rağmen eline zorla 10 yen tutuşturdu. Neredeyse hiç *sake* içmeden geçirdiği bu bir saatin ardından son zamanlarda şirketteki işlerle oldukça meşgul olduğunu söyleyip evden ayrıldı.

* Bir *nagauta* (uzun destansı şarkılara verilen ad) ve Japon dansı. *Taro Uraşima* destanından esinlenilmiştir. Şarkıda Ejderha Kral’ın sarayından dönen Uraşima’nın hazine kutusunu açıp yaşlı bir adama dönüşmesi tasvir edilir. –çn

† Bir *nagautadır* [uzun şarkı]. Matsukaze ve Murasame efsanesine dayanır. İmparatora saygısızlık yaptığı için Suma’ya sürülen Arivara no Yukihira, tuz yapmak için deniz suyu çekmeye çıkan köyün Moşihō ve Kofuci isimli iki kız kardeşiyle karşılaşır. Yukihira onlara Matsukaze ve Murasame adını verir ve romantik bir ilişkiye girerler. Fakat efsanenin sonuna göre ayrılmak zorunda kalırlar. (*şio*: tuz / *kumi*: suyu çekmek) –çn

Ama her halükârda Yoşıoka'yla buluşmuş olması çayevindekilerin gözünde itibarını kurtarmış, gösterinin ilk gününün akşamında olanlar yüzünden yaşadığı endişe dağılıp gitmişti. Bu yüzdendir ki içtenlikle Kikuçiyo'ya tebrik hediyelerini iletmişti.

Bu arada Kikuçiyo, İtaşinmiçi'de kendisine uygun boş bir ev bulmuş, dışına "Kikuobana" yazan bir tabela asmıştı. Hâlâ aynı kuaföre gittiğinden ara sıra Komayo'yla karşılaşılıyor ama eskisinden farklı davranmıyor, her zamanki gibi lak lak ediyordu. Bu yüzden bir süre Kikuçiyo'yu satın alan adamın kendi efendisi Yoşıoka olabileceği ihtimali, Komayo'nun aklının ucundan dahi geçmedi.

Komayo'ya acı çektirme arzusu, Yoşıoka'nın tüm aldatma becerilerini kullanmasını sağlamıştı. Kabukiza'daki o ilk gece, Eda'ya bir bahane uydurmuş ve Nihonbaşı'de tanıdığı bir çayevine tek başına gitmişti. Orada kendisine katılması için Kikuçiyo'yu çağırdıktan sonra, onu arabayla Mukocima'ya doğru yola çıkmaya ikna etmişti. O gün günlerden cumartesiydi ve Sanşuen'de kaldığından beri ilk kez bu tür bir maceraya atılmıştı. Kikuçiyo ilk başta biraz direnmişti ama alkol etkisini göstermeye başladığında hatırı sayılır şöhretinin hakkını vermiş, hatta onu da aşmıştı; öyle ki utanmazlığı onun ahlaklı kadın diye bir şey duyup duymadığını merak etmesine neden olmuştu. Genelde programı konusunda çok titiz olan Yoşıoka, onunla kalabilmek için mazeret bildirmek üzere kendini eve giderken buldu. Dahası bütün bir geceyi onunla geçirirken, onun ne kadar nadir ve şaşırtıcı özelliklere sahip olduğunu tam olarak görmeye başlamıştı.

* Kikuçiyo eskiden çalıştığı Obana'ya atıfta bulunmak için kendi ismi ve Obana'yı birleştirmiştir. -çn

Geyşa mahallelerinin bir uzmanı olarak, zamanında pek çok geyşa tanımıştı; ama onun gibi bir kadınla hiç karşılaşmamıştı. Tıpkı bir erkeğin kucağına çırılçıplak oturup geceyi bir bardak şampanya içerek geçiren o batılı fahişelere benziyordu. Aslında her açıdan, onun bir Japon'dan çok yabancı bir kadına benzediğine karar verdi. Onun yeteneklerinin ve becerilerinin bir listesi yapılırsa, ilk sırada teninin beyazlığı gelirdi. Beyaz tenli başka Japon kadınları da olabilirdi, ama hiçbiri onun vücuduna tarifsiz bir çekicilik veren o tazeliğe sahip değildi. Sonra bedeninin kendisi vardı. Cahiller onu yumuşak ya da hamur gibi diye tanımlasalar da gerçekte mükemmel bir dokuya sahipti, ne çok sert ne de çok yumuşaktı. O kadar zarif bir pürüzsüzlüğü vardı ki onu kucaklayan erkek onun bedeninde kaybolurdu. Normalde zayıf olan yerleri –boğazı, omuzları ve bacakları– bile oldukça iriydi ama vücudunun kendisi küçük olduğundan ve sürekli baş döndürücü hareketler yaptığından, şişman bir kadının yorucu ağırlığına sahip değildi. Yoşioka'nın kolları onu rahatlıkla tutabiliyordu ve kucağında bir tüy kadar hafifti; kadın adamın üzerine çıktığında ise göğüsleri göğsüne karşı zevkle sallanıyordu. Lastik toplar gibi sert kalçaları adamın kasıklarına tam olarak oturuyor ve iç uyluklarının ipeksi derisi adamın belini kuştüyü bir yorgan gibi sarıyordu. Yan döndüklerinde küçük bedeni kollarında bir yumak gibi kıvrılıyordu ama teni o kadar pürüzsüzdü ki neredeyse her an elinden kayıp gidecekmiş gibi hissettiriyordu. Sadece kolları onu tutmaya yetmediğinde, bir karides gibi iki büküm olur ve tüm vücuduyla onu desteklerdi, sırtıyla ve kalçalarıyla bütünleşmesinin yaşattığı, tatlı bir jölenin erimesi gibi tarif ettiği o hissi duyardı. Sonuna geldiklerinde,

altında sıkışmış olsa bile, küçük vücudu kıvranmaya devam ederdi; böylece her an yeni bir his yaşatırdı ona, sanki her biri yeni bir baştan çıkarıcılığa sahip birçok farklı kadınla yatıyormuş gibi.

Bedeninden sonra, üçüncü niteliği onun tavrıydı. Çoğu geyşadan farklı olarak –hatta tanıştığı birçok Japon kadından farklı olarak– ister gün ışığında ister lamba ışığında olsun, aydınlıkta görünmekten ne çekinir ne de utanırdı. Ona bir teklifte bulunacak herhangi bir erkek, daha şilte yere serilmeden kadının karşılık verdiğini, saygın insanlar derin uykudayken gecenin karanlığında nasıl davranıyorsa öyle davrandığını görecekti. Kikuçiyo’ya göre gece kıyafetlerinin, hatta giysilerin kendisinin bile tek bir işlevi vardı, o da soğuğu dışarıda tutmaktır; kesinlikle kişinin vücudunu gizlemek değildi. Yoşioka’nın geçmişte canı ne isterse onu yaptığı inkâr edilemezdi ama doktor olmadığı için kadın bedeni hakkında hâlâ bilmediği çok şey, sormak isteyip de sormadığı pek çok soru vardı. Oysa şimdi, bir gecede, Kikuçiyo sayesinde tüm soruları yanıtlanmış, tüm hayal kırıklıkları giderilmişti.

Son olarak, onu diğer geyşaların çoğundan ayıran dördüncü özellik, hoşsohbet olmaktan ziyade uygunsuz masallar ve erotik anekdotlar anlatma yeteneğine sahip olmasıydı. Kikuçiyo asla sanatsal başarılarından ya da ünlü aktörler hakkındaki görüşlerinden bahsetmezdi. Asla diğer geyşalar ya da işverenleri hakkında dedikodu yapmaz ve beraber çalıştığı çayevlerinin hanımları hakkında kötü konuşmazdı. Konuştuğu tek konu kendisiydi; ama o zaman bile anlattığı hikâyeler genellikle karışık ve kopuk oluyordu. Sadece erkeklerin onu nasıl kullandıklarını, bir soylunun evinde

hizmetçi olarak çalışmaya başladığı zamandan geyşa olarak yaşadığı son deneyimlere kadar pek çok kişinin onunla nasıl oynadığını anlatırdı. Diğer geyşalar bu hikâyelerden birinde yer aldığında, her zaman müşterileriyle olan aşk ilişkileri ya da yatak odasının mahremiyetinde olanlar hakkındaki dedikodularla ilgili olurdu. Kikuçiyo ister seyahatten ister kaplıcalardan, denizden, sinema filmlerinden ya da Hibiya Parkı'ndan bahsetsin, onun için konuşulacak tek bir konu vardı: sevişmek.

Örneğin Kabukiza'dan söz ettiğinde, Omodakaya sahnede “Kancinço” oyununu sahnelerken ön locada oldukça edepsiz şeyler yapan ve bütün gösteriyi bozan bir müşteriyle ilgili bir hikâye anlatırdı. (Ona göre bu tür şeyler hep yaşanır ve tiyatrocular da aslında bu durumu onaylamaktadır; çünkü bunun iyi şans getirdiğini düşünmektedirler.) Benzer şekilde, Hakone'deki kaplıcadan konu açıldığında, orada yaşadığı ilginç bir talihsizliği anlatırdı:

“İçkiyi biraz fazla kaçırmıştım, bu yüzden ayılmak için banyoya girdim. Uykum vardı ve ılık su enfesti. Bir süre küvette kaldıktan sonra aniden çok kıllı bir adamla karşılaştım. Onun müşterim olduğunu düşündüm ve orada, buharın ve karanlığın içinde vücudum harekete geçti. Gözlerimi bile açmadan, onu kendime çekmek için eline uzandım. Ona özel bir ikramda bulunmayı düşündüm, her zaman-kinden daha fazla bir şey, –bahşişimi verme zamanı geldiğinde hatırlayacağı bir sevgi göstergesi– ve bu mükemmel bir fırsat gibi görünüyordu; çünkü boğazımıza kadar sıcak suyun içindeydik ve o da tertemizdi. Birden aklıma yurtdışından dönen bir müşterimden öğrendiğim bir şey geldi. Neden olmasındı ki? Hiçbir iyilik karşılıksız kalmaz derler

ve benim de düşünmem gereken bir bahşışım vardı. Bu işin nereye varacağını görüyor musunuz? Ne kadar aptalmışım! Sanırım en sonunda, normal şartlar altında asla yapmayacağım bir şeyi yaptığımı fark ettiğimde kendimi biraz fazla kaptırmıştım ve o da buna aldırıyor gibiydi. Yanlış adamlarla birlikte olduğumu bir kez bile dile getirmedi ve normalde hiçbir geyşanın, hatta bir fahişenin bile yapmayacağı bir şeyi yapmama izin verdi. Sonunda beni uyarmadı bile; sadece şiddetli bir şekilde seğirdi ve çirkin bir homurtu çıkardı, işte bitmişti. Tam gözlerimi açmış, ağzımın içindekiyle ne yapacağımı düşünüyordum ki bir kadın sesi kulağımın dibinde çığlık atmaya başladı. Üçümüz birbirimize baktık ve işte o zaman onun benim müşterim değil, tamamen yabancı biri olduğunu anladım. Ah! Banyoda bize katılan kadın onun karısıydı ve yeni evli oldukları ortaya çıktı. Sonradan duyduğuma göre kısa bir süre sonra boşanmışlar. Daha önce başıma hiç bu kadar kötü bir şey gelmemişti; bir grup serseri ile ilişkiye girmekten daha kötü bir şey!” Özünde Kikuçiyō’nun tüm hikâyeleri buna benziyordu.

Onunla geçirdiği bir gece boyunca Yoşiooka, yerini doldurmanın ne kadar zor olduğunu bildiği bu kadının gitmesine asla izin veremeyeceğine karar verdi. Bu kadını elde ettiği anda, geyşa mahallelerinde geçirdiği ve büyük gurur duyduğu kariyerinin bir çiraklıktan ibaret olduğunu anlamış, buna ikna bile olmuştu. Orada, o anda, kadının borcunu ödemeye karar verdi ve sonra da Komayo’dan intikam almak için başka yollar düşünmeye başladı.

Kapitoneli *kosodē kimono* giymenin mevsimi kış gelip

* Kelime anlamı kısa kollu demektir. Kol kısmı dar küçük manşetli, üst üste binen V yakalı uzun geleneksel Japon kıyafeti. *Kimono*nun atası sayılır. —77

çatmıştı. Kagetsu'nun yemek masalarında *hatsutake* ve *şimeci* gibi sonbahar mantarlarının çoktan görülmez olduğu, Matsumoto'da ise yazın kolayca bulamadıkları *matsutake* mantarının çorbalarda bolca kaynatıldığı, insanları Hibiya Parkı'na çeken, çiçek açan krizantemlerin göz açıp kapayıncaya dek arkalarında bir iz bırakmadan kaybolduğu ve düşen yaprakların toz bulutlarına karışarak boş çakıl yollarda top oynayan öğrencilerle birlikte koşturduğu zamanlardı. Japon meclisi göreve başlamış, Şinbaşı'nın çayevlerinde her zaman-ki müşterilerin yanı sıra taşralı ya da yaşlı başlı, sakallı tipler ortaya çıkmıştı. Marunouçi'deki şirketlerin genel toplantıları ve önemli iş adamlarının verdikleri ziyafetler nedeniyle evler her gece meşguldü. Konuşmalar doğal olarak, şimdiye kadar çok küçük ve olgunlaşmamış görünen ama şimdi ise aniden tam teşekküllü geyşalara dönüşen çıraklardan ibaretti. Ginzaya boyunca uzanan söğüt ağaçlarının yaprakları altın rengine dönmüş, ancak henüz dökülmemişlerdi. Dükkânların dekorları tamamen değişmiş, sokaklar yıl sonu indirimlerini simgeleyen mavi ve kırmızı bayraklarla dolmuştu. Sokak müzisyenlerinin kulak tırmalayıcı bağırışlara benzeyen sesleri, insanların istemsizce başlarını çevirmelerine ve adımlarını hızlandırmalarına neden oluyordu. Gazeteci çocukların, "Yazıyor! Yazıyor!" diye bağırışları, yarından itibaren sumo turnuvasının başlayacağını ve gazetelerin sumo güreşçilerinin imtihanları ve dertleriyle ilgili hikâyelerle sayfalarını dolduracağı anlamına geliyordu. Geyşalar ise yeni yıl planlarını aşağı yukarı yapmış, müşterilerinin önünde çekinmeden defterlerini *obî*lerinden çıkarıp hiç sivriltemeye tenezzül etmedikleri, kullanılmaktan yuvarlaklaşan kalemlerinin uçlarını yalayarak yılbaşı planlarını gün gün not almışlardı.

Komayo aradan geçen zamana rağmen, en son Hamazaki'de gördüğü Yoşioka'dan ses çıkmadığını fark edince, aniden bir şeylerin yanlış gittiğinden endişelenmeye başlamıştı. Yılın bu zamanları, Yoşioka'nın yöneticiliğini yaptığı şirketin ziyafeti olur, her sene çağrılan geyşaların aşağı yukarı hepsi o gece de çağırılırdı; ama ziyafetin ertesi günü gerçeği öğrenene dek davet edilmediğinin farkına bile varmamış, öğrendiğinde kalbi büyük bir nefretle dolmuştu. Ancak elinden bir şey gelmiyordu.

Segava Niisan ise Şinbaşi Sonbahar Gösterisi bittikten yaklaşık bir hafta sonra, her zamanki tiyatro topluluğu ile aralarında gösterinin yıldızı, boğuk sesi ve Danzo tarzındaki sert oyunculuğuyla tanınan İçiyama Cuzo ve eskiden taşranın ucuz kabuki tiyatrolarında çalışmış, erkek, kadın, yaşlı, genç fark etmeksizin her rolü oynayabilen, mücevher değerinde Kasaya Tsuyucuro da vardı— Mito'dan Sendai arasındaki tüm illeri turneye çıkmışlardı ve muhtemelen yıl sonundan önce Tokyo'ya dönmeyeceklerdi. Segava turneye çıktığında Komayo, bir anda yalnızlığa kapılmıştı. Şimdiye dek görmezden geldiği Yoşioka meselesi başta olmak üzere, savsakladığı tüm maddi konuları da dikkatle gözden geçirmek için zamanı vardı artık.

Taigetsu'da Hanasuke'nin zorla aralarını yaptığı Umibouzu'ya benzeyen antika dükkânı Çoumondo'nun sahibi beş on günde bir gelmeyi ihmal etmezdi. Başta Hanasuke'nin hatırı için gönülsüzce kabul etmiş olsa da ondan sonra adamdan kaçmayı başaramamıştı. Görüşükleri ikinci ve üçüncü seferlerinde, kendini başka hiçbir geyşanın böylesi şeylere katlanmasının mümkün olmadığını düşünürken bulmuştu. Tabii ona göre, söz konusu Kikuçiyoy'sa

bu değişebilirdi. Komayo, ne kadar iyi huylu bir müşteri olursa olsun, bu kez böyle bir muameleden sonra kesinlikle bir daha geri gelmez diye düşünerek ona karşı acımasızlığa varan davranışlarda bulunmuştu. Yine de Umibouzu soğukkanlılığını ve yüzündeki her zamanki gülümsemesini korumuştı. Ne zaman gelse bir sürü ünlü geyşayı da bir araya toplar, Komayo'yu hep odak noktası yapardı. Üstüne üstlük sonbahar gösterisi zamanı, hiç hoşuna gitmese de tüm Şinbaşı'de Komayo'nun adını duyurmak için mahallenin yaşlı geyşalarını bir araya toplamış, ellerinden geleni yapmaları için ricada bulunmuştu. Kusursuz bir davranış olduğunu inkâr edemezdi. Segava'yla ilişkisini, Segava ona söylemeden önce bile biliyordu; ama itiraz etmek bir yana, oyuncuya hediye olarak bir sahne perdesi bile göndermişti. Yine de bu adam finansal açıdan tek başına bin müşteriye bedel olsa da uyandırdığı acı ve tiksinti, herhangi bir müşteriden yüz bin kat daha kötüydü. Vücudu tiksintiyle titrerken her seferinde kendine bu seferin son olduğunu söylese de para konusundaki iştahı yüzünden gizlice zavallı hâline öfke dolu gözyaşları dökmekten başka elinden bir şey gelmiyordu. Bu öfke dolu gözyaşlarını, çaresizce dişlerini sıkarak kadınların içler acısı hâlini görmek Çomondo'nun sahibinin en çok tatmin olduğu anlardı. Umibouzu'nun kendisi de teninin kapkara olduğunu ve çekici bir adam olmadığını iyi biliyordu. Gençlik zamanlarından beri kadınlara korku salarak onları elde ediyordu. Yokohama'da maddi anlamda destek olduğu çayevleri ve randevuevleri olduğundan özellikle kadınlardan mahrum kaldığı söylenemezdi. Yine de yıllardır eğlence alemine alıştığından, ne zaman Tokyo'ya gelse bir çayevine uğramadan rahat etmezdi. Uğradığı ev-

lerde gelişine sevinilmediğini de iyi bilmesine rağmen, zamanla kadınları tiksindirmek, utandırmak ve eziyet etmek onun eğlence anlayışına dönüşmüştü. Ondan iğrenen bir kadına rızasını almadan tecavüz etmekten başka hiçbir şeyi eğlenceli bulmayan baş belası birine dönüşmüştü. Umibouzu, çayevi sahibelerine aktör sevgilisi olduğundan müşterisiz kalan ama acil paraya ihtiyacı olan ya da gırtlığına kadar borca batmış geyşalar tanıyıp tanımadıklarını sorar, sürekli birilerini arardı.

Bu nedenle Komayo, o hep aradığı benzersiz geyşaydı. Ayrıca, Segava ile ilişkisini sürdürdüğü sürece, Umibouzu'dan, her ne kadar istese de kurtulması imkânsızdı. Aralık ayı geldiğinde herkes borçlarını ödemek için çılgınca bir arayışa başlardı. Yere düşen paraların bile toplandığı yılın bu zamanı için "Tam sırası," diye düşünen Umibouzu, Taigetsu'ya gidip Komayo'yu çağırtacaktı.

Kışın günler kısa olsa da hava henüz kararmamıştı. Komayo işlettiği tuhafiye dükkânına giderken geçtiği İtaşinmiçi sokağında üzerinde ışıklı levhayla Kikuobana yazan evi gördüğünde, Kikuçiyu'yu kendi evini açtığından beri bir kez bile ziyaret etmediğini düşünüp evin giriş kapısından seslendi. İçeriden, "İçeri gel, lütfen!" diye bir cevap geldi. Komayo ise alışveriş için Tamasen'e gideceğini, dönüşte uğrayacağını söyledi. Yoluna devam ederken karşıdan perdeli bir çekçek geliyordu. Yanından geçerken perdenin arasından bir anlığına gördüğü yüzün yan profilden gerçekten de Yoşioka'ya benzediğini düşündü. Komayo bakmak için arkasını dönene kadar, çekçek Kikuobana'nın giriş kapısında durdu. İçinden inenin sadece altındaki Batı tarzı pantolonunun tanıdık rengini görebildi.

“Ne kadar da garip,” diye düşündü, “o olamaz herhalde...” Yine de kendi gözleriyle görmenin en iyisi olduğuna karar verdi. Korka korka Kikuobana’nın önüne geldiğinde kafesli kapı büyük bir gıcırtyla açıldı. İçeriden on dört on beş yaşlarında muhtemelen alışverişe gönderilen ve hizmetçi olduğu anlaşılan genç bir kız çıktı. Buna sevinen Komayo, fırsattan istifade kıza seslenip onu durdurdu.

“Az önce gelen müşteri miydi?”

“Evet.”

“Sahibenin efendisi mi?”

“Evet.”

“Tamam öyleyse. Başka zaman geleyim. Sahibeye selamlarımı ilet.”

“Tamam.”

Genç hizmetçi iki üç bina ötedeki *sake* dükkânına gidip kapısından “Büyük şişeden! Her zamanki gibi en iyisinden!” diye seslendi. Neredeyse bayılacak olmasına rağmen, Komayo tiz sesi oldukça net bir şekilde duydu. Eve döndüğünde, o kadar şaşkındı ki ağlayamadı bile. Bugüne dek hiçbir şey anlamamıştı. Bir de utanmadan kapıya kadar gidip hizmetçi kıza sormuştu. Şimdi oturmuş karınlarını tutarak onun ne kadar aptal olduğuna güldüklerini hayal edince, boğazı düğümleniyordu.

O sırada içeri giren *hakoya* Osada Hanım, Taigetsu’dan çağrıldığını bildirdiğinde, müşterinin kesin Umibozu olduğunu düşündü. Bu da içindeki öfkeyi daha da artırdı. Osada’dan kendini iyi hissetmediğini ve bu akşam evde kalıp dinleneceğini söylemesini isteyip ikinci kata çıktı. Ancak yaklaşık yarım saat sonra, fikrini değiştirip Taigetsu’daki *hakoyaya* haber verip randevuya gitti.

Kısa bir süre sonra, elektrik lambalarının yakıldığı sıralarda Komayo, Obana'yı arayıp Hanasuke'yi telefona istedi.

“Ben buradan Mito'ya gideceğim. Osada'ya ve Cukiçi'ye bir bahane uydur.... Tamam mı? Rica ediyorum, lütfen,” dedi. Telefonu öylece kapatacağını sanan Hanasuke panikle:

“Koma'cığım, sen neredesin şimdi? Taigetsu'da mısın?” diye sordu.

“Hayır, Taigetsu'ya kısa bir süreliğine uğradım. Şimdi Gişun'dayım. Buradaki sahibeye her şeyi anlattım ama bizim eve telefon açıp durumu açıklamak çok sıkıntılı olurdu. Yarın ya da öbür gün dönerim zaten. Segava ile konuşmam gereken bir mesele çıktı ortaya. Lütfen, sana yalvarıyorum. Yardım et bana.”

Aslında Komayo'nun özel bir nedeni yoktu. Sadece Segava Niisan'ı görmek istemişti. Aşağılanmanın verdiği öfke ve hissettiği hayal kırıklığıyla kıvranıyor, sırtını yaslayacak, onu teselli edecek kimsenin olmamasının verdiği keder ve çaresizlik hissiyle dolup taşıyordu. Bu yüzden sonucu ne olursa olsun, Segava'nın tiyatro topluluğuyla turneye çıktığı Mito'ya gidecekti.

12. BÖLÜM

SONBAHARDA AKŞAM YAĞMURLARI

Nanso Kurayama, Negişi'de sessiz sakin bir hayat yaşıyor, geçen mevsimlerin ve villasını çevreleyen nehrin verdiği yalnızlık hissinin tadını çıkarıyordu. Kuyruksallayanlar ve çalı ötleğenleri geldiğinde, sık çalılıkların gölgelerinde gizlenen çizgili sivrisineklerin* yerini onlar alırdı. Nehrin suları çalışma odasının penceresinin yanından küçük bir dere oluşturmuş akıp giderken su menekşelerinin açtığı yaz akşamlarında bambu panjurlara yağmur damlaları gibi çarpan ateş böceklerini izler, sonbahar geldiğinde elini çenesine dayayıp sazların hışırtısını dinlerdi. Nanso Kurayama, çoktan geçtiği kırklı yaşlarından sonra günlerin ve ayların şaşırtıcı bir hızla geçtiğini sık sık hatırlatsalar da bahçesindeki çiçekleri ve ağaçları seyrederek geçirirdi tüm günlerini.

Akşam yağmurlarının iri damlalarıyla nilüfer yaprakla-

* Asya kaplan sivrisineği ya da *Aedes albopictus*. —çn

rını bir anda nasıl darmadağın ettiğini gördüğünde, hemen ardından rüzgârın sazları birbiriyle dövüştürdüğünü duyar ve amarantlar yerini krizantemlere bıraktığında sonbaharın geldiğini anlardı. Sonra sonbaharın son yağmurlarıyla birlikte son akçağaç yaprakları da düşerdi. Çoktan kış gündönümü ile birlikte açan eriklerdeki tomurcukların sayıldığı senenin sonu geldiğinde yaşlı ağaçları, burnunu tutarak gübrelerdi. Kışın çekildiği inzivanın en güzel yanı gece yarısı demlenen çaylar, en soğuk günlerde cennet bambusu ve *yabukoci** meyvelerinin tüm çiçeklerden daha güzel olan kış manzarasıydı. Kitaplıktaki nergis ve sülün gözü solduğunda bahar ekinoksu gelip çatmış olurdu. Kısacası, krizantemlerin köklerinin ayrıldığı, çim tohumlarının ekildiği, yılın o zamanı gelmişti. Bahçesini seven bu adam, günlerin her zamankinden daha hızlı aktığının farkındaydı. Açan ya da solan yüzlerce çiçeğe hoş geldin demek ve veda etmekle meşgulken, gözlerini bir süre ağaçların tepesindeki taze yeşille dinlendirse de sonunda gelen yağmur mevsimi bahçeyi karanlığa mâhkum ederdi. Olgunlaşmamış eriklerin düşmeye başladığı sabah, manolya yapraklarının uykuya daldığı geceye dönerdi. Yakıcı öğlen güneşinin altında, nar ağacı çiçekleri bir alevi andırır, acem borusu çiçekleri düştüğü zemini renklendirirdi. Gecenin derinliğinde çiyden sıırılsıklam olmuş su bitkilerinin gölgelerindeki böceklerin hep bir ağızdan sesleri duyulurdu.

Bu dört mevsim, *haiku* antolojisinden mevsimlerle ilgili dur durak bilmeden okuduğu şiirlerden farklı değildi. Geçen yıl olduğu gibi, bu yıl da ötleğenlerin çalılıkların derinliklerinde cıvıladığı, nehrin sağ tarafında, aşına olduğu

* *Ardisia Japonica*. —çn

kuyruksallayan kuşlarının uzun kuyruklarını yukarı aşağı sallayarak yürüdüğü zamanlar gelmişti. Alışkanlıkların ve geleneklerin sürekli değiştiği bir dünyada, bu minik kuşların her yıl aynı mevsimde mutlaka bahçesine döndüğünü görmek Nanso'nun içini ısıtıyordu. Bu yüzden bir keresinde, komşu bahçeden gelen budama makasının sesine kapılmış, kendi bahçesi ile yan taraftaki mülk sınırında bulunan çitlere kadar gitmişti. Yer yer yılan kabaklarının sardığı bölünmüş bambudan yapılan uzun çitteki bir delikten, komşusunun parlak güneşin altında uzanan bahçesini ve bitişiğindeki küçük gölete bakan evin verandasını bile çok iyi görebilmişti.

Bundan sonra, ne zaman çitin yakınında yürüse ve delikten bakmak için dursa, aşk romanlarındaki illüstrasyonlar gibi olan evin yapısı, bambudan yapılmış kapısı ve göletin üzerine eğilmiş çamın dalları onu her seferinde büyülüyor ve çizgili sivrisinekler yanaklarını ısırmaya başlayana dek kendine gelemiyordu. Bu ev bir zamanlar Yoşivara geyşa evine aitti ama uzun zamandır boş duruyordu. Nanso'nun kendi evi üç kuşaktır ailesinde olduğundan ve hep bu eski evde yaşadığından, çocukluğundan beri doğal olarak mahalle ve tarihi hakkında hem büyüklerinin hikâyelerinden hem de kulaktan dolma dedikodulardan çok şey öğrenmişti. Yandaki ev hakkında hatırladığı şey, henüz annesinin kucağında taşınabilecek kadar küçükken meydana gelen bir olaydı. Meici Restorasyon öncesinden beri var olan yan evde, senin birinde yoğun kar yağışlı bir gecede uzun zamandır tedavi alan bir *oiramın* ölmesinin küçük bir çocuk olmasına rağmen nedense onu çok üzdüğünü çok iyi hatırlıyordu. Şimdi bile, dallarını göletin kenarından neredey-

se verandaya kadar muhteşem bir şekilde uzatan yaşlı çam ağacına baktıkça Nanso, kaç yaşına gelirse gelsin “Urazato” ve “Miçitose” gibi *coruri* şarkılarını, yaratıcılarının süslü uydurma sözlerinden ibaret görmeyi ve bir kenara atmayı imkânsız bulacaktı. Gelenekler ve âdetler ne kadar Batılaşmış olursa olsun, kısa yaz gecelerinde çanları işitebildiği, bir sonbahar akşamı Samanyolu’nun süzüldüğünü görebildiği veya ağaçlar ve çiçekler oldukları yerlerde var olmaya devam ettikleri sürece kadın erkek ilişkilerinin temelinde de –tıpkı eski *corurilerden* de duydukları gibi– keder olacağından emindi. Nanso âdeta bir yazar olmak için doğmuştu. Mizacı ve içinde bulunduğu ortam bunu kaçınılmaz kılıyordu. Doktorluk mesleğini icra eden büyük büyük dedesi aynı zamanda üniversitede klasik Japon edebiyatı eğitimi almıştı. Aynı şekilde doktor olan dedesi ise hicivli *tanka** şiirlerinin ustası olarak kendisine bir isim yapmıştı. Babası Şuan mirası devraldığında, ailenin çoktan hatırı sayılır bir mal varlığı vardı. Dünya olduğu gibi kalsaydı, üç nesildir doktorluk yapan bu aile giderek daha müreffeh olacağı sırada, Meici Restorasyonu ile birlikte geleneksel Çin tıbbı tamamen hükmünü yitirmişti. Bundan sonra babası asıl niyeti bu olmasa da mesleğinden yavaş yavaş vazgeçmişti. Başlangıçta bir hobi olarak öğrendiği mühür oyma işinde göz açıp kapayıncaya dek uzmanlaşmış ve bununla hayatını kazanmaya başlayınca ismini “Şuan”dan “Şusai”ye değiştirmişti. Şusai, yetenekli bir şair ve hattat olduğu için gitgide her yerde tanınmaya başlamış, seçkin beyefendilerle dostluklar kurmuştu. Bir dönem adı başkent edebiyat dünya-

* Klasik Japon şiiri türlerinden biridir. Beş dizeden oluşmakla birlikte hece ölçüsü 5-7-5-7-7 şeklindedir. Kelime anlamı olarak kısa şiir anlamındadır. –fn

sında da iyi biliniyordu. Öyle ya da böyle, geliri doktorken kazandığından daha fazlaydı. Bu yüzden kendini çok zorlamadan bile büyük bir servet biriktirmeyi başarmıştı. Öyle ki bir gün torunları olsa uzun yıllar yokluk nedir bilmeden yaşayabilecekleri kadar büyük bir servet biriktirmenin mutluluğu içinde ölmüştü. O sıralarda Nanso yirmi beşine daha yeni basmıştı. Daha önce gazete dizileri olarak Bakin* tarzında birkaç roman yayınlamıştı. Şusai'nin tanıdıkları arasında epeyce yayıncı ve editör olduğundan, Nanso'nun babasının ölümünden sonra bir yazar olması doğaldı. Yine de Koyo† ve Bizan‡ gibi yazarlar etrafında toplanmış edebi gruplarla özel bir alakası yoktu. Tokoku§, Şukotsu¶ veya Koço** gibi "yeni edebiyat" zümreleri ile tanışmamış, Şoyo†† ve Futo gibi yazarlar tarafından yönetilen eski Vaseda grubuyla dost olma fırsatı da olmamıştı. Bunun yerine ilhamını, atalarının kuşaklardır oturduğu Negişi'de, eskimiş evin deposundaki Japon ve Çin klasiklerinden, ayrıca Edo dönemine‡‡ ait deneme türünde yazılmış türlü kitaptan alacak,

* Takizava Bakin (1767-1848). Geç Edo Dönemi roman yazarı. Mahlası Kyokutei Bakin. -çn

† Ozaki Tokutaro (1867-1903. Meici Dönemi roman yazarı. Mahlası Ozaki Koyo. -çn

‡ Akira Kavakami (1869-1908). Meici Dönemi roman yazarı. Mahlası Bizan Kavakami. -çn

§ Kitamura Montaro (1868-1894). Meici Dönemi şairi ve eleştirmeni. Mahlası Kitamura Tokoku. -çn

¶ Meizo Togava (1871-1939). Meci ve erken Şova Dönemi İngiliz edebiyatı uzmanı ve deneme yazarı. Mahlası Şukotsu Togava. -çn

** Koço Baba (1869-1940). Meici ve Şova Dönemi İngiliz edebiyatı uzmanı, çevirmeni, deneme yazarı. Mahlası Katsuya Baba. -çn

†† Yuzo Tsubouçi (1859-1935). Meici ve Şova Dönemi romancısı, oyun yazarı, eleştirmeni, çevirmeni ve eğitimcisi. Mahlası Şoyo Tsubouçi. -çn

‡‡ Tokugava dönemi olarak da bilinen, 1603-1868 yıllarını kapsayan dönem. 1868'de Meiji Restorasyonu'nun başlamasıyla sona erer. -çn

rol modeli bir gün Çikamatsu,* bir gün Saikaku,† bir gün de Kyoden‡ ya da Sanba§ olacaktı. “Ucuz romanlar” yazan bir yazar olarak alçakgönüllü bir ruhla yirmi yıl boyunca, zanaatından asla bıkmadan, sakın ve dikkatli bir şekilde öykülerini yazmaya devam etmişti. Ancak zaman, her zamankinden daha hızlı değişiyordu. Özellikle Taişo Dönemi’nin¶ başlangıcından sonra edebiyattaki ve resimdeki gelişmeler, tiyatrodaki ve popüler müzikteki trendler ve günlük hayatta insanların karşısına çıkan geleneklerle birlikte Nanso, bunlara dahil olmak bir yana, giderek daha çok öfkeleniyordu. Yeni şeyler konusunda hevesli olmak onun doğasında yoktu. O zaman ilk kez, bu şekilde eskiden olduğu gibi devam edemeyeceğini anlamış gibiydi. Tüm hayatını kadınları ve çocukları sevindirmek için romanlar yazarak geçirecek hâli de yoktu. Tıpkı Kyoden ve Tanehiko’nun hayatlarının son yıllarında yaptıkları gibi, eski zamanların görgü ve geleneklerini incelemeye gönül vermişti. Bir roman yazarı olarak, yalnızca eskiden beri bağı olan gazete ve yayıncılara karşı yükümlülüklerini yerine getireceği kadarından fazlasını da üretmemiştir.

Dolayısıyla şimdi Nanso için Negişi’deki eski evi ve onun eski bahçesi, yeri doldurulamaz bir hazineydi. Mahal-

* Nobumori Sugimori (1653-1724). Genroku Dönemi coruri oyun yazarı ve Kabuki kyogen oyun yazarı. Mahlası Monzaemon Çikamatsu. -çn

† Togo Hirayama (1642-1693). Erken Edo Dönemi haiku şairi. Mahlası Saikaku İhara. -çn

‡ Samuru İvase (1761-1816). Geç Edo döneminde bir oyun yazarı. Mahlası Santo Kyoden. -çn

§ Hisanori Kikuçi (1776-1822). Geç Edo Dönemi oyun yazarı. Mahlası Şikitei Sanba. -çn

¶ İmparator Taişo’nun hüküm sürdüğü 1912 ve 1926 yılları arası dönem. -çn

le yavaş yavaş geliyor, o gri bambularla çevrili Negişi'nin sureti yok olmaya yüz tutuyordu. Nanso'nun böceklerin yer yer yediği evinin verandası, büyük büyük babasının uzun zaman önce Tenmei Dönemi'nde oturduğu, göletin etrafındaki erik çiçeklerine bakarken klasik şiir okuduğu yer değil miydi? Daha sonraki yıllarda, büyükbabası eğik kiremit saçaklara vuran ağustos ortası mehtabını izlerken hicivli şiirlerini burada yazmamış mıydı? Bu yüzden ne kadar masraf çıkarırsa çıkarsın ve yine burada yaşamak ne kadar elverişsiz hâle gelirse gelsin, bu yaşlı evi ve bahçeyi eskiden olduğu hâliyle korumak istiyordu. Zaman zaman çatıdaki sızıntıları onarmak veya başka tadilatlar yapmak için gelen marangoz her seferinde, Nanso'ya yeni bir ev inşa etmenin uzun vadede daha kârlı olacağını söylüyordu. Fakat Nanso bunlara sadece gülmekle yetiniyordu. Yaklaşık üç yıl önce evin taban kirişleri güçlendirilirken sanki kendisi de bir marangozmuş gibi gözünü bir an olsun ayırmadan işi teftiş etmişti. Aynı şekilde bahçedeki her ağacı ve bitkiyi, bir zamanlar atalarına şiirleri için ilham vermiş olan hatıralar olarak kabul ettiğinden onları evin deposunda tutulan kitaplar, mutfak eşyaları ya da mobilyalar kadar değerli mücevherler olarak görüyordu. Bahçıvanın budama işini ihtiyatsız yapacağından korkuyor, her ilkbahar ve sonbaharda bahçesini budamayı ihmal etmiyordu.

Bu sevgi, kendi eviyle de sınırlı kalmıyor, çitin ötesindeki komşu bahçeye kadar uzanıyordu. Yoşivara Evi iflas ettikten sonra yapı uzun süre boş kalmış, alıcı çıkmamıştı. Bunun üzerine kimin çıkardığı belli olmayan, uydurma hikâyeler or-

* Edo Dönemi'nde, İmparator Kokoku'nun hüküm sürdüğü 1781 ile 1789 yılları arasındaki döneme verilen ad. -fn

taya atılmıştı. Orada ölen *oiranın yuki onnaya** dönüştüğü ve eve musallat olduğu ya da tilkilerin ve rakunların† oraya gelenlere kötülük yaptığı söyleniyordu. Bu da alıcıların ayağının hepten kesilmesine yol açmıştı. Ancak uzun zamandır evin bitişiğinde olan Kurayamaların hanesinde, başta çocuklar ve kadınlar olmak üzere hiç kimse orada tuhaf bir şey görmemişti. Ayın özellikle güzel olduğu gecelerde Nanso'nun yaşlı babası Şusai, kendi bahçesinde dolaşmaya doyunca, çitteki bir boşluktan yan taraftaki ıssız bahçeye girer, göletin etrafında gezinirken yüksek sesle okuduğu eski Çin kasidelerini gökteki aya ithaf ederdi. Sipariş edilen oyma mühürleri yetiştiremeyip müşterilerine bir cevap vermekte zorlandığı vakit gizlice evden çıkar, komşu bahçeye saklanırdı. Onun yerine müşterileri karşılayan evin hizmetçisi ve hanımı, gelenleri idare etmekte zorlanırdı. Tüm evde onu aradıklarında er ya da geç onların yolu da komşu bahçeye düşerdi. Sonunda babası, göletin kenarındaki büyük yaşlı çam ağacının dallarının uzun süredir bakımsızlıktan mahvoluşunu izlemeye daha fazla dayanamamıştı. Evi başka biri satın aldığı anda eninde sonunda yaptıklarının boşa gideceğini biliyor olmasına rağmen kendi bahçıvanı geldiği zaman, hazır oradayken çamın eski iğnelerini sallasın diye onu yandaki bahçeye yollardı. Yine bir gün, fırtınadan sonra çökmek üzere olan ağaç dallarından ve odun parçalarından yapılan kapının, ne kadar para verirse versin hiçbir zanaatkarın yapamayacağı bir iş olduğunu düşünmüş, onu öylece bırakmaya gönlü razı gelmediğinden kendisi kimselere duyurmadan tamir etmişti.

* Karlı gecelerde beyazlar giymiş bir kadın şeklinde ortaya çıktığı söylenen bir hayalet. -çn

† Japon kültüründe tilkilerin ve rakunların şekil değiştirdiklerine ve insanları büyüleyip kandırdıklarına inanılır. -çn

Çok geçmeden kendini misafir odasının sürgülü panjurlarını açıp eve girerken bulmuştu. Eskiden *oiramin* tedavi gördüğü, mektuplarını yazıp tütsülerini yaktığı bu oda mıydı, diye sormuştu kendi kendine. Belki de bu sadece onun hayal gücünün ürünüydü ama ıssız görünümüne rağmen nedense evin mimarisini son derece büyüleyici bulurdu. Sık sık kendi evinden *sake* getirir, orada tek başına içerken yalnızlığın tadını çıkarırdı. Alıcısı olmayan bu randevuevi villası âdeta Şusai'nin ikinci evi hâline gelmişti. Perili olduğuna dair söylentiler her zamanki gibi ortalıkta dolaşmaya devam etse de Kurayamaların evine gelip giden konuklar, evin sahibinin önderliğinde yandaki boş villaya o kadar çok götürölmüşlerdi ki bir süre sonra alışmışlar, artık evi tuhaf bulmaz olmuşlardı. Bu süre içerisinde, bu konuklar arasından evi almaya hevesli biri bile çıkmıştı. Bu alıcı kabuki aktörü Kikuco Segava'ydı. Aynı zamanda İşşi Segava'nın üvey babası olan Kikuco, usta şair Şusai Kurayama ile kurduğu dostluktan da anlaşılacağı üzere, pek çok aktörün sığ bakış açısının aksine, edebiyata düşküncüydü. Bir zamanlar bir randevuevi olan bu villaya yerleştikten sonra son yıllarını mesleğinin kaygılarından uzak bir şekilde, şiir yazarak ya da çay seremonilerinin zarafetinde huzur bularak, sakince geçirmişti. Kikuco'nun ölümünden sonra ondan yaşça küçük ikinci karısı, yeni bir başlangıç yapmak için şehir merkezinde yaşamak istediğini söylemiş, aktörün ölümünün birinci yıl dönümü törenleri yapıldıktan kısa bir süre sonra Tsukici'ye taşınmıştı. O zaman villa ikinci kez boşalmıştı. Ancak Segavalar evi elden çıkarmaktan ziyade bir bahçıvanı bekçi olarak tutmuş, villayı ilkbahar ve sonbahar ara sıra gezmeye geldikleri yazlık ev olarak kullanmışlardı.

Nanso'nun babası Şusai, Kikuco'nun ölümünden birkaç yıl önce vefat etmiş olsa da iki mülk arasındaki dostluk Nanso'nun nesli boyunca daha da kuvvetlenmişti. Nanso'nun yaşı küçük olsa da tiyatro eleştirmeni olarak isim yaptığından Kikuco'nun vefatından sonra üvey oğlu neredeyse her gün Nansoların evini ziyaret eder olmuştu. O zamanlar Nanso da içten içe tiyatroya heves ettiğinden, onu büyük bir sevinçle karşılamıştı.

Ama İşşi, üvey annesiyle Tsukici'ye taşındıktan sonra arkadaşlıkları yavaş yavaş kopmuştu. İşşi, yol uzak olduğundan rahmetli babasının eski evine nadiren geliyordu. Nanso'ya gelince yıllar geçtikçe edebiyata ve tiyatroya olan ilgisi azalmıştı. Sabah akşam yandaki eski bahçeye, çitteki delikten gizlice bakıyor olması, bu eskiyi anımsatan düşünceleriyle yalnız kalma arzusundan kaynaklanıyordu. Bu yüzden artık, bu genç aktörle buluşup onunla sohbet etmek ihtiyacı hissetmiyordu.

Bu arada ıssızlaşan komşu bahçe, aradan geçen yıllarla birlikte daha da sessizleşmiş, ölü yaprak yığınlarıyla kaplanmıştı. Budama zamanı olan yazları ve sonbaharları bile makasların sesi hiç duyulmamıştı. Tıpkı uzun zaman önce, Nanso'nun küçük bir çocukken babasının peşine takılıp arkasından korka korka yürüdüğü zamanlardaki gibi, sonbaharda kasap kuşlarının, kışın ise tepeli aynakların delici çığlıklarından başka bir ses yoktu. Nanso kaytarmadan kendi bahçesinin işlerini yaparken çitlerin arasından sürekli Segavaların evine bakardı. Başta üvey annesi olmak üzere evin mülkiyet hakkını elinde bulunduran İşşi de bu eski randevuevi binasıyla ilgilenmiyordu. Binanın harabereye dönmesini umursamadıklarının farkındaydı.

Şüphesiz, bir alıcı çıkarsa satmayı düşündüklerini tahmin ediyordu.

Nanso'nun tiyatroya olan tutkusundan eser kalmamış olsa da gazete şirketleriyle ilişkileri onu zaman zaman tiyatro eleştirisi yazmaya mecbur ettiğinden, İşçi'nin yer aldığı bir oyuna denk geldiği vakit onu kulisinde ziyaret edip eskileri yad etmek ve doğrudan olmasa da yandaki villanın akıbetini sormak istiyordu. Şanslıysa bir adım daha ileri gidip ev illaki satılacaksa biraz da olsa değerini bilecek birinin eline geçmesinin daha iyi olacağını tavsiye edebilirdi. Babası, o eski bahçedeki çam ağacının ya da odun parçalarından yapılma kapının bakımını ömrü boyunca kimselere bildirmeden üstlenmişti. Her halükârda, böyle bir tavsiyede bulunmak istemesinin dostane bir tavır olarak görüleceğini düşünmüştü. Fakat farz edelim ki böyle küstah tavsiyeler vermişti: Bu ne işe yarardı ki? Bugünlerde köklü aristokrat aileler bile, Sendai'deki Date ailesi başta olmak üzere, paha biçilmez aile yâdigarı evlerini paraya sıkışmamış olsalar bile pişmanlık duymadan satıp savıyorlardı. Mülkünü paraya çevirmek zamanın modası olduğundan, Nanso bu konuda sessiz kalmayı tercih etmişti. Böylece sabah akşam sadece çitin arasından bakmaktan başka bir şey yapmamış, günlerini kendine "Acaba bugün bir alıcı gelir mi? Yarın göletin yanındaki çamı söküp götürür mü?" sorularıyla eziyet ederek geçirmişti.

Gece yağmuru pencerenin dışındaki kurumuş nilüfer yapraklarının üzerine pıtır pıtır düşüyordu. Nanso, etrafa saçtığı kitapları yerlerine yerleştirip masasının etrafındaki kâğıt parçalarını toplarken yatma zamanının geldiğini düşündü. Son bir sigara daha içmek için gümüş işlemeli uzun piposunu yakıp öylesine yağmurun sesini dinlediği sırada,

daha önce hiç duymadığı bir *şamisenin* sesini duyar gibi oldu ve sese kulak kabarttı.

Aslında mahallede eskiden beri *şamisen* ezgileri nadiren duyulan sesler değillerdi. Ona garip gelen çalınan parçaydı. Çünkü *şamisene* Sonohaçi* tarzında şarkı söyleyen bir kadının büyüleyici sesi eşlik ediyordu. Vokal müziğe ilgisi olan Nanso, yuvarlak pencereyi açınca daha da şaşırdı. Yan taraftaki sözde boş evde bir ışık görünüyor, Sonohaçi tarzı hüzünlü “Toribeyama”† parçası, bahçenin diğer tarafından çiseleyen sonbaharın son yağmurlarının içinden ona daha da melankolik geliyordu.

Her şey o kadar tuhaftı ki Nanso, belki de bu sefer yandaki evde gerçekten bir hayaletin ortaya çıktığına dair bir hisse kapıldı. Eğer söylediği şarkı *Kiyomoto* ya da *Nagauta* tarzında olsaydı, gece ne kadar yağmurlu ve ıssız olursa olsun, böyle bir huzursuzluk hissetmezdi ama bu, *corurilerin* içinde en kasvetlisiydi. Öyle dokunaklı bir tonda söyleniyordu ki, Nanso rüya mı gerçek mi ayırt edemiyordu. Bu sadece âşıkların çifte intihar hikâyelerinin anlatıldığı Sonohaçi’ydi. Yandaki evde ölen geyşanın ruhu ebedi huzura eremediğinden bu yağmurlu sonbahar gecesinde dünyaya olan kinini kendi kendine kismaya gelmiş olmalı muhakkak, diye düşündü. Nanso’nun aklına bundan başka bir şey gelmiyordu.

“Canım, sana çay yaptım,” diyerek çalışma odasının sürgülü kapısını sessizce açan karısının sesiyle hemen arkasını dönen Nanso:

* *Coruri* müzik okullarından biri. *Sonahaçibuşi* olarak da bilinir. En çok bilinen ve okulu temsil eden parça “Toribeyama” [Toribe Dağı]’dır. —çn
† Toribe Dağı’nda intihar eden iki sevgilinin hikâyesini anlatan *Sonahaçi* parçası. —çn

“Oçıyo, garip bir şeyler oluyor,” dedi.

“Ne gibi?”

“En sonunda hayalet geldi.”

“Deme şöyle şeyler!”

“Bak, dinle sen de! Yandaki boş evde Sonohaçi şarkısı söylenmiyor mu?”

Karısı Oçıyo’nun yüzüne aniden bir rahatlama ifadesi geldi.

“Bir daha yapma lütfen. Beni böyle korkutmanı yasaklıyorum. Hem bu konuda senden daha çok şey biliyorum.”

Nanso, genelde korkak olan karısının aniden her zaman-
kinden farklı bir sakinliğe büründüğünü görünce şaşırdı.

“Sen, biliyor muydun? O hayaleti...”

“Biliyorum tabii. Hayatım sen görmedin mi daha?”

“Yok, görmedim.”

“Demek öyle. Nasıl desem yirmi dört yirmi beş yaşlarında gibi. Genç görünüyordu ama belki daha büyüktür, bilemem. Yuvarlak yüzlü, biraz koyu tenli. Görsen kesin sen de beğenirdin. Çok çekici bir kadın.”

Oçıyo bir an duraksayıp dışarıdan gelen sese kulak kabarttı.

“Eğitimli olduğu sesinden belli, değil mi? Acaba söylerken *şamisen* çalabiliyor mu?” diye devam etti.

Karısı bir geyşa değildi ama iş Sonohaçi, Kato, İtçu, Ogie ve benzeri müzik tarzlarına gelince, ortalama bir geyşadan çok daha fazlasını bilirdi. Bunun nedeni, bir zamanlar lüks bir hayat süren bir edebiyatçı ve ressam olan falanca hoca-nın ailesinde doğmuş olmasıydı. Bu yüzden çocukluğundan beri ressamları, yazarları, aktörleri ve eğlence dünyasının diğer isimlerini ağırlamaya alıştı. Kurayama’nın evine ge-

lin olarak geleli yaklaşık yirmi yıl olmuştu. Şimdi otuz beş yaşında ve iki çocuklu bir kadındı. Yine de şimdi bile saçını *ginkgo* yaprağı tarzında yapıp alışverişe çıktığı zaman, bazen bir geyşayla karıştırıldığı oluyordu. Mizacı genç görünüme uyuyordu. Kaygısız tavrı ve yüce gönüllülüğü, kocası Nanso'nun son derece çekingen karakteriyle tamamen zıttı. Ancak bu zıtlık, birlikte huzurla yaşamalarının sebebi olmuştu.

“Oçıyo sen bunca ayrıntıyı nereden biliyorsun? Yoksa gözetlemeye mi gittin?”

“Hayır. İyi bir nedenim var ama sana bedavaya söylemeyeceğim,” diyerek güldü. Sonunda Nanso'ya oturmasını işaret edip bildiklerini anlatmaya başladı.

“Bu akşam alışverişten eve dönerken arkamdan iki tane çekçek geldi. Bir anda yandaki evin giriş kapısına yanaşıp çekçekin saplarını yere indirdiler. Tuhafıma gitti. Bu yüzden istemsizce durdum, arkama döndüm. Perdeli çekçeklerin birinden İşsi Segava'nın, diğerinden geyşaya benzeyen genç ve hoş bir kadının indiğini gördüm.”

“En iyisini yapmış, değil mi? Kimse görmesin diye gizlice villaya getirmiş...” diye ekleyen Oçıyo yeniden güldü.

“Kesinlikle öyle. Çok iyi düşünmüşler. Segava şu sıralar çok popüler,” derken Nanso da gülüyordu.

“Kız geyşa mı acaba? Yoksa birinin metresi mi?”

“Yağmur çiseliyor gibi duruyor. Feneri yakar mısın? Gidip bir bakayım.”

“Bence bu kadar zahmete girmene gerek yok,” demesine rağmen, hemen ardından kalkıp verandadaki dolaptan çıkardığı kâğıt fenerin ateşini yaktı.

“Çocuklar uyudu, değil mi?”

“Evet, yataklarına gideli bayağı oldu.”

“Öyle mi? O zaman bana eşlik eder misin? Bilirsin, feneri taşıyan önden gider.”

“Yağmur da tam zamanında durdu.”

Bahçede giydiği *getalar*ını ayağına geçirdikten sonra doğrulan Oçıyo, tek eliyle kavradığı feneri Nanso’nun ayaklarına doğru tutarken, “Tıpkı tiyatro oyunlarındaki oda hizmetçileri gibi oldum,” dedi. Kıkırdıyordu.

“Geceleri fenerle bahçede yürümek çok hoş, değil mi? Şimdi, *Genci’nin Hikâyesi*’nin on ikinci bölümündeki zengin ailenin oğlu rolünü de oynayabilirdim; ama bu gece oynadığımız yandaki evi gözetlemeye giden karı kocanın korkunç kıskançlık hikâyesi.”

Nanso sözlerinin sonunda kahkahalara boğuldu.

“Duyacaklar! Böyle yüksek sesle gülünür mü?”

“Yazık değil mi? Cırcır böceklerinin çoğu ölmemiş, ötüyorlar hâlâ. Oçıyo oradan geçemezsin. Nar ağacının altında hep su birikintisi olur. Oya ağacının altından geçelim en iyisi.”

İkisi bir basamak taşından diğerine geçerken sık çalılıkların içine girdiler. Oçıyo feneri *kimonosunun* kollarından birinin arkasına saklayıp nefesini tuttu. Ancak Sonohaçi müziği bir anda kesildikten sonra verandanın sürgülü kâğıt kapılarında loş bir ışıktan başka bir şey kalmadı. Villa ıssız kalmış gibiydi. Ne konuşma veya kahkaha sesi geliyor ne de başka bir ses duyuluyordu.

Ertesi sabah, yağmurdan sonra gökyüzü canlı bir parlaklığa kavuştu. Nemli topraktan ve yosun kaplı kiremitli çatılardan bulutlar hâlinde buharın yükseldiği pastırma sıcakla-

rıydı. Nanso, erik ağacının dibine ve bahçedeki kayaların kenarlarına Çin nergisi soğanları dikerken bu sefer çitin arasından gözetlenen kendisiydi. Yan bahçeden İşşi Segava, “Hocam, hocam!” diye seslendi. “Her zamanki gibi gayretlice çalışıyorsunuz,” diye de ekledi. Nanso çamurlu eliyle eski şapkasını çıkarırken, sesin geldiği yere doğru ilerledi.

“Bir türlü denk gelip de görüşemedik. Ne zaman geldin buraya? Geldiğini hiç fark etmedim.”

“Daha dün geldim. Biraz eğlenmek için. Sizi selamlamaya vaktim olmadı.”

“Gerçekten uzun zaman oldu. İçeri sohbet etmeye buyurun lütfen. Karım sürekli sizden bahsediyor ama başınızı şişirmez. O yüzden ikiniz birlikte gelin...” dedi Nanso, sonra sesini biraz alçaltıp “Doğrusunu söylemek gerekirse dün gece yürekten etkilendim. Harika bir sesti,” diye yorumda bulundu.

“Duydunuz mu? Davetinizi kabul etmeliyim o zaman.”

“Onu görmeyi çok isterim.”

O sırada verandanın olduğu taraftan, “Niisan, nerdesin?” diye bir ses duyuldu.

“Hocam, daha sonra uzun uzadıya konuşuruz. Aslında fikrinizi almak istediğim birkaç konu var,” dedi Segava. Sonra çitten uzaklaşıp, “Ne oldu? Buradayım,” diyerek sesin geldiği tarafa doğru yürüyüp gitti.

13. BÖLÜM

EVE DÖNÜŞ

Segava iki gün sonra Nanso'nun evini ziyaret etmeye yalnız başına gitti. Görünüşe göre, Sonohaçi şarkıları okuyan kadın evden ayrıldıktan hemen sonrasıydı. Bazı soruları açıklığa kavuşturacak, birçok konudan bahsedeceklerdi.

“O mu? Şinbaşi'den. Muhtemelen tanıyorsunuzdur. Adı Komayo.”

“Obana'nın Komayo'su mu? Nedense ses çok tanıdık diye düşünmüştüm. Dansını defalarca izledim ama Sonohaçi'yi bu kadar iyi söylediğini bilmiyordum.”

“Son zamanlarda birkaç parça çalışmış belli ki.”

“Segava, dostum, bu sefer işler ciddiye binmiş gibi. Geçen yılın sonundan beri ara sıra söylentiler duyuyorum. Duyduğuma göre evlenmeye karar vermişsin.”

“Artık zamanı geldi diye düşünüyordum ama annem hayattayken bunu yapmamız çok zor.”

“Demek istediğini anlıyorum. Ama bilmelisin ki kayınva-

lidesine itaat etmeyen kadın kocasına da itaat etmez. Evliliğe gelince, duygularını bir kenara bırakıp düşünmek gerekir.”

“Ben de böyle düşünüyorum ama annem hâlâ genç. Elli birine daha bu yıl bastı. Bu yüzden orta yolu bulamayacakmışız gibi görünüyor. Aslında, birkaç kere Komayo’yu eve de götürdüm. Annem, Komayo’nun uysal birine benzediğini ve bunun yeterli olacağını söyledi söylemesine, ancak bir oyuncunun karısı biraz daha letafet ve beceri sahibi olmalıymış. Yoksa ev idaresi ve bunun gibi konuların o hayatta olduğu sürece sorun olmadığını, ancak o ölürse başımın belada olacağını söylüyor. Ona hak vermiyor değilim ama Komayo’nun Şinbaşı’de geyşa olarak çalıştığı ve hâlâ ödemesi gereken borçları olduğu da aşikâr. Bu da annemin hoşuna gitmiyor. Sanırım size annemden biraz bahsetmiştim hocam. Vergi memurlarından bile sert. O korkutucu Kyoto kadınlarından. Söz konusu para olunca inatçılığı tutuyor.”

“Abartıyor olmayasın yahu?”

“Asıl suçlu babam ama. Tokyolu erkeklerin yüz karası. İlk üvey annem öldükten sonra ta Kyoto’dan birini mi bulması lazımdı? Sanki Tokyo’da hiç kadın kalmamış gibi.”

“Orası öyle ama dünyadan bir haber ve toy olmasından iyidir. Bir aktör ailesinden geriye dünya hakkında hiçbir şey bilmeyen kadınlardan başka kimsenin kalmaması, Naritaya’larda olduğu gibi, bir aktör ailesi için kara bir gündür. Böylesine ünlü bir sanatçı ailesinin mahvolduğunu görmek trajik.”

“Söz konusu Kyotolu kadınlar olunca, geyşa olanlarına bile güvenemezsiniz. Neden tüm kadınlar bu kadar hesapçı acaba? En ufak şeyleri bile asla unutmuyorlar, başımıza kakıyorlar.”

“Ne derler bilirsin. Kadınlara ve çocuklara ne yaparsan yap yaranamazsın.”

“Kesinlikle öyle. Ama dürüst olmak gerekirse, Komayo’yla evlenmeyi düşünmemin tek nedeni bana sürekli benim yüzümden ne kadar çok şey kaybettiğini söyleyip durması.”

“Yani evlenmek istemenin nedeni gönlünü ona kaptırman değil. O zaman bu işleri biraz değiştirir.”

“Onu sevmiyor değilim. Onunla alışkanlıktan da görüşmeye devam ediyor değilim. Ama onunla evlenmek için yanıp tutuşmuyorum yani.”

“Ona acıdım şimdi,” diyerek güldü Nanso.

“Ama işte evet, böyle hissediyorum. Öte yandan bu, bir ömür yalnız yaşamaya karar verdiğim anlamına gelmiyor. Uygun bir zamanda makul bir fırsat gelirse yuva kurmayı düşünürüm; ama Komayo, geçen yılın sonuna doğru benim yüzümden önemli bir müşterisini kaybetti. Adam da onu gücendirmek için kızın Kikuçiyo denen meslektaşı ile bir ilişkiye başlayıp hemen ona bir iş yeri açtı. Buna misilleme yapmak için Komayo da sadece üç günlüğüne de olsa onu evime almam için ısrar etti. Onu terk edersem, morfin alıp intihar edeceğini söyleyerek yaygara kopardı. Ben de o zaman ne yapacağımı bilemez hâldeydim. Sonunda babamın ölümünün on üçüncü yıldönümünün anma törenleri bitene dek beklemesi gerektiğini söyleyerek işin içinden çıktım.”

“Gençliğin zararları işte. Senin gibi çekici bir adam olmak istemezdim.”

“Hocam, siz de böyle dersiniz ne yapacağım? Zalimce bir şey yapmadım; ama onu eve götürseydim bile annem yüzünden bu sakıncalı olurdu. Başka bir çayevinde buluş-

sam, bu da bu sefer muhtemelen işine zarar verirdi. Tüm olasılıkları düşündükten sonra nihayetinde buradaki villa boş olduğundan rahatça görüşebileceğimize karar verdim.”

“Burası hem sessiz hem güzel bir yer, değil mi? Bu arada Segava, sana uzun zamandır sormak istediğim bir şey var. Buradaki evi yazlık olarak mı kullanacaksın acaba?”

“Şimdilik öyle görünüyor. Şahsen almak isteyen biri de çıkmadı. O yüzden olduğu gibi bırakmaktan başka yapacak bir şeyimiz yok. Annem evi dikkatsizce satarsak ya da kötü bir emlak komisyoncusunun eline düşersek korkunç olacağını söylüyor.”

“O zaman annenin dediği gibi yap. Satmak istediğinde her an satabilirsin zaten. Bu süre zarfında, evi gerçekten seven ve isteyen bir alıcı bulana kadar olduğu gibi bırakmak uzun vadede daha karlı olur. Emlak komisyoncularının eline geçerse, arazinin ne kadar edeceğini hesaplar dururlar. Eve sanki hiçbir değeri olmayan bir harabeymiş gibi davranırlar. Bakmasını bilen, eski kapı ve pencerelerde, duvar nişinde ve hatta sürgülü kapıların kâğıtlarında bile o nadideliği görebilir. Demem o ki şimdilik olduğu gibi kalsın. Yıllar geçtikçe değeri daha da artacaktır.”

“Eğer rahatsızlık vermeyecekse, aslına bakarsanız size emanet etmek niyetindeydim hocam. Annem, eğer bir gün tiyatro ya da farklı bir yerde sizi görürsem, aramızdaki eski dostluğa dayanarak bunu rica etmemi istemişti ama ben farkına bile varmadan unutmuşum.”

“Gerçekten mi? Tabii, bana emanet edebilirsiniz. Kesinlikle iyi bakacağıma emin olabilirsiniz.”

Nanso, çoktan Komayo ve Segava konusunu unutup

bahçenin odun ve bambu parçalarından yapılma kapısının ve göletin yanındaki çam ağacının muhteşem güzelliği hakkında coşkulu bir konuşma yapmaya başladı.

Segava ertesi gün Şintomiza'nın açılışının ilk gününde sahneye çıkacaktı. Nanso'nun evinden hava kararmadan ayrılmayı ve Tsukuci'deki eve dönüp güzel bir uyku çekmeyi planlıyordu. Ne zamandır ilk defa konuştukları için ziyareti düşündüğünden uzun sürdü. Hatta bu pastırma sıcakları günlerinde güneş hangi ara battı diye şaşırdı. Tam müsaade isteyecekken, akşam yemeği sofrası serildiğinden hemen kalkamadı. Yemeğin ardından öğleden sonra yaptıkları gibi türlü türlü konudan sohbe devam ettiler. Nanso'nun kış bambuları ile gölgelenmiş evinin yan kapısından çıktığında saat sekizi geçiyordu. Sokak zifiri karanlık, rüzgâr da soğuktu. Ay, Ueno korusunun üzerinde parlıyordu. Geçen buharlı trenlerin uzaktan gelen yankılarında ve düdük seslerinde tarif edilemez bir yalnızlık vardı. Nanso'nun evinin bahçe kapısından çıkana kadar Segava, uzun süreceğinden Tsukici'deki eve gitmek yerine, geceyi boş villada bir başına geçirmenin daha eğlenceli olabileceğini düşündü; ama sonra fikrini değiştirdi. Şimdi tren hattına doğru nefes nefese kalacak kadar hızlı adımlarla yürüyordu. Minova'dan gelen treni beklerken, bir insanın böylesine zifiri karanlık ve şehre uzak bir yerde nasıl yaşıyor olabileceğini düşündü. Burası Nanso Bey gibi bir edebiyatçı ya da bir ressam için uygun bir yer olabilirdi belki; ama gidip gelmenin eziyet olduğu bu yere, onca zahmete katlanarak sırf çay seremonisi ve buna benzer uğraşları için taşınan babası Kikuco'nun eksantirik bir adam olduğunu düşünmekten kendini alamadı. İşşi, kendisinin ve babası Kikuco'nun mizacı ve sanatsal üs-

lubuyla birlikte dünyanın bugün olduğundan farklı olduğu gerçeğini kıyaslamaya başladığını fark etti.

İşçi, Segava ailesinde yetişmiş bir oyuncu olarak şimdi bile kadın rollerini oynuyordu. Ancak bir ara gazete ve dergilerde, kabukideki kadın rollerinin kadınlar tarafından oynanması gerektiği ve bu tür rollerin erkekler tarafından oynanmasının yalnızca Edo Dönemi'nde kadınlara uygulanan tiyatro yasağının barbar bir kalıntısı olduğu eleştirileri çıktığında, geçerli bir nedeni olmadığı hâlde kadın rolü oynamak istemediğini söylemişti. Bu da gelenekçi üvey babasıyla tekrar tekrar çatışmalarına sebep olmuş, hatta oyunculuğu tamamen bırakmayı düşünecek raddeye gelmişti. Üstelik modern bir tiyatro grubuna katılıp yurtdışına gitmek bile aklından geçmişti.

Nihayetinde bunların hepsi, hiçbir dayanağı olmayan anlık bir arzudan ve gazetelerden etkilenmiş birinin geçici hevesinden başka bir şey değildi. Kamunun tiyatroya yönelik eleştirileri yatıştığında, İşçi bu düşüncelerini bir anda unutuvermişti. Çocukluğundan beri kadın rolleri için eğitilmiş bir oyuncu olarak her ay birçok tiyatroda sahne alıyordu ne de olsa. Kendisi özel bir çaba göstermediği hâlde, yıllarını sahneye verdiği bu süreç içerisinde halk tarafından saygıdeğer bir aktör olarak muamele görmeye başlamıştı. İşçi'nin de kendisi hakkında bu kanaate vardığı sıralar, kadın oyuncu modasına duyulan kısa süreli coşku sonunda azalmıştı. Bu sefer Japon tiyatrosunda kadın rollerini erkeklerin oynaması gerektiği şeklindeki argümanlar sık sık duyulmaya başlamıştı. Bu durum ona aşırı bir özgüven vermiş, oynadığı kadın rolünün verilen değer üzerinde bir değer taşıdığını düşünmeye başlamıştı. Doğal olarak kendi-

sine verilen rollerden tatmin olmuyordu. Bu da yavaş yavaş tiyatro görevlilerinin başına bela olmasına sebep olmuştu.

“Aa, Segava Bey! Nereden geliyorsunuz böyle?”

Trene bindiğinde bir adam kahverengi kadifeden fötr şapkasını hafifçe kaldırarak onu selamladı. Bu otuz yaşlarındaki gözlüklü adam kapının yan tarafında oturuyordu. Üzerindeki şayaktan *hakaması*yla bir öğrenciyi andırıyordu.

“Aa, Yamai Bey siz misiniz? Yoşivara’dan mı dönüyorsunuz?” dedi Segava, gülerek Yamai’nin yanındaki boş koltuğa oturdu.

Yamai de gülerek “Dışarıdan böyle görünüyorsa ne âlâ,” diye karşılık verdi. “Şintomi’nin açılış günü yarındı değil mi?”

“Evet. Sizi de beklerim.”

“Mutlaka geleceğim,” diyen Yamai, *kimonosunun* üzerine giydiği Japon tarzı pelerininin* kolunun altında taşıdığı birkaç derginin arasından birini çıkardı. “Bunu size gönderecektim. Bu şey... O zaman size bahsettiğim dergi,” dedi.

Derginin kapağında *Venus*, Birinci Sayı yazıyordu ve üzerinde Batılı bir kadın figürü vardı. “Sadece abonelikle alabiliyorsunuz, ayda bir yen. Kitapçılarda kesinlikle bulamıyor ve sıradan bir derginin yayınlamayacağı nü resimlerle ve hikâyelerle dolu.”

“Kulağa çılgınca geliyor.”

“İlk sayı çok ilginç değil ama bundan sonraki sayılarda birçok çıplak fotoğraf olacak, çünkü çizimler artık eski moda kalıyor.”

* (Jap.) *Nicumavaşi*. *Kimono* üzerine giyilmek üzere esas olarak erkekler için tasarlanmış Japon tarzı bir paltodur. Okul forması gibi Batı tarzı kıyafetler ile de giyilirdi. -fn

“Daha da iyi! Ben de istiyorum!”

“Hâlâ Tsukici’de misiniz?”

Yamai, pelerininin cebinden not defterini alıp Segava’nın adresini yazdı. Yamai ne mahlas ne de lakap kullanan sözde yeni sanatçılardan biriydi. Gerçek adı Kaname Yamai ile tanınıyordu. Ortaokuldan yeni mezun olduğu zamanlar bir tane bile özel bir becerisi yoktu. Fakat doğuştan gelen zeki mizacı sayesinde, lise yıllarından itibaren gençlik dergilerine modern tarzda ve *tanka* tarzında şiirler gönderdiği sırada fark etmeden felsefe ve estetik jargonunu da öğrenip yaşam ve sanata dair yetkin bir alim kadar akıcı konuşmalar yapabilir hâle gelmişti. Liseden sonra birkaç yakın arkadaşıyla zengin bir ailenin aptal oğlunu, editörlüğünü yaptığı yeni bir sanat dergisini finanse etmesi için kandırmıştı. Sadece *tanka* şiirleriyle kalmamış, peş peşe oyun ve romanlar da yayımlamıştı. Üç dört yıl gibi kısa bir sürede kendisini saygın bir edebiyatçı olarak kabul ettirmişti. Tiyatroya karşı da doyumsuz bir hırsı vardı. Edebiyat dünyasında kazandığı şöhretten yararlanarak bir grup kadın oyuncuyu bir araya toplayıp kendisinin de rol aldığı yabancı eserleri Japonca çevirisiyle sık sık sahnelerlerken, gazeteler bir anda onun ve aktrislerinden birinin karıştığı bir skandalı ortaya çıkarmıştı. Yetmezmiş gibi tiyatronun sahibi başta olmak üzere, perukçuya, kostüm tasarımcısına, dekor ustasına ve diğer çalışanlara ödeme yapamaması yüzünden tiyatro dünyasında istenmeyen bir adam olmuş, dışlanmıştı. O da doğal olarak tiyatroyu bırakıp eski uzmanlık alanı olan edebiyata geri dönmüştü.

Yamai, bu sene otuzunu geçmiş olmasına rağmen yirmili yaşlarındaki öğrenciler gibi yaşıyordu. Bir evi, eşi veya

çocuğu yoktu. O pansiyon senin bu pansiyon benim gezen, başkalarının sırtından geçinen bir edebiyatçıydı. Etrafindakiler bile sonunun ne olacağını merak ediyorlardı. Fakat kendisi bu konuda son derece umursamaz bir yaklaşıma sahipti. Yamai'nin kandırdığı sadece pansiyon sahipleri değildi. Yayıncılardan yazdığı müsveddeler için avans alırsa ama kitabı tamamlamaz, yazıp tamamlasa ve yayımlatsa bile metnin kopyasını başka yayınevlerine götürür ikinciye satardı. Arkadaşlarının yazdıklarını onlara danışmadan alır, bunu da aralarındaki samimiyete dayanarak yapardı. Defalarca arkadaşlarının elyazmalarını kendi sattığı yazılara ekleyerek uzunluğunu artırdığı metinlerin fiyatlarını yükseltmişti. Batı tarzı restoranları, tütüncüleri ve terzileri de dolandırmıştı. Şinbaşı, Akasaka, Yoşıço ve Yanagibaşı'den Yamanote bölgesine kadar, dolandırabildiği her randevu-vini dolandırmıştı. Öyle ki bir zamanlar dolandırdığı geyşalar ve çayevi hizmetçileri, onu tiyatrodaki seyirciler arasında ya da başka bir yerde gördüğünde borçlarını istemek şöyle dursun, olur da konuşurlarsa tekrar dolandırılma korkusuyla neredeyse arkalarına bakmadan kaçıyorlardı. Bunu ilk kim ortaya attı bilinmez ama arkasından herkes Yamai'den "İzumo Toşu" diye bahsediyordu. Bir oyun yazarının ismi gibi gözükken bu lakap, "daima dolandırır" anlamına gelen "itsumo taosu" sözünden türemişti.

Ancak dünya bazen küçük görünse de yine de büyüktür. Acımasız görünse de aksine cömert tarafları da vardır. Aktörler ve geyşalar arasında bile Yamai'nin ne kadar güvenilmez ve tehlikeli biri olduğunu henüz keşfetmemiş olanlar vardı. Birkaç kez kandırıldığı hâlde aldırış etmeyen iyi niyetli ressamalar ve yazarlar gibi, ona acıyanlar da

onun hakkında her şeyi bilmesine rağmen gizlice gardını alıp bu pespaye adamla tanışmayı isteyen hevesliler de da vardı. Kendilerinin bir benzerini yapamayacakları na hoş hikâyeleri dinlemekten zevk aldıklarından bu soytarıya içki ısmarlayan çoktu. İşşi Segava da onlardan biriydi. Yamai'yi görür görmez, kapağında çıplak kadın resmi olan *Venus* dergisinin bir kopyasını almak zorunda kalmıştı.

Yine de şeytani bir zevkle, “Yamai Bey, son zamanlarda hiç ilginç bir film yok galiba,” dedi. İlginçten kastı erotik bir filmdi. “Eskiden üyelere düzenlediğiniz o özel gösterimleri yapıyor musunuz hâlâ?”

“Evet, yapıyorlar ama artık ayarlamaları ben yapmıyorum,” dedikten sonra Yamai, aklına aniden bir şey gelmiş gibi Segava'nın yüzüne bakıp, “Siz, Şinbaşı'deki Obana Evi'nin oğlunu biliyorsunuzdur. Şimdi o ilgileniyor bu işlerle,” dedi.

“Obana Evi'nin oğlu mu? Hayır, çıkaramadım. Birkaç yıl önce vefat eden aktör Raişiçi İşikava'yı diyorsanız, onu tanıyordum ama başka kardeşi mi varmış?”

“Raişiçi'nin küçük kardeşi bu. Aslında evin öz oğlu ama babası bir süre önce onu evlatlıktan reddetmiş galiba. Yaşı çok genç. Yirmi iki bilemedin yirmi üç yaşında ama konu şeytanlık yapmaya gelince tam bir dahi. Ben bile eline su dökemem.”

Böylece Yamai, ihtiyar Gozan'nın küçük oğlunu uzun uzun anlatmaya başladı.

14. BÖLÜM

ASAKUSA

Kaname Yamai'nin Obana Evi'nin oğluyla tanıştığı yer Asakusa'da, Senzoku mahallesindeki bir *sake* bardı. Yamai, tiyatrodan ya da bir ziyafetten sonra doğrudan pansiyonuna dönmekten acızdı. Ciddi bir iş için birini ziyaret ettikten sonra, eğer akşam karanlığı çökmüş gibiyse pansiyona dönmez, aylak aylak ne idiği belirsiz randevuevi mahallelerinde dolaşıp dururdu. Uzun süredir ödemediği borçları yüzünden randevu evleri tarafından kibarca reddedildiğinde ve *kimonosunun* göğsünün iç cebini tersyüz edip de Yoşivara'ya ya da Susaki'ye gidecek yol parası bulamadığı zamanlarda, geceyi en rezil batakhanelerde zil zurna sarhoş bir vaziyette geçirmekten çekinmezdi. Ertesi güne gözlerini açtığında utanç duyduğu, pişman olduğu da olurdu. Ancak iradesi, yıllardır ahlaksızlığa adanmış bir bedeninin arzularını kontrol edemiyordu. Yamai, bu zayıf noktalarına karşı içinde uyanan türlü duyguları, Tende'deki Hüzün ya da “Öpücüklerin Acı Tadı”

gibi modern tanımları geleneksel *tanka* şiirinde kullanarak, “Benim Samimi İtiraflarım” adını verdiği eserini tereddüt bile etmeden yayımlamıştı. Şansına, bu itiraflar yeniliğe hep aç olan edebiyat dünyası tarafından sıcak bir şekilde karşılanmış, yetersiz eleştirmenler tarafından yeni çağın gerçek yeni şairi ilan edilmişti. Ona “Japonya’nın Verlaine”i* diyorlardı. İttiği zamanlar sarhoşluğunun verdiği biraz özgüvenle kendisi de buna inanmaya başlamıştı. Yamai, sonunda içindeki sanatsal arzuyu güçlendirmek için, kendini çürümüş hislerinde boğmaya her zamankinden daha fazla çaba sarfetmeye başlamıştı. O kötü notlarıyla ortaokulu zar zor bitirdiğinden akademik başarısı ortadaydı. Yabancı dil bilip bilmediği ise büyük bir soru işaretiydi; ama kendisi de içten içe, yavaş yavaş Batılı bir yazara benzediğini kabul ediyordu. Bu ona, birkaç yıl önce frengiye yakalandığında ve vücudunda yaralar çıkmaya başladığında bir yerlerde büyük Fransız yazar Maupassant’ın† bu hastalıktan delirdiğini okuduğunu anımsatmıştı. Düşününce, aynı kötü hastalığın kurbanı olan kendisi, duyduğu derin korku ve utanç içinde bile içinde uyanan şiddetli sanatsal coşkunun verdiği heyecanı bastırmadığını söylüyordu. Bu coşkuyla birlikte *İyodoform* adını verdiği onlarca *tankadan* oluşan bir eser yayınlamıştı. Bu eseri de edebiyat dünyasında itibar kazanmış, elde ettiği geliri hastanedeki tedavisini ödemek için kullanmıştı. Gariptir, hastaneyi dolandırmamıştı. İşte Yamai’nin adı geçtiğinde anlatılan hikâyeler bunlardı.

Hanayaşiki Eğlence Merkezi’nin arkasındaki Asakusa Park’ın kokuşmuş kanalizasyon kanalının kenarında, kâğıt

* Paul Marie Verlaine (1844-1896). Fransız şair. —çn

† Guy de Maupassant (1850-1893). Kısa hikâye ve roman yazarı. —çn

fenerlerinde “Tsurubişi” yazan bir *sake* bar vardı. Bazen Yamai, randevu evlerinde bir geyşanın ücretini ödemediğinde ya da Yoşivara’ya veya Susaki’ye gitmeye üşendiğinde geceyi geçirmek için bu bara gelirdi. Sahibi yirmi dört, yirmi beş yaşlarında Osai isimli bir kadındı. Böylesi kötü bir işte çalışan birine göre hoş saçları ve güzel bir teni vardı. Uzun boy-luydu. İri parlak gözleri ve uzaklardaki dağları andıran koyu kavisli kaşları, düşük burnunu, gevşek ağzını ve düz yüzünü fazlasıyla telafi ederek onu ikinci kez bakılmaya değer kı-lıyordu. Yamai’nin ilk ziyaretinde, kadın demirli pencere-nin arkasından ona seslenmişti: “Neden içeri gelmiyorsun? Evet sen, gözlüklü.” Panjurların ardından, saçları ters *ging-ko* yaprağı tarzında toplanmış ve deseni güzel kısa, kırmızı bir ceket giymiş bir geyşa sanılabılırdi. Oldukça özel bir şey bulduğuna ikna olan Yamai, aceleyle bara girmişti. Ücret konusunda pazarlık yapmak için hiç çaba harcamamış –kısa bir ziyaret için bir yen, gece kalmak için üç yen– ve hatta ertesi sabah ayrılmadan önce ona bir tabak nehir yılanbalığı ısmarlayacak kadar ileri bile gitmişti. Daha sonra onu üç ya da dört kez etmişti. Sonra bir sabah, Yoşivara’da geçirdiği bir gecedен sonra eve dönerken aniden Asakusa Parkı’nda bir şeyler içmeye karar verdi. O gün Yamai, Yoşivara’dan dö-nerken sallana sallana Osai’nin evine geldiğinde, onu tek katlı *kimono* geceliğine üstünkörü bağladığı ince *obisi*yle dikdörtgen mangalın başında, kurutulmuş istavrit balığı ızgarası yaparken gördü. Bir yandan da kahverengi ekose desenli, *meisen* ipekten dolgulu bir *kimono* giyen yirmili yaşlarının başındaki beyaz tenli yakışıklı bir adamla kabri-ole bacaklı yemek masasında içki içiyordu. Osai, Yamai’nin geldiğini görünce ayağa fırlayıp onu kucakladı.

“Bu kadarı da fazla! Araya bu kadar zaman sokman çok zalimce. Neyse, otur lütfen. Sana bir içki doldurayım,” dedi Yamai’nin elinden tutup aşağı çekerken. Kabriole bacaklı alçak masada karşısına oturttu. Masada oturan genç adam çoktan arkasında bir iz bırakmadan ortadan kaybolmuştu.

Yamai’yi Osai’nin kapısına getiren şey kesinlikle aşk değildi. Yine de Osai’nin az önceki müşterisinin kim olduğunu sormadan edemedi. Yamai’nin sorusuna cevap olarak onun bir müşteri değil, küçük kardeşi olduğunu söyledi ve her zamankinden daha şehvetli bir şekilde ona yaklaşarak Yamai’yi ikinci kata, arka taraftaki saçakların altına gizlenmiş, is ve fare pisliklerini engellemek için her tarafı güzelce kâğıtla kaplanmış küçük bir odaya doğru sürükledi.

Yamai, cebindeki bronz ve gümüş paraları iki arada bir derede bir yen edecek kadar denkleştirip kadına verdi. Ardından kaçarcasına gizlice evden çıktı. Güneşin vurduğu sokağa kendini atınca rüzgârı teninde hissetti. Oldukça garipliklere kapılmıştı. Karnını doyurmak az önceki açlığını unutturmuş gibiydi. Telaş etmeden bastonunu kolunun altına alıp parktaki ağaçlarında altında yürüdü, son parasını basit bir geyşanın sevgisini satın almak için harcadığını hiçbir şekilde belli etmiyordu. Kısa bir süre sonra durdu ve bir sigara yaktı. Sigarasının dumanını içine çektiği sırada önünde yükselen Kannon Tapınağı’nın mimarisini hakiki bir sanatçı havasıyla izlemeye başladı. Bu kasten takındığı bir tavır da değildi. Yamai oldukça ciddiydi. Bir gün bir dergide “İspanya’nın Zola’sı” lakaplı yazar Vicente Blasco Ibáñez’in Toledo Katedrali’ni, çevresinde yaşayan insanların hayatlarını tasvir ederken merkez nokta olarak kullandığı romanı *La Catedral* hakkında bir inceleme okumuştı. Bu,

ona zaman kaybetmeden aynı hikâyeyi Asakusa'daki Kannon Tapınağı'na uyarlayıp seri olarak yayınlanacak uzun bir roman yazmayı düşündürdü. Çeşitli dergilerde çıkan Batı literatürü tanıtımlarından hep fikirler alan ve bunları hemen kendi işine yarayacak şekilde kullanan Yamai'nin bu konuda çevik bir zekâsı vardı. Ne var ki eserlerin hiçbirini orijinal hâllerıyla bir kez bile okumamıştı. Bunun nedeni okuyacak kadar eğitiminin olmamasıydı. Diğer yandan uzun vadede bu durum onun şanslı olmuştur. Okumadığı için intihal ile suçlanamazdı. Orijinal eser yüzünden hayal gücünün kısıtlanması gibi bir endişesi olmamasının nedeni de buydu.

Sigarasının son nefesine gelene dek orada durup büyülenmiş gibi Kannon Tapınağı'na bakarken, arkasından birinin aniden, "Yamai Hoca'm!" diye seslendiğini duydu ve şaşırarak arkasına döndü. Ona seslenen kişiyi gördüğünde daha da şaşırdı. O anda nahoş bir endişeyle sarsıldı. Çünkü seslenen, biraz önce Tsurubişi Sake Bar'da dikdörtgen mangalın yanında Osai ile *çazuke** yiyen beyaz tenli genç adamdı.

"Ne istiyorsun? Benimle bir işin mi var?" dedi gözleri âdeta dört bir yanı tararken.

"Hoca'm, böyle aniden seslendiğim için kusura bakmayın," dedi genç adam defalarca eğilerek. "Ben, şey, yazarım aslında... Geçen sene sizin jürisi olduğunuz derginin yarışmasında ödül kazanmıştım. Bunca zaman sizinle tanışmayı umdum durdum."

* Haşlanmış pirincin üzerine sıcak yeşil çay ya da su dökülerek yapılan yemek. *Çazuke*, Edo döneminde basit bir yemek anlamında da kullanılmış ve o dönemde basit yemekler yapan dükkânlara "Çazukeya" denmiştir. -çn

Yamai biraz olsun rahatladı. Gidip yakındaki bir banka oturdu. Bu genç adamın Obana Evi'nin oğlu Takiciro olduğunu çok geçmeden kendi ağzından ayrıntılarıyla öğrenecekti.

Takiciro, on dördüncü yaşının sonbaharına dek babası hikâye anlatıcısı Gozan Sounken ve annesi geyşa Cukiçi ile birlikte yaşamıştı. Şinbaşi'de, geyşa evlerinin yakınlarındaki bir ilkokula gidip geliyordu. Sonunda, ortaokula başlayacağı yılın önceki sonbaharında, onu böyle bir ortamda uzun süre tutmanın iyi olmadığına karar veren babası Gozan'ın fikrine annesi Cukiçi de karşı çıkmamıştı. Böylece annesi sevdiği birkaç müşterisine danıştıktan sonra, uzun yıllardır *İtçu corurilerini* söylerken kendisine eşlik etmesi için çağırılan ve aynı zamanda da hukuk doktoru olan avukat bir müşterisinden rica edip oğullarını evin işlerine yardım etmesi karşılığında öğrenimine devam etmesi için adamın yanına göndermişlerdi. Avukat, Surugada'da muhteşem bir ev tutmuş, Takiciro ortaokula oradan devam etmişti. Fakat bu hayatının mahvolmasına neden olmuştu. Gozan'ın ilk başta, geleceği için çaba sarfetmesi gereken yaşa gelen genç bir çocuğu kendi evi bile olsa uzun bir süre randevuevinde tutmanın doğru olmadığını düşünüyor olması gayet doğaldı. Yine de Takiciro'nun ömrünü bir başkasının evinde geçirmesindenense samuray geleneklerine inatla bağlı kalan babasının yanında geçirmesi daha mı iyi olurdu diye düşünmeden edememişlerdi. Sonrasında Gozan da Cukiçi de pişman olsa da eskilerin de dediği gibi iş işten geçmişti.

Avukatın evine taşındıktan sonraki iki yıl boyunca, yani on altı yaşına gelene kadar, Takiciro gelecek vadeden bir öğrenciydi. Ancak o yılın sonlarına doğru evin hanımı kalp

rahatsızlığı geçirmiş, tek kızıyla birlikte sağlığına tekrar kavuşma ümidi içinde Omori'deki yazlık villalarına gitmişti. Doğal olarak kocası da sık sık yanlarına gidiyor, gecelerinin çoğunu orada geçiriyordu. Sonunda Surugadaï'deki konutu sadece sabahları işlerini halletmeye geldiği bir şube gibi kullanmaya başlamıştı. Hâl böyleyken, Takiciro gibi evin sahibinin yokluğunu fırsat bilen, ev işlerine yardım eden öğrencilerin ve hizmetçilerin her biri kendi keyiflerine göre davranmaya başlamışlardı. Dahası, hukuk öğrencileri erdemden yoksun tavırlar sergilemeye pek meyillilerdi, beş ya da altı kişi bir araya geldiğinde tüm gece süren bir kumar seansı başlıyordu. Ayrıca evin arka tarafındaki odalarda kalan hizmetçilerle ve aşçıyla ilk kimin oynaşacağını görmek için de yarışıyorlardı. Çoğu zaman bu yarış kaybedenler, gecenin bir yarısında kazananlara saldırmayı da ihmal etmiyorlardı. Bu arada kâğıt oyunlarında kazananlar, kazandıkları parayla Yoşivara'ya, Susaki'ye, Asakusa'ya veya Gundai'ye ya da ucuza satın alabilecekleri kadınları bulmak için Hamaço veya Kakigaraço'daki genelevlere gidiyorlardı.

Takiciro ilk başta geneleve gitmekten korkmuş ve hatta onu peşlerinden sürüklediklerinde gözyaşlarına boğularak ağlamıştı. Ancak bu isteksizliği kısa sürmüştü. Kolayca etkilendiğinden, yaklaşık bir yıl içinde, on sekizine geldiğinde, çoktan ele avuca sığmaz bir hovarda olmuştu. Akşam olunca evde duracak sabrı kalmazdı. Mahalledeki buz dükkânlarının, kasapların, tütüncülerin ve diğer esnafların hizmetçilerine ya da kızlarına bakmak için dışarı çıkardı. Geceleri ise evde kalan diğer öğrencilerle iddiaya girer, evdeki hizmetçi kızlar için çekişirlerdi. Gündüzleri bile, okula gidip gelirken ara sıra trende denk geldiği kız

öğrencileri baştan çıkarmak için elinden geleni yapardı. Bir akşam, Kanda Myocin Tapınağı'nın arka tarafında, mahalle tütüncüsünün kızının aklını çelmek üzereyken, ne tesadüf ki tam da o akşam genç suçluları toplayan polis dedektifleri tarafından sorgulanmış, ne olduğunu bile anlayamadan gözaltına alınmıştı. Bu olay da doğal olarak okuluna bildirilince hemen okuldan atılmasına karar verilmişti. Bununla birlikte, avukatın evini terk etmesi de istenmişti kibarca.

Babası Gozan öfkeden bir alev gibi kabarmış ve annesi duyduğu utançla gözyaşı dökmüş olsa da yapacak bir şey yoktu. Takiciro, Şinbaşı'deki ailesinin geyşa evine geri dönmüştü. Babası, onun ailesinin onuruna leke süren bir alçak olduğunu söylemiş, kati surette evden çıkmasını yasaklamıştı. Ancak o, bir zamanlar babasının dediklerini can kulağıyla dinleyen Takiciro değildi artık. Her halükârda Gozan, her gün öğle yemeğini yer yemez yağmur çamur demeden, büyük bez çantasına üzerinde beş tane arması olan pas rengine dönmüş *haori* ceketini ve hikâye anlatırken kullandığı kâğıt yelpazesini koyup gündüz matinesine gidiyordu. Akşam yemeği vaktinde eve dönse de akşam gösterisi için hemen tekrar çıkmak zorunda kalıyordu. Sahne aldığı salonun konumuna bağlı olarak, gündüz matinesinden doğruca akşam gösterisine gittiği de oluyordu. Geyşa annesi, her akşam randevulara gittiğinden koca evde Takiciro'ya göz kulak olacak bir kişi bile kalmıyordu. O zamanlar Obana'nın aktör olan büyük oğlu Raişiçi İşikava hâlâ hayattaydı. Fakat o da kahvaltısını yaptıktan sonra, gösterisi olsun ya da olmasın, hemen ustasının evine gidiyor ya da tüm gün çalışıyordu. Gece saat ondan önce de eve dönmüyordu.

Geyşa evleri, dışarıdan bakan biri için pasaklı yerler gibi

görünebilirdi. Ancak bir kez içeriye adımını atan –evin sahibi ve sahibesi başta olmak üzere– orada çalışan geyşalardan *hakoyalara*, bulaşıkçılardan hizmetçilere kadar herkesin kendi işiyle meşgul olduğunu görürdü. Sahibe Cukiçi her gece saat on ikiye, hatta bazen birden sonraya kadar bir sürü randevuya giderdi. Her sabah erken bir vakitte kalkar, çeşitli şan ekollerinin ustaları tarafından yürütülen çalışmalara katılırdı ve eve döndüğünde de evdeki çıraklara ders verirdi. Evinde çalıştırdığı diğer geyşalara da *kimonolarını* giymelerinde ve kendisine danışılan konularda yardımcı olurdu. Ayrıca randevularda çalınacak parçaları ayarlardı. Mahalledeki en eski yüz olduğundan ara sıra gösteri provalarına yardım etmese olmazdı. İşte durum tam olarak böyleydi. Tüm bunlarla uğraşırken, banyosunu ve saçını yapması gereken zaman gelmiş olurdu. Bunları da hallettikten sonra bir sigara içmek için oturduğunda akşam yemeğinin hazırlık vakti çoktan gelmiş olurdu. Evdeki geyşalar da Cukiçi gibi oldukça meşgullerdi. *Hakoya* ise hesap defterlerini tutar, telefonlara bakar, geyşaların kıyafetleri ve günlük işleriyle ilgilenirdi; ama tüm bu işlere iki kişi bile yetmezdi. Bütün ev için yemek pişiren, çamaşır yıkayan ve banyoyu hazırlayan ve bunu tek başına yapan hizmetçi kızın ise dinlenecek vakti bile yoktu.

Obana'nın sahibi ihtiyar Gozan kolay kolay beğenmez ve o kadar çok söylenip dururdu ki herkes ona “Şikâyetçi Kobei” lakabını takmıştı. Doğal olarak, işini baştan sona titizlikle ele aldığından Şinbaşı'de bu konuda Obana'yı geride bırakacak tek bir ev yoktu. Dahası eskiden beri Obana, geyşalarına aldıracağı meslek sanatları eğitiminin kılıç ustalığı eğitimi kadar zorlu olmasıyla ünlüydü. Bunun da hiçbir

işinde ayarı tutturamayan Gozan'ın asabi mizacını ve dik başlı karakterini yansıttığı söylenirdi. Hikâye anlatıcılarının arasında belki de en kıdemlilerden biri olmasına rağmen tek bir çırağı bile yoktu. Verdiği eğitim çok ağır olduğu için kimse onunla çalışmak istememişti. Bu tutumu evdeki geyşaların eğitimi için de değişmemişti. Madem bunları öğrenecekler, gerçek bir profesyonel gibi ciddiyetle eğitilmeliler diye düşünür, tatmin olmazdı. Bu nedenle, komşu evlerin üst katından gelen *şamisen* alıştırma seslerini duyduğunda, kınarcasına kaşlarını sık sık çatar ve “Bu da ne böyle?” diye homurdanırdı. “Geyşa ve aktörler toplumun çiçekleridir,” derdi. “Dışarı çıktığınızda oldu da bir belaya bulaştınız, insanlar da üstünüzün başınızın kötü olduğunu gördü diyelim. Bu hayatınızın geri kalanı için sonsuz bir utanç olur. Kapıyı açıp dışarı çıkacağınız vakit, en azından iç çamaşırlarınızın yeni olduğundan emin olun. *Kimonolarınız* ve aksesuarlarınızla katiyen gösteriş yapmayın,” diye uyarırdı. Gozan'ın evinde geyşalara uyguladığı kurallar bu şekildeydi. Ancak karısı Cukiçi, son derece yumuşak başlı, sakin ve kibar bir kadın olduğu için, aksi kocasının sözlerini uygun şekilde yumuşatmayı ve evde çalışan geyşalar başta olmak üzere herkesle arasını iyi tutmayı ustaca başarırdı.

Takiciro'nun ise, herkesin böylesine birçok işle meşgul olduğu bu evde, tek başına her gün etrafa saçılmış gazete ve dergileri okurken oturup esnemekten başka yapacak bir şeyi yoktu. Yaşı askerlik için çok gençti. Yine de babası Gozan, onu şimdi ciddiyetle uyarıp beyaz bir sayfa açmasına destek olursa, kendine geleceği için bir amaç belirleyeceğini düşünmüştü. Okulunu yarıda bırakmak zorunda kaldığından artık eğitimine devam etmeyi düşünmenin

faydası yoktu. Bu yüzden onu saygın bir tüccarın yanına ya da kamu hizmetine göndermek için bir sürü kişiden bağlantılarını kullanarak ricada bulunmuştu. Ancak bir geyşa evi sahibinin oğlu olduğu ve okuldan atıldığı öğrenildiğinde, tüm çabaları boşa gitmişti. Annesi Cukiçi, armut dibine düşer deyimine atıfta bulunarak, yaşı çoktan geçmiş olsa da herhangi bir sanat eğitimi almasında ve gösteri dünyasına adım atmasında bir sakınca olmadığını dile getirmişti. Yine de sanat eğitimi alsın demekle olmuyordu. Asıl mesele ne tür bir sanatta uzmanlaşacaktı. Takiciro'nun bakış açısından bile bu, bir anda kararlaştırılabilecek bir şey değildi. Ağabeyi zaten tanınan bir aktör olduğundan, şimdi onun astı olarak küçük rollerde oynamak zoruna giderdi. Babası Gozan'ın öğrencisi olsa, bu sefer babasının her zamanki azarlamalarına bir de hocası olarak sert muamelesi eklenecekti. *Şamisen* çalmaya gelince, bu iş için çok büyümüştü. Bir tele bile basamazdı artık. Aynı zamanda, modern tiyatro oyuncusu olmaya ya da Soganoya gibi bir grupta birinci sınıf bir komedyene çıraklık yapmaya da hiç niyeti yoktu. Eline geçen dergi ve gazeteleri okuduğu günlerden birinde, tesadüfen bir romancı ya da bir tür edebiyatçı olmanın ilginç olabileceği fikrine kapılmıştı. Ancak bu yolda yüreyen insanlardan olabilmek için ne yapılması gerektiğine dair en ufak bir fikri olmadığından bu düşüncesi de bir duman gibi uçup gitmişti. Sonunda, Takiciro bile kendisiyle ne yapacağını bilemez olduğunda, hiç olmazsa onu işe almayı kabul eden bir komisyoncunun yanına, düşünceleri değişir umuyla yaşamaya ve çalışmaya gönderilmişti.

Orada sadece altı ay itaatkâr bir şekilde çalıştıktan sonra, Kakigaraço yakınlarındaki bir fahişeye hizmetinin karşılığı-

nı ödemek için şirketin kasasından küçük bir miktarı zimmetine geçirdiği öğrenildiğinde işine son verilmişti. Bir kez daha Şinbaşı'deki eve geri dönmek zorunda kalan ve yavaş yavaş umutsuzluğa kapılan Takiciro, kuralcı anne babasının kontrolü altında üç günden fazla kalmaya dayanamamıştı. Bir akşam, evin ıssızlığından yararlanarak annesine ve diğer geyşalara ait birkaç *kimonoyu*, değerli saç aksesuarlarını ve diğer eşyaları toplayıp evden kaçmıştı.

15. BÖLÜM

ĞIŞUN'DA

Yamai'nin tükenmek bilmeyen bir hevesle anlatmaya devam ettiğı Takiciro'nun hikâyesi henüz bitmeden tren, Ginja istasyonuna vardı. Segava aceleyle koltuğundan kalkıp trenden indiğinde Yamai de arkasından indi. Segava, aktarma yapacağı treni beklemek için Hattori saat dükkânının önünde durduğunda Yamai'nin peşinden gelip onunla aynı yerde dikildiğini fark etti. "Eviniz nerede?" diye sordu.

"Şibaşirogane'de."

"O zaman buradan mı aktarma yapıyorsunuz?"

"Yok, hep Şiba'daki Kanasugibaşı'den biniyorum," dedi Segava'ya doğru bir adım daha yaklaşarak. "Saat kaç ki? Eve dönmek için biraz erken değil mi?"

"Daha on olmadı," diyen Segava, kolundaki altın saatine ve Hattori'nin vitrinine dizili saatlere bakarak zamanı kontrol etti.

"Şinbaşı'de işler nasıl gidiyor? Son zamanlarda hiç uğrayamadım."

Yamai konuşurken iki tane tren geçti ve binmeye hiç niyeti yokmuş gibi Segava'nın yanında dikilmeye devam etti.

Segava, Yamai'nin içinden geçenleri ancak o zaman tahmin edebildi. Şüphesiz, bir yere eğlenmeye götürülmek istiyordu. "Baş belası," diye geçirdi içinden. Yine de anlamamış gibi yapıp Yamai'yi bir başına bırakıp gitmeye de nedense içi el vermedi. Ne ekersen onu biçersen, diye düşündü. Bu gece bu adama bir kadeh içki ısmarlarsa, belki bir gün bunu kendi lehine kullanabilirdi. Bu yüzden çok da düşünmeden, "Trenle yolculuk etmek hem uzun sürüyor hem de yorucu olabiliyor. Hadi bir yerde mola verelim," dedi ve rayların üzerinden geçerek sokağın diğer tarafına doğru ilerlemeye başladı. Yamai, yüzüne çoktan yayılan memnuniyetle kaçmasını istemediği bir kuşu kovalıyormuşçasına Segava'yı takip etti. Karşıdan gelen arabalara karşı, "Dikkat edin!" diye onu uyarması da takdire şayandı. Segava, Lion Birahanesi'nin önünden hızla geçerken bir an dönüp arkasına baktı.

"Yamai Bey, buralarda bildiğiniz, güzel bir çayevi var mı?"

"Yok diyemem ama benim bildiklerim çok rezil yerler, gitmesek daha iyi. İtibarınızı zedeler. Bunun yerine, bu gece sizin gözde mekanınızı görmek isterim. Kimseye söylemeyeceğime yemin ederim," dedi gülerek. Nereye gideceğini şaşırmış görünen Segava, başını yana eğip adımlarını yavaşlattı. Oraya mı gitsek buraya mı gitsek diye düşünürken, kısa bir süre sonra Miharabaşı'ye vardıklarında, bu kararı isteksizce vermiş gibi, "Benim bildiğim yer de o kadar güzel sayılmaz ama eğleneceksem şatafatlı yerlerdense mütevazı yerler bana daha rahat hissettirir," dedi.

Segava onu her zamanki uğrak yeri olan Gişun'a götürdü. Onlara üst kattaki önde kalan odaya kadar rehberlik eden hizmetçi Omaki, yere eğilip ikisini de selamladıktan hemen sonra arkadaş canlısı bir tavırla, "Efendim, az önce size bir telefon geldi," dedi.

"Kimden?"

"Sanki bilmiyorsunuz. Neyse ben gelmesini söyleyeceğim," diyen Omaki çoktan ayağa kalkmıştı.

"Hey, Omaki! Komayo tamam ama yanına başka birini de çağır."

"Kimi çağıralım istersiniz?" dedi hizmetçi kız tekrar çömelip, Segava ve Yamai'nin yüzlerine baktı.

"Yamai Bey, kimi istersiniz?"

"Kimi çağıracağımıza Komayo geldikten sonra karar veririz. Ondan önce bir *sake* söyleyelim."

"Hemen getiriyorum," diyen hizmetçi kalktı ve odadan çıktı.

"Geyşalar tuhaf yaraktıklar. İyi anlaşılmadıkları biriyle bir araya getirirseniz, tüm eğlenceyi zehir ederler," diyen Yamai, rahatlamak istercesine bağdaş kurarak yere oturup dirseklerini sandal ağacı masaya dayadı.

"Bakınca anlamazsınız ama bütün kadınlar dik başlıdır."

"Kadın doğası dedikleri bu herhalde," dedi Yamai, şeker kâsesindeki sert şekerlerden* birini alarak. "Segava Bey, bu arada yakında evleneceğinize dair birkaç söylenti duydum ama doğru mu gerçekten?"

"Komayo'yla mı?"

"Evet, ara sıra kulağıma gelen bir dedikodu bu."

* (Jap.) *Higaşi*. Çay törenlerinde kullanılan *rakugan*, *unpei* ve *arubeito* gibi kuru Japon şekerlemeleri. -çn

“Öyle mi? Bu kadar konuşulduğunu bilmiyordum. Ne kadar utanç verici değil mi?”

“Utanılacak bir şey yok. Zaten evlilik güzel bir şey değil midir?”

“Hâlâ bu konuda bir deneyimim yok ama evlilik dediğimiz şey bana o kadar da güzel bir şeymiş gibi gelmiyor. Nedense bekârlığın tadını biraz daha çıkarmak istiyorum gibi hissediyorum. Komayo’yu istemediğimden değil. Bu tamamen farklı bir hikâye...” dedi. Bunu sanki bekar olduğu için özür diliyormuşçasına söyledi.

Yamai, kendisi de aynı şeyleri deneyimlediğinden, Segava’nın özel bir nedeni olmasa da evliliğin o tuhaf baskısını içinde hissetmesini ve yine evliliği şu âna dek yaşadığı özgür ve gösterişli hayatın sonu olarak görmesini anlıyordu. Bu yüzden, “Evlenmeyi düşünüyorsanız, bunu istediğiniz zaman yapabilirsiniz zaten. Acele etmeye gerek yok ama eninde sonunda bu, hayatta bir kere de olsa tecrübe edilmesi gereken bir şey,” dedi.

Hizmetçi Omaki içkileri ve mezeleri taşıyarak geldi.

“Komayo abla yarım saat içinde gelecekmiş. Telefon ettiler.”

“Onlar yarım saat diyorsa, gelmesi bir buçuk saat sürecektir. O zaman Omaki, o gelene kadar hemen gelebilecek birini aramanı istiyorum. Şinbaşı geyşalarının hepsi insanı bekletiyor çünkü.”

“O kadar beklettikten sonra geldikleri gibi hemen başka bir randevu için telefon gelir,” diye güldü Yamai. Randevu evlerini dolandırma geçmişi onu bu konuda görmüş geçirilmiş biri yapıyordu.

“Gerçekten de öyle,” diye içini çekerek onayladıktan

sonra aniden bir şey hatırlamış gibi, “Bugün ilk günü olan bir geyşa var. Beklerken zaman geçirmeniz için onu çağırayım mı? Etine dolgun, açık tenli bir kız. Düzgün birine benziyor,” dedi Omaki. Sonra kahkayı patlatıp, “Aslında saygın bir doktorun karısı olduğunu söylüyorlar,” diye devam etti.

“Garip. O zaman neden geyşa olmuş ki?”

“Ben de başkalarından duydum. Doğru mu yalan mı bilemem ama geyşa olmanın nasıl bir şey olduğunu merak ettiği için kendisi istemiş.”

“Demek öyle? Onu görmek isterim. Yamai Bey, sizce ‘Özgür Kadın’ dedikleri bu mu?” diye ciddiyetle sordu Segava.

“Sanırım öyle. Bana *tanka* şiirlerini düzelttirmeye gelen kadınlar arasında geyşa olma potansiyeli olan çok vardı.”

“Her halükârda sizin yaptığınız işi kıskanıyorum. Birincisi, özgürlüğünüzü kısıtlayan bir durum yok. İkincisi ise, eğlenmek için dışarı çıktığınızda kimse fark etmeden istediğinizi yapabilirsiniz; ama biz böyle bir şey yapınca hemen tanınıyoruz... Aptalca coşup eğlenemeyiz. Bu can sıkıyor.”

“En azından nereye giderseniz gidin bizim gibi, soğuk karşılanmaktan endişelenmenize gerek yok.”

“Oyuncuları da her zaman kolları açık karşılamıyorlar.”

İkisi de keyifle güldüler. Sonunda sürgülü kâğıt kapı usulca açıldığında eşikte selam vermek için eğilen *şimada* tarzı yapılı bir saç görüldü. Bu, Omaki’nin bahsettiği geyşa olmalıydı. Beyaz yakalı, etek uçları desenli ve aile arması işlenmiş bir *kimono* giymişti. Aşağı yukarı yirmi yaşlarındaydı. Düz saçları ve koyu renkli kaşları, simsiyah ve iri gözleri kusursuzdu ama alnı çok geniş, çenesi çok kısaydı. Bu da

yüzünü yuvarlak gösteriyordu. Tombul elli, etine dolgun iri vücuduna giydiği *kimono*nun verdiği rahatsız görüntü, *şimada* tarzı saçlarının şekli, yüzünü kaplayan aşırı derecede yoğun pudrası gibi onu tipik geyşalardan ayıran birkaç ayrıntı vardı. Bunlar ikisinin gözüne de ilgi çekici geldi. Ancak çoğu insana kıyasla girişken olan Yamai, vakit kaybetmeden ona bir bardak *sake* uzattığında çekinmeden aldı.

“Acele ettiğimden nefesim kesildi. Elimde değil,” diye özür diledi. İçkisini bitirdikten sonra İngilizce “teşekkür ederim” diyerek bardağını geri uzattı. Nerenin olduğu anlaşılmayan ve dikkat çeken aksanına kulak kabarttılar.

“İsmin ne?”

“Ranka.”

“Ranka... Çinli kadınların ismine benzemiyor mu? Neden daha şık bir şey seçmedin?”

“Aslında Sumire olmasını istiyordum ama ismi Sumire olan başka bir geyşa olduğunu söylediler.”

“Şimdiye kadar nerede çalışıyordun? Yoşiço’da mı? Yanagibaşı’da mı?”

“Hayır,” dedi Ranka. Sesi nedense bir anda yükselmişti. Bu onun taşralı aksanını daha da belirgin hâle getirse de kendisi bunun farkında değil gibiydi. “Bu benim geyşa olarak ilk seferim.”

“O zaman eskiden aktristtin.”

“Hayır ama bir aktris olmak isterdim. Geyşa olmayı başaramazsam, oyunculuğu denerim.”

Segava, Yamai’ye bir bakış atıp muzipçe gülümseyerek, “Ranka eğer bir aktris olsaydın, hangi rolü oynamak isterdin?” diye sordu.

Ranka ise hiçbir utanç belirtisi göstermeden: “Juliet’i

oynamak isterdim. Shakespeare'den. Şu pencerede o ve Romeo'nun kuşların sesini dinlerken öpüştükleri sahne. Kelimeler kifayetsiz kalıyor. Sumako Matsui'nin* oynadığı *Salome*[†] gibi eserleri sevmiyorum. İzleyiciye çıplak tenini gösterdiği türden olanları; ama tek parça ten rengi tayt gi-yiyordur herhalde.”

Segava biraz da olsa etkilenip sessizliğe büründü. Ancak Yamai bardakları birbiri ardına boşaltırken sevinçten havalarla uçuyor gibiydi.

“Ranka, kendini geyşalık yaparak harcıyorsun. Kesinlikle bir aktris olmalısın. Eğer bunu yaparsan, elimden geldiğince destek olurum. Ne de olsa ben de bir sanatçıyım. Söz konusu sanatsa ayrım yapmayız.”

“Aa, siz de mi sanatçısınız? Kimsiniz, isminizi bahşeder misiniz?”

“Ben, Kaname Yamai.”

“Gerçekten mi? Siz Yamai Hoca mısınız? Yazdığınız tüm şiir kitaplarını aldım.”

“Öyle mi?” dedi Yamai. Gitgide daha da tatmin olarak, “O zaman senin de yazdığın birkaç şiir vardır. Değil mi Ranka? Hadi bize oku lütfen,” dedi.

“Hayır, çok zor olduğundan yazamıyorum; ama acılar içinde kıvranırken, en büyük teselliği şiir okumak veriyor değil mi?”

Segava tamamen afallamış bir hâlde sigarasını tütürürken, dumanların arasından ikisinin yüzünü inceledi.

* Meici döneminin sonunda Batı tarzı modern tiyatronun başladığı günlerden bir aktrist. Gerçek adı Masako Kobayaşıdır. (1886-1919) –*çn*

† Oscar Wilde tarafından yazılan tiyatro oyunu. –*çn*

16. BÖLÜM

AÇILIŞ GÜNÜ -I-

Şintomiza*, öğleden sonra saat birde planlanan açılışını yaptı. Program, Ehon Taikoki'nin† *Badarai*'sinin‡ sahnelenmesiyle başlayacak, toplam on perde oynanacaktı. Bu eser, İçiyama Cuzo'nun, aktör Mikava tarzındaki başrolünü oynadığı çocuk tiyatrosuyla, tiyatro dünyasında bir çocuk dahi olarak ün kazandığı günlerden beri repertuarının temel öğesiydi. Ancak bugün seyirciler arasında, oynadığı kadın rolleriyle tanınan İşşi Segava'nın ilk kez Cuciro'nun erkek rolünü üstleneceği konuşuluyordu. Üçüncü sahne-

* Tokyo'da bir *kabuki* tiyatrosu. Eski ismi Moritaza'dır. Meici döneminde ismi Şintomiza olarak değiştirilmiştir. —çn

† Edo dönemi ortalarında yazılmış resimli kitap. Hideyoşi Toyotomi'nin hayatını anlatan metin Takeuçi Kokusai tarafından yazılmış, resimler Okada Gyokuzan tarafından çizilmiştir. Ayrıca, Toyotomi'nin hikâyesini anlatan *joururi*, *kabuki*, *bunraku* vb. eserlerine "taikokimono" denir. —çn

‡ Oda Nobunaga'nın Honnoci Tapınağı'nda güvenilir hizmetkârı Akeçi Mitsuhide tarafından öldürüldüğü Honnoci Olayını tasvir eden oyun. *Badarai no Mitsuhide* diye de bilinir. —çn

ye birden ortaya çıkan ve olay örgüsüyle alakası olmayan “Biva Gölü’nü Geçmek” isimli bir tablo koyulmuştu. Bu dekor sinema filmi tarzındaydı. Çocuk kandırır gibi seyirciyi memnun etmeyi amaçlayan bir tasarımdı. Oyunun ortasında *Yirmi Dört Filial Örnek* oyunundan yakamozu andıran bir sahne vardı. İkinci eser, Osaka tiyatrolarından oyuncu Sodezaki Kiçimatsu’nun rol aldığı oyun *Kamici*’ydi[†]. Açılış gününde yerdeki oturaklardan balkondaki localara kadar tüm koltukların elli senlik tek tip fiyattan satılmasına ve herkesin araların uzun olacağını ve aralarda sergilenen hicivli güldürülerin sunulmayacağını bilmesine rağmen salon ağzına kadar doluydu. Kısa sürede, tiyatronun gişesine ve tiyatroya bağlı çayevine “Tükendi” levhaları asılmıştı.

Büyük davullar seyirciyi çağırmak için sahne arkasında çalmaya başladığında, Komayo çayevini kuşatan kalabalığın arasından yüzü kendine tanıdık gelen birkaç hizmetçiye çoktan bahşiş vermişti bile. Segava’nın uşağı Tsunakiçi’yi çağırıp onu cömert bir bahşişle ödüllendirmiş, yetmezmiş gibi Segava’nın kulisinden sorumlu adama ve kapıcıya, tıpkı bir oyuncunun karısının yapabileceği gibi içeri rahat girip çıkmak için hoş armağanlar hediye etmişti. Dahası, Segava ilk kez Cuciro rolünü oynayacağı için, tüm Şinbaşi’deki tanıdıklarını arayıp tiyatroya bir çift sahne perdesi almak için para istemişti. Böylece bunu tiyatroya göndererek dekora-törlere ve sahne görevlilerine kendini daha da sevdirmişti.

* Bir *coruri*. Tarihi oyun. 1766’da Osaka’da ilk defa oynandı. Takeda Şingen ve Uesugi Şingen arasındaki Kavanacima Muharebelerine dayanan bir eser. —*fn*

† *Şincuten no Amicima* diye bilinen oyunda bir karakter. Tenma, Osaka’da kâğıt dükkânı olan, karısı ve seks işçisi sevgilisi arasında kalan karakterin hikâyesi. —*fn*

Komayo, tiyatroya arkadaşı Hanasuke'yi davet etmişti. Geldiğinde salonun doğu tarafında kalan üçüncü sıradaki locada yerlerini aldılar. Komayo, biraz önce biten *Badarai* oyunundan sonra salondaki dolu koltuklara bakarken, "Bu kalabalığın sebebi bir başkası değil," diye geçirdi içinden. Ona göre bu kalabalık sadece ama sadece Segava'nın şöhratinin eseri idi. "Peki bu son derece ünlü aktörü seven ve onun tarafından sevilen kadın kimdi?" sorusu geçti aklından. Ardından, "İşte burada oturan ben," diye yanıtladı kendini. Bunun düşüncesi onu öyle bir mutlulukla doldurdu ki yerinde duramadı. Ancak, alenen karı koca olabilmelerinin ne kadar uzun süreceğini düşündüğünde, aniden mağrur ve kederli bir ruh hâline büründü.

"Abla, az önceki cömertliğin için teşekkür ederim."

Salondaki insan trafiğinin gürültüsüyle dolu koridora açılan locanın kapısında eğilerek selam veren kırıışıklarla kaplı yüz, Segava'nın babası Kikuco'nun eskiden beri çok sevdiği öğrencilerinden Kikuhaçi'ye aitti. "Usta az önce geldi," diye ekledi.

"Ah, öyle mi? Çok teşekkür ederim," dedi Komayo, tütün kesesini *obisine* geri sokarken.

"Hanacığım, Segava'nın az önce geldiğini söylüyor. Hemen kulise gidelim."

Her zaman ortamdaki dalkavuk geyşa olan Hanasuke, hiçbir şey söylemeden uysalca koltuğundan kalkıp Komayo'nun peşine takıldı. Sevilen yaşlı aktör Kikuhaçi, insan kalabalığının arasında önlerine geçerek sahnenin hemen altındaki kısma açılan perdeli kapıya doğru yürüdü. Batı tarzı bir takım elbise giyen, kısa boylu ve gözlüklü bir

adam, Komayo ve Hanasuke'yi geçerken fark edip “Merhaba, Komayo Hanım,” diye seslendi.

“Merhaba, Yamai Bey. Dün gece ben gittikten sonra neler oldu?”

“Aslında pek bir şey olmadı. Kadın tam bir geyşa olduğunu kanıtladı ama.”

“Beni yle kolayca geiştirezemezsiniz. Dn siz ikiniz bayağı yakın grnyordunuz,” derken gülüyordu. Aslında Yamai ile ilk kez dün gece tanışmıştı ama Segava'nın yanında getirdiğı biri olduğundan neredeyse zoraki bir yakınlık göstermiş, sevimli davranmıştı. Komayo, söz konusu Segava'nın tanıdıklarıysa hiçbiri arasında ayrım gözetmez, cana yakın davranırdı. İnsanlara Segava için ne kadar çabaladığını gösterirse yavaş yavaş etrafındakilerin sempatisini kazanacağını düşünüyor, böylece sonunda ne olursa olsun Segava'ya arkadaşlarının onunla evlenmesi için ısrar edeceğini umuyordu. Bu yüzden Yamai'nin bir yazar olduğunu öğrenir öğrenmez, onu müttefiki yaparsa gvenebileceğı biri olacağını düşündü. Karşılığında adama bir iki akşam eğlence teklif etmesi ona makul göründü. Dünyanın nasıl bir yer olduğunu pek bilmeyen bir geyşa olan Komayo'nun gözünde, avukatların içinin hukuk bilmek olması gibi, yazarların işi ilmek ilmek insan duygularını tasvir etmektir. Bu yüzden kendi kendine, gönül işlerinde ondan yardım isteyebileceğine kanaat getirdi.

Yamai, Komayo ile birlikte sahnenin altına inerken, “Aslında, ben de Segava'ya dn akşamı anlatmayı düşünüyordum,” diye açıkladı.

Yer yer gaz lambalarının loş ışığıyla aydınlanan sahnenin

altında kalan kısımdan geçip hep birlikte kulislerin önüne geldiklerinde, açılış gününden kaynaklanan o büyük insan seliyle karşılaştılar. Komayo ve Hanasuke birbirlerinin elini tutup, bazısı siyah giysili bazısı *kimonosunun* eteklerini *obisinin* arkasına sıkıştırmış adamların aceleyle bir aşağı bir yukarı koşturdukları merdivenin sonundaki koridorun sol tarafında kalan ve kapısının pervazının üzerinde İşşi Segava yazılı ahşap bir levha asılı olan odaya geldiler. Komayo sürgülü kapıyı iterek açarken yarısı düz, ahşap zeminli, üç hasır büyüklüğünde bir antreye girdiler. Köşede, yere gömülü şöminede su kaynatan uşak Tsunakiçi, Komayo'yu görür görmez hemen ayağa kalkıp iç odaya minderleri serdi. Belli ki cömert bahşişleri etkisini göstermişti.

Çizgili ipekten dolgulu *kimonosuna* sade ve dar bir kuşak bağlayan Segava, kırmızı lake boyalı aynalı şifonyerin önündeki desenli satenden, koyu kırmızı, büyük ve dolgun minderin üzerinde bağdaş kurup oturuyor, makyajı için beyaz pudrayı suyla karıştırıyordu. Aynasına yansıyan misafirlerini gördüğünde, “Dün gece için kusura bakmayın,” dedi ve ilk Yamai hocayı selamladı. Ardından tüm zarafetiyle Hanasuke'ye dönüp, “Oturun lütfen,” dedi kibarca.

“Hanacığım, hadi otur,” diye tekrarladı Komayo ona bir minder uzatarak. Ancak kendisi bilerek oturmayıp odanın biraz arka tarafına doğru çekildi. Tsunakiçi çayları getirdiğinde, ilk bardağı Yamai'nin önüne koydu. Her şeyi tıpkı iyi bir eşin yapacağı gibi yaptı.

Segava, pudraya bulanmış parmak uçlarını bir havluya silerken, “Dün gece ben gittikten sonra ne oldu? Orada mı kaldınız yoksa?” diye sordu.

“Hayır, doğruca eve döndüm,” dedi Yamai sırtarak, “ama döndüğümde saat üçtü,” diye devam etti.

“Sence de bu kulağa şüpheli gelmiyor mu?”

“İşler bu kadar yolunda gitmişken, o kadının Yamai Bey’in eve dönmesine müsaade etmesine imkân yok, değil mi canım?” diyen Komayo, Segava’ya gülümsedi.

“Mazeret üretmenin bir faydası yok galiba,” diye güldü Yamai. “Ama farklı biri olduğunu itiraf etmeliyim. Ara sıra Şinbaşi’de tuhaf geyşalar ortaya çıkıyor. Sizin bir aktör olduğunuzu bile bilmiyordu.”

“Ne diyorsunuz!” diyen Komayo’nun gözleri şaşkınlıktan fal taşı gibi açıldı.

“Bilmemesi daha iyi,” dedi Segava, sonra sigarasını malızın külleri arasında söndürdü ve *kimonosunu* omuzlarından hafifçe aşağı çekip her zaman yaptığı gibi iki elini de kullanarak yüzünü ve boynunu beyaz pudrayla boyamaya başladı. Odadaki herkes doğal olarak konuşmayı bırakıp aynaya yansıyan yüzü izlemeye koyuldu. Bu sırada Komayo vücudundaki güçlü arzuya engel olamadığından gözünü tutkuyla Segava’ya dikti.

“Yamai Bey, size de uyarsa tekrar dışarı çıkalım,” dedi Segava. Konuşurken el çabukluğuyla kaşlarını çizip dudaklarını renklendirdi. Kısa süre önce kostüm ve performans için gerekli diğer aksesuarların hazırlığını tamamlayan özel hizmetçisi Tsunakiçi, Segava’nın ayağa kalkmasını bekliyordu. Kalktığında ona, balon çiçeği armasının altın rengi iplerle işlendiği görkemli *kamişimoyu** giydirmeye başladı. Peruk ustası, büyük bir topuzu ve perçemi olan bir perukla arkasından yaklaştı. Segava bir anda, *nişikielerde†* bile tasvir edilemeyeceğini düşündürecek kadar yakışıklı ve genç bir adama dönüştü. Odada başka kimse olmasaydı, Komayo

* Erkeklerin giydiği bir tür resmi *kimonodur*. —*fn*

† Çok renkli tahta baskı sanatı. —*fn*

oyundaki Hatsugiku'nun rolünü canlandırmayı ve nazikçe ona sokulmayı isterdi; ama kendini bu dürtüyü dizginlemek için zorladı. Gördüğü manzara karşısında büyülenmiş, neredeyse ağzı sulanmıştı. Ne kadar uğraşırsa uğraşsın gözlerini ondan alamadı. Güzelliği göz kamaştıran bu genç adam, şimdiye kadar görmeye alışık olduğu kadın taklidi yapan Segava'dan tamamen farklıydı.

Aşka tutulmuş bir kadın için, sevgilisinin sandığından katbekat yakışıklı olduğunu keşfetmek neredeyse dayanılmaz bir zevkti. Komayo ona tekrar tekrar âşık olduğu için kendine de kızdı. Bunu düşününce istemsizce ama kimseye duyurmadan iç çekti.

Fakat bütün bu hislerden bihaber olan Segava, "Tsunakiçi, hâlâ sıram gelmedi mi?" diye sordu, aksi bir çocuğa benziyordu. Yarısını içtiği sigarasını dudaklarının arasına alıp ayağa kalktı.

Tam o sırada kulisin girişindeki *zorileri** düzenleyen siyah giysili görevlinin sesi duyuldu, nezaketle birini selamlıyor gibiydi. Kimin geldiğini merak ettiklerinden arkalarını döndüklerinde, kapıda saçları kısacık kesilmiş, *kimono*-sunun üzerine düz, demir mavisi pardesü giymiş zarif bir kadının "Tebrik ederim," diyerek odaya girdiğini gördüler.

Komayo, sanki şaşırmış gibi bir anda minderinden yana kaydı. Herkesten önce, "Hoşgeldiniz. Bir önceki seferimden sonra sizi tekrar ziyaret edemediğim için bağışlayın," diyerek kibarca başını eğip selamladı.

Bu kadın, Kikuco'nun ikinci karısı ve İşşi'nin üvey annesi Ohan'dı.

* Geleneksel Japon sandaleti. Pirinç samanından, bambu derisinden, hasırdan, kumaştan, deriden vb. yapılır. -çn

Oval yüzünü, parlak gözleri ve düz burnu tamamlıyordu. Saçları dul bir kadına uygun şekilde kesilmişti ama teni beyaz ve parlaktı, pürüzsüz alnında gözle görülür kırışıklıklar yoktu. Bunlar Kyoto'nun güzel kadınlarının sıkça rastlanan özellikleriydi. Bir oyuncak bebek gibi güzel olsa da yüzü ifadeden yoksundu. Yine de söz konusu güzellikse, ensesinden parmak uçlarına kadar güzeldi. Kimse onun yaşlı bir kadın olduğunu düşünmezdi. Dahası, soylu bir ailenin dul eşininki gibi zarafeti, baktıkça bakılası bir görüntüydü.

“Bizim için her zaman büyük zahmete katlanıyorsun,” dedi Komayo’ya. Dostane bir tavırla güler yüz gösterip, “Saçların ne kadar güzel olmuş! Sadoya’da yaptırmıştın tabii, değil mi? Neyse, bu kadar güzel saçlarla sana ne yaptır-san yakışır zaten,” diye devam etti.

“Gerçekten mi?” diyen Komayo nasıl cevap vereceğinden emin değilmiş gibi güldü. “Postişle bir şekilde hallediyorlar,” dedi.

Sahnedeki gelen tahta alkış çubuklarının sesi duyuldu. Segava, onlara, “Lütfen rahatınıza bakın,” diyerek hemen odadan ayrıldı. Elinde kırmızı lake boyadan bir fincanla çay taşıyan uşak Tsunakiçi, onu koridora kadar takip etti.

Ardından Yamai, Komayo ve Hanasuke'nin yüzlerine bakıp, “Kıymetli Segava'mızın yeni rolündeki ilk gösterisini kaçırsak çok yazık olur,” dedi ayağa kalkarken. Sanki kendine kendine konuşuyor gibiydi. Diğerleri de bu fırsattan istifade Ohan'ı saygıyla selamlayıp Yamai'nin peşinden koridora çıktılar. Hepsi birden az önce geldikleri sahneden alt kısmına inerken, Hanasuke küçük harflerle, “Koma'cığım, az önceki kadın Segava'nın annesi mi?” diye sordu.

“Evet, öyle.”

“Zarif ve güzel biri değil mi? Çiçek düzenleme ya da çay seremonisi öğretmenini olmalı diye düşündüm.”

“O hep böyle. Her zaman zarif ve derli toplu. Onun yanında bizim gibi kaba saba insanların neden hiç şansı olmadığını anlıyorsun,” dedi Komayo. İstemsizce sesini yükselttiğini fark ettiğinde arkasına dönüp baktı; ama sahnenin altındaki loş koridorda onlardan başka kimse yoktu. Sadece tepeden gelen dekor ustalarının çekiş seslerinin yankıları etraflarını sarıyordu. Belli ki perde daha açılmamıştı.

“İşte bu yüzden. Ne kadar uğraşsam da boşuna. En büyük engelin annesi olduğunu söylüyor. Onaylamıyormuş. Düşündükçe kahroluyorum.”

“Resmi olarak evlenmediğiniz hâlde kayınvalidenmiş gibi davranıyor,” dedi Hanasuke. İşin iç yüzünü bilmesede de karşısındakinin anlattıklarını onaylamayı huy edinmişti. Bu yüzden, içten içe Segava’nın Komayo’yu kandırdığını ve buradaki tek suçlunun annesi olmadığını düşünüyor olsa da bunları aşk sarhoşu Komayo’ya söylese bile bir kulağından girip diğerinden çıkacağını biliyordu. Ona göre düşüncesizce edilen manasız sözler insanları gücendirmekle kalmaz, onları birbirine düşman da edebilirdi. Bu yüzden her durumda en uygun görünen şeyi söylemekle yetinirdi. Komayo da onun az önce söylediklerini onaylıyordu. Herkes onun ve Segava’nın birbirine ne kadar âşık olduğunu biliyordu. Bugüne dek herhangi bir şekilde bir araya gelememelerinin sebebi ailedeki anne faktörü olmalıydı. Komayo bu fikre o kadar körü körüne bağlanmıştı ki Segava’nın annesi ona bir karıncayı bile incitmeyecek kadar naif tavırlarıyla kibar sözler ettiğinde, istediğini söyleme özgürlüğü hissetmiyordu.

Tek yapabildiği, öfkeyle dolup taşmak ve hayal kırıklığına uğramaktan ibaretti.

“Neden bu dünyada hiçbir şey istediğim gibi olmuyor?” diye kendi kendine iç çekti. Sonunda sahnenin alt kısmından çıktıklarında perdenin açıldığını bildiren tahta çubukların sesleri geldi. Sahnenin altındaki koridordan salonun parlak canlılığına çıkmak bambaşka bir dünyaya girmek gibiydi. Komayo bir anda canlandı. Küçük ama hızlı adımlarla locadaki yerine giderken Yamai de arkasından geldi. Davet edilmemiş olmasına rağmen, izin bile istemeden onunla aynı locaya girdi. Tiyatroda, restoranlarda, randevu evlerinde, kısacası nerede olursa olsun, Yamai Hoca’nın tanıdıklarının peşine kuyruk gibi takılmak ve izin istemeden gittiklere yere gitmek huyuydu. Şimdi, Komayo ve Hanasuke’nin arasında oturup Şikişima marka sigarasını tütürerek, mükemmel bir soğukkanlılıkla seyirciyi ve sahneyi inceledi.

17. BÖLÜM

AÇILIŞ GÜNÜ -2-

Cuciro'nun gösterişli figürü, giydiği kostümle kırmızı sıırım-
dan örülmüş bir zırh giyen savaşçıya dönüştü. *Hagoita* ra-
ketlerini süsleyen kabartma resimler kadar güzeldi. Oyunun
sonunda tüm gözler, seyircilerin arasından geçerken *hana-
miçi* platformunda kahramanca pozlar vererek geri çekilen
Segava'yı uğurladı. İzleyenlerin arasında, tiyatro salonunun
doğu tarafında, Komayo'nun tam üzerindeki locada oturan
üç kadın vardı. Biri, görünüşe göre otuzunu biraz geçmiş,
incecik bir kadındı. Saçlarını *ginkgo* yaprağı tarzında yap-
tırmış, küçük mercan boncuklarından yapılmış ithal antika
bir toka ile süslemişti. İpek krepten sade *kimonosunun* al-
tında açık mavimsi, gri benekli, ipek yakalı ve ince desenli
bir iç *kimono* görünüyordu. *Haori* ceketini siyah kreptendi.
Çift yüzlü, baskılı pamuk *obisini* tutturduğu toka, üzerinde
yaşamın izlerini taşıdığı belli olan saf bakırdan üretilen bir
kılıç kabzasından yapılmıştı. Parmağında sadece platinden

yapılmış mütevazı, pırlanta bir yüzük vardı. Kostümündeki her şey göze çarpmasa da oldukça pahalı oldukları belliydi. Şüphesiz hangi evden ve kim olduğu bilinen kıdemli bir geyşaydı. İkinci kadın belki yirmi dört, belki yirmi beş yaşındaydı. Sadoya kuaför dükkânında yapıldığı belli olan *marumage* tarzı saçları, benekli eflatun bir kurdele ve incilerle bezeli altın cilalı bir tarakla süslenmişti. Müsrifliğinin bir başka ifadesi olarak, üzerindeki iki kat büyük altıgen desenli Oşima dokuması *kimonosunu* tamamlayan *haori* ceketini vardı. Tek parça hâlinde dokunmuş nakışlı *obisinin* mücevherli bir tokası vardı. Biri şaşırtıcı derecede büyük bir elmasla, diğeri ise gerçek inciden yapılan yüzüklerinin değeri bin yenden fazla olmalıydı. Tombul uzun yüzü ve kar beyaz teni şık kıyafetine uyuyordu. Dört bir yandan insanların bakışlarını kendine çekecek kadar güzeldi. Seçtiği elbiseden yaptığı makyaja kadar sıradan biri olmadığı anlaşılıyordu. Bu üçlünün son üyesi, kırk yaşlarında bir randevuevi sahibesi gibi görünüyordu. Daha önce bir yerlerde hizmetçi olarak çalışmış gibiydi, yüzünde görgüden yoksun taşralı birinin ifadesi vardı. Hepsi birden ellerindeki tiyatro gözlüklerini indirip birbirlerine bakarken, sanki önceden anlaşmış gibi hep bir ağızdan, “Ah, çok güzeldi,” deyip iç çektiler.

Birkaç dakika sonra, Takeçi Mitsuhide rolündeki İçiyama Cuzo’nun asma kabağı çitinin arkasından görüldüğü sıralarda, *marumage* tarzı saçlı güzel kadın, bir anda saç *ginkgo* yaprağı tarzında toplanmış, ondan yaşça büyük kadının elini kavrayıp alçak sesle ama her kelimesini bastırarak, “Abla, ben bu karşılıksız aşka daha fazla dayanamıyorum,” dedi.

“Öyleyse neden onu uygun bir yere davet etmiyorsun?”

“Zaten yapabilsem bu kadar acı çekmezdim. Hâlâ bir geyşa olsaydım, bir şekilde hallederdim. Geyşalığı bıraktığımdan beri, nasıl desem, biraz utanıyorum, karşısında ne diyeceğimi bilemiyorum. Ayrıca Abla, Segava Bey’in Obana’daki o kadınla ciddi bir ilişkisi yok mu?”

“Komayo’yu mu kastediyorsun?” dedi saçları *ginkgo* yaprağı olan yaşlı kadın. Sesi müthiş bir küçümsemeyle doluydu. “İnsanlar onun maharetli olduğunu söylüyorlar ama senin gibi iyi yetiştirilmiş bir kız onunla rekabet edemez mi sence?”

“Edemez. En iyisi vazgeçmek. Hem diyelim ki pervasızca ilan-ı aşk ettim, ya beni reddeder ya da onun gibi bir şey yaparsa? Bu benim için iki kat daha üzücü olurdu.” Sesi o kadar içliydi ki, neredeyse dili tutulmuş gibiydi.

Oyun, yaralı ve yaşlı annenin son sözlerine başladığı noktaya ulaştı. Sahnedeki durgunluktan yararlanan iki kadın, art arda birbirlerine fısıldamaya başladılar. Yaralı Cuciro sendeleyerek *hanamiçi* platformunda belirlediğinde, sanki aniden uykudan uyanır gibi tekrar sahneye dönüp tiyatro gözlüklerini kaldırdılar ama Cuciro’nun öldüğü an, artık sahneyle işleri kalmamış gibi tekrar fısıltılı konuşmalarına geri döndüler.

Açılış gösterisi Ehon Taikoki onuncu perdesiyle birlikte sona erdiğinde, klasik açılış günü perde arası oyunu “Biva Gölü’nü Geçmek” yerine gösteri doğrudan programın ortasındaki oyuna, *Yirmi Dört Filial Öğreti*’ye geçti. Oyun, iç bahçedeki tilki ateşleri üzerinde sihirli bir şekilde süzülen Prenses Yaegaki rolündeki İşşi Segava ile kulakları sağır eden alkışlarla perdelerini kapadı. Akşam yemeği vakti

geldiğinden seyirciler tiyatronun restoranına akın etti. Üç kadın girişe yakın bir masaya oturup içeri girip çıkan insan kalabalığını izlerken, *marumage* saçlı genç kadın aniden *ginkgo* yaprağı saçlı olanın kolunu çekti.

“Rikici Abla! Bak, orada.”

Genç kadının gözleriyle gösterdiği yöne baktığında Komayo ile Hanasuke’yi ve peşlerine takılan Yamai Hoca’yı gördü. Belki de Komayo, dikkatini sadece bulduğu boş masaya ve masanın olduğu tarafa verdiğinden, Rikici’nin oturduğu masanın yanından geçtiğini fark etmedi. Üçü birlikte bir şeye gülerek oturacakları masaya doğru ilerledi.

Bunun üzerine, *ginkgo* yaprağı saçlı Rikici, arkalarından bakarken alaycı bir şekilde gülümseyerek, kin dolu sesiyle, “Şuna bakın. Kendini ne sanıyorsa. Katlanamıyorum buna,” dedi. O kadar yüksek sesle konuşmuştu ki kulak misafiri olmamak elde değildi. Rikici hem yaş hem de itibar olarak üstün olduğu Komayo’nun, mahallede kendisi gibi tanınmış ve saygın bir geyşaya selam vermeden yanından geçip gitmesinin ne kadar küstah bir davranış olduğunu düşündü. Komayo’nun kesinlikle onun orada olduğunu fark ettiğini biliyordu. Buna rağmen, selam vermemek için insan kalabalığını fırsat bilip onu görmemiş gibi yaptığına hiç şüphe yoktu. Dahası içinde, bir süre önce efendisi Yoşiooka Bey’i elinden aldığı için Komayo’ya karşı beslediği bir kin vardı. İntikamını almak için bir fırsat eline geçse, onu ağlatmadan bırakmazdı. Böyle düşünse de kati surette kalabalık bir ziyafette hırsını almaya çalışıp kendini rezil edecek ve Komayo’nun üzerine çullanacak değildi. Sezonluk dans gösterilerinden birinde veya benzeri bir etkinlikte intikam için bir fırsat bulmayı ummasına rağmen, ne yazık ki şim-

diye kadar böyle bir şans eline geçmemişti. O da her şeyi akışına bırakmıştı. Ama bugün, tam da bu gün, nihayet intikam planları şekillenmişti. Eskiden evinde çalıştırdığı Kimiryu adında bir geyşa vardı. Bu kız, önemli bir iş adamı tarafından satın alınmış, adamın metresi olmuştu. Kısa bir süre önce adam ölünce, Hamaço'nun göbeğinde adamın ona özel açtığı yaklaşık üç yüz otuz metrekarelik görkemli bir ev ile birlikte nakit on bin yen para da ona kalmış ama boşluğa düşmüştü. Geyşa evi mi işletse yoksa bir han mı açsaydı? Randevuevi mi kursa yoksa ızgara tavuk restoranı işine mi başlasaydı? Ya da değerli on bin yenine dokunmayıp çeyiz olarak saklamak daha mı iyiydi? Onu aldatmayacak, ondan başkasını sevmeyecek, şımarmasına ve istediği gibi davranmasına müsaade edecek düzgün ve iyi bir erkek bulursa neden evlenmesindi? Bunları düşünüp durmuştu. Ona göre son seçenek, vasat bir iş kurmaktan ve zorluklarla mücadele etmekten daha iyiydi. Bunun muhtemelen ona kaygısız, rahat bir gelecek sağlayacağını düşünmüştü. Sadece kendi çıkarını gözetiyordu. Bu konuları danışmak için sık sık Rikici Abla'nın Minato Evi'ne gittiği günlerden birinde, Şintomiza'daki bugünkü gösteriye davet edilmişti. Kimiryu, mahalleden ayrıldığından bu yana geçen üç yıl boyunca, kendini tamamen onu satın alan kır saçlı efendisine adamıştı. Öyle ki kendisi bile bu kadar sabretmesine şaşırılmıştı. *Şamisenine* elini bile sürmemiş, tiyatroya gitmez olmuştu. Bunun karşılığında yaşlı efendisi, vasiyetini ona göre düzenleyerek duyduğu şükranı dile getirmişti. Elbette Kimiryu'ya göre kendisi elinden gelenin en iyisini yapmış ve kesinlikle hak ettiğiinden fazlasını almamıştı. Ama ne derler bilirsiniz, fırsat verilse herkes çalardı. Bir anda beden

ve ruhen özgür kalmıştı. İçi kıpır kıpırdı, yerinde duramıyordu. Bu yüzden uzun bir aradan sonra bu gece tiyatroya geldiğinde, Cuciro rolünü ilk defa icra eden İşşi Segava'ya gönlünü kaptırmıştı. Rikici Abla'dan, yapabiliyorsa bu gece gösteri bittikten hemen sonra onları görüştürmesini istedi. Bencilce bir istekti bu. Rikici, bu ani talepten rahatsız olsa da Komayo'dan intikam almak için daha iyi bir fırsat olmadığını düşünerek bu işi halledeceğine dair söz verdi. "Tamam," dedi, "her şeyi bana bırak."

Böylece, Rikici ilk iş tiyatroya bağlı Kikyo Çayevi'nin sahibesinin yanına gitti. Aynı zamanda arkadaşı da olan bu yaşlı kadın sözü geçen biriydi. Aralarındaki dostluğa güvenerek, bir çırpıda durumu açık açık anlattı. Segava'ya, kısa bir süreliğine de olsa bu akşam Tsukici'deki Kutsuva Evi'ne gelip gelemeyeceğini soran gizli bir mesaj göndermek istediğini söyledi.

Kikyo'nun böyle konularda usta olan sahibesi ve onun aracılık etmesi sayesinde işler umduklarından daha iyi gitti. Oyunun ikinci perdesi "Kavaşo" sona ermek üzereyken *marumage* saçlı Kimiryu'nun ve *ginkgo* yaprağı saçlı Rikici'nin kalplerini titretecek o enfes cevap gelmişti. Locada birlikte oturdukları üçüncü kadın, Kutsuva'nın sahibesi, haberi alır almaz önden gidip evdeki hazırlıkları tamamlayacağını ve onları bekleyeceğini söyleyerek ayağa kalktı. Oyunun ünlü "Kotatsu"[†] sahnesi birazdan başlayacak olsa da Kimiryu'nun

* "Kavaşo", Amişima Tapınağı'nda Çifte İntihar [*Şincuten no amişima*] oyununda baş karakterlerden biri olan kâğıt tüccarı Cihei'nin seks işçisi sevgilisiyle buluştuğu çayevinin ve oyunda geçen bölümün adı. —çn

† Amişima Tapınağı'nda Çifte İntihar [*Şincuten no amişima*] oyununda "Şigure no Kotatsu" diye de bilinen bölüm. Üç sahneden oluşur. 1720'de Monzaemon Çikamatsu tarafından yazılmıştır. Aynı yılın sonbaharında Osaka, Amişima'daki Daiçoci Tapınağı'nda meydana gelen Cihei

sırtını gülerek sıvazladıktan sonra locayı terk etti. Tüm uyarlamalar bittiğinde, az önceye kadar cesurca konuşan Kimiryu'dan eser kalmadı. Birdenbire endişeye kapılmış gibi içine kapandı. Kutsuva'nın sahibesinin onunla alay etmesi bile yüzünü kızartıp onu ne diyeceğini bilemez hâle getirdi. Ardından, perdeler açıldı. Segava sahnede Koharu' rolüyle görüldüğünde, Kimiryu istemsizce geri çekilip Rikici'nin vücudunu âdeta bir kalkan gibi kullandı. Bir yandan da elindeki mendille yüzünün yarısını gizledi. Yine de saklandığı yerde nefesini tutup onun her hareketini gözünü bir an olsun ayırmadan izledi.

Bu sırada, Rikici aniden kimonusunun kolunu sertçe çekiştirdiğinde, yüzü tekrar kırmızıya boyandı ve nefesi sıklaştı. Rikici sanki kendi meselesiymiş gibi, "Bak yine bu tarafa bakıyor. Kimi'ciğim yüzünü biraz daha göster," dedi. Kimiryu, Segava'nın sahnede rolünü oynarken, ara sıra karşıya bakıyormuş gibi yaparak gizlice localarına bakışlar attığını zaten fark etmişti. Şimdi Rikici dikkatini buna çektiği için daha da utandı, yüzü kıpkırmızı bir hâlde kucağına bakmaktan başka bir şey yapamadı.

Kamiya ve Koharu Kinokuniya'nın isimli âşıkların çifte intiharının doğrudan dramatisasyonu. Günümüzde bu oyunun bir uyarlaması olan *Şincü Kamiya Cibeï* (*Kamici*) sıklıkla oynanmaktadır. —çn

* Kâğıt tüccarının sevgilisinin ismi. —çn

18. BÖLÜM

DÜN GİBİ

Gişun'da, her zaman keyifli kaçamaklar için seçtikleri dört buçuk hasır büyüklüğündeki odadaydılar. Segava, sırtında ve iki kolunda olmak üzere toplam üç yerdeki aile armasını gizleyecek şekilde göze çarpmayan renklerle boyanmış bir çift Edo desenli* *kimono* giyiyordu. Giysi, tam olarak ünlü Daihiko boyahanesinden çıkan bir ürüne benziyordu. Dizlerini kırıp bacaklarını bir yana doğru uzatarak bir kadın gibi oturduğunda gözükten yeşilimsi kahverengi iç *kimonosunun* üzerindeki yarım ahşap tekerlek desenleri, *kimononun* Erien atölyesine özel sipariş verilerek yaptırıldığını belli ediyordu. Eski moda, eni dar ve sıkı *obisi*, ipek satenden tek bir şeritle süslenmişti. Uçlarından birine terzinin adı kırmızı iple işlenmişti. Bu da büyük ihtimalle Hama-

* (Jap.) *Edo Komon*, Edo döneminde geliştirilen şablon boyamayı ifade eder. Beyaz desen lacivert veya kahverengi gibi koyu bir renge boyanarak ince bir desen yansıtılır. —çn

ço'daki Hiranoya dükkânındandı. Böylesi bir kostüm sıradan bir erkeğin üzerinde diğer insanları rahatsız edecek kadar şatafatlı görünse de bir kadın taklitçisi aktör bunu giydiğinde aksine iyi bir fikir olduğu düşünülüyordu. Segava, *obisini* daha sıkı bağlamak için iki eliyle arkasına uzanarak dik oturdu. Su üzerinde yüzen sonbahar yaprakları tasarımıyla sanatçı Taişin tarafından süslenmiş vernikli kâğıttan pipo kutusunu ve koyu kırmızı yaldızlı deriden tütün kesesini aldı. Onları bağladığı ip, antika mercan boncuklarıyla süslüydü. Zanaatkârı belli olmayan kesenin üzerindeki toka âdeta bir sanat eserini taklit ediyor, kesenin kendisi minyatür altınlarla dolu küçük bir sepeti andırıyordu.

Segava hem kutuyu hem keseyi *obisine* gelişigüzel bir şekilde sokarken, "Okoma," dedi, sanki evcil hayvanına sesleniyormuş gibi. "Ben bir yere uğrayacağım. Bir iki saate dönerim. Tamam mı? Susmasana, bir şey söyle. Söylemeyeceksen de *haorimi* getir bari."

Komayo, siyah ipek krepten *haorisini* çıkarmadı. Mangal-daki külleri öfkeyle kömür maşasıyla dürterken, başını yerden kaldırmadan, "Tamam. Beklerim," dedi soğuk bir sesle.

Aniden masadan *sake* sürahisini alıp neredeyse taşmak üzere olan bir çay fincanına boşaltacakken, İşşi hemen elini tutup, "Ne yapıyorsun? Az önce sana her şeyi açıklamadım mı? Hiç senin yapacağın hareketler değil bunlar. Ta eskiden, babamın zamanından beri bize destek olan bir müşteri diyorum. Sodezaki Bey ne zamandır ilk defa Tokyo'ya geliyor. Hem de bu zahmete benimle görüşmek için katlanıyor," dedi.

"Hadi diyelim durum senin anlattığın gibi gerçekten. O zaman geceki bu buluşmayı önceden biliyor olman gerekmez miydi? Ama sen, bu gece gösteri erken biterse Yamai

Hoca'yı dışarı davet edeceğini söyledi. Hatta kuliste bunu Yamai Hoca'ya kendin de söyledin. Birden başka bir ziyafete katılman gerektiğini söyleseydin, senden asla şüphe duymazdım; ama gerçekten, Niisan, bence bu çok fazla..." dedi. Komayo çok kızgın görünüyordu, cümlesini tamamlayamadan sesi gözyaşlarıyla bulutlandı.

"Anlıyorum. Ne söylersem söyleyeyim ikna olmayacaksınız. İstemiyorsan istemiyorsundur. Gitmem ben de o zaman," dedi Segava bir anda sert bir ifadeyle. Göz ucuyla karşısındakinin tepkisini görmek için baktığında, o duymak istediği, "Eğer öyleyse git lütfen" sözleri bir kenara, Komayo sadece gözlerini mendiliyle silmeye devam etti. Acelesi olmadığını göstermek istercesine *obisinin* içine soktuğu tü-tün kesesini tekrar çıkarıp piposunu yaktı. Dumanı içine çekerken kendi kendine konuşuyormuş gibi, "Bana gitme diyorsan gitmem. Buna da tamam. Beyefendi beni himaye etmeyi bıraksa da olur," dedikten sonra piposunun külünü silkeledi. "Değerli Yoşioka'nı benim yüzümden kaybettiğin için ben de birini kaybedersem eşitleneceğiz değil mi? Bir-birimize ne minnet edecek ne de kin güdecek bir şeyimiz kalayacak," diye devam etti.

Segava, umurunda değilmiş gibi bir izlenim vermek için yere uzandı. Durum böyleyken, hissettiği aşka yenik düşen Komayo'nun, ona gitmesi için ısrar etmekten başka seçeneği yoktu. En azından gönül işlerinin bu karmaşasına alışkın olan İşşi Segava, başından beri böyle olacağını umuyordu. Eğer kalması için ısrar ederse, o da aynı bencilliği gösterebilirdi. Hatta Komayo gitmemesi için eteklerine yapışırca onu zorla silkip kapıdan çıkıp gidebilirdi. Bu gibi durumlarda, her iki taraf da birbirine ne kadar kötü sözler eder-

se etsin, iş kartları açık oynamaya geldiğinde kadınların bir omurgası olmadığını biliyordu. Altı ay ya da belki bir yıl, her şeyi akışına bırakıp doğru zamanı beklemesi ve nazik bir sözün sonunda onu dize getireceğini bilmesi için *Şunşoku Umegoyomi** romanında Yonehaşi ve Adakiçi'nin hikâyesinin anlatıldığı satırlara bakmasına gerek yoktu. Segava bunları en başından beri biliyordu. İşin aslı, içten içe biraz da olsa Komayo'dan bıkmaya başlamıştı. Yerine uygun birini bulur bulmaz, ondan ayrılmaya niyetliydi. Her ne kadar aralarındaki ilişki şimdi son bulmayacak olsa da gelecekte bağlarının daha da güçlenmemesi için elinden geleni yapacaktı. Şu anda Komayo büyük ihtimalle gırtlığına kadar borç içindeydi, dahası bir altı ay ya da bir yıl daha görüşmeye devam ederlerse, istese de istemese de kocası olarak Komayo'nun sorumluluğunu üstlenmek zorunda kalacaktı. Bu kaçınılmaz son geldiğinde, kaderine boyun eğip kabullenmek çok cesaret gerektirse de bu onun boy ölçüşebileceğinden fazlasıydı.

Komayo ise ne pahasına olursa olsun onu bu gece yanında tutmaya kararlıydı. Ancak biraz daha bencilce davranır, zorla Segava'yı alıkoymaya devam ederse sonrasında ne kadar sinirleneceğini kestiremediği için korkuyordu. Ne de olsa karşısındaki sıradan bir sanatçının aksine, ne istediğini bilen, rahatına düşkün ve dalkavukluktan aciz bir adam olan Segava'ydı. Yine de ona âşık olmasına neden olan bu özellikleriydi. Hem onu ikna etmek için o kadar dil döktüğüne göre, belki de doğruyu söylüyordu. Belki de gerçekten Osaka'dan gelen önemli bir misafiri vardı. Üzerine düşündükçe, baştaki kararlılığı yavaş yavaş zayıflamaya başladı.

* Şunsui Tamenaga tarafında geç Edo döneminde yazılan aşk romanı. 1832-1833 yılları arasında yayımlanmıştır. —çn

“Niisan, saat geç oluyor. Hemen gidip gel. Daha fazla ağzımı açmayacağım...” derken yaklaşp korka korka adamın yüzüne bir bakış attı.

“Ne? Gitmiyorum dediysem gitmiyorum. Konu kapanmıştır,” dedikten sonra Segava sahte bir yorgunlukla doğru olarak, “Sonra özür dilemeye giderim,” diye devam etti.

“Gitmezsen çok üzülürüm ama. Saat on biri çoktan geçti. Niisan, lütfen hemen git de gel. Burada bir başıma beklersem utanırım. O yüzden bir süreliğine eve uğrarım. Sonra geri gelirim.”

“Tamam, senin için gerçekten bir sakıncası yoksa öyle yapalım,” diye cevap verdi Segava, sanki yardıma ihtiyacı varmış gibi ayağa kalkmak için bilerek kadının elini tuttu. İsteksiz bir tavırla doğrulduğunda üstüne başına çekidüzen verdi.

Böylesi zamanlarda, sevgilisi bir aktör olan kadın yüreği parçalanıyormuş gibi acı çekse de kendi rolünü zarafetle oynamalıdır. Yüzüne güzel bir gülümse yerleştirmeli, sevgilisini ziyafete neşeyle göndermelidir. Dayatılan bu tuhaf fikirler yüzünden Komayo, sanki onu kucaklayacakmış gibi arkasında durarak, *haori* ceketini giymesine yardım etti. Modern tiyatroların o yeni oyunlarındaki sahnelerden biri gibiydi.

Segava, ona doğru yaslanıp ceketin içinden geçirdiği eliyle Komayo’nunkini tutarken, “O zaman sorun yok değil mi? Kesinlikle beni bekle,” dedi.

Başka bir söz etmeden sürgülü kapıya uzandı. Üzerinde pelerini, şapkası ve atkısının bulunduğu kıyafet tepsisini* taşıyan Komayo, onu koridora kadar takip etti.

“Görüşmek üzere.”

* (Jap.) *Hirobuta*. Hediye, yiyecek, giysi vb. sunmak veya hediye takdim etmek için kullanılan büyük dikdörtgen veya kare kenarlı tepsi. —*çn*

Segava, sahibenin ve hizmetçilerinin arkadan gelen vedalaşma sesleriyle birlikte, şahsına ait çekçekin perdeleri arasında kayboldu. Gişun'un ana kapısından çıktıklarında, elinde olmadan altın kol saatine baktı. Gösterinin her zaman normalden daha geç bittiği açılış gününün akşamında iki ayrı yere gitmesinin neredeyse imkânsız olduğunu başından beri biliyordu. Ancak Segava, Kikyo'nun sahibesinin tatlı sözlerine kanmıştı. Bu da erkekliğin doğasında olan aldatma arzusunu uyandırmıştı. Şimdi, tıpkı istediği oyuncak alınana dek gece gündüz sabırsızlıkla bekleyen bir çocuk gibi büyük bir merak içindeydi. Komayo'ya haksızlık ettiğini bilmesine rağmen, bu tür konularda epey tecrübesi olan Kikyo'nun sahibesi tatlı diliyle onu ikna etmişti. "Ben sonrasında, Komayo'dan bir şekilde özür dilerim. Ona tek suçlunun ben olduğumu söylerim. Bu da durumu çözer sanıyorum," demişti. Bu derece sorumluluğu üstlenmesinin nedeni, gelmeye razı gelmezse onu biraz zorlamak zorunda kalacağını düşünmesiydi. Kaldı ki Segava, Kimiryu'nun oturduğu locaya sahnedeiyken uzaktan da olsa baktığında *marumage* modeli saçları ve etine dolgun vücuduyla güzel bir kadına benzediğini düşünmüştü. Efendisinin ölümünden sonra bu kadar uzun bir süre iffet içinde yaşadığını ve dolayısıyla saygın bir kadın olduğunu öğrendiğinde daha da meraklanmış, içi kıpır kıpır olmuştu. Gideceği yerde kendini ne bekliyorsa beklesin, Gişun'a geri dönmeyeceğine çoktan karar vermişti. Ne oluyorsa olsun, demişti içinden. Bu yeni, ani aşkın olası zevklerini düşlerken çekçek, o farkına bile varmadan Tsukici Nehri'ni geçip Kutsuva'nın kapısına yanaşmıştı.

Gişun'un sahibesi, Komayo'yu kalmaya ve resepsiyonda bir süre sohbet etmeye davet etti, hatta Segava planlanan

zamanda geri dönmezse onun için telefon edeceğine söz verdi. Ama sessizce oturup beklemenin onun için imkânsız olduğunu anlayan Komayo, kadına Ginza'ya kadar gidip geri geleceğini söyledi. Bir çekçek bile çağırma zahmetine girmeden, randevu evlerinin yan yana sıralandığı dar sokağa amaçsızca adımını attığında, yolun birkaç otomobil ve müşteri bekleyen çekçekler yüzünden iki yönden de tıkanıldığını gördü. Kimseye görünmek istemiyormuş gibi hızla yürüyen Komayo, Tarım ve Ticaret Bakanlığı'nın olduğu yola doğru çıktı.

Kış ayının ilk geceleri puslu ve dumanlıydı. Hava o kadar garip bir şekilde sıcaktı ki deprem mi olacak diye düşünmekten kendini alamadı. Parıldayan ayın ışığında, kuru sokak boyunca uzanan nesnelerin gölgeleri, nedense hâlâ yaz mevsimiymiş gibi hissettiriyordu. Taze bir meltem şakaklarındaki saçları okşuyordu. Farkında olmadan Segava'nın onu Gişun'a çağırdığı ilk gecenin anıları zihnine üşüşmeye başladı. O gece yanından ayrıldıktan sonra, her şeyin bir rüya olup olmadığını veya bir şekilde büyülenip büyülenmediğini merak ederek, bu hissettiğim sevinç benim sevincim mi diye şüphe ederek yürüdüğü, geceye teslim olan yolları düşündü. Ginza'nın aydınlık sokaklarına çıktığında içindeki sevincin kalabalık caddelerdeki insanlar ve arabalar tarafından mahvedilmesini istemediğinden, dizleri yorgunluktan titreyecek hâl e gelse bile, nasıl da arka arkaya karanlık ara sokaklara saptığını, bilerek dolambaçlı yollar-
dan eve döndüğünü hatırladı.

O zamanlar sonbaharın başlarıydı, günler yazdan kalma sıcaklarla geçiyordu. Akşam olunca hoş sonbahar meltemleri *kimonosunun* kollarını süpürüp geçiyor, gece geç saat-

lerde soğuk çiy tenine işliyordu. Artık mevsim değişmişti. Tiyatroda kalabalığın arasında geçen bir günün ardından, nihayet çiy ile kaplı karanlık göğün altındaydı. Berrak ay ışığının, ince sisi âdeta bir elbise gibi üzerine geçiren evlerin çatılarıyla tezat oluşturduğu, karanlığın çöktüğü sokaklarda esen akşam meltemi tenini okşuyordu. Nehrin karşı kıyısı boyunca akıp giden *şamisen* seslerini duyuyor ve yine o taraftaki korunun ötesinden randevu evlerinin ikinci katlarında yanan lambaların yaydığı ışığı görüyordu. Etrafındaki her şey onun hayal gücünün bir eseri miydi bilemiyordu ama hepsi onun için o unutulmaz akşamdan, birlikte geçirdikleri ilk geceden izler taşıyordu. Bunları düşünürken, yürümeye devam ediyor olsa da aniden gözyaşlarına boğuldu. Telaş içinde mendiliyle yüzünü sakladıktan sonra gizlice etrafına bakındı. Neyse ki sokağın onun olduğu tarafı, Tarım ve Ticaret Bakanlığı binasının devasa cephesinin sayesinde zifiri karanlıkta kalıyordu. Normalde, bu saatlerde sokak, geyşaları randevulara getiren ya da onları almaya gelen çekçeklerle dolardı. Hiyoşi, Daisei, Şintake, Mihara, Nakamino ve diğer randevu evlerinin ışıklı tabelaları gökyüzündeki yıldızlar gibi parlardı. Şansına sokağın iki tarafı da alabildiğine sessiz ve ıssızdı. Uneme Köprüsü'nden gelen bir otomobil ve sağa sola yalpalayarak yürüyen birkaç geyşa dışında hiçbir şey göremedi. Geyşalar, belli ki zil zurna sarhoştı. Bağıra çağıra konuşuyor, kahkahalar atıyorlardı. Komayo, Kobikiço Kavşağı'nda aceleyle sola döndü. Neresi olursa olsun önemli değil, diye düşündü. Bir tek lambanın bile olmadığı zifiri karanlık bir sokakta kendini gizler, yüzünü *kimonosunun* kollarına bastırıp çömeler ve dilediğince ağlardı. Onu teselli edecek ya da rahatsız edecek kimsenin

olmadığı ıssız bir yerde gönlü ferahlayana kadar ağlayabilseydi bir şekilde sakinleşir ve insanlarla yüzleşmeye hazır hâle gelebilirdi. Bunun doğuştan gelen yalnız mizacının ürünü bir alışkanlık olduğunu kendisi de çok iyi biliyordu. Ne zaman kafasını allak bullak eden bir şey olsa, ilk yaptığı şey ıssız bir yere gitmek olurdu. Bunu da yapamazsa başını kıyafet dolabının içine sokar ve şiddetli bir ağlama krizine girerdi. Sonrasında kendisinin de gülünç bulunduğu bu alışkanlığı, Akita'nın en ücra kırsalındaki bir aileye gelin gittiğinde, nereye bakarsa baksın kocası dışında gerçek anlamda iletişim kuramadığı insanların arasında devirdiği yıllarda edinmişti. Komayo bunun da farkındaydı ama bir kere, gariplik de olsa, bir alışkanlık edinince istese de bırakamamıştı. Üstelik, o zamandan beri ağlama arzusunu uyandıran durumlar yıldan yıla artmıştı. Ne kadar uğraşırsa uğraşın bir alışkanlıktan vazgeçmenin ne kadar zor olduğunu çok iyi biliyordu ve şimdi, Komayo dar ara sokağın karanlığında ağlarken, birdenbire ve nedensizce, "Belki de koca bir ömür gözyaşları içinde geçirmek için doğdum," diye geçirdi içinden. Bu düşünce onu daha da üzdü. Birkaç gün önce sipariş ettikleri, Segava'nınkiyle uyumlu uzun iç *kimonosunun* kolları sıkısa su çıkacak kadar gözyaşlarıyla ıslanmıştı.

Bir otomobil arkasında toz bulutu bırakarak yanından geçti. Yakınlarda bir yerde bir köpek havlamaya başladı. Komayo, gönülsüzce sokaktan çıkıp ayaklarının götürdüğü yere yürümeye koyuldu. Hemen ardından, birkaç bina ötede, büyük ihtimalle bir randevudan dönen iki geyşa gözüne ilişti. Ne konuştuklarını anlamıyordu ama "Hamamuraların oğlu Niisan" sözlerini oldukça net bir şekilde duymuştu. Bahsettikleri kişi Segava'ydı. Hemen adımlarını yavaşlatıp

görünmemek için evlerin saçaklarının altına girdi. Olabil-
diğince yaklaşıp gizlice dinlemeye başladı. Tüm bunlardan
habersiz olan kadınlar çekinmeden konuşmaya devam etti.

“Segava Bey’di diyorum, eminim. Çok kıskandım ger-
çekten. Nereye gittiler acaba?”

“Tamam o zaman. Bahse var mısın? Yarın, bir şey bil-
diğimi çıkartmadan Komayo Abla’yı arayıp öğreneceğim.
Eğer gerçekten gördüğün Segava Bey’sene sana sinemada bir
film borcum olur.”

“Tamam o zaman. Eğer ben kaybedersem filmi ben ısı-
marlarım. Ama dur bir dakika. Ya gerçekten Segava Bey
başka bir geyşayla birlikteyse? Bu çok büyük rezalet olur.
Komayo Abla bizden bile şüphelenebilir. Hiç arayıp sorma-
mak en iyisi bence.”

“Doğru söylüyorsun. Ama kim ola ki bu diğer kadın?”

Komayo farkında olmadan nefesini tutup soruyu birinin
cevaplamasını bekledi ama nafile. Tam o sırada caddeden
son sürat başka bir otomobil geçti ve konuşma yarıda kesil-
di. Bu esnada o iki geyşa, randevu evlerinden birinin kafesli
kapısına varmıştı. İçeri girerlerken sahibeye iyi akşamlar
dedikleri duyuldu. Komayo artık kendini kaybetmişti. Ne-
ler döndüğü hakkında hiçbir fikri yoktu; ama her halükârda,
kulağına çalınan bir iki söz orada eli kolu bağlı durmasını
imkânsız hâle getirmişti. Segava’nın gideceğini söylediği
Kutsuva’yı arayıp orada olup olmadığından emin olmalıydı.
Eğer sadece masum bir ziyafetse gittiği, aradığında telefon-
da sesini tanırsalar bile umurunda değildi. Hem bunda garip
olan neydi ki? Bunu neden daha önce akıl edememişti? Az
önce geldiği yoldan neredeyse koşarak geri döndü. Gişun’a
vardığında hemen resepsiyondaki telefonu kaptı.

Yine de en azından sesinin sakın çıkmasına özen gösterdi. “Kutsuva Evi ile mi görüşüyorum? Rahatsızlık veriyorum ama Segava Bey’i ahizeye kadar... Arayan mı kim? Evet, ben, şey, Segava Bey’in konutundan arıyorum.”

Bir süre beklemesine rağmen cevap gelmedi. Sonunda büyük bir öfkeyle, telefonu açan kadını çağırmak için ahizeye bağırdığı anda hatlar karıştı ve bağlantı koptu. Yanında duran evin hizmetçisi Omaki hiçbir şey yapmadan izlemeye dayanamamış olacak ki telefonu Komayo’nun elinden alıp tekrar aradı. Cevap, “Şimdiye kadar eve gelmiş olmayıydı,” oldu. Komayo zaten Segava’nın konutundan aradığını söylediğinden, itiraz etmeye devam edemezdi. Yaşadığı hayal kırıklığına rağmen, “Belki de bunlar Gışun’da onunla buluşmak için geri dönme niyetiyle oradakilere uydurduğu bahanelerdir,” diye düşündü. Böylece bir süre sabretse de göz açıp kapayıncaya kadar saat on ikiyi vurdu. O da aniden ayağa fırlayıp Kutsuva’yı tekrar arayarak Gışun’da Komayo’nun onu beklediğini iletmelerini istedi. Bu sefer açıkça adını vermişti. Bir kez daha uzunca bir süre bekle-tildikten sonra yine Segava’nın Tsukici’deki evine döndüğü söylendi. Komayo zıvanadan çıkmak üzereydi. Bu sefer Tsukici’deki evi aradığında, “Evde yok,” cevabından başka bir şey alamadı.

Bu noktada, kimsenin Segava’nın nerede olduğunu bilmediği çok açıktı. Her halükârda, randevu evleri kapılarını gece yarısı kapatmalıydılar. Hizmetçi Omaki bariz bir acımayla, kapının sadece bir kanadını kapatıp:

“Birazdan gelir,” dedi kendi kendine ama sesi gereğinden fazla yüksek çıktı. Sokakta durduğu sırada birdenbire Batı tarzı giysiler içinde kısa boylu bir adam belirdi. Ol-

dukça sarhoş gibiydi. Sendeleyle sendeleyle onun olduğu tara-
rafa yaklaştığında, Omaki şaşırıp panikle kapıyı kapatmaya
çalıştı.

Bunu gören sarhoş adam Omaki'den de fazla panikle-
yerek, “Hey! Bekle! Benim. Komayo Hanım burada değil
mi?” dedi.

“Ay, sen dün akşamki... Kusura bakma, tanıyamadım,”
derken kahkahayı patlattı.

“Benim işte. Yamai,” der demez, alışkın olduğu üzere
hizmetçinin “boş oda yok” bahaneleriyle geri çevrilmeden
önce, hızlıca ayakkabılarını çıkarıp bir kenara fırlattı ve
merdivenleri çıkmaya başladı.

19. BÖLÜM

YASUNA

İki ya da üç gün sonra, *Miyako Gazatesi*'nin dedikodu köşesinde, "Karasevdalı Komayo" başlığıyla bir buçuk paragraflık bir yazı çıktı. "Geçen yıl Kabukiza'daki sonbahar gösterileri sırasında *Yasuna*'da ve bu bahar *Sumida Nehri* oyununda icra edilen bu iki çılgın âşık rolü sayesinde büyük başarı elde etmiş, hatrı sayılır bir ün kazanmıştır. Bugün Şinbaşı'de bu ünlü geyşayı, Obana Evi'nin Komayo'sunu tanımayan yoktur. Bütün bunlara rağmen, Şintomiza'daki yeni sezonun açılış gecesinde, Hamamura ailesinden kıymetli kadın taklitçisi aktör sevgilisi elinden alındı. Şimdi uyumaya çalıştığında bile uyuyamıyor ve geceyi şafağa sökene kadar onu bekleyerek geçiriyormuş. Eğer kilden yapılmış bir oyuncak bebek olsaydı kıskançlık etmez, ihtiyatlı

* *Sumidagava* (adını Tokyo'nun içinden geçen bir nehirden alır), perişan bir soylu kadının, köle tüccarları tarafından kaçırılan oğlunu aradığı ancak yalnızca mezarını bulduğu ve böylece çıldırdığı hikâyenin anlatıldığı eser. —çn

davranıp hiçbir şey söylemeden durabilirdi; ama o gece, dans ederken kullandığı yelpazenin üzerinde tepinip çıldırmasıyla son buldu.”

Yazar, *Yasuna corurisi*ndeki bir pasajın parodisini yazarak Segava'nın adını da içeren bir kelime oyunu yaratmıştı. Bu yalnızca doğruluğu şüpheli bir gazete makalesi olduğundan o kadar da kötü sayılmazdı. Aktörler ve geyşalardan oluşan bu uçarı toplumda gönül işleri garip karşılanmazdı. Çoğu zaman, bir söylenti ortaya çıkar çıkmaz hemen unutulurdu. Ancak bu seferki olay, şaşırtıcı bir şekilde istisna hâline gelmişti. Hamamda, kuaförde, çayevlerinin *hakoya* odalarında, müzik ve dans öğretmenlerinin prova odalarında, yani geyşaların toplandığı hemen hemen her yerde, günler birbirini kovalarken bir söylenti diğerini doğurmayaya devam etmişti. Böylece, Şinbaşı'den tiyatroya akın eden kalabalık arasında Kimiryu'yu bilmeyen bir kişi bile kalmamıştı. Her gün büyük bir kalabalığa ev sahipliği yapan Şintomiza'daki gösterilerin ortalarına doğru yaklaşıyorlardı. Her yerde, “Sen de gördün mü?” ya da “Ben de gördüm,” gibi fısıltılar duyuluyordu. Kimiryu, açılış gününden itibaren her gün gösteriye gelmişti. Locasında olmasa bile koridorlarda veya kuliste, oralarda değilse tiyatronun çayevinde ya da restoranında, kısacası tiyatro binasının içinde herhangi bir yerde onu mutlaka görürdünüz. Dahası, gösterinin dördüncü ya da beşinci günü civarında, açılıшта ve ilk birkaç günde sahnede olmayan şık perdeler bir anda ortaya çıkmıştı. Hamamura'ların büyük aktörüne diye başlayan perde işlemesi, Minato Evi'nin sahibesi Rikici ismi başta olmak üzere aynı evde çalıştırdığı beş diğer geyşanın ismiyle süslenmişti. Gösterinin ara oyunu *Yirmi Dört Filial Öğ-*

reti sırasında kullanılmıştı. Tüm bunların arasında, gelecek yıl baharda Segava'nın merhum babası Kikuco'nun ismini alacak olması vesilesiyle Kimiryu'yu karısı yapacağına dair kimin çıkardığı belli olmayan yeni bir söylenti yayılmaya başlayınca, ikisi arasında karşılıklı gönderilen nişan hediyelerini gerçekten gördüğünü iddia edenler bile olmuştu. Hatta ikisinin aslında Kimiryu henüz daha geyşayken nişanlandıklarını söyleyenler bile vardı.

Bu son söylenti herkese oldukça makul gelmişti. Bir başka deyişle, dünkü aşk dedikodularının bugünkü evlilik hikâyelerine dönüşünü makul olmayan bir şekilde hızlı bulanlar bile ilk kez ortada bir şey olduğuna ikna olmuşlardı.

Haber Komayo'ya ulaştığında, sonunda kendisi için her şeyin bittiğini kabul etti. Segava ise bundan daha uygun bir kulp bulamayacağını bildiğinden dedikoduları bahane olarak kullandı. Sonuç olarak, söylentinin gerçekten doğru olup olmadığı konusunda birbirleriyle bir kez bile tartışmadılar. Bunların doğru olduğuna körü körüne inanan Komayo öfkeyle kavruluyor, onun zalimliğine içerleyip ağlıyordu. Segava ise her buluşmalarında edilen sitemlerden, dökülen gözyaşlarından bıkmıştı. Uydurduğu bahaneler her halükârda reddedildiğinden, daha fazla bahane bulamayınca ortadan kaybolmaya karar verdi. Komayo'ya kıyasla, Kimiryu yeni bir heyecandı. Dırdır etmek için hiçbir sebebi yoktu. Komayo ile ilişkileri karmaşıklaştıkça, Kimiryu ile olan tensel ve tinsel ilişkisi de o kadar özenli hâle geliyordu.

Bir keresinde ikisi Kutsuva Evi'nde birlikteyken Kimiryu'ya, "Herkes bizim evleneceğimizi konuşuyor. Birriyle adın çıkmayagörsün. Hemen evlilik söylentileri yayılıyor," demişti.

“Sizin için zor olmalı.”

“Asıl senin için rahatsız edici bir durum bu. Gerçekten çok üzgünüm.”

“Neden böyle dediniz? Ben niye rahatsız olayım ki? Ne demek istediğinizi anlayamadım.”

“Demem o ki, böyle söylentiler ortalıkta dolanıyorken, en azından şimdilik dışarı çıkman zor oluyordur.”

“Evet öyle. Ben de tam bu yüzden sizin için zor olmalı dedim ya. Hayatınızda zaten Komayo denen kadın varken bir de ben geldim. İkiniz arasında sorunlara neden olursam gerçekten kendimi nasıl affettiririm bilemiyorum.”

“O kadının adını anma lütfen. Sana bu konuyu açmanın gerektiğini söylemiştim. Her neyse, ortalıkta garip bir hikâye daha dönüyor. Güya seninle ben çok eskiden, sen daha Rikici’nin evinde çalışırken nişanlanmışsınız. Eve olan borcunu ödeyip seni yanına alan bir adam bulduğun için bir süreliğine ayrılmışsınız; ama bu biraz da Rikici Hanım’ın hatası. Ona bu hikâyenin doğru olup olmadığını soran geyşalara her şeyin doğru olduğunu söylemiş. Bana da işin aslını sorup duruyorlar. Sorulardan o kadar bunaldım ki herkese dedikoduların doğru olduğunu söylüyorum. Adı lazım değil, ona bile öyle söyledim.”

“Duyunca ne yaptı peki?”

“Ne mi yaptı? O zamandan beri görüşmedim. Bilmiyorum.”

“Ne tuhaf. Daha dün tanışmışsınız gibi gelmiyor. Neden böyle hissediyorum, işler nasıl bu hâle geldi Niisan?”

“Ne demek istiyorsun?”

“Niisan, beni hiç bırakma. Yalvarırım,” dedi ve tipik bir kadın gibi sebepsiz yere duygusallaşıp gözyaşlarına boğuldu.

O akşam Segava, Kimiryu’nun davetini kabul edip ölen

efendisinin ona açtığı Hamaço'daki evde kalmıştı. Kaldığı bir gecenin ardından ikincisi ve üçüncüsü de gelmiş ve sonunda her gün onun evinden tiyatroya gidip gelmeye başlamıştı. Kısa süre sonra özel hizmetçisi Tsunakiçi'yi ve çekçekini çeken Kumako'yu da yanına almıştı. Böylece başta yöneticiler olmak üzere tiyatroyla bağlantılı herkes Segava ile halletmeleri gereken acil işleri olduğunda, doğal olarak Hamaço'daki evi ziyaret etmeye başlamışlardı. Bu yüzden, Segava'nın Tsukici'deki konutu ara sıra invizaya çekilmek için kullandığı bir yer hâline gelmişti. Hamaço'daki evin kapısına isminin yazılı olduğu plaka asılmamış olsa da asıl evi orası olmuştu. Saçlarını her zaman evli kadınların kullandığı *marumage* tarzında yaptıran Kimiryu, sanki gerçekten onun karısı gibiydi.

Durum böyleyken Segava'nın üvey annesi Ohan, her şeyden önce Kimiryu'nun servetinin kendileri için getirile-rini düşündüğünden, zahmet edip Hamaço'daki evi ziyaret ederek ondan oğluyla iyi geçinmesini rica etmişti. Kısa bir süre sonra iade-i ziyarete giden Kimiryu, öyle büyük saygı ve nezaketle karşılanmıştı ki onu kendi annesi gibi sevebileceği fikriyle dolup taşmıştı. İkisi de bir anda arkadaş olmuştu. Sadece Şintomiza'ya değil, aynı zamanda İmparatorluk Tiyatrosu'na, İçimuraza'ya* ve diğer birçok tiyatroya birlikte gidecek kadar güzel bir bağ kurmuşlardı.

Bu sırada Rikici, Şinbaşı'nın çayevlerinde geyşa dostları başta olmak üzere tanıdığı bütün aktörlere ve sanatçılara dur durak bilmeden ama alttan alta Kimiryu'nun çıkarlarını korumak ve ona sempati toplamak için tasarlanmış söylen-tilerin tohumlarını ekiyordu.

* 17. yüzyılın sonlarından 1932'de yangınla birlikte tahrip olana kadar Edo'da (Tokyo) bulunan bir *kabuki* tiyatrosu. —çn

20. BÖLÜM

SABAH BANYOSU

Hiyoşi hamamında neredeyse hiç müşteri kalmadığı sırada saat sabahın on biri gibiydi. Hamamın koca küvetini bir başına kendi özel mülkü gibi işgal eden ve içinde vücudunu ısıtırken bu durumdan son derece memnun görünen adam, Obana'nın sahibi ihtiyar Gozan'dı. Ağzını kocaman açıp çekinmeden yüksek sesle esnerken sıska kolları yerlerinden çıkacakmış gibi görünecek kadar gerindi. Sonra yüksek tavandaki çatı penceresinden içeri eğik gelen berak kış güneşinin ışıklarının, küvetin temiz ve sıcak suyunun üzerinde parıldamasını ilgiyle izlemeye başladı. Tam o anda, girişteki cam kapı gıcırdayarak açıldı. İçeriye kırk yaşlarında bir adam girdi. Esmer tenliydi. Boynu kalın ve güçlü duruyordu. Kısa kollu dolgulu ipek *kimonosuna* uymayan geniş omuzları vardı. *Kimonosunun* yakası bariz bir şekilde kirliydi. Pasaklıydı, *hakama* giymemişti. Sadece ön kısmı kolalı, yumuşak ipek krepten, erkek çocuklarının kul-

landığı türden bir kuşak bağlamıştı. Üzerinde *haori* ceketi yoktu. Burnunun altında, büyük bir özenle uzattığı anlaşılan ince bir bıyık vardı. Ne bir gazeteciye ne de bir avukata benziyordu. Saygıdeğer bir meslek icra ettiğini farz etmek zordu. *Kimonosunu* çıkarırken, soyunma odasının duvarlarına yapıştırılan tiyatro ve varyete salonu afişlerini inceledi. Aslında incelemektense teftiş eder gibi bir hâli vardı. Şahsına münhasır ama yan bir bakış attıktan sonra kaba bir hareketle soyunma odasını hamamdan ayıran cam kapıyı açtı. Büyük adımlarla küvetin kenarına yürüyüp içine girmeden önce vücuduna su tuttu. Bu sırada, yeterince ısındığını düşünen yaşlı Gozan, küvette ayağa kalktı. Yüzünü gören yeni gelen adam, onu öğrencilerin arasında kullandığı lakayt bir sözle selamladı. Hemen ardından küvete dalmak istese de suyu girmek için biraz sıcak buldu.

Gozan ise imalı ses tonuyla, “Takaraya Bey, hamam gibisi yok, değil mi? Evde küvet olması da iyi ama orada şarkı mırıldanasınız gelmez,” dedi. Konuşurken, başka bir esnemenin geldiğini hissetti ama kendini tuttu. Gozan, kendisine karşı özel olarak bir düşmanlık beslemese de nedense Takaraya’nın sahibinin tavırlarından hoşlanmıyordu. Eskiden bir grup gezici tiyatro oyuncusunun astlarından biriydi. Daha dört ya da beş yıl öncesine kadar, ne zaman Takaraya lafı geçse hem müşteriler hem de geyşalar “Aman! O ev mi?” derdi. Tüm Şinbaşı’de bu karanlık yeri bilmeyen kimse yoktu. Ama bir gecede servet kazanmasını sağlayan da bu işti. Zenginleşince, bu sefer tecrübeli birkaç geyşayı aynı anda elinde tutmak için önde gelen çayevlerine cömert bahşişler vermişti. Göz açıp kapayınca kadar, daha saygın bir işyeri açmıştı. Geçen yıl, geyşa loncasında sıkıntıların

yaşandığı ve yeni komite üyelerinin seçileceği sırada onlardan biri olmak için büyük bir gayret göstermiş, bu sayede yavaş yavaş loncada sözünü geçirmeye başlamıştı. İhtiyar Gozan'a nedense Takaraya'nın ani yükselişinin, günümüz gazetelerinin deyimiyle "günümüzün çekirdekten yetişmiş beyefendileri"ninki ile sonradan görme yeni zenginlerinkinden farkı olmadığını anladığında bu düşünce midesini bulandırmıştı.

Takaraya başlarda etrafındakilerin görünüşüne aldırış etmemiş, sadece çıkarları doğrultusunda ilişkiler kurmuştu. Biraz da olsa eline para geçmeye başlayınca, bunu iyi bağlantılar kurmak için kullanmıştı. Nereden geldiğini unutmuş, kibirle ortalıkta dolanmıştı. Gozan'a göre politikacılarda, iş adamlarında, borsacılarda ve bunun gibi işlerle uğraşanlarda bu tür davranışlar mazur görülebilirdi; ama ne olursa olsun geyşa evi sahibi dediğin zevk peşinde koşarak kendilerini mahveden eski zamparalardan olmalı, işini hobisi gibi görmeliydi. Tamamen arınmış olmalıydı. Gozan, gençliğinden beri aklında yer eden bu düşüncelerine şimdi bile bağlıydı. Takaraya'nın sahibinin davranışlarına bunları göz önünde bulundurarak baktığında, gördüklerinden hoşlanmıyordu. Her şeyden önce burnunun altındaki bıyığı hiç beğenmemişti. Bir de komite üyesi olduğundan beridir böyle davranışları vardı. Lonca ne zaman mali raporları veya buna benzer herhangi bir şeyi tartışsa, sanki hissedarlar genel kurul toplantısındaymış gibi, karşıt bir yorum geldiğinde hemen nutuk çekmeye hazır bir tonda söylevine başlıyordu. O kadar gülünçtü ki Gozan onu dayanılmaz buluyordu.

Ama Takaraya bu kadar sevilmediğinin farkında mı de-

ğildi yoksa farkında olmasına rağmen, başarının anahtarı olduğuna inandığı gözü pekliği ve kurnazlığıyla üstünlük sağlamak mıydı niyeti bilinmez. Her halükârda, ihtiyarın imalı cevabına ve bastırdığı esnemesine aldırış etmemiş görünüyordu.

“Hocam, o olaydan sonra varyete salonlarından uzak durduğunuz doğru mu?” dedi. Çoktan içine girdiği küvetten ihtiyara laf attı.

“Artık bu yaşa geldim. İstesem de gösteri sergileyemem,” diye cevap verdi Gozan. *Nagaşiye** oturmuş derisinin altından kaburgalarının görüldüğü karnının yanlarını ovalarken, “Gösteri yapmaya devam etseydim tiyatrodakileri zor duruma sokmuş olurum. Dahası düzenli müşterileri rahatsız etmiş olurum,” diye devam etti.

“Sunacak kaliteli gösterileri olmadığından mıdır bilmem son zamanlarda varyete salonları bomboş. Hazır aklıma gelmişken hocam, küçük bir meseleyi danışmak için sizi çağırmak istiyordum ama bildiğiniz gibi oldukça meşguldüm,” dedi, bir yandan da dört bir tarafı gözüyle kolaçan etti. Erkekler hamamında en başta olduğu gibi sadece ikisi vardı ve hamamın kadın tarafından hiç ses gelmiyordu. Girişteki soyunma odalarının önünde oturan kapı görevlisi kocakarından başka kimse yoktu. O da gözlüklerini takmış, bir gayret giysi dikiyordu.

“Bakın size ne diyeceğim. Geyşa loncası komitesine üye olmanızı çok istiyoruz. Artık gösteri sergilemediğinize göre, doğal olarak bol bol zamanınız olmalı. Çalışmalarımızda bize yardım etmenizi umuyoruz ama...” dedi. Yavaş

* Japon hamamlarında müşterilerin sıcak suyla dolu küvete girmeden önce ve girdikten sonra vücutlarını yıkadıkları yere verilen ad. —*çn*

yavaş her zamanki gibi nutuk atmaya başladı. Loncada kendi nüfuzunu artırmak için, kendinden bile eski üyelerin bir-biri ardına istifa etmesine neden olmuştu. Onların yerine, etliye sütlüye karışmayan adamları loncadakilere aday olarak önermişti. Kısacası, amacı her şeyi kendi çıkarları doğrultusunda ayarlamaktı. Şinbaşı'deki en eski ve en saygın haneler arasında sayılabilecek Obana'nın sahibi Gozan'ın burnunun dikine giden, aksi mi aksi bir ihtiyar olduğu söylense de bölgenin yerlileri onun son derece dürüst ve içinde açgözlülüğün en ufak kırıntısını bile barındırmayan, iyi bir adam olduğunu gayet iyi biliyorlardı. Takaraya eğer kıvrak diliyle bu ihtiyarı komite üyesi olmaya ikna edebilirse, önemsiz konularla nefesini tüketmekten hoşlanmadığı ve bu tarz angaryalardan şikâyet ettiği bilinen Gozan'ın, toplantılarda ağzını açmayacağını bildiğinden kendisiyle iktidar mücadelesine girebilecek yarım akıllı bir üyedense, bu ihtiyarı komitede görmeyi tercih ederdi.

Belki de karşısındaki adamın aklından geçenleri tahmin ettiği için Gozan soğuk ve kaba bir şekilde, "Affınıza sığınarak hayır diyorum. Karım son zamanlarda iyice çöktü. Ben de zaten yaşlı bir adamım. Komite üyeliğine hiç uygun değilim," diye cevap verdi.

"Bunu duyduğuma üzüldüm gerçekten. Halbuki, Obana'nın sahibi olarak mahalledeki en eski yüz sizinki. Ne de olsa saygıdeğer birisiniz..."

O sırada tellak, "Hava epey soğudu," diyerek Takaraya'nın sırtını yıkamak için içeri girdiğinde konuşması yarıda kesildi. Hemen ardından peş peşe üç müşteri daha girdi. Bunlardan biri, yaklaşık otuz yaşlarında, altın çerçeveli gözlük takan soluk benizli bir adamdı. "Kimmanka" adını verdi-

gi salonuyla mahallede oldukça popüler olan kuaför Oko Hanım'ın kocasıydı. Eskiden sessiz film anlatıcısı olarak çalışırdı; ama şimdi neredeyse karısının sırtından geçinen bir metres gibiydi. Diğer müşteri ise şişman, kel ve yaklaşıklık elli yaşlarında bir adamdı. "İçicu" denilen ızgara tavuk restoranının patronuydu. Yanında, halk arasında "ördek bacağı" dedikleri kısa sakat bir bacağı olan, on iki ya da on üç yaşlarında hastalıklı görünüşlü bir çocuk vardı. Hepsi mahalleden birbirlerini tanıyorlardı, bu yüzden banyoya girerken selamlaştılar. Gayriihtiyari, ikili olarak konuşmaya başladılar. İçicu'nun patronu Gozan'ın yanına geçmişti. Kuaförün kocası Takaraya ile diğer mahallelerdeki geyşalardan bahsediyorlardı. Kısa bir süre sonra, Takaraya sanki aklına bir şey gelmiş gibi, "Son zamanlarda, bizim Şinbaşı'de de böyle bir geyşa çıktı ortaya. Aslına bakarsanız, aramızda kalsın, loncadakiler bile bunun mahallenin itibarını zedeleyebileceğinden şikâyet ediyorlar," dedi.

"Ne diyorsun! Adı neymiş bu geyşanın?"

"Duymadın mı hiç? Adı Ranka."

"Hangi evde çalışıyormuş?"

"Geyşa olarak çalışmaya başlayalı daha bir ay olmadı ama neredeyse tüm Şinbaşı'de adını duymayan kalmadı."

"Gerçekten mi? Anlattıklarınla bile kulağa harika geliyor," dedi kuaförün kocası kendini kaptırıp, yüzünü kaplayan ve gözüne kaçan sabunu yıkamak için bile durmadan, "Nasıl bir kadın? Güzel mi?" diye sormaya devam etti.

"Hiç heveslenme. Velew ki bir anlık gaflete düşüp kadını övdüm diyelim. Sonra karın bana kin tutar."

"Sen böyle konuşunca daha da meraklanıyorum ama."

Takaraya güldü.

“Bana sorarsanız, tam olarak bir geyşa diyemem onun için. Baştan sona süprizlerle dolu; ama gerçekten muazzam bir üne sahip. İnsanlar ne zaman bir araya gelse, onun ne kadar tuhaf bir geyşa olduğunu konuşuyorlar. Alışılmışın dışında tavırlar sergileyen bir geyşa olarak adı çıktığından bir anda mahallenin gözdesi oldu. Onu görmezden gelmek mümkün değil. Akıllı bir kadın.”

“Ama bu kadar sıradışı olan ne yapıyor? Çıplak mı dans ediyor?”

“Çıplak olduğu kesin ama yaptığı *ame şobo* gibi müstehcen bir dans gibi bir şey değil. Ben de evimde çalışan geyşalardan duydum, o yüzden doğru mu değil mi emin olamıyorum; ama dans falan etmiyormuş. Lafı uzatmayayım, gittiği randevularda bedenini teşhir ediyormuş. Batılı ülkelerin tiyatrolarında bu tür gösteriler icra eden birçok kadın varmış. Falanca yerdeki filanca ünlü heykelin adını söylüyor, ardından o heykel gibi poz veriyormuş. Kar beyazı tayt giyiyor, hatta kendini mermer bir heykel gibi göstermek için kar beyazı bir peruk takıyormuş. İşte bu yüzden, kimse onun hakkında gelişigüzel şikâyetle bulanamıyor. Hem kendisi o sözde yeni ‘özgür kadın’lardan olduğundan, söylediği bir şeye itiraz edecek olursan tartışmanın sonu gelmez diyorlar. Randevularda çılgınca sözler ediyormuş. Ona göre her yıl Eğitim Bakanlığı’nın sanat sergisindeki nüdist eserler yüzünden çıkan sorunlar, Japonların çıplaklığın güzelliğini anlamamasından kaynaklanıyormuş. Bu durumu içler acısı bulduğundan sosyeteden beyefendilere sanatsal vizyon kazandırmak için böyle bir yol düşünmüş, bu heykel işini yapmaya başlamış.”

“İnanmıyorum. Çetin ceviz desene. O zaman, ben de gidip biraz sanatsal vizyon kazanayım.”

“Öyle aradığın anda gelmiyormuş. Her gün en az üç dört randevusu olduğunu duydum. Çok saçma değil mi?”

Öbür tarafta tavukçu İçicu’nun sahibi ve Gozan konuşuyorlardı. Diğer ikisinin erotik sohbetlerinin aksine, onlarınki ihtiyarların bitmeyen mızımızlanmalarıydı. İç karartan, kötü talihlerinden bahsettikleri bir sohbetti.

“Bu çocuk bu sene on iki yaşına girdi ama o, bu hâldeyken elimden ne gelir ki? Geçenlerde onu okuldan almak zorunda kaldım,” dedi İçicu. Oğlunun solgun sırtını yıkarken, “Şüphesiz, canını aldığım tüm tavukların cezasını çekiyorum. Bunu düşünmeden edemiyorum,” diye devam etti.

Çocuğun tek sorunu sakat bacağı değildi. Vücudunun geri kalanı yeterli gelişimi gösterememiş, zihinsel olarak da oldukça geri kalmış görünüyordu. Ruhu çekilmiş gibi donuk bakışlar atıyordu. Ne tek bir kelime ediyor ne de yaramazlık yapmaya çalışıyordu. Sadece büyülenmiş gibi boşluğa gözünü dikmişti.

Gozan içten bir acıma ifadesiyle baba ve oğlunu izlerken, “İnsanlar eskiden beri hep senin dediğin gibi şeyler söyler ama bu doğru olsaydı balık pazarındaki adamların bütün çocukları sakat olurdu. Ayrıca yılan balığı işine girmenin uğursuzluk getirdiğini söyleyenler de var ama yılan balığının da diğer balıklardan bir farkı yok. Bunlara inanmak sana kalmış. Ben ne yapayım peki? Oğlum yüzünden şimdi bile acı çekiyorum,” dedi.

“Takiciro’yu mu diyorsun? Ne oldu ki?”

“Olur şey değil! Nasıl anlatayım bilemiyorum. Üç yıl önce, Asakusa Parkı yakınlarındaki bir *sake* barda kaldığına dair bir söylenti duydum. Araya birilerini sokmayı, gizliden durumunu öğrenmeyi, onu ikna etmenin bir yolu varsa de-

nemeyi düşündüm. Bir zamanlar ondan umudumu keşmiş olsam da nihayetinde kan bağıımız vardı. Bir baba olarak ne hissettiğimi anlarsın. Bu yüzden bir şeyler öğrenirim umuduyla sanki müşteriymiş gibi mahalledeki barları tek dolaştım.”

“Elbette, hangi baba olsa aynı şeyi yapardı.”

“Mahalledekilerin onun hakkında dediklerini duyunca afalladım. Sanki içine şeytan girmişti. Onu bulup açıkça ne düşündüğümü söylesem bile, bu işleri daha da kötüleştirecekti. Bu kadar umutsuz bir vakaysa kendi hâline bırakıp karşısına çıkmamak daha iyi olur, diye düşündüm. Ömrümün geri kalanında daha fazla dert istemedim. O yüzden doğruca eve döndüm. O zamandan beri Cukiçi’ye bile bu konuda tek kelime etmedim.”

“Gerçekten mi? Ama hakkında ne öğrendin ki?”

“Dilim varmıyor söylemeye. O adi Taki, bir evde yatıp kalkıyormuş, nasıl söylenir, kadın da karısı gibi görünüyormuş. Bu sözde karısı eve müşteri getirse bile umursamıyormuş. Zaten kendisi kadını, arkadaşlarına ve tanıdıklarına satıyormuş. Bir de yetmezmiş gibi onu ağza alınmayacak filmlerde kullandığını söyleyenler bile vardı. Tabii ki bunu polisten habersiz yapıyormuş. Bundan kazandığı paranın hepsini de hemen kumara yatırıyormuş. Mahallede hiç kimse, hatta karısıyla aynı işi yapan fahişeler bile onun hakkında demediklerini bırakmadılar. Yanındaki kadına acıdıklarını söylediler. Bir insan bu derece yozlaştıysa, artık yapılacak hiçbir şey yoktur. Tüm bunları öğrendiğimde ondan tamamen vazgeçtim. Ama böyle bir alçağın polisle başını belaya sokacağını düşündüğümde, endişelenmeden edemiyorum. Bazen bunca yıl kumarbazlar ve kumar hak-

kında hikâyeler anlatarak ekmeğimi kazandığım için mi böyle cezalandırılıyorum diye düşünüyorum.”

Tam o sırada dış cam kapı alelacele açıldı. İçeri dalan hizmetçiye benzeyen bir kadın nefes nefese, “Efendim, efendim! Obana’dan geldim,” diye seslendi.

“Ne oldu? Ne bu curcuna?”

“Cukiçi Hanım, çok kötü.”

“Ne oldu? Hastalandı mı yoksa? Neyse, neyse. Gel de kurulanmama yardım et.”

21. BÖLÜM

HENGÂME

Obana'nın ablası Cukiçi, bu yıl baharda hafif bir beyin kanaması geçirmiş, gittiği bir çayevi randevusunda bayılmıştı. O zamandan beri düşkün olduğu *sakeden* tamamen vazgeçmiş, mümkün olduğunca az sigara içmeye çalışmıştı. Bugün de öğleden sonra saat ikideki randevusuna zamanında varabilmek için erkenden kuaföre gitmişti. Eve döndüğünde telefonla konuştuğu sırada aniden yere yığılıp bilincini tamamen kaybetmişti. Yüksek sesli hırıltıları dışında hiçbir yaşam belirtisi göstermemişti.

O sırada evin *hakoyası* Osada, alacaklarını tahsil etmek için çayevlerini ve randevuevlerini dolaşıyordu. Geyşa çırağı iki genç kız dans dersindeydi. Hanasuke de tapınağı ziyaret etmek için çoktan evden ayrılmıştı. Evde sadece bulaşıkçı Ocu ve Komayo kalmıştı. Bugün Şintomiza'daki gösterinin son günü olduğundan, Komayo yavaştan hama gitme zamanının geldiğini düşünerek saçını topladı-

ğı tarakları çıkarmak için aynalı sehпасının çekmecesini açtığında, hizmetçinin yüksek sesle “Biri yardım etsin!” diye telaşla bağırdığını duyunca şaşkınlıkla koşarak aşağı indi. Komayo, panikten ne yapacağını bilemeyen Ocu’yu, Gozan’ı bulması için hamama yolladıktan sonra doktora telefon etti. Yüzükoyun yerde yatan Cukiçi’yi oturma odasına taşımak istediye de tek başına yapamadı. Bunun yerine, arka odaya gidip üzerine örtmek için bir yorgan çıkardı. O Cukiçi’yle ilgilenirken, Gozan ve Ocu nefes nefese eve girdiler. Üçü bir olup en azından şimdilik Cukiçi’yi arka tarafta kalan odasına getirip yatağına yatırmayı başardılar. Kısa bir süre sonra doktor gelip muayene etti. Geceyi nasıl atlattığını görene kadar, durumu hakkında bir şey diyemeyeceğini söyledi. “Şu anki durumda, onu hastaneye götürmeye çalışmamak daha iyi. Sessizce dinlenmesine izin vermekten başka yapılacak bir şey yok maalesef,” diye ekledi doktor. Gozan’a durumu tüm ayrıntılarıyla açıkladıktan sonra gitti. Birazdan da hemşire gelecekti. O sırada evde bulunmayan diğerleri de birer birer eve döndü. Hepsi sırayla hastanın başında durmaya başladı. Tam rahat bir nefes alacakları sırada, bu sefer de olayı duyup hasta ziyaretine gelen geyşalar, geyşa evlerinin sahipleri, randevuevlerinin sahibeleri, profesyonel komedyenler, *hakoyalar* evi doldurdu. Kafesli kapı bir açılıp bir kapanıyor, telefonlar susmuyordu. Bu hengâmede sağlıklı bir insan bile hasta olurdu. *Hakoyanın* gelen telefonlara cevap vermekten yemek yemeye vakti bile kalmadı. Girişte ziyaretçileri karşılayan Komayo ve Hanasuke sigara içmek için bir an bile bulamadılar. Evin lambaları yanmaya başladığında hasta ziyaretçilerinin gidiş gelişleri biraz da azaldı.

“Komacığım, hazır fırsatımız varken bir şeyler yiyelim. Ne istersin?”

“Evet, öyle yapalım. Bugün sabahtan beri hiçbir şey yemedim; nedense pek iştahım yok.”

“O zaman Batı tarzı yemek alalım. Hem çabuk yapılır,” dedikten sonra ayağa kalktığı gibi telefon çalmaya başladı. Hanasuke ahizenin yanına gidip telefonu açtı. “Evet, evet,” diye cevap verdi karşı tarafa, sonra “Bir dakika lütfen,” diyerek Komayo’ya seslendi.

“Koma’cığım, Gişun’un sahibesi. Şintomiza’dan aradığını söylüyor.”

Komayo telefonu alıp, “Gerçekten mi? Öyle mi? Çok özür diliyorum. Ev biraz karışık. Cukiçi Abla hastalandı. Bu yüzden şu âna kadar sizi arayacak vaktim bile olmadı. Gerçekten çok özür diliyorum,” dedi. Ardından, birkaç dakika daha sessiz sessiz bir şey konuştuktan sonra veda ederek telefonu kapattı.

“Koma’cığım, bugün Şintomiza’daki gösterisinin son günü, değil mi? Aklımdan çıkmış. Gitmesen olmaz şimdi.”

“Az önce reddettim. Bugün dışarı çıkmamın imkânı yok.”

“Ama niye? Neden bu kadar umursuyorsun ki? Cukiçi Abla hasta oldu da ev kapanmadı ya. Randevuya davet edilsen gidersin. Zaten işimiz bu değil mi? Git de görün biraz. Bu gece boşum ben. Hiçbir yere davet edilmedim. Dert ettiğin gelen ziyaretçilerin karşılanmasıysa ben varım zaten. Sorun değil, gerçekten. Hem Cukiçi Abla’nın ağırları dinmiş gibi görünüyor. Hadi şimdi git, biraz görünsen de yeter.”

“Ama bugün daha hamama bile gitmedim. Hem saçlarımdan hâline bak,” dedi Komayo. Saçı dediği kadar dağılma-

mişti. *Ginkgo* yaprağı modeli topuzunu parmaklarının arasına alıp kasten bozmak istemiş gibi serçe çekiştirip sinirle başını salladı.

“Her şey eskisi gibi olsaydı, ne olursa olsun giderdim ama onun gözdesi olmak için yarışacak hâlîm yok artık. Oraya gidip görmek istemediğim şeyleri görüp beni perişan edecek şeyler duymak mı? Kalsın. Artık en iyisi hiçbir yere gitmemek.”

“İşte bu noktada yanılıyorsun. Sen böyle zavallı sözler ederken, o kendiyle böbürleniyor, keyfince davranmaya devam ediyor. Yerinde olsam insan önündeymiş değilmiş diye düşünmez, ağzının payını verir, foyasını ortaya çıkarırdım.”

“Ama ne yaparsam yapayım başka birine gönlünü kaptırıdysa neye yarar? Ben dersimi çoktan aldım,” dedi Komayo. Nihai kararını verdiğini gösteren bir tonda ekledi: “Hana’cığım, Segava en nihayetinde onu tercih ederse, en hafif tabirle bu benim için bir utanç olur. Kimsenin yüzüne bakamam. Bu yüzden artık Şinbaşı’de kalmaya niyetim yok.”

“Sen de bir âlemsin. Bardağın hep boş tarafına bakıyorsun. Yeni bir ilişki söz konusuysen tüm erkekler aynıdır. Bir süre kendilerinden geçerler. Ayakları yerden kesilir. Ama ne derler bilirsin, ilkler her zaman en iyisidir. Azıcık sabreder sen sonunda samimiyetin kazanacak. Her neyse, orada durup mazeret üretme. Acele et ve en azından yüzünü göster. Senin iyiliğin için söylüyorum...”

Komayo, sanki randevuya gitmek istemiyormuş gibi konuşmuş olsa da gitmediği sürece asla rahat edemeyecekti. Hanasuke’nin söylediklerini de düşününce, şimdiye kadar kendini tutmuş olsa da daha fazla dayanamayacağını hissetmeye başladı.

“O zaman bir uğrasam mı acaba? Ablaya bir şey olmaz herhalde.”

“Bir şey olursa ben seni hemen ararım.”

“Hana’cığım, sana ne kadar teşekkür etsem az.”

Komayo, usulca mutfığa gidip saçlarını düzeltmek için biraz sıcak su aldı. Sessizce ikinci kata çıkıp aynasının karşısına oturdu. Her gün neredeyse insanı çıldırtacak derecede gürültülü olan oda bugün ıssız ve kasvetliydi. Açık unutulmuş lambanın parlak ışığında, aynadaki yansıması bir şekilde ürkütücü göründü ona. Belki bu, onun hayal gücünün bir ürünüydü. Normal şartlar altında *hakoyan*ın giymesine yardım ettiği *kimonosunu* şifonyerden kendi çıkardı, baştan ayağa kendi giyindi. *Obisini* bağlamak, yakasını ve ensesindeki açıklığı kendi başına yapmak onu tuhaf hissettirirken, evin ıssız üst katının yaydığı kasvetten bir an önce kaçmak istercesine ayaklandı. O anda ayaklarının dibine pat diye uzun bir şey düştü. Şaşırarak geriye doğru bir adım attı. Yakından baktığında bunun *obisinin* tokası olduğunu fark etti. Bakır rengindeydi ve üzerine çırık işlenmişti. Yakınlaştıkları ilk zamanlar, bir keresinde Segava’nın da onunla birlikte Gişun’dan çıktığını, evinin olduğu sokağın köşesine kadar ona eşlik ettiğini hatırlamıştı. Eve dönüş yolunda geçtikleri Takekava Mahallesi’ndeki Hamamatsu aksesuar dükkânının gıcırdayan kafesli kapısını açmış, onu içeri sokmuştu. Nadide cüzdanlar, çantalar ve her türden aksesuar önlerine serildiğinde Komayo’nun gözü çırıkla süslenmiş bu tokaya takılmıştı. Çırık yazılırken kullanılan karakterlerden biriyle İşşi’nin adı yazılırken kullanılan karakterlerden biri aynı olduğundan Komayo mutlu olmuştu. O yüzden hemen satın almıştı. Niisan ise Komayo’nun adındaki

ilk karakterin içinde geçtiği at kelimesine istinaden at ile süslenmiş bir tane bulmuştu.* Hamamatsuya, Segava ailesine birkaç nesildir bunun gibi aksesuarlar sağlamıştı. Narita, Otava, Takaşima ve Taçibana başta olmak üzere ünlü aktör ailelerinin *obi* tokalarından cüzdanlarına ve aksesurlarına kadar kullandıkları tüm ürünlerin sadece bu mağazaya ait olduğu söylenirdi.

Komayo, ayağının dibine düşen değerli çıkrık tokasını alıp yeniden *obisine* takmak üzereydi ki yakından baktığında arkasındaki pimin hasar gördüğünü, böylece tutturmaya çalışsa bile çabucak tekrar açıldığını fark etti. Bu ufak aksiliğin her şeyin onu kaygılandığı bir zamanda meydana gelmesi, onu tarif edilemez derecede yalnız ve nefret dolu hissettirdi. Yine de başka seçeneği olmadığından, tokayı uzun süredir kullandığı eski inci tokasıyla değiştirdi. Sonra, sessiz adımlarla, merdivenlerden aşağı indi ve evden çıktı.

Kısa bir süre sonra tiyatroya vardığında, daha önce hiç bu kadar berbat ve iğrenç bir gün geçirmediğini ve tokenın da bunun yadsınamaz bir işareti olduğunu düşünürken içi içini yedi. İlk olarak, gösteri çoktan başladığından, bindiği çekçek tiyatronun çayevinin kapısında durduğunda onu karşılayacak bir görevli yoktu. Yapacak başka bir şeyi olmadığından kimseye bir şey söylemeden içeri girdi. Bir süre bekledikten sonra, nihayet sima olarak tanıdığı tiyatro hizmetçilerinden biri ikinci kattan aceleyle aşağı indi. Komayo ondan koltuğunu göstermesini istediğinde, Gişun'un

* Segava'nın adının yazıldığı karakterler “一糸 (İşşi)”, çıkrık kelimesi yazılırken kullanılan karakterler “糸車 (İtoguruma)”. Komayo'nun adı yazılırken kullanılan karakterler “駒代 (Komayo)”, at kelimesinin yazıldığı karakterler “春駒 (Harukoma, ilkbaharda taze ot aramak için tarlalarda gezinen at anlamına gelir).” -çn

sahibesinin biraz önce kalktığını, kalkarken de başka kim-
senin gelmeyeceğini söylediğinden az önce locayı diğer
müşterilere vermek zorunda kaldıklarını açıkladı. O sırada
çayevinin sahibi gelip üst üste özürlerini sıraladı. So-
nunda Komayo için başka bir yer bulup ona yolu gösterdi.
Gösterilen yerin ayan beyan ortada olduğu yetmezmiş gibi
bir de sıranın en arkasında kalıyordu. Utançtan yerin dibi-
ne giren Komayo, orada bir başına oturamayacağını anladı.
Böylece, yerine bile oturmadan gerisin geri koridora çıktı.
Orada durup salona açılan kapıdan gizlice içeri baktığın-
da gördüğü ilk şey, tiyatronun doğu tarafındaki bir locanın
ortasında oturan rakibi Kimiryu'nun kırmızı kurdele ile
süslenmiş büyük *marumage* topuzu ve yanındaki Minato
Evi'nin Rikici'si ve Kutsuva'nın sahibesiydi. Üstüne üstlük
Segava'nın üvey annesi Ohan bile onlarla birlikteydi. Ki-
miryu ile son derece samimi bir şekilde sohbet ediyor gibi
görünüyordu. Kimiryu'nun üvey anne Ohan'ı bile bu dere-
ce avucunun içine almış olduğunu fark etmesi Komayo için
tarifsiz bir ıstıraptı. Kimiryu onun gözüne, kayınvalidesiyle
iyi geçinen bir gelin gibi göründü. Ruhu bile duymadan
yedi kat yabancıya dönmüş gibi hissetti. Belki de bugüne
dek yeterince üzüldüğünden ve öfkelendiğinden gözyaşı
bile dökemedi. Sadece tiyatrodaki kendisini tanıyan bu ka-
dar çok insan tarafından görülmenin utanç verici ve acı bir
şey olacağını hissetti. Sahnede hangi oyunun icra edildiği
gibi basit bir şeyi bile anlayamazken, afallamış hâlde ti-
yatrodan ayrıldı. Elinden geldiğince hızlı bir şekilde eve
döndü. İkinci kata varır varmaz kendini aynalı sehpasının
önüne attı.

22. BÖLÜM

MUHTELİF İŞLER

Bayılmasından sonraki üçüncü gün şafağa doğru, Obana Evi'nin Cukiçi'si sonunda öbür dünyaya göçmüştü. Yotsuya Samegahaşi'deki aile tapınağına defnedilmiş, ölümünün yedinci günü anma töreni yapılmıştı. Gelen taziye hediyeleri karşılığında küçük ipek bezler* ve *mançu*† dağıtılmış ve diğer tüm işler de halledildiğinde göz açıp kapayıncaya kadar yılın sonu gelip çatmıştı. Neyse ki evin işleriyle ilgilenecek deneyimli bir *hakoya* vardı; ama ihtiyar Gozan, Cukiçi'nin ölümünden sonra geyşalar ve çıraklar için yılbaşı *kimonosu*-nu seçmek gibi konularda ne yapacağını bilemez olmuştu. Anma töreninin olduğu gece, yakın arkadaşlarının bir araya gelmesini fırsat bilip işlettiği geyşa evinin akıbeti hakkında

* (Jap.) *Fukusa*. Törenselsel kullanım için yapılmış dikdörtgen bir ipek kumaştır. Tek veya çift katlı olarak ipek ya da krepten yapılır. Hediyeleri duvara asmak ve eşyaları sarmak için kullanılır. —*çn*

† Fasulye ezmesinin yoğrulmuş tahıl unundan (buğday unu, karabuğday unu, pirinç unu vb.) yapılmış bir hamura sarılıp ardından buharda veya fırında pişirilmesiyle yapılan bir tür tatlıdır. —*çn*

niyetini çoktan belli etmişti. Bir erkeğin evi tek başına yönetmesi söz konusu bile olamayacağından ya evi satacaktı ya da işi sürdürmek isteyen birine devredecekti. Kendine gelince, bir yerde ikinci kattan bir oda kiralayabilir ve bir kez daha hikâye anlatıcılığı mesleğine geri dönebilirdi. Az da olsa, kalan ömrünü böyle geçirecekti.

Evin *hako yası* Osada, evin geyşalarının sık sık davet edildiği çayevlerine yıl sonu hediyelerini hazırlamakla meşgul olduğundan dün gece neredeyse hiç uyumamıştı. Sabah ilk iş en önemli evlerden başlayarak hediyeleri dağıtmıştı. Döndüğünde, ihtiyar Gozan her zamanki gibi şifonyerden ve sandıktan aldığı belgelere bakmakla meşguldü. Başını kaldırdığında, kış olmasına rağmen alnı boncuk boncuk terleyen Osada'yı gördü.

“Sana da çok zahmet verdim,” dedi. Devam etmeden önce, kalın pirinç çerçeveli yaşlı adamların taktığı türden gözlüklerini çıkardı. “Artık biraz durup dinlen. Kendini bu kadar hırpalar da böyle bir zamanda yatağa düşersen ne yaparım? Bu arada Osada, müsaitsen biraz yanıma gelir misin? Sormak istediğim birkaç şey var.”

“Sorun nedir? Yardımcı olabileceğim bir şeyse seve seve.”

“Aslında durum evdeki kızların akıbeti. Aşağı yukarı ne olup bittiğini anlamışlardır diye düşünüyorum. Onlara henüz bir şey söylemedim ama kızlardan bir şey duydun mu merak ediyorum.”

“Görünüşe göre Hanasuke siz gidin dersiniz başka bir geyşa evine yerleşmeyi düşünüyormuş.”

“Anladım. Kikuçiyo geçen yıl kendini kurtaracak kadar şanslıydı. Şimdi geriye sadece Hanasuke ve Komayo kalıyor. Çıraklar daha küçük. Onları bir şekilde hallederiz.”

“Sanırım Komayo taşraya gitmek istediğini söylüyor-
muş.”

“Ne? Taşraya gitmek mi? Aklını mı kaçırdı? Bak bu dediklerim aramızda kalacak, buradan çıkmayacak. Segava ile evliliği kesinleşip Hamamuraya ailesine girdiğinde düğün hediyesi olarak onun eve olan borcunu silmeyi düşünüyordum.”

“Ah efendim, korkarım ki işler pek de iyi gitmiyor. Artık iş işten geçmiş.”

“Ne diyorsun? Ayrılmışlar mı? Elimden geldiğince düğün hazırlıklarına yardım ederim diye düşünmüştüm. Aradaki tüm bağı koparmışlar mı gerçekten?”

“O kadarını bilmiyorum ama her halükârda onun karısı olması artık çok zor.”

“Demek öyle. Yaşlanmak ne kötü şey. Gönül işlerini biraz bile anlamaz oldum.”

“Segava Bey, önümüzdeki baharın başında evlenecekmiş. Karısı olacak kadın eskiden Minato Evi’nde çalışan Kimiryu diye biriymiş. Herkes her yerde bunu konuşuyor.”

“Tamam, anladım. Demek bu yüzden burada kalamayacağını ve taşraya gideceğini söylüyor. Yazık gerçekten. Ama sence de çok çabuk pes etmiyor mu? Keşke biraz da olsa sesini çıkarsaymış.”

“Ben de tam olarak bilmiyorum ama bir süre kıyameti koparmış. Öyle ki olayı bilen herkes çok endişelenmiş. Benim bile kötü bir şey olacak diye içim içimi yiyordu. Tam o sıralarda ablanın hastalığı, ardından da cenaze töreni derken derdini tasasını unutmuş gibiydi. Şimdi zor da olsa kendisi de bu durumu kabullenmiş görünüyor.”

“Az önce bahsettiğin şu kadın, güzel mi?”

“Kimiryu’yu diyorsanız onu tanıyorum ama pek de güzellik abidesi sayılmaz. Hem yapılı hem de uzun boylu. Hemen göze çarpan türden; ama sadece bu kadar. Segava Bey’in fikrini değiştirmesinin sebebinin onun görünüşü değil, serveti olduğunu söylüyorlar.”

“Anladım. G z n  para hırsı bürümüş desene. Eğer böyle bir ahmaksa, Komayo ondan kurtulmuş demektir. Yine de şüphesiz perişan h ldeedir. Onun için  z ld m.”

“Efendim, bu söylediklerinizi duysa, Komayo’nun ne kadar mutlu olacağını hayal bile edemiyorum.”

Bu sırada telefon çaldı. Osada cevap vermek için kalktı ve s rg l  kapıyı arkasından kapattı. Gozan  gle yemeğini biraz önce bitirmiş olmasına rağmen, günler kısaldığından altı hasır büyüklüğündeki geniş oda çoktan kararmıştı. Küçük aile sunağında yanan mumun ışığı, Cukiçi adına konulan yeni anıt tabletin yaldızlı yazılarının üzerinde yansıyordu. Kal alarını ovuşturan Gozan, elektrik lambasını a tıktan sonra sunaktaki s nm ş t ts leri yaktı. Bir kez daha çekmeceleri karıştırmaya koyuldu. “Evet, Komayo’nun sözleşmesi,” diye mırıldandı sözleşmeye iliştirilmiş doğum kaydının resmi bir kopyasını incelerken. Gerçek adı Koma Masaki. Doğum tarihi 1887. Anne, baba  l . Bunu okurken, “Ailesi yok demek ki,” dedi kendi kendine.

Komayo annesini ilkokula başladığı sıralarda kaybetmişti. Yerine gelen üvey anne o kadar zalimdi ki anneannesi onu yanına almıştı. Onların yanında büyürken, sıvacı olarak çalışan babası ölmüştü. Anneannesini de Akita’daki evli günlerinde kaybetmişti. şimdi ne bir akrabası vardı ne de başka kimsesi. Koca dünyada bir başınaydı.

Gozan şimdiye kadar geyşa evinin tüm işlerini Cukiçi’ye

bırakmıştı. Kırk yılda bir bazı konularda kendisine danışılrsa da bir erkeğin kadınların işine burnunu sokmasının anlamsız olduğunu, kadınların işlerini kendi aralarında halletmelerinin daha iyi olduğunu söyleyerek bu tür meselelere hiç karışmamıştı. Bir geyşanın sözleşmesini eline alıp ilk defa bugün bakmış, Komayo'nun ne kadar yalnız olduğunu da yine ilk defa bugün anlamıştı.

Gozan, karısının öleceğini anladığında evden kaçan oğlu Takiciro'yu düşünmüştü. Annesi hâlâ nefes alıyorken onu eve getirmek istemişti. Karısı konuşamayacak durumda olsa bile oğlunu son bir kez görsün istemişti. Duyduğu utanca rağmen, *kenbandan** bir adama durumu açmış, oğlunun kaldığı yeri bir kez daha araştırmasını istemişti. Bunun sonucunda, geçen bahardan beri polisin Asakusarokku'da fuhuşa karşı sert önlemler aldığını ve Takiciro'nun işlerinin beklediği gibi gitmediği için Kobe'ye gittiğini öğrenmişti. O zamandan beri ondan hiçbir iz yokmuş. Bu haber üzerine dediğim dedik, katı yürekli yaşlı Gozan bile, yaşlılığının verdiği acizliğin ve dünyanın beyhudeliği karşısında şaşkına dönmüştü. Şimdi tesadüfen Komayo'nun geçmişini öğrendiğinde, onun da bu dünyada bir başına olması ve bir akrabasının bile kalmaması, ister istemez içini sızlatmıştı.

Güneş batmak üzereydi. Dışarıda, elektrik tellerinin rüzgârın soğuk esintileriyle çaldığı ıslık ve müthiş bir hızla geçen çekçeklerin zillerinin sesleri aralık ayının habercisiydi sanki. Üst kattaki geyşalar ve çıraklar çoktan randevularına gitmişti. Geride sadece kendini iyi hissetmediğini söyleyen

* Meici döneminden beri yerel restoranlar, randevu evleri, geyşa evleri tarafından oluşturulan Sangyo Kumiai ofisi için kullanılan ortak isimdir. Geyşalar ve müşteriler arasında ayarlamaları ve geyşaların ücret düzenlemeleri ile ilgili büro işlerini yürütür. —çn

Komayo kalmıştı. Bu fırsattan istifade Gozan, usulca onu altı hasırlı odaya yanına çağırđı.

“Ne oldu? Üşüttün mü yoksa?”

“Önemli bir şey değil. Sadece burnumun içi acıyor,” dedi Komayo. Sesi burundan geliyor, solgun görünüyordu. Kederle oturmuş, kucağına bakıyordu. Gozan, darmadağın olan *tsubuşı şimada* topuzunun gölgesinin, saçın arkada çözölen buklelerine kadar, küçük sunağın altındaki sürgölü kapıya düştüğünü fark etti. Bakarken tarifsiz bir hüzn oldu içine.

“Ne derler bilirsin, hastalık tamamen akılda başlar. O yüzden toparlanman lazım. Bu arada, seninle konuşmak istediğim başka bir konu var. Taşraya gitmek istiyormuşsun, öyle mi? Merak etme sana karışacak değilim ama üzerine iyice düşünmeden akılsızca bir karar vermeni de istemem. Açık konuşmak gerekirse, olan biteni duydum. Hamamura ailesinin kadın taklitçisini de biliyorum. Nişanlın elinden alındığı için insan içine çıkamayacağını söylemeni, çalışmak için başka bir yere gitmeyi düşünmeni de çok iyi anlıyorum. İşte bu noktada sana sormak istediğim bir şey var. İtibarını kurtarmanın bir yolu olsaydı, taşraya gitmekten seve seve burada kalırdın değil mi?”

Hâlâ kucağına bakmakta olan Komayo, kabul ettiğini göstermek için sadece başını salladı.

Gozan, hikâye anlatıcılığı günlerinde masalları insani bir dokunuşla anlatmak için kullandığı üsluba geçtiğinin farkına varmadan, “Aslında sözleşmene az önce ilk defa baktığımda gördüm. Ailen, kardeşin ya da başka akrabaları yok. Bir başına bir kadınsın değil mi? İnat edip hiç tanıdığının olmadığı bir yere gidersen kendini yalnız ve çaresiz

hissedeceksin. Bunun sana bir yararı olacağını sanmıyorum. Onun yerine burada kalıp bir süre daha bu nahoş duruma katlansan daha iyi olmaz mı? Zaten evin durumunu bildiğinize şüphe yok. Yanımda Cukiçi yokken bir erkek olarak evi tek başıma idare edemem. Hem oğlumun nerede olduğunu bulsam bile o da bir erkek olduğundan yardımı dokunmaz. Uzun lafın kısası, münasip birini bulabilirsem evi olduğu gibi devretmek istiyorum. Tabii, şimdilik acil paraya ihtiyacım yok. Ben neresi olsa gider, karnımı doyururum. Ne diyorsun, bir denemek ister misin? Cukiçi'nin yerine geçip burayı mahalledeki herkesin parmakla göstereceği bir ev hâline getirmek istemez misin? Ne düşünüyorsun?" dedi.

Gozan'ın bu beklenmedik teklifine Komayo şaşkınlıktan cevap bile veremedi. Gozan, yaşlıların çoğu gibi sabırsızdı. Komayo'nun itiraz etmek için özel olarak bir şey söylemediğini görünce kendi kendine çoktan anlaşılmaya vardı.

"Geyşa evinde yaşlı bir adam olması hoş bir görüntü değil. Bu yüzden mahallede başka bir yere taşınacağım. Bak, Komayo. Bu ev kiralık değil. On sene önce ben yeniden yaptırdım. Evin arsası yaklaşık otuz üç metrekare. Kirası da beş yen. Senden şimdilik Obana tabelasının devri ile birlikte ev kirası için bana ödeyebileceğin kadarını alırım. Hanasuke başta olmak üzere, diğer geyşalarla ve Osada ile sonra konuşacağım. Velew ki bu fikirden hoşlanmadılar, başka bir eve taşınabilirler. Bu durumda, yeni bir başlangıç yapar, yanına yeni kızlar alırsın. Evi de istediğin gibi yönetebilirsin. İşleri bu şekilde halledebilirsek içim ne kadar rahatlar anlatamam. Bu arada, dişini tırnağına takıp çalışır, işi büyütürsen işte o zaman Obana tabelası için az çok uygun

gördüğün bir miktarı bana ödersin. Peki, Komayo, şimdilik böyle anlaşalım mı?”

“Efendim, ne diyeceğimi bilemiyorum. Bu muhteşem bir şey. Ben ne diyeceğimi bilemiyorum.”

“İşte bu yüzden her şeyi ben halledeceğim dedim ya. Her halükârda, lafta da olsa her şeyi kararlaştırırsam rahatlayacağım. Omuzlarımdan büyük bir yük kalkacak. Komayo zahmet olmazsa masöze telefon eder misin? Ben şimdi hamama gidiyorum.”

Gozan, Komayo’yu tüm şaşkınlığıyla orada öylece bırakıp elinde eski bir havluyla hamama gitti.

Masözü aradıktan sonra odaya geri dönen Komayo, mangalın içine biraz taze kömür atmak için küçük sunağın önünde sessizce diz çöktü. Sonra birden, sevinçten mi üzüntüden mi bilinmez, yüreği taşıverdi. Bir süre yüzünü *kimonosunun* kollarına sakladı.

SON